provincie groningen

provincie Groningen

Uitvoeringsprogramma Bodem (2026–2032)

Versie 4.21 dd.25-10-2026

provincie
groningen

Colofon

Dit is een uitgave van de provincie Groningen
Tekst
Provincie Groningen
Beeld
Provincie Groningen
Opmaak
Team Communicatie en studio
Uitgave
november 2026

Inhoudopgave

Managementsamenvatting 6

1. Inleiding 11

1.1 Doel, status en looptijd 11

1.2 Reikwijdte en afbakening 12

1.2.1 Afbakening met het Regionaal Waterprogramma 13

1.3 Beleidskader en doelenketen 13

1.4 Provinciale rol en participatie 13

1.5 Leeswijzer 14

2. Uitvoeringskader: doelen, rollen en sturing 15

2.1 Juridische en inhoudelijke kaders 17

2.1.1 Juridische kaders 17

2.1.2 Inhoudelijke kaders 17

2.2 Programmabrede uitgangspunten en afweging 18

2.3 Rollen en verantwoordelijkheden 20

2.4 Sturing, prioritering en bijsturing 21

2.5 Kwaliteitseisen en randvoorwaarden 24

2.6 Werkvoorraad, werkpakketten en acties 25

3. Programmalijn 1: Bodemverontreiniging: voorkomen, beheersen en saneren 29

3.1 Opgave en provinciale inzet 29

3.2 Werkpakketten en acties 32

3.3 Planningsoverzicht 53

3.4 Programmalijnbrede middelen en capaciteit 53

3.5 Programmalijnbrede monitoring en bijsturing 55

4. Programmalijn 2: Veilig en verantwoord gebruik diepe ondergrond 57

4.1 Opgave en provinciale inzet 57

4.2 Werkpakketten en acties 60

4.3 Planningsoverzicht 72

4.4 Programmalijnbrede middelen en capaciteit 73

4.5 Programmalijnbrede monitoring en bijsturing 75

5. Programmalijn 3: Water en bodem sturend 78

5.1 Opgave en provinciale inzet 78

5.2 Werkpakketten en acties 80

5.3 Planningsoverzicht 91

5.4 Programmalijnbrede middelen en capaciteit 91

5.5 Programmalijnbrede monitoring en bijsturing 92

6. Programmalijn 4: Data- en kennisbasis op orde 94

6.1 Opgave en provinciale inzet 94

6.2 Werkpakketten en acties 95

6.3 Planningsoverzicht 102

6.4 Programmalijnbrede middelen en capaciteit 102

6.5 Programmalijnbrede monitoring en bijsturing 103

7. Middelen, capaciteit en financiële sturing 105

7.1 Functie, afbakening en financiële begrippen 106

7.2 Instrumenten en middelenmix 106

7.3 Financieel totaalbeeld 2026–2032 106

7.4 Aansluiting van ramingen en dekking 110

7.5 Bodemreserve, financiële risico's en financiering na 2032 110

7.6 Capaciteit en personele inzet 111

7.7 Geld bewaken, risico's beoordelen en bijsturen 115

8. Voortgang, rapportage en bijsturing 118

8.1 Voortgang: ligt de uitvoering op koers? 118

8.2 Rapportage: welke afwijkingen vragen aandacht? 119

8.3 Bijsturing: wanneer grijpen we in? 119

9. Bijlage A – Begrippen en afkortingen 121

Managementsamenvatting

Kern van het programma. Het Uitvoeringsprogramma Bodem (UPB) vertaalt het Programma Bodem naar provinciale uitvoering in 2026–2032, binnen de status en reikwijdte van het door het bevoegde orgaan vastgestelde beleidskader. Zolang het PB nog niet is vastgesteld, beschrijft het UPB de uitvoering van de conceptkoers; die beschrijving geldt niet als zelfstandig vastgesteld beleid. Vier programmalijnen en twaalf werkpakketten verbinden de langetermijndoelen voor bodem, ondergrond en grondwater aan concrete acties, resultaten, verantwoordelijkheden en middelen. De provincie geeft voorrang aan wettelijke verplichtingen, harde termijnen en de beheersing van onaanvaardbare risico's. Overige werkzaamheden worden gefaseerd; aanvullende ambities starten alleen als capaciteit, dekking en bestuurlijke besluitvorming dat toelaten. Het programma bevat geen nieuwe beleidskeuzes en neemt geen taken of bevoegdheden van andere partijen over.

Gezonde bodems, voorzorg en gebiedsgericht werken. Een gezonde en veerkrachtige bodem heeft een goede chemische, fysische en biologische toestand en kan haar functies duurzaam vervullen. Dit overkoepelende doel geeft richting aan alle programmalijnen en aan duurzaam bodembeheer en -gebruik voor biodiversiteit, klimaatadaptatie, landbouw, circulaire economie, gezondheid en ruimtelijke ontwikkeling. Haalbaarheid en doelmatigheid bepalen de fasering en inrichting van uitvoering en monitoring, niet de definitie van bodemgezondheid. Bij onvoldoende bekende effecten van nieuwe stoffen, technieken of activiteiten volgt de provincie een proportionele, risicogerichte lijn van signalering en duiding naar keuze, opvolging en monitoring. Gebiedsgericht maatwerk houdt rekening met bodemtype, functie, kwetsbaarheid, beschikbare milieuruimte en cumulatieve milieubelasting. Waar mogelijk worden bodem- en wateropgaven verbonden met natuur, landbouw, klimaatadaptatie en ruimtelijke ontwikkeling.

Personeelstekort vraagt jaarlijkse keuzes. Voor de uitvoering is jaarlijks 9,7 fte nodig; de opgegeven beschikbare inzet bedraagt 8,3 fte. Het tekort is daarmee 1,4 fte en loopt op tot 2,3 fte als de tijdelijke inzet vervalt. Jaarlijks wordt daarom bepaald welke werkzaamheden voorrang krijgen, wanneer zij worden uitgevoerd en met welke personele inzet. De geraamde kosten voor 2026–2032 bedragen inclusief de regionale kennisfunctie € 10.540.000. De beoogde financiering bestaat uit resterende SPUK-middelen,

geraamde reserve-inzet en € 360.000 DU-financiering voor de kennisfunctie. Deze rekenkundige aansluiting bewijst niet dat alle dekking beschikbaar is. Besteding vindt plaats volgens de geldende begrotingsbesluiten, bestemmingen en financieringsvoorwaarden. Vaststelling van het programma betekent niet dat alle werkzaamheden direct starten. De beschikbare personele capaciteit en de duur van tijdelijke inzet worden afzonderlijk beoordeeld.

Duidelijke keuzes en verantwoordelijkheden. De provincie bepaalt per opgave welke wetgeving geldt, wie bevoegd en verantwoordelijk is en welke verplichtingen, risico's en onzekerheden spelen. Daarna weegt zij de belangen, het verwachte effect, de uitvoerbaarheid en de verhouding tussen inzet en resultaat. Per actie legt zij één primaire PB-rol vast, met eventuele wezenlijke aanvullende PB-rollen. Faciliteren, stimuleren, realiseren en reguleren zijn handelingswijzen binnen deze rollen. Ook instrument, planning, middelen en herbeoordelingsmoment worden vastgelegd. Het UPB onderscheidt basis uitvoeren, gefaseerd uitvoeren en voorwaardelijk uitvoeren. Bij voorwaardelijke uitvoering worden geen onomkeerbare verplichtingen aangegaan voordat over dekking en start is besloten. Een tekort aan geld of personeel verandert wettelijke verplichtingen niet; dreigende tekorten in de uitvoering worden expliciet ter besluitvorming voorgelegd.

Programmalijn 1 — Bodemverontreiniging: voorkomen, beheersen en saneren. De provincie voorkomt of beheerst binnen haar taken en bevoegdheden onaanvaardbare risico's en borgt resterende verplichtingen juridisch, inhoudelijk en financieel. Verdergaande wettelijke herstelverplichtingen blijven leidend; risicobeheersing vervangt deze niet. Vier werkpakketten richten zich op saneren en afronden, langdurige nazorg, grondwaterverontreiniging en brede bodemopgaven, waaronder PFAS en diffuus lood. Grondwatermaatregelen binnen overgangsrechtelijke Wbb-dossiers blijven onder Werkpakket 1 of 2; alleen een zelfstandige bron- of pluimaanpak buiten dat overgangsrecht valt onder Werkpakket 3. De € 150.000 voor Werkpakket 3 betreft inventarisatie, locatiebeoordeling en handelingsadvies, niet de volledige vervolgaanpak en blijvende monitoring. Andere nieuwe verontreinigingen volgen de signaleringslijn van Werkpakket 12 en worden zonder dubbeltelling aan het passende werkpakket toegerekend. Eigenaren, veroorzakers en andere bevoegde gezagen behouden hun verantwoordelijkheden. Voormalige stortplaatsen en stortplaatsen onder het wettelijke sluitings- en nazorgregime worden afzonderlijk behandeld. Voor deze programmalijn is € 7.280.000 en jaarlijks 4,0 fte geraamd. Voor Programma PFAS geldt een scherp beeld in 2028 en afronding van de inventarisatie in 2030. De verwachte DU voor PFAS-regie en -coördinatie telt pas mee na bevestiging van omvang, voorwaarden en provinciale beschikbaarstelling. Bij uitblijven worden beschikbare PFAS-middelen alleen rechtmatig en na de vereiste besluiten ingezet, met zichtbare gevolgen voor de projectruimte en zonder dubbeltelling van de reeds inbegrepen 0,4 fte.

Programmalijn 2 — Veilig en verantwoord gebruik diepe ondergrond. De provincie brengt haar belangen tijdig en consistent in bij rijksprocedures, organiseert regionale afstemming en volgt langetermijnafspraken. Het Rijk is doorgaans bevoegd gezag; provinciale standpuntbepaling en advisering vervangen het juridisch bindende rijksbesluit niet. De provinciale lijn is veilig, verantwoord en nee, tenzij. Binnen haar eigen bevoegdheden verleent de provincie geen medewerking aan nieuwe gasvelden, nieuwe putten in bestaande gasvelden en CO_2-opslag in de Groningse ondergrond; in rijksprocedures neemt zij daarover een negatief standpunt in. Verlenging van aardgaswinning uit kleine gasvelden is onaanvaardbaar. Opslag of berging van radioactief of gevaarlijk afval in de diepe ondergrond past niet binnen deze lijn. Zoutwinning en opslag van aardgas en/of waterstof in zoutcavernes zijn onder voorwaarden mogelijk. Bij zoutwinning steunt de technisch-inhoudelijke veiligheidsbeoordeling in

hoofdzaak op adviezen van SodM en TNO; bij mogelijke bodemdaling moet het betrokken waterschap de benodigde waterhuishoudkundige maatregelen uitvoerbaar hebben bevonden. Magnesiumzout- en steenzoutwinning worden afzonderlijk per winningsvorm en locatie beoordeeld, binnen hetzelfde beleidskader. Voor waterstof of waterstofdragers zijn voldoende onderbouwing van veiligheid, beheersbaarheid, monitoring, nazorg en langetermijneffecten en een positief SodM-advies vereist. De drie werkpakketten verbinden beoordeling en advisering met regionale sturing en langetermijnborging. Werkpakket 6 organiseert daarnaast de regionale kennisfunctie bodem en ondergrond voor alle vier de programmalijnen; de inhoudelijke verantwoordelijkheid blijft bij het betreffende werkpakket. De programmalijnraming bedraagt € 900.000: € 540.000 voor de diepe-ondergrondwerkzaamheden en € 360.000 voor de regionale kennisfunctie, met de DU als afzonderlijke beoogde financieringsbron. De kennisfunctie is daarmee al in de programmalijn- en UPB-raming inbegrepen en staat los van de verwachte PFAS-DU. Ontvangst, provinciale beschikbaarstelling en voorwaarden worden gecontroleerd; activiteiten, kosten en personele inzet worden vóór opdrachtverlening onderbouwd en op overlap getoetst. De bestaande personeelsraming blijft jaarlijks 3,3 fte; een eventuele wijziging vraagt afzonderlijke onderbouwing en besluitvorming.

Programmalijn 3 — Water en bodem sturend. Ruimtelijke keuzes moeten rekening houden met de mogelijkheden en beperkingen van bodem en water. Dat begint bij de vergelijking van locaties en alternatieven en werkt door in ontwerp, planning en beheer. De provincie zorgt daarvoor voor kaders en juridische verankering, toepassing in stad en land en afspraken met betrokken uitvoeringspartijen. Zij beoordeelt de geschiktheid en kwetsbaarheid van gebieden, de maatschappelijke kosten en mogelijke verplaatsing van problemen of kosten naar andere gebieden, partijen of de toekomst in samenhang. Keuzes en afwijkingen worden met hun motivering vastgelegd. Zo draagt deze inzet bij aan een gezonde, klimaatbestendige leefomgeving en verantwoord ruimtegebruik. Ondiepe bodemenergie buiten het Mijnbouwwet-regime behoort tot deze programmalijn. De raming bedraagt € 1.005.000 uit de reserve en jaarlijks 1,6 fte.

Programmalijn 4 — Data- en kennisbasis op orde. Actuele, betrouwbare en herleidbare gegevens maken resultaten controleerbaar, ondersteunen besluiten en helpen om tijdig bij te sturen. Twee werkpakketten regelen de gegevensafspraken, monitoring en signalering. Eenduidige definities, goede gegevenskwaliteit en aangewezen bronregistraties maken dossiers overdraagbaar. Bronhouders blijven verantwoordelijk voor juistheid, volledigheid en tijdige actualisatie van hun gegevens. De werkpakketverantwoordelijke van het betrokken inhoudelijke werkpakket verzorgt de duiding, opvolgactie en terugkoppeling binnen de geldende bevoegdheden; programmalijn 4 beheert de gezamenlijke werkwijze en neemt die inhoudelijke verantwoordelijkheid niet over. Elk signaal krijgt een verantwoordelijke, termijn en vastgelegde opvolging. Basisbeheer, gegevenskwaliteit, bestaande monitoring en tijdige opvolging krijgen voorrang; uitbreiding, nieuwe indicatoren en pilots zijn afhankelijk van onderbouwde noodzaak, capaciteit en dekking. De raming bedraagt € 200.000 uit de reserve en jaarlijks 0,8 fte.

Samenwerking en afbakening met het waterbeleid. Het UPB richt zich bij grondwaterverontreiniging op de verontreinigde locaties, de bronnen, de verspreiding van verontreiniging in het grondwater en de daarmee verbonden risico's. Doelen, maatregelen en rapportage voor het watersysteem als geheel blijven onder het Regionaal Waterprogramma en de bevoegde waterpartners vallen. Relevante signalen worden tijdig doorgegeven. Daarbij wordt vastgelegd wie de vervolgactie uitvoert en terugkoppelt. De provincie bewaakt de samenhang zonder bevoegdheden over te nemen. Binnen het UPB ligt de nadruk op afstemming met

uitvoeringspartners. Belanghebbenden worden betrokken bij gebiedsprocessen, projecten en concrete besluiten op een moment waarop zij daadwerkelijk invloed kunnen uitoefenen.

Financiën: € 10.540.000 met benoemde financieringsbronnen. Voor 2026–2032 is € 9.385.000 geraamd voor de werkpakketten, inclusief € 360.000 voor de regionale kennisfunctie, en € 1.155.000 voor aanvullende capaciteit en organisatie. De beoogde financiering bestaat uit afgerond € 3.792.000 resterende specifieke uitkeringen van het Rijk (SPUK), € 6.388.000 geraamde inzet uit de Reserve Bodem en Ondergrond en € 360.000 DU-financiering voor de kennisfunctie. Dit is een rekenkundige aansluiting; de beschikbaarheid van de geraamde reserve-inzet en de aansluiting op bestaande verplichtingen, bestemmingen en actuele mutaties moeten volgens F.3.2 nog worden aangetoond. Ook ontvangst, provinciale beschikbaarstelling en toepasselijke voorwaarden van de DU worden gecontroleerd. Binnen de reserve-inzet is € 1.281.000 geraamd voor overige projecten binnen Werkpakket 1. Tabel 3-4 vermeldt deze middelen als verplicht of gelabeld voor de betreffende projecten. De daarin opgenomen uitgavenbestemming van € 800.000 voor North Refinery staat los van het bevestigde UPB-aandeel van € 900.000 uit de terugbetaling. Dat aandeel is al in de reserveberekening opgenomen en wordt niet als extra dekking meegeteld. Voor de besteding gelden de begrotingsbesluiten en projectafspraken. Opname in de reserveberekening bevestigt niet dat de terugbetaling is ontvangen, administratief verwerkt en voor besteding beschikbaar is. SPUK-middelen zijn uitsluitend inzetbaar voor de betreffende projecten en volgens de toekenningsbesluiten, termijnen en verantwoordingseisen; zij zijn niet vrij tussen opgaven te verschuiven. In de raming is geen afzonderlijke post voor tegenvallers opgenomen. Eventuele aanvullende lasten en inzet na 2032 vragen afzonderlijke afweging en dekking. Vrijvallende middelen en eerder vastgestelde vrije ruimte worden niet nogmaals boven op het financiële overzicht als dekking meegeteld.

Kostenramingen en personeelsinzet worden jaarlijks getoetst. Het UPB beschrijft de meerjarige inzet; beschikbaarstelling en besteding van geld volgen de geldende begrotingsbesluiten. Voor verschillende werkpakketten zijn de totale kosten nog niet volledig uitgewerkt naar maatregelen, aantallen, tarieven, looptijden en onzekerheden. Dat betreft de onderbouwing van de verwachte kosten, niet op zichzelf de beschikbaarheid van de opgenomen middelen. De benodigde personele inzet is geraamd op basis van de aanwezige formatie en uitvoeringservaring, niet van een gedetailleerde urenberekening. Van de opgegeven beschikbare 8,3 fte is 7,4 fte vast en 0,9 fte tijdelijk; minimaal 8,8 fte is structureel nodig. Het tekort aan capaciteit betekent niet zonder meer dat ook het personeelsbudget tekortschiet. De € 1.155.000 voor aanvullende personele inzet en organisatiekosten is geen raming van de kosten van alle 9,7 fte. De kosten en financiering van de bestaande 8,3 fte basisinzet worden afzonderlijk in de personeelsbegroting verantwoord; de UPB-raming is daarom geen integraal overzicht van alle programmakosten. De inzet moet nog worden bevestigd in de personeelsbegroting 2027 en via de begrotings- en verantwoordingscyclus. Jaarlijks wordt afzonderlijk vastgelegd hoeveel personeel beschikbaar is, uit welke budgetten dit wordt betaald en voor welke periode. Projectmiddelen betalen niet automatisch blijvende personeelsinzet. Op basis hiervan wordt bepaald welke werkzaamheden uitvoerbaar zijn en waar een aanvullend besluit nodig is. Project- en personeelskosten worden apart bijgehouden om dubbeltelling te voorkomen.

Bijsturen en besluiten. Bestuurlijke keuzes zijn nodig als wettelijke verplichtingen of termijnen, noodzakelijke nazorg of risicobeheersing in het gedrang komen, of personeel of geld binnen de vastgestelde afspraken tekortschiet. Urgente afwijkingen worden direct voorgelegd; overige bijsturing verloopt via begroting en voortgangsrapportages. Het voorstel beschrijft oorzaak, gevolgen, oplossingen, financiële impact, maatregel, restrisico en gevraagd besluit. Jaarlijks worden per werkpakket resultaten,

planning, risico's, uitgaven, verplichtingen en personele inzet beoordeeld aan de hand van werkpakket-KPI's en bewijsregistraties. Uitvoering en aangetoond effect worden afzonderlijk beoordeeld: een afgeronde activiteit bewijst geen risicoreductie of herstel. Ontbrekende effectinformatie krijgt een vervolgactie, verantwoordelijke en herbeoordelingsmoment. Per meeteenheid geldt één primaire werkpakket-KPI; bijdragen aan meerdere PB-doelen worden niet als afzonderlijke prestaties dubbel geteld. De uitvoering verloopt in fasen: in 2026 organiseren, actualiseren en prioriteren; in 2027–2028 uitvoeren en vervolgafspraken borgen; in 2029–2032 evalueren, afronden en blijvende verplichtingen vastleggen. Wettelijke en projectgebonden termijnen blijven leidend; 2032 is geen einddatum voor wettelijke taken of langlopende nazorg. Zo blijft zichtbaar wat doorgaat, wordt gespreid of een aanvullend besluit vraagt.

Bestuurlijke kern. Het UPB bepaalt de prioriteiten voor de uitvoering in 2026–2032. Jaarlijks wordt vastgesteld welke werkzaamheden met het beschikbare geld en personeel en binnen de projectvoorwaarden worden uitgevoerd. Wettelijke verplichtingen, harde termijnen en het beheersen van onaanvaardbare risico's krijgen bij tekorten voorrang. Als afwijkingen niet binnen de vastgestelde afspraken kunnen worden opgelost, volgt bestuurlijke besluitvorming.

1. Inleiding

Kernboodschap. Wettelijke verplichtingen, harde termijnen en onaanvaardbare risico's krijgen voorrang. Aanvullende inzet is alleen mogelijk als capaciteit en dekking dat toelaten en de provinciale verantwoordelijkheden duidelijk zijn afgebakend. Het UPB vertaalt het Programma Bodem daarvoor naar uitvoerbare acties voor 2026–2032, verdeeld over vier programmalijnen en twaalf werkpakketten met concrete resultaten, verantwoordelijkheden en inzet. De uitvoering blijft binnen de status en reikwijdte van het door het bevoegde orgaan vastgestelde beleidskader.

1.1 Doel, status en looptijd

Het UPB bepaalt welke provinciale opgaven in 2026–2032 worden uitgevoerd, gefaseerd of alleen onder voorwaarden worden opgepakt. De uitvoering is verdeeld over vier programmalijnen, twaalf werkpakketten en concrete acties. Wettelijke verplichtingen, harde termijnen en onaanvaardbare risico's krijgen voorrang. De provincie neemt geen taken van andere bevoegde gezagen over. Aanvullende ambities, pilots en verbredingen starten alleen wanneer capaciteit, dekking en bestuurlijke besluitvorming dat toelaten. Per werkpakket worden inzet, verantwoordelijke partij, resultaten, mijlpalen, bewijsregistratie en grenzen vastgelegd. Hoofdstuk 2 beschrijft hoe de uitvoeringskeuzes worden gemaakt; hoofdstukken 3 tot en met 6 werken deze per programmalijn uit. Hoofdstuk 7 behandelt middelen en capaciteit, hoofdstuk 8 monitoring, rapportage en bijsturing. De operationele, technische en financiële details staan in de bijlagerapporten; paragraaf 1.5 geeft de leesroute.

Het UPB voert de beleidskoers van het Programma Bodem uit binnen de reikwijdte en verantwoordelijkheidsverdeling van paragraaf 1.2. Het stelt geen nieuw beleid vast en wijzigt geen provinciale kaders. Daarvoor zijn het PB en de reguliere bestuurlijke besluitvorming bedoeld. De uitvoering steunt steeds op het beleidskader dat het bevoegde orgaan heeft vastgesteld. Zolang het PB nog niet is vastgesteld, beschrijft het UPB hoe de conceptkoers kan worden uitgevoerd; die beschrijving geldt niet als zelfstandig vastgesteld beleid.

De uitvoeringsperiode 2026–2032 verbindt de PB-doelen richting 2050 met de jaarlijkse planning en verantwoording via de P&C-cyclus. De periode maakt het mogelijk samenhangende activiteiten over meerdere jaren te plannen, uit te voeren en te volgen, inclusief overdracht en beheer van verplichtingen. Het is een uitvoeringskeuze van het UPB, geen afzonderlijke termijn uit het PB. Omdat bodem- en nazorgopgaven na 2030 kunnen doorlopen, is 2032 geen einddatum voor wettelijke taken of langlopende nazorg. De looptijd is evenmin een toezegging van SPUK-middelen. Eventuele aanvraagrondes in 2028 en 2030 en rijksmiddelen mogen pas aan financiële uitvoeringskeuzes ten grondslag liggen nadat zij volgens de toepasselijke regeling en besluitvorming zijn bevestigd. Prioriteiten, capaciteit en dekking worden jaarlijks via de P&C-cyclus herijkt.

Jaarlijks maakt het UPB zichtbaar welke voortgang is geboekt, welke risico's en afwijkingen bijsturing vragen en welke inzet van middelen en capaciteit nodig is. Binnen de vastgestelde kaders wordt bepaald welke uitvoering doorgaat, welke onderdelen worden gefaseerd en wanneer besluitvorming nodig is over tempo, prioriteit, scope, dekking of capaciteit.

1.2 Reikwijdte en afbakening

Het UPB bestrijkt de provinciale uitvoering voor bodem, ondergrond en grondwater in Groningen in de periode 2026–2032, voor zover de provincie daarvoor taken, bevoegdheden, middelen of een regierol heeft. In het UPB is 'bodem' de verzamelterm voor bodem, ondergrond en grondwater. De 'diepe ondergrond' ligt dieper dan 100 meter onder maaiveld. Activiteiten onder het Mijnbouwwet-regime vallen binnen programmalijn 2; ondiepe bodemenergie buiten dat regime valt binnen programmalijn 3. Grondwater is het water in de met water verzadigde zone van de bodem; bodemvocht valt hier niet onder.

Binnen programmalijn 1 richt het UPB zich voor grondwater op bodemverontreinigingsbronnen, verspreidingsrisico's en de beïnvloeding van de grondwaterkwaliteit door die bronnen, waaronder bron- en pluimaanpak, Prevent & Limit (voorkomen en beperken van inbreng van verontreinigende stoffen in grondwater conform KRW/GWR), registratie en risicogestuurde monitoring. Deze inzet ondersteunt de KRW- en GWR-doelen, maar vormt geen zelfstandig KRW- of GWR-maatregelenprogramma. Watersysteemgerichte doelen, maatregelen, monitoring en rapportage zijn primair belegd in het Regionaal Waterprogramma en bij de bevoegde waterpartners; het UPB levert daarvoor relevante locatie-, bron- en verspreidingsinformatie.

Het PB en UPB richten zich primair op de gevolgen van milieudruk voor bodem, ondergrond en grondwater en op de provinciale uitvoeringsrol daarbij. De aanpak van emissies aan de bron vanuit onder meer landbouw, industrie en stoffenbeleid is primair belegd in het Milieuprogramma, het Beleidsprogramma Landbouw en andere daarvoor verantwoordelijke beleids- en uitvoeringskaders. Taken en instrumenten van gemeenten, waterschappen, het Rijk en andere bevoegde gezagen blijven binnen hun eigen verantwoordelijkheid.

Het UPB signaleert en beoordeelt de gevolgen voor bodem en grondwater binnen de provinciale bodemopgave. Bronmaatregelen worden opgepakt binnen het daarvoor bevoegde beleids- of uitvoeringskader; relevante signalen worden met vermelding van verantwoordelijkheid en vervolgactie overgedragen.

Paragraaf 1.3 beschrijft vervolgens hoe de opgave binnen de vier programmalijnen is gekoppeld aan de PB-doelen.

1.2.1 Afbakening met het Regionaal Waterprogramma

Bij samenloop van bodemverontreiniging en grondwater- of watersysteembelangen bewaakt de provincie de samenhang tussen het UPB en het Regionaal Waterprogramma. Het UPB verzorgt de locatie-, bron- en pluimgerichte beoordeling en opvolging; het Regionaal Waterprogramma is leidend voor watersysteemgerichte doelen, maatregelen, monitoring en rapportage. Ieder bestuursorgaan blijft verantwoordelijk voor de eigen besluiten, maatregelen en gegevens. De provincie neemt dus geen taken of bevoegdheden van gemeenten, waterschappen, het Rijk of andere bevoegde gezagen over.

Informatie die relevant kan zijn voor de grondwaterkwaliteit, een grondwaterlichaam, een drinkwaterbron, een kwetsbare grondwaterfunctie, oppervlaktewater of het regionale watersysteem wordt tijdig gedeeld met het UPB of het Regionaal Waterprogramma en, waar van toepassing, met de bevoegde partner. Daarbij worden de verantwoordelijkheid voor de opvolging, de benodigde vervolgactie en de terugkoppeling geborgd. De operationele afspraken voor overdracht, registratie, termijnen, escalatie en beheer zijn uitgewerkt in Deel B, onderdeel B.6. Deze afspraken ondersteunen de samenwerking en laten de wettelijke taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden onverlet.

1.3 Beleidskader en doelenketen

De Omgevingsvisie 2026–2050 vormt het strategische kader voor de fysieke leefomgeving. De Economische Visie 2035 en de Leefbaarheidsvisie 2024–2035 geven aanvullend richting aan brede welvaart, gezondheid en maatschappelijke kwaliteit. Het Programma Bodem vertaalt deze provinciale koers naar acht doelen voor bodem, ondergrond en grondwater richting 2050.

Het UPB operationaliseert de acht PB-doelen voor 2026–2032. Tabel 2-1 laat zien hoe de provinciale koers via doelen, uitgangspunten en afwegingen doorwerkt in programmalijnen, werkpakketten, acties, monitoring en bijsturing.

1.4 Provinciale rol en participatie

Binnen haar taken en bevoegdheden sluit de provincie aan bij de zeven formele en functionele rollen uit het PB: beleidsmatig kaderstellen; juridisch borgen via regels; bevoegd gezag overgangsrecht bodem; programmatische regie en handelingsperspectief; adviseren richting het Rijk; toezicht, handhaving en naleving; en regie op data, monitoring en informatie. Faciliteren, stimuleren, realiseren en reguleren worden in het UPB gebruikt als handelingswijzen binnen deze rollen, niet als vervangende rollenstructuur. Per actie worden de verantwoordelijke partij, de primaire PB-rol, eventuele aanvullende PB-rollen, de handelingswijze en de instrumenten vastgelegd. Paragraaf 2.3 werkt dit programmabreed uit.

De participatiekeuze volgt het PB. Binnen het UPB ligt de nadruk op ambtelijke en bestuurlijke afstemming met uitvoeringspartners. Brede maatschappelijke participatie vindt plaats bij gebiedsprocessen, projecten

en concrete besluiten wanneer belanghebbenden nog daadwerkelijk invloed kunnen uitoefenen op keuzes of inpassing. Het bevoegde gezag of de verantwoordelijke project- of programmaleiding bepaalt per traject, gelet op de beïnvloedingsruimte, betrokken belangen, procesfase en provinciale participatieleidraad, welke participatievorm passend is.

Het UPB is geen zelfstandig ruimtelijk besluit of projectbesluit. De PB-bijlagen vormen de inhoudelijke onderbouwing voor indicatoren, participatie-afbakening, uitgangspunten, werkpakketten, uitvoeringsrollen en begrippen.

1.5 Leeswijzer

Paragrafen 1.2 en 1.2.1 beschrijven de reikwijdte van het UPB, de afbakening met het Regionaal Waterprogramma en de overdrachtslijn. De operationele afspraken staan in Deel B, onderdeel B.6 en het daarbij aangewezen werkprotocol. Paragraaf 1.3 positioneert het UPB in de beleidsketen. Hoofdstuk 2 bevat het programmabrede uitvoerings- en afwegingskader. Hoofdstuk 3 werkt bodemverontreiniging, nazorg en grondwater uit; hoofdstuk 4 de diepe ondergrond; hoofdstuk 5 water en bodem sturend; en hoofdstuk 6 de data- en kennisbasis. De financiële en personele uitwerking staat in hoofdstuk 7; hoofdstuk 8 bevat de programmabrede cyclus voor monitoring, rapportage en bijsturing.

Deel A tot en met F zijn opgenomen in afzonderlijke bijlagerapporten. Bijlage A bevat de begrippen en afkortingen die in het UPB worden gebruikt. Deel A bevat het programmabrede uitvoeringsoverzicht, de provinciale keuzes, de beslis- en uitvoeringslijn en de formats voor vastlegging en bijsturing. Deel B werkt bodemverontreiniging, nazorg en grondwater operationeel uit, inclusief de samenwerking met het Regionaal Waterprogramma. Deel C bevat de beoordeling van activiteiten in de diepe ondergrond. Deel D werkt Water en bodem sturend operationeel uit. Deel E bevat de KPI-systematiek, monitoring, gegevensbeheer, signalering en begrippen. Deel F bevat de financiële uitwerking, waaronder SPUK-middelen, de Reserve Bodem en Ondergrond en de integrale financiële sturing. In de hoofdstukken en actietabellen wordt naar het relevante onderdeel verwezen.

2. Uitvoeringskader: doelen, rollen en sturing

Kernboodschap. Het uitvoeringskader bepaalt wie verantwoordelijk is, welke werkzaamheden voorrang krijgen en wanneer een besluit nodig is. Werkzaamheden voor wettelijke verplichtingen, harde termijnen en de beheersing van onaanvaardbare risico's gaan voor. Overige werkzaamheden worden gefaseerd of starten pas als aan de financiële en bestuurlijke voorwaarden is voldaan. Onduidelijke verantwoordelijkheden en een tekort aan middelen of capaciteit kunnen de uitvoering beperken. Daarom worden afwegingen, gekozen instrumenten, resultaten en benodigde bijsturing vastgelegd.

Hoofdstuk 2 bevat het programmabrede kader voor de uitvoering van het UPB. Het verbindt de provinciale koers en de doelen van het Programma Bodem met de keuzes over inzet, rollen, prioriteiten, instrumenten, vastlegging en bijsturing. De kaders gelden voor de provinciale organisatie en voor partijen die in opdracht of onder verantwoordelijkheid van de provincie handelen. Voor andere uitvoeringspartners en derden ontstaan alleen bindende verplichtingen op grond van wet- en regelgeving, een bevoegd genomen besluit, een overeenkomst, een subsidievoorwaarde, een mandaat of een andere rechtsgeldige afspraak.

Voor alle programmalijnen, werkpakketten en acties geldt één bestuurlijk afwegingskader. Dit kader ondersteunt een transparante duiding, belangenafweging, rol- en prioriteitsbepaling, vastlegging, monitoring en bijsturing.

1. **Duiden (paragraaf 2.1)**: bepaal juridisch regime, bevoegdheid, verplichtingen, risico's, belangen, gebiedskenmerken en onzekerheden.
2. **Afwegen (paragraaf 2.2)**: pas de programmabrede beleidsuitgangspunten toe en weeg de relevante inhoudelijke criteria in samenhang.
3. **Rol bepalen (paragraaf 2.3)**: wijs de verantwoordelijke partij aan en kies de primaire PB-rol en de passende handelingswijze: faciliteren, stimuleren, realiseren of reguleren.
4. **Prioriteren en instrumenteren (paragraaf 2.4)**: geef wettelijke verplichtingen, harde termijnen en onaanvaardbare risico's voorrang en bepaal vervolgens fasering, scope en instrumentmix op basis van effect, uitvoerbaarheid, capaciteit en middelen.
5. **Vastleggen (paragraaf 2.5)**: leg keuze, motivering, actiehouder, instrument, termijn, dekking, bewijs en herbeoordelingsmoment navolgbaar vast.

6. **Monitoren en bijsturen (paragraaf 2.4 en hoofdstuk 8)**: volg voortgang, effecten, risico's en afwijkingen; stuur de uitvoering binnen de vastgestelde kaders bij en leg afwijkingen die daarbuiten vallen voor op het passende ambtelijke of bestuurlijke niveau.

Tabel 2-1 plaatst de vaste beslisvolgorde in de bredere doelen- en uitvoeringsketen. Paragraaf 2.6 vertaalt de uitkomst naar werkvoorraad, werkpakketten en acties. Hoofdstuk 3 tot en met 6 passen het kader per programmalijn toe; hoofdstuk 7 behandelt middelen en capaciteit en hoofdstuk 8 de rapportage en besluitvorming over afwijkingen.

Tabel 2-1: Doelen- en uitvoeringsketen van beleid naar uitvoering en bijsturing

Niveau	Onderdeel	Functie in de doelen- en uitvoeringsketen
1	Strategische provinciale koers	De Omgevingsvisie, Economische Visie en Leefbaarheidsvisie geven richting aan de maatschappelijke opgaven en provinciale keuzes.
2	Acht PB-doelen	Beschrijven welke maatschappelijke resultaten de provincie richting 2050 voor bodem, ondergrond en grondwater nastreeft.
3	Programmabrede uitgangspunten	Geven richting aan de wijze waarop de PB-doelen worden nagestreefd en aan de beginselen die bij afwegingen in samenhang worden toegepast.
4	Programmabrede afwegingssystematiek	Verbindt per concrete afweging de relevante PB-doelen en maatschappelijke opgaven met de kenmerken en functies van het gebied. De systematiek doorloopt vier samenhangende onderdelen: 2.1 juridische en inhoudelijke duiding; 2.2 samenhangende toepassing van de uitgangspunten; 2.3 rollen en verantwoordelijkheden in alle processtappen; en 2.4 prioritering, fasering, instrumentkeuze en bijsturing.
5	Vier programmalijnen	Ordenen de samenhangende opgaven en vormen de hoofdstructuur voor de uitvoering van het UPB.
6	Werkpakketten	Bundelen samenhangende activiteiten rond één herkenbaar uitvoeringsdoel.
7	Acties, rollen en instrumenten	Acties maken concreet wat in 2026–2032 wordt uitgevoerd. Per actie worden het beoogde resultaat, de verantwoordelijke partij, de provinciale rol, instrumenten, planning en middelen bepaald. Verplichtingen voor derden ontstaan uitsluitend op grond van toepasselijke wet- en regelgeving, een bevoegd genomen besluit, een overeenkomst, een subsidievoorwaarde of een andere rechtsgeldige afspraak.
Terug-koppeling	Monitoring, verantwoording en bijsturing	Werkpakket-KPI's, effectindicatoren en bron- en bewijsregistraties maken voortgang, effecten, risico's en afwijkingen zichtbaar. De uitkomsten voeden de bijsturing van acties, werkpakketten en uitvoerings- en afwegingskaders. Een beleidswijziging vergt besluitvorming via het PB of een ander daarvoor bevoegd provinciaal besluitvormingsspoor.

2.1 Juridische en inhoudelijke kaders

Paragraaf 2.1 bepaalt de juridische en inhoudelijke uitgangssituatie voor iedere opgave. Per opgave wordt vastgesteld welk recht en overgangsrecht gelden, welk bestuursorgaan bevoegd is, welke verplichtingen en bevoegd genomen besluiten van toepassing zijn en welke instrumenten beschikbaar zijn. Ook worden risico's, belangen, signalen, gebiedskenmerken, onzekerheden en relevante informatie in beeld gebracht. Deze duiding begrenst de keuzevrijheid en vormt de feitelijke en juridische basis voor de afweging in paragraaf 2.2.

De toepasselijkheid van de zorgplicht en het overgangsrecht wordt per geval bepaald aan de hand van het tijdstip en de aard van de veroorzaking en de overige omstandigheden van het geval.

2.1.1 Juridische kaders

Per programmalijn gelden andere juridische kaders. Bij bodemverontreiniging en grondwater gaat het vooral om de Wet bodembescherming (Wbb), de Omgevingswet, de zorgplicht, de Kaderrichtlijn Water (KRW), de Grondwaterrichtlijn (GWR) en regels voor sanering, nazorg, grondverzet en grondwaterkwaliteit. Prevent & Limit betreft het voorkomen en beperken van de inbreng van verontreinigende stoffen in grondwater volgens KRW/GWR; VTH staat voor vergunningverlening, toezicht en handhaving. Bij de diepe ondergrond zijn vooral de Mijnbouwwet, rijksprocedures en rijksbevoegdheden bepalend. De provincie brengt haar belangen in via advisering, regionale afstemming en bestuurlijke standpuntbepaling. Bij water en bodem sturend gaat het om de Omgevingswet, omgevingsverordening, instructieregels, omgevingsplannen, vergunningen en toezicht, en om de toepassing daarvan in ruimtelijke keuzes. Bij de data- en kennisbasis staan gegevensbeheer, bronhouderschap, privacy, archivering, uitwisseling, rapportage en verantwoording centraal.

Het Europese kader raakt het UPB vooral via water- en grondwaterkwaliteit, bodemmonitoring, bodemgezondheid, gegevensvoorziening en rapportage. De Kaderrichtlijn Water (KRW) en de Grondwaterrichtlijn (GWR) vormen het kader voor het voorkomen van verslechtering van de waterkwaliteit en het voorkomen en beperken van de inbreng van verontreinigende stoffen in grondwater. Richtlijn (EU) 2025/2360 van 12 november 2025 inzake bodemmonitoring en bodemveerkracht (hierna: Richtlijn bodemmonitoring en bodemveerkracht, RBMV) vormt het Europese kader voor monitoring en beoordeling van bodemgezondheid en de risicogestuurde aanpak van verontreinigde locaties. RBMV is in dit UPB de vaste afkorting voor deze richtlijn. De provinciale voorbereiding richt zich op monitoring, gegevensvoorziening, signalering en kennisontwikkeling, in aansluiting op de nationale implementatie. De richtlijn wordt niet gelijkgesteld aan een zelfstandige saneringsplicht voor iedere locatie; de toepasselijke verplichtingen en bevoegdheden worden per geval bepaald. De uitvoeringskoppeling ligt vooral bij Werkpakket 12 en Actie 27.

2.1.2 Inhoudelijke kaders

Inhoudelijk sluiten de programmalijnen aan op het PB, de Omgevingsvisie, het Regionaal Waterprogramma en aanpalende provinciale programma's voor ruimte, water, klimaat, leefbaarheid, economie en veiligheid. Deze kaders bepalen welke bodem-, grondwater-, ondergrond- en watersysteembelangen in uitvoering en besluitvorming worden meegewogen en hoe die per programmalijn worden vertaald naar risico's, belangen, prioriteiten, maatregelen en monitoring.

Nieuwe signalen, risico's en informatie worden beoordeeld op juridische betekenis, inhoudelijke gevolgen, bestuurlijke relevantie en proportionaliteit. De provincie bepaalt op basis daarvan de passende opvolgactie, prioriteit, actiehouder, instrumentkeuze, monitoring en eventuele bestuurlijke besluitvorming.

2.2 Programmabrede uitgangspunten en afweging

De afweging begint bij de wettelijke verplichtingen en expliciete beleidsgrenzen uit het PB. De uitgangspunten scheppen geen nieuwe bevoegdheden of rechtstreeks bindende verplichtingen voor derden. Activiteiten die binnen de provinciale beleids- en advieslijn op voorhand niet aanvaardbaar zijn, blijven dat ook bij een gunstige risicobeoordeling. Binnen deze grenzen hebben de overige uitgangspunten geen vaste rangorde. Per keuze wordt vastgelegd welke PB-doelen, belangen, gebiedskenmerken, risico's, onzekerheden, effecten en vormen van afwenteling relevant en doorslaggevend zijn. Waar afwegingsruimte bestaat, onderbouwt de verantwoordelijke partij de keuze met feiten en criteria. Bij een besluit ligt de motiveringsplicht bij het bevoegde bestuursorgaan. Uitvoerbaarheid, proportionaliteit, capaciteit en middelen bepalen mede welk instrument wordt gebruikt en hoe de uitvoering wordt gefaseerd; zij veranderen wettelijke verplichtingen en bevoegd genomen besluiten niet. Paragraaf 2.3 bepaalt vervolgens de rolkeuze en paragraaf 2.4 de prioriteit en instrumentkeuze.

De onderstaande programmabrede uitgangspunten operationaliseren de beleidskoers uit het Programma Bodem (tabel 3.1 en paragraaf 3.3). Zij geven richting aan prioritering, maatregelkeuze en samenwerking binnen het UPB en vormen geen nieuwe beleidskeuzes. Bodem, grondwater, watersysteem en milieukwaliteit worden daarbij als één samenhangend fysiek systeem beschouwd; de afbakening van taken en bevoegdheden blijft ongewijzigd.

- **Water en bodem sturend:** Vanaf de verkenningsfase worden de relevante bodem- en watersysteemcondities in beeld gebracht. Zij worden aantoonbaar betrokken bij de vergelijking van locaties en varianten, de uitwerking van het ontwerp en de fasering van de uitvoering. Daarbij worden geschiktheid, risico's, benodigde maatregelen, maatschappelijke kosten en mogelijke afwenteling in samenhang beoordeeld. De gemaakte keuzes en eventuele afwijkingen worden gemotiveerd en navolgbaar vastgelegd. Keuzes sluiten aan bij draagkracht, kwaliteit en kwetsbaarheid.

- **Gezonde en veerkrachtige bodem:** Een bodem met een goede chemische, fysische en biologische toestand, die haar functies duurzaam kan vervullen en ecosysteemdiensten kan leveren, en bestand is tegen belasting en veranderingen zonder blijvend functieverlies. Dit overkoepelende PB-doel geeft richting aan duurzaam bodembeheer en -gebruik binnen alle programmalijnen. Haalbaarheid en doelmatigheid bepalen de fasering en praktische inrichting van uitvoering en monitoring, waaronder de uitbreiding met fysische en biologische indicatoren, maar beperken de definitie van bodemgezondheid niet.

- **Voorkomen van verslechtering en herstel waar nodig**: Nieuwe verontreiniging wordt binnen de provinciale rol en bevoegdheden voorkomen en beperkt. Risico's worden proportioneel en risicogericht aangepakt met bronaanpak, zorgplicht, VTH, sanering, beheersing en nazorg binnen het toepasselijke wettelijke regime. Keuzes, maatregelen en overdrachten worden herleidbaar vastgelegd.

- **Voorzorg bij onzekerheden over risico's en effecten**: Bij nieuwe stoffen, technieken of activiteiten waarvan de effecten nog onvoldoende bekend zijn, geldt een proportionele en risicogerichte werkwijze. De vaste lijn is: signaal -> duiding -> keuze -> proportionele opvolging monitoring.

- **Veilig, verantwoord en nee, tenzij voor de diepe ondergrond**: Deze PB-lijn geeft richting aan provinciaal handelen en advisering binnen de geldende bevoegdheidsverdeling; zij vormt geen zelfstandig provinciaal vergunningenregime. Nieuwe gasvelden, nieuwe putten in bestaande gasvelden, verlenging van aardgaswinning uit kleine gasvelden, opslag of berging van radioactief afval, het storten of bergen van gevaarlijk afval en permanente CO_2-opslag in de Groningse ondergrond blijven binnen deze lijn niet aanvaardbaar, ook bij een gunstige risicobeoordeling. De provincie ondersteunt CO_2-afvang en circulaire benutting; afgevangen CO_2 moet circulair worden benut of elders veilig worden verwerkt, ook bij blauwe waterstof. Zoutwinning en opslag van aardgas en/of waterstof in zoutcavernes zijn voor bestaande en nieuwe activiteiten onder voorwaarden mogelijk. Voor de technisch-inhoudelijke veiligheidsbeoordeling van zoutwinning baseert de provincie zich in hoofdzaak op adviezen van SodM en TNO. Gevolgen en beheersmaatregelen moeten vooraf inzichtelijk, uitvoerbaar en duurzaam geborgd zijn; bij mogelijke bodemdaling moet het betrokken waterschap de benodigde waterhuishoudkundige maatregelen uitvoerbaar hebben bevonden. Overige nieuwe activiteiten en uitbreidingen worden alleen aanvaardbaar geacht als fysieke veiligheid en risicobeheersing overtuigend zijn aangetoond en aan de PB-voorwaarden is voldaan. Ervaren veiligheid, vertrouwen, maatschappelijke aanvaardbaarheid, overlastbeperking, schadeherstel en maatschappelijke meerwaarde worden meegewogen; monitoring, nazorg, verantwoordelijkheden en waar relevant financiële zekerheid worden duurzaam geborgd. De provinciale standpunten zijn samengebracht in Deel A, onderdeel A.2; de uitvoeringsgerichte toepassing staat in hoofdstuk 4.

- **Heldere prioritering bij schaarse ruimte, middelen en milieuruimte**: Wettelijke verplichtingen, harde termijnen en onaanvaardbare risico's krijgen eerst prioriteit. Binnen die randvoorwaarden worden het verwachte effect, de uitvoerbaarheid en de doelmatige inzet van beschikbare ruimte, milieuruimte, middelen en capaciteit afgewogen. Bij ruimtelijke en economische ontwikkelingen, waaronder grootschalige bedrijvenlocaties en energie- en infrastructuurprojecten, worden bodemgeschiktheid, bodemfuncties en watersysteemcondities vroegtijdig betrokken bij de keuze van locaties en varianten, het ontwerp en de fasering.

- **Gebiedsgericht werken**: Risico's, kansen en uitvoeringsmogelijkheden verschillen per gebied. Maatwerk wordt gebaseerd op objectieve kenmerken zoals bodemtype, functie, kwetsbaarheid, beschikbare milieuruimte en de cumulatie van bestaande en voorgenomen milieubelasting. De gezamenlijke effecten op de kwaliteit en draagkracht van de leefomgeving werken door in prioritering, de keuze van locaties en varianten, maatregelen, ketenafspraken en de instrumentmix. Bodem- en wateropgaven worden waar mogelijk in samenhang met natuur, landbouw, klimaatadaptatie en ruimtelijke ontwikkeling binnen gebiedsprocessen opgepakt.

- **Betrouwbare data en monitoring**: besluiten en uitvoering steunen op eenduidige definities, herleidbare data en vergelijkbare monitoring. Bodem- en watergegevens worden waar functioneel in samenhang ontsloten en geduid, zodat ontwikkelingen in bodemkwaliteit, grondwaterkwaliteit, waterbeschikbaarheid en klimaat tijdig kunnen doorwerken in beleidskeuzes, uitvoering en bijsturing.

- **Programmatisch uitvoeren en samenwerken in de keten**: het PB is richtinggevend; het UPB organiseert uitvoering via werkpakketten, acties, planning, middelen en ketenafspraken met gemeenten, waterschappen, omgevingsdienst en andere partners.

De toepassing van deze uitgangspunten blijft binnen de reikwijdte van het UPB en binnen de taken en bevoegdheden van de provincie. Wet- en regelgeving, bevoegd genomen besluiten en toepasselijke

juridische kaders zijn bepalend; beleidskaders en afspraken geven binnen die grenzen richting aan de uitvoering. De samenhang met andere provinciale programma's en met kaders van gemeenten, waterschappen, het Rijk en de Europese Unie wordt betrokken voor zover dit voor de opgave relevant is. Iedere betrokken partij blijft daarbij verantwoordelijk voor de eigen taken, bevoegdheden en besluiten.

2.3 Rollen en verantwoordelijkheden

Paragraaf 2.3 bepaalt hoe verantwoordelijkheden en provinciale rollen worden toegewezen. Per actie wordt vastgesteld wie verantwoordelijk is en welke van de zeven PB-rollen primair passend is: beleidsmatig kaderstellen; juridisch borgen via regels; bevoegd gezag overgangsrecht bodem; programmatische regie en handelingsperspectief; adviseren richting het Rijk; toezicht, handhaving en naleving; of regie op data, monitoring en informatie. Deze rollen sluiten aan op de overkoepelende rollen kaderstellend, regulerend, uitvoerend en verbindend uit de Omgevingsvisie. De keuze hangt af van het provinciale belang, de wettelijke taken en bevoegdheden, de schaal en aard van de opgave en de mogelijkheid voor andere overheden of partners om deze doelmatig en doeltreffend uit te voeren. Daarbij geldt de lijn: waar kan lokaal, waar nodig provinciaal, maar altijd samen. De formele bevoegdheidsverdeling en juridische verankering uit het PB blijven leidend; het UPB vertaalt deze naar werkpakketten, acties, handelingswijzen, instrumenten, ketenafspraken, monitoring en verantwoording.

Per actie wordt één primaire PB-rol vastgelegd. Aanvullende PB-rollen worden alleen benoemd als zij voor de uitvoering of verantwoording wezenlijk zijn. Faciliteren, stimuleren, realiseren en reguleren beschrijven hoe de provincie binnen die rollen handelt. Deze handelingswijzen kunnen elkaar in de tijd opvolgen, voor zover het provinciale belang, de wettelijke taak en de beschikbare bevoegdheden dat toelaten. De gekozen PB-rol, de grondslag, de handelingswijze en de bijbehorende instrumenten worden navolgbaar vastgelegd.

Bij opgaven die meerdere provinciale beleidsvelden raken, worden de inhoudelijk initiatiefnemer, de bijdragen van andere beleidsvelden en de ambtelijke en zo nodig bestuurlijke afwegingsroute vastgelegd. De wettelijke bevoegdheidsverdeling blijft leidend.

De operationele uitwerking van rol- en instrumentkeuze staat in Deel A, onderdeel A.3.1. Deze uitwerking past de zeven PB-rollen toe en onderscheidt daarbinnen de handelingswijzen faciliteren, stimuleren, realiseren en reguleren.

Per actie worden de verantwoordelijke partij voor het resultaat en de PB-rol van de provincie onderscheiden. De verantwoordelijke partij organiseert de uitvoering en levert het resultaat op; dit kan de provincie zijn, maar ook een gemeente, waterschap, omgevingsdienst, initiatiefnemer, bevoegd bestuursorgaan of andere partner. Binnen de toepasselijke PB-rol gebruikt de provincie één of meer van de volgende handelingswijzen:

- **Faciliteren**: maakt uitvoering door anderen mogelijk met kennis, data, hulpmiddelen, expertise, procesondersteuning of andere randvoorwaarden. Hieronder vallen in het UPB onder meer kennisdeling, gegevensbeheer, handreikingen en ondersteuning van gemeenten en ketenpartners.

- **Stimuleren**: bevordert gewenst handelen door partijen te verbinden, onderwerpen te agenderen, samenwerking te organiseren, drempels weg te nemen of financiële ondersteuning te bieden. Hieronder vallen onder meer regie, advisering, subsidies, ketenafspraken en bestuurlijke agendering.

- **Realiseren**: is zelf leidend of verantwoordelijk voor een resultaat en organiseert of voert de benodigde werkzaamheden uit. Hieronder vallen onder meer provinciale projecten, onderzoeken, monitoring, registraties, programma's en het maken en bewaken van prestatie- en uitvoeringsafspraken.

- **Reguleren**: stelt of past regels, besluiten, voorwaarden of andere juridisch bindende instrumenten toe vanuit een provinciaal belang of een wettelijke taak. Hieronder vallen onder meer kaderstelling met juridische doorwerking, vergunningverlening, toezicht en handhaving en het nemen van besluiten als bevoegd gezag. Verplichtingen voor derden ontstaan alleen voor zover daarvoor een toepasselijke juridische grondslag of rechtsgeldige afspraak bestaat.

2.4 Sturing, prioritering en bijsturing

Paragraaf 2.4 bepaalt hoe prioriteit, fasering, instrumentkeuze en bijsturing worden vastgesteld. Wettelijke verplichtingen, harde termijnen en onaanvaardbare risico's krijgen voorrang. Binnen die randvoorwaarden bepalen verwacht effect, urgentie, gebiedskenmerken, mogelijke afwenteling, proportionaliteit, uitvoerbaarheid, capaciteit en middelen de volgorde, scope en fasering. Het instrument sluit aan op de verantwoordelijke partij, de primaire provinciale rol, de juridische grondslag en de aard en urgentie van de opgave. De keuze, motivering, bevoegd bestuursorgaan, termijn, dekking, monitoring en het herbeoordelingsmoment worden overeenkomstig paragraaf 2.5 vastgelegd. Monitoring en signalen kunnen leiden tot bijsturing van tempo, volgorde, werkwijze, capaciteit of middelen. Een beleidswijziging of wijziging van provinciale kaders vergt besluitvorming via het PB of een ander bevoegd besluitvormingsspoor.

- **Risicogestuurde prioritering**: wettelijke verplichtingen, harde termijnen en onaanvaardbare risico's krijgen eerst prioriteit. Binnen die randvoorwaarden worden het verwachte effect, de uitvoerbaarheid en de doelmatige inzet van beschikbare middelen en capaciteit gewogen. Nieuwe juridische, inhoudelijke, financiële of uitvoeringssignalen kunnen via de PDCA-cyclus aanleiding geven tot herbeoordeling van de prioriteit, fasering, scope of instrumentkeuze.

- **Ketenuitvoering**: Met gemeenten, waterschappen, de omgevingsdienst en andere partners worden afspraken gemaakt over rollen, overdracht, gegevensuitwisseling, VTH en escalatie.

- **Datagestuurd werken**: definities, minimale gegevensvelden, datakwaliteitschecks en monitoring onderbouwen keuzes, rapportage, verantwoording en tijdige bijsturing.

Monitoring krijgt bestuurlijke betekenis wanneer vooraf duidelijk is welke signalen of afwijkingen aanleiding geven tot beoordeling, actie, herprioritering of bestuurlijke opschaling. De programmabrede signaal- en opvolglijn legt per type signaal de beoordelingscriteria, actiehouder, termijn, vervolgactie, wijze van vastlegging en eventuele opschaling vast. Werkpakket 12 werkt deze systematiek uit voor monitoring en signalering.

Monitoring en herbeoordeling worden binnen de gemandateerde bevoegdheden risicogestuurd ingezet. Hoofdstuk 2 bepaalt daarvoor alleen de bestuurlijke hoofdlijn: wettelijke termijnen, verplichte controles, nalevingsrisico's en mogelijke gevolgen voor bodem en grondwater sturen de prioriteit; afwijkingen worden herleidbaar opgevolgd en bij ernstige, acute of aanhoudende niet-naleving opgeschaald. De operationele

interventielijn voor vergunningverlening, toezicht en handhaving, controlefrequenties, registratievelden en bewijsvereisten worden beheerd in de daarvoor aangewezen protocollen, werkhulpen en bronregistraties.

De provincie stuurt het programma met risicogestuurde prioritering, ketenafspraken, gegevens, signalering en periodieke herbeoordeling. Paragraaf 2.5 bepaalt hoe de uitkomsten in dossiers, besluiten en uitvoeringsafspraken worden vastgelegd, zodat duidelijk blijft waarom een keuze is gemaakt, wie haar uitvoert en wanneer bijsturing nodig is.

Tabel 2-2 operationaliseert deze afwegingssystematiek voor de volgorde en fasering van uitvoeringsopgaven. Eerst worden de toepasselijke juridische verplichtingen, bevoegd genomen besluiten, harde termijnen en onaanvaardbare risico's vastgesteld. Vervolgens worden aanvullende risico's en belangen, gebieds- en uitvoeringskenmerken, mogelijke afwenteling, uitvoerbaarheid, proportionaliteit, capaciteit en middelen in samenhang gewogen. De tabel ondersteunt een navolgbare keuze, maar vervangt geen wettelijke beoordeling of locatiespecifieke motivering.

Prioritering is ook een financieel beheersinstrument. Per opgave worden kosten, onzekerheidsmarge, verplichtingen, beschikbare en geoormerkte dekking, SPUK-risico's, kostenstijging door uitstel en langlopende beheer- of nazorglasten meegewogen. Per opgave wordt bepaald welke minimale inzet nodig is om wettelijke verplichtingen na te komen, onaanvaardbare risico's te beheersen en financieel verlies te voorkomen, en welke vervolgstappen binnen de beschikbare dekking passen. Als de dekking voor noodzakelijke naleving of risicobeheersing onvoldoende is, wordt tijdig opgeschaald voor besluitvorming over middelen of andere rechtsgeldige maatregelen. Financiële kaders en bevoegdheden blijven gelden, maar een tekort laat de wettelijke verplichtingen onverlet.

Tabel 2-2: Beslislogica prioritering uitvoeringsopgaven

Stap	Afweging	Informtiegrondslag	Uitkomst	Indicatieve prioriteit
1	Wettelijke verplichtingen, harde termijnen en onaanvaardbare risico's	Juridische status, besluiten, verplichtingen, risicobeoordeling en dossierstatus.	Directe voorrang wanneer niet-handelen leidt tot niet-naleving, verlies van rechten, bestuurlijke of juridische risico's, of wanneer risico's moeten worden weggenomen, beheerst of aantoonbaar gevolgd.	Hoog
2	Drinkwaterbelang, kwetsbare grondwaterfuncties, verspreidingsrisico en bron-/pluimrelatie.	Meet- en monitoringsgegevens, verspreidingsbeeld, bron-/pluimrelatie, kwetsbare functies en grondwater- of drinkwaterbelangen.	Zwaar meewegen in volgorde en fasering, vooral bij PFAS, grondwater, voormalige en gesloten stortplaatsen en restverontreinigingen met mogelijke doorwerking.	Hoog tot midden-hoog

3	Maatschappelijke impact en natuurlijke uitvoeringsmomenten	Gebiedssignalen, ketenafspraken, projectplanning, ruimtelijke ontwikkelingen en bestuurlijke of maatschappelijke gevoeligheid.	Koppelen aan logische uitvoeringsmomenten, gebiedsprocessen, overdracht, monitoring, beheer of lopende projecten.	Midden
4	Uitvoerbaarheid, proportionaliteit en kosteneffectiviteit	Beschikbare capaciteit, middelen, kostenraming, planning, afhankelijkheden en haalbaarheid.	Tempo, fasering of scope afstemmen op capaciteit en middelen, zonder wettelijke verplichtingen of hoge risico's te verdringen.	Midden
5	Vastlegging en herijking	Werkpakketregistratie, dossiernotitie, P&C-informatie, KPI's en voortgangsrapportage.	Keuzes navolgbaar vastleggen en jaarlijks herijken, inclusief welke dossiers zijn opgepakt, gefaseerd of opnieuw beoordeeld en waarom.	Van toepassing op alle prioriteitscategorieën

Bij schaarste krijgen wettelijke verplichtingen, harde termijnen en de beheersing van onaanvaardbare risico's voorrang. Binnen de resterende uitvoeringsruimte worden continuïteit, maatschappelijk effect, natuurlijke uitvoeringsmomenten, capaciteit en dekking betrokken bij de fasering van de overige inzet.

De prioriteitsklasse bepaalt welke financiële keuzes mogelijk zijn. Bij 'basis uitvoeren' worden tijdkritische en onvermijdbare verplichtingen eerst van dekking voorzien. Bij 'gefaseerd uitvoeren' worden omvang, tempo en betalingsplanning afgestemd op zekere dekking, capaciteit en natuurlijke uitvoeringsmomenten. Bij 'voorwaardelijk uitvoeren' worden pas verplichtingen aangegaan nadat aanvullende middelen, vrijval, cofinanciering of een afzonderlijk P&C-besluit beschikbaar zijn. Als de inhoudelijke prioriteit hoger is dan de beschikbare dekking toelaat, vermeldt de P&C-rapportage het financiële risico: bedrag, oorzaak, gevolg en beheersmaatregel. Zo nodig wordt dit bestuurlijk voorgelegd.

Tabellen 2-2 en 2-3 worden samen gebruikt: tabel 2-2 bepaalt welke opgaven voorrang krijgen; tabel 2-3 bepaalt of die opgaven direct, gefaseerd of pas na vervulling van voorwaarden worden uitgevoerd. Wettelijke verplichtingen, harde termijnen en onaanvaardbare risico's zijn daarbij leidend. Binnen die grenzen worden belangen, verwacht effect, proportionaliteit, uitvoerbaarheid, capaciteit en middelen gewogen. De uitkomst legt vast wie verantwoordelijk is, welke provinciale rol en welk instrument passen, hoe de uitvoering wordt gefaseerd en of opschaling nodig is.

Deel A, onderdeel A.3.2 bevat de technische toepassingscriteria, handelingslijnen, registratievereisten en herclassificatie voor de drie prioriteitsklassen.

Tabel 2-3: Uitvoeringsniveaus bij schaarste

Niveau	Toepassingscriteria en financiële handelingslijn	Bestuurlijke besluitvorming
Basis uitvoeren	Wettelijke verplichtingen, harde termijnen en maatregelen tegen onaanvaardbare risico's hebben voorrang. Onvoldoende dekking leidt tot tijdige opschaling en besluitvorming over middelen, niet tot het vervallen van noodzakelijke naleving of risicobeheersing. Uitstel is alleen mogelijk als wettelijke naleving en risicobeheersing geborgd blijven.	Uitvoering binnen vastgestelde bevoegdheden en financiële kaders. Bij onvoldoende dekking wordt tijdig een besluit over aanvullende middelen of andere rechtsgeldige maatregelen voorgelegd; als termijnen of risico's dat vereisen, wordt niet op de reguliere P&C-cyclus gewacht.
Gefaseerd uitvoeren	Scope, tempo en kasritme worden afgestemd op zekere dekking, beschikbare capaciteit en natuurlijke uitvoeringsmomenten. Verplichtingen worden per fase aangegaan.	Fasering vindt plaats binnen de vastgestelde kaders; materiële gevolgen voor resultaat, planning, risico of middelen worden via de P&C-cyclus herijkt.
Voorwaardelijk uitvoeren	De uitvoering start pas na aanvullende middelen, vrijval, cofinanciering of een afzonderlijk P&C-besluit. Voor die tijd worden geen onomkeerbare verplichtingen aangegaan.	Expliciet bestuurlijk besluit over dekking, prioriteit, scope en startmoment is vereist voordat uitvoering of verplichtingen aangaan.

De hoofdstukken 3 tot en met 6 passen het afwegingskader toe op de vier programmalijnen. Voor bodemverontreiniging, nazorg en grondwater gebruikt programmalijn 1 de maatregelenmatrix, de beslislijn voor voormalige stortplaatsen, de bron- en pluimaanpak en de bijbehorende registraties; de werkhulpen staan in Deel B. Voor de diepe ondergrond gebruikt programmalijn 2 dossierduiding, het provinciale beoordelingskader, de advieschecklist en regionale afstemming, vastgelegd in de adviesregistratie en het signaallogboek; Deel C bevat de uitwerking. Programmalijn 3 past het kader toe bij locatie- en variantkeuze, ontwerp, fasering, gebiedsprocessen en ruimtelijke doorwerking en registreert de uitkomsten. Programmalijn 4 stelt eisen aan gegevenskwaliteit, monitoring en signalering en bepaalt welke ontbrekende gegevens voorrang krijgen. De kernset, het metadataregister, kwaliteitscontroles, meetbestanden en het signaleringsregister leggen de uitkomsten vast.

2.5 Kwaliteitseisen en randvoorwaarden

Paragraaf 2.5 bepaalt welke keuzes en uitvoeringsafspraken minimaal navolgbaar moeten worden vastgelegd. Voor dossiers, besluiten en uitvoeringsafspraken gelden minimale kwaliteitseisen die zorgen dat keuzes onderbouwd, controleerbaar, overdraagbaar en uitlegbaar zijn. De vastlegging bevat naar evenredigheid van de opgave de relevante feiten, afwegingen, verantwoordelijkheden, instrumenten, termijnen, middelen, bewijsstukken en momenten voor monitoring en herbeoordeling. Minimaal gelden:

- **Dossierstandaard**: Keuzes worden proportioneel en herleidbaar onderbouwd met feiten, aannames, scenario's en onzekerheden. Waar relevant wordt vastgelegd hoe belangen zijn gewogen.

- **Gegevenskwaliteit en overdraagbaarheid**: gegevens, besluiten, verplichtingen, monitoring en afspraken worden eenduidig geregistreerd, actueel gehouden en overdraagbaar vastgelegd voor uitvoering, toezicht, rapportage, evaluatie en overdracht.

- **Transparantie, participatie en communicatie**: De uitvoering maakt zichtbaar wat wordt gedaan, waarom dat gebeurt en welke onzekerheden of afwegingen nog openstaan. Waar participatie aan de orde is, gelden hoofdstuk 8 en de participatielijn uit het PB: afstemming met uitvoeringspartners binnen het UPB en brede maatschappelijke participatie bij gebiedsprocessen, projecten en concrete besluiten wanneer inbreng betekenisvol kan worden betrokken.

Gegevens, aannames en afspraken die nog juridische, financiële, organisatorische of bestuurlijke bevestiging vereisen, gelden pas als uitvoeringsbasis nadat zij door de bevoegde functie of het bevoegde orgaan zijn bevestigd. De programmalijn- en werkpakketspecifieke voorwaarden, actiehouders en besluitmomenten zijn opgenomen bij de betreffende acties en in de hoofdstukken over middelen, capaciteit, monitoring en bijsturing.

Deel A, onderdeel A.4.2 bevat de minimale formats voor afweging, rol- en instrumentkeuze, prioritering, afwijking en jaarlijkse herijking. Deel A, onderdeel A.4.1 bevat de minimale detailvelden voor dossiervastlegging.

2.6 Werkvoorraad, werkpakketten en acties

Paragraaf 2.6 vertaalt de volledige beslisvolgorde naar de uitvoering in hoofdstuk 3 tot en met 6. Per programmalijn worden de geduide en afgewogen opgaven, verantwoordelijkheden, rollen, prioriteiten, instrumenten en vereisten voor vastlegging en monitoring uitgewerkt in werkpakketten en acties. Daarmee wordt vastgelegd wat wordt uitgevoerd, waarom dat nodig is, welke inzet daarvoor beschikbaar is en hoe de voortgang wordt gevolgd. De werkpakketten vormen de uitvoeringsgerichte uitwerking van Bijlage 4 van het PB, waarin per programmalijn de provinciale inzet, werkpakketten en doelen als basis voor het UPB zijn vastgelegd.

De werkvoorraad bestaat uit dossiers en activiteiten binnen een programmalijn. Werkpakketten zijn samenhangende clusters van activiteiten met één herkenbaar uitvoeringsdoel; acties maken planning, capaciteit en middelen voor 2026–2032 concreet. Zij bepalen welke onderdelen in deze periode worden opgepakt, in welke volgorde en met welke inzet. Het totaaloverzicht van programmalijnen, werkpakketten en acties staat in Deel A, onderdeel A.1; de programmabrede formats en minimale dossiervelden staan in Deel A, onderdeel A.4.2 en Deel A, onderdeel A.4.1.

SPUK-gefinancierde onderdelen zijn geen afzonderlijk programma naast het UPB, maar financieel geoormerkte projectmatige uitwerkingen van bestaande UPB-acties. De programmalijnhoofdstukken volgen dezelfde hoofdlijn: uitvoeringsopgave, werkpakketten en acties, instrumenten en middelen, planning, monitoring/KPI's en sturing. Voortgang, risico's en middelen worden via de P&C-cyclus bestuurlijk gewogen en waar nodig bijgestuurd.

Het UPB gebruikt de twaalf werkpakket-KPI's uit tabel 8.1 en Bijlage 1 van het PB. Per werkpakket vat één samengestelde hoofdindicator de voortgang samen; de meetonderdelen laten zien hoe uitvoering, kwaliteit, borging en risico's zich ontwikkelen en waar bijsturing nodig is. Waar relevant worden uitvoering en effect afzonderlijk beoordeeld: een afgeronde activiteit of een opgeleverd product bewijst niet dat het beoogde effect is bereikt. De KPI's dienen voor bestuurlijke sturing en monitoring. Zij scheppen geen zelfstandige wettelijke normen of verplichtingen voor derden; toepasselijke wettelijke normen, doelen

en besluiten blijven leidend. Deel E, onderdeel E.3 bevat de definities, telregels, nulmetingen, bronnen en bewijsregistraties. Wijzigingen in de meetwijze worden vastgelegd, zodat de uitkomsten controleerbaar blijven.

Elk werkpakket heeft dezelfde vijf onderdelen; alleen de aard van het werkpakket kan een gemotiveerde afwijking rechtvaardigen. De onderdelen zijn: 1. Doel en afbakening: uitvoeringsdoel, werkvoorraad, wettelijke grondslag en grens met andere werkpakketten en programma's. 2. Provinciale inzet en motivering: wat de provincie doet en waarom dat nodig is. 3. Rollen en verantwoordelijkheden: verantwoordelijke partij, primaire provinciale rol, partners en bevoegdheden. 4. Uitvoering, resultaten en verantwoording: acties, instrumenten, afhankelijkheden, controleerbare resultaten en relevante bijlagen of werkhulpen. 5. Planning, capaciteit en middelen: fasering, mijlpalen, benodigde capaciteit, dekking en financiële voorwaarden. In de hoofdtekst staat per werkpakket één leidende actietabel. Deze bevat per actie de opgave en afbakening, verantwoordelijke partij en provinciale rol, uitvoering en resultaat, mijlpalen, termijnen, bewijs en verantwoording. Ook vermeldt de tabel welke signalen aanleiding geven tot beoordeling, beheersmaatregelen, opschaling of bijsturing via de P&C-cyclus. De primaire werkpakket-KPI, meetonderdelen, effectindicatoren en bron- en bewijsregistraties staan in de actietabel en Deel E. Juridische, financiële, procedurele en locatiespecifieke details staan in de aangewezen thematische bijlagen, werkhulpen en bronregistraties.

Tabel 2-4 laat zien welke werkpakketten bijdragen aan de PB-doelen. Gezonde en veerkrachtige bodem is het overkoepelende doel. Voorkomen van afwenteling, duurzame borging en samenhangende uitvoering gelden voor meerdere werkpakketten. Een primaire of ondersteunende bijdrage sluit andere bijdragen daarom niet uit. Voor elke meeteenheid wordt één primaire werkpakket-KPI gebruikt. Een resultaat kan aan meerdere PB-doelen bijdragen, maar wordt niet als meerdere afzonderlijke prestaties geteld.

Tabel 2-4: Koppeling PB-doelen, werkpakketten en werkpakket-KPI's

PB-doel	Bijdragende werkpakketten	Acties	Beoogd effect	Relevante WP-KPI's; primair per eenheid	Bron- en bewijsregistratie
Gezonde en veerkrachtige bodem	Alle werkpakketten; directe bijdragen vanuit WP 1 t/m 4 en 8 t/m 10, ondersteund door WP 5 t/m 7, 11 en 12.	Acties binnen alle werkpakketten; toerekening per actie.	Bodemfuncties en bodemkwaliteit aantoonbaar meewegen, beschermen en volgen.	WP-KPI 1 t/m 12, passend bij de bijdrage van het werkpakket. Uitvoering en effect afzonderlijk duiden; geen enkele KPI dekt het overkoepelende doel volledig.	Bodem-, nazorg-, grondwater-, advies-, plan- en projectdossiers, nulmetingen en monitoringregister.
Bodemverontreiniging zonder onaanvaardbare risico's	WP 1 t/m 4	Actie 1a, 1b, 1c, 2, 3, 4a, 4b en 5 tot en met 8	Bronnen, blootstelling en verspreiding voorkomen, saneren of beheersen en nazorg borgen.	WP-KPI 1 Saneren en afronden; per overige eenheid één primaire KPI: WP-KPI 2 Nazorg en afspraken voor de lange termijn, WP-KPI 3 Grondwater: voorkomen en beperken, of WP-KPI 4 Brede bodemopgaven en nieuwe verontreinigingen.	NAZCA, bodemdossiers, nazorg-, grondwater- en signaleringsregister.
Veilig en verantwoord gebruik diepe ondergrond	WP 5 t/m 7	Actie 9 t/m 15	Provinciale lijn tijdig en consistent in rijksprocedures en langetermijnafspraken borgen.	WP-KPI 5, 6 of 7 per dossieronderdeel.	Adviesregistratie, signaallogboek, overleg- en afsprakenregister.
Ruimtegebruik passend bij bodem- en watersysteemcondities	WP 8 t/m 10	Actie 16 t/m 23	Randvoorwaarden tijdig en aantoonbaar toepassen in plannen, projecten en beheer.	WP-KPI 8, 9 of 10 per toepassing.	Plan-, project-, gebieds-, keten- en VTH-registraties.
Voorkomen van afwenteling	Alle werkpakketten; directe bijdragen vanuit WP 1 t/m 10, ondersteund door WP 11 en 12.	Acties binnen alle werkpakketten; toerekening per actie.	Risico's, kosten en negatieve effecten zoveel mogelijk niet doorschuiven naar later, andere gebieden of andere functies.	Primaire KPI van het bijbehorende werkpakket; secundaire KPI alleen als risicosignaal.	Bodem-, nazorg-, bron-/pluim-, advies-, afspraken-, VTH-, project- en ketenregistraties.
Betrouwbare data en informatie	WP 11 en 12	Actie 24 t/m 28	Eenduidige, actuele, herleidbare en bruikbare gegevens en monitoring.	WP-KPI 11 voor gegevensafspraken; WP-KPI 12 voor monitoring en signalen.	Kernset, metadataregister, kwaliteitscontroles, meetbestanden en signaleringsregister.
Duurzame borging op lange termijn	Primair WP 2, 7 en 11; bijdragen vanuit WP 1, 3 t/m 6, 8 t/m 10 en 12 waar borging aan de orde is.	Acties voor nazorg, langetermijnafspraken, monitoring, gegevensbeheer en overdracht; toerekening per actie.	Verplichtingen, monitoring, nazorg, overdracht en financiële zekerheid blijvend borgbaar.	WP-KPI 2 voor nazorg, WP-KPI 7 voor diepe-ondergrondafspraken en WP-KPI 11 voor duurzaam gegevensbeheer; overige relevante WP-KPI's voor borging binnen het betreffende werkpakket. Eén primaire KPI per eenheid.	Nazorgregister, borgingsset, afsprakenregister, metadata- en beheerregistraties en KPI-register.
Samenhangende en navolgbare uitvoering	Alle werkpakketten	Actie 1a t/m 28	Duidelijke rollen, primaire toerekening, bewijs, capaciteit, dekking en bijsturing.	WP-KPI 1 t/m 12; één primaire KPI per eenheid.	KPI-register, P&C-rapportage, dossier- en bronregistraties.

Tabel 2-5: Bijdrage van de programmalijnen aan provinciale doelen en programma's

Programmalijn	Primaire PB-doelen	Omgevingsvisie	Relatie met programma's	Maatschappelijk effect
1. Bodemverontreiniging: voorkomen, beheersen en saneren	Gezonde en veerkrachtige bodem; bodemverontreiniging zonder onaanvaardbare risico's; voorkomen van afwenteling; duurzame borging en navolgbare uitvoering.	Gezonde en veilige leefomgeving, brede welvaart en verantwoord ruimtegebruik en herontwikkeling.	Regionaal Waterprogramma, Milieuprogramma en Leefbaarheidsvisie.	Risico's voor mens, grondwater en omgeving zijn beëindigd, beheerst of duurzaam geborgd.
2. Veilig en verantwoord gebruik diepe ondergrond	Veilig en verantwoord gebruik; voorkomen van afwenteling; langetermijnborging en navolgbare uitvoering.	Veilige fysieke leefomgeving; zorgvuldige benutting van de ondergrond en bescherming van leefbaarheid.	Omgevingsvisie, Economische Visie, Regionaal Waterprogramma en veiligheidsbeleid.	Provinciale en regionale belangen werken tijdig en consistent door in rijksprocedures en langetermijnafspraken.
3. Water en bodem sturend	Ruimtegebruik passend bij bodem- en watersysteemcondities; gezonde en veerkrachtige bodem; voorkomen van afwenteling.	Klimaatbestendige en gezonde leefomgeving, brede welvaart en duurzaam en doelmatig ruimtegebruik.	Regionaal Waterprogramma, klimaatadaptatie, ruimtelijk en economisch beleid en gebiedsprogramma's.	Bodem- en watersysteemcondities werken aantoonbaar door in locatiekeuze, ontwerp, inrichting, fasering en beheer.
4. Data- en kennisbasis op orde	Betrouwbare data en informatie; duurzame borging; samenhangende en navolgbare uitvoering; ondersteuning van gezonde en veerkrachtige bodem.	Onderbouwde, transparante en adaptieve besluitvorming voor de fysieke leefomgeving.	Regionaal Waterprogramma en provinciale programma's voor natuur, klimaat, ruimte, economie en leefbaarheid.	Herleidbare gegevens, monitoring en signalering ondersteunen beleidskeuzes, uitvoering, evaluatie en tijdige bijsturing.

3. Programmalijn 1: Bodemverontreiniging: voorkomen, beheersen en saneren

Bij de uitvoering van deze programmalijn worden de programmabrede uitgangspunten en de afwegingssystematiek uit paragraaf 2.2 toegepast, waarbij de aard van de opgave bepaalt welke uitgangspunten het zwaarst wegen en afwijkingen en doorslaggevende criteria navolgbaar worden gemotiveerd.

Kernboodschap. De provincie draagt er binnen haar taken en bevoegdheden zorg voor dat onaanvaardbare bodem- en grondwaterrisico's worden voorkomen en beheerst. Daarbij ziet zij toe op of organiseert zij, afhankelijk van haar verantwoordelijkheid, de afronding of beheersing van saneringen en projecten en de duurzame borging van nazorg, monitoring en overdracht. De verantwoordelijkheden van andere partijen blijven ongewijzigd. Onzekere kosten, langlopende verplichtingen en beschikbare capaciteit kunnen de uitvoering beperken. Wettelijke verplichtingen, harde termijnen en onaanvaardbare risico's krijgen voorrang; overige inzet wordt afgestemd op capaciteit en dekking.

3.1 Opgave en provinciale inzet

Opgave. Programmalijn 1 richt zich op bestaande en nieuwe risico's door bodemverontreiniging en op de bijbehorende langlopende verplichtingen. De kernvraag is welke risico's en verplichtingen in 2026–2032 moeten worden afgerond, beheerst of duurzaam geborgd en waar keuzes over prioriteit, capaciteit of middelen nodig zijn. De inzet voorkomt of beheerst onaanvaardbare risico's voor mens, milieu en grondwater, gaat verspreiding en afwenteling tegen en zorgt dat sanering, beheer, monitoring, nazorg en overdracht juridisch, inhoudelijk en financieel houdbaar worden afgerond of geborgd. Wettelijke verplichtingen, harde termijnen, bevoegd genomen besluiten en maatregelen tegen onaanvaardbare risico's krijgen voorrang. De werkvoorraad omvat daarnaast langlopende verplichtingen, uiteenlopende verantwoordelijkheden en deels onzekere kosten en looptijden.

Strategische inzet en beoogde resultaten. De provincie behandelt bodemverontreinigingsdossiers in samenhang en bepaalt per dossier wat nodig is op basis van risico, wettelijke verplichting, verantwoordelijkheid, uitvoerbaarheid, dekking en vervolg. Dossiers en opgaven met relevante verspreiding, kwetsbare grondwaterfuncties, drinkwaterbelangen, gezondheidsrisico's of bovenlokale gevolgen worden risicogestuurd opgepakt. Werkzaamheden zonder directe wettelijke of risicokritieke noodzaak kunnen worden gefaseerd, mits verplichtingen, monitoring en beheersing geborgd blijven. Vier resultaten staan centraal: geprogrammeerde saneringen en projecten zijn afgerond of aantoonbaar beheerst; nazorg, monitoring, overdracht en langlopende verplichtingen zijn duurzaam geborgd; grondwaterbronnen, PFAS, diffuus lood en andere brede of nieuwe verontreinigingen worden actueel en risicogestuurd opgevolgd; en dossiers, besluiten, financiële verplichtingen en vervolgacties zijn navolgbaar. De provincie neemt verantwoordelijkheden van eigenaren, veroorzakers, initiatiefnemers of andere bevoegde gezagen niet over.

Doorwerking beleidskoers. De vier werkpakketten geven uitvoering aan het voorkomen van verslechtering en herstel waar nodig, voorzorg bij nieuwe stoffen, een risicogestuurde en gebiedsgerichte aanpak en het voorkomen van afwenteling met duurzame borging. Maatregelen sluiten aan op bodemtype, risico's en huidig of beoogd gebruik en worden doelmatig en proportioneel gekozen binnen het toepasselijke wettelijke kader. Verdergaande wettelijke herstelverplichtingen blijven leidend; uitsluitend risicobeheersing of fasering vervangt deze niet. Bij prioritering en maatregelkeuze worden gevolgen voor grondwater, watersysteem, natuur en gebiedsontwikkeling betrokken. Nazorg, monitoring, gebruiksbeperkingen en verantwoordelijkheden worden duurzaam en overdraagbaar vastgelegd.

Werkvoorraad. De werkvoorraad omvat de locaties, dossiers en thematische opgaven waarvoor in de programmaperiode provinciale besluitvorming, uitvoering, regie, vastlegging of ondersteuning nodig is: (1) overgangsrechtelijke Wbb-dossiers, spoed- en vangnetlocaties, lopende saneringen en overige bodemprojecten met bestuurlijke afspraken, gereserveerde middelen of nog af te handelen juridische en financiële verplichtingen; (2) nazorg- en overdrachtsdossiers met restverontreinigingen, gebruiksbeperkingen en beheer-, monitorings- of nazorgverplichtingen, waaronder voormalige stortplaatsen waarop paragraaf 8.2 Wet milieubeheer niet van toepassing is en stortplaatsen waarop die paragraaf wel van toepassing is, met als wettelijk datumcriterium dat op of na 1 september 1996 afvalstoffen zijn gestort en met inachtneming van de volledige wettelijke definitie, afbakening en uitzonderingen, en relevante NAM-locaties; (3) bodemverontreinigingsbronnen en grondwaterpluimen waarvoor signalering, beoordeling, registratie, bronaanpak, beheersing, monitoring of herbeoordeling nodig is; en (4) brede en nieuwe bodemopgaven, waaronder PFAS, diffuus lood en andere diffuse of nieuwe verontreinigingen. De concrete inzet is uitgewerkt in de vier werkpakketten van paragraaf 3.2.

Provinciale inzet en afbakening. De provincie is verantwoordelijk voor zover zij een wettelijke taak of bevoegdheid, een eigen uitvoerings- of financiële verplichting, een provinciaal of bovenlokaal belang of een afgesproken regierol heeft. Zij neemt besluiten en voert werkzaamheden uit binnen haar eigen bevoegdheden en verplichtingen, organiseert waar nodig bovenlokale samenhang en legt afwegingen, inzet en vervolgacties navolgbaar vast. Niet iedere verontreinigde locatie of ieder bodemvraagstuk behoort daarmee automatisch tot de provinciale werkvoorraad. Bij brede en nieuwe bodemverontreinigingen richt de provinciale inzet zich op gezamenlijke signalering, duiding, prioritering en uitvoeringsafspraken wanneer bovenlokale belangen, grondwaterbelangen of gezamenlijke uitvoeringsrisico's dat vereisen. Besluitvorming is nodig wanneer naleving, risicobeheersing, overdraagbaarheid, capaciteit of dekking niet binnen de vastgestelde kaders kan worden verzekerd.

Verantwoordelijkheden en samenhang met waterbeleid. eigenaren, veroorzakers, initiatiefnemers en beheerders blijven verantwoordelijk voor verplichtingen uit wetgeving, bevoegd genomen besluiten en rechtsgeldige afspraken; gemeenten, waterschappen en andere bevoegde gezagen blijven verantwoordelijk voor hun eigen taken en besluiten. De operationele afbakening met het Regionaal Waterprogramma uit paragraaf 1.2.1 geldt wanneer bodemverontreinigingsbronnen of verspreidingsrisico's gevolgen kunnen hebben voor de grondwaterkwaliteit, een drinkwaterbron of het regionale watersysteem. Programmalijn 1 verzorgt dan de locatie-, bron- en pluimgerichte signalering, beoordeling, registratie en opvolging en deelt de relevante informatie tijdig met het verantwoordelijke programma voor het Regionaal Waterprogramma en de betrokken bevoegde waterpartner. Deze inzet ondersteunt de KRW- en GWR-doelen, maar vormt geen zelfstandig maatregelenprogramma voor het grondwater- of watersysteem. Watersysteemgerichte doelen, maatregelen, toestand- en doelbereikmonitoring en rapportage blijven belegd in het Regionaal Waterprogramma en bij de bevoegde waterpartners. De provincie bewaakt de samenhang, maar neemt geen verantwoordelijkheden of besluitbevoegdheden van andere partijen over.

Doelen en beleidsmatige samenhang. Programmalijn 1 draagt primair bij aan PB-doel 2, bodemverontreiniging zonder onaanvaardbare risico's, en ondersteunt PB-doel 5, voorkomen van afwenteling, PB-doel 7, duurzame borging op lange termijn, en PB-doel 8, samenhangende en navolgbare uitvoering. De programmalijn ondersteunt daarmee de Omgevingsvisie door bij te dragen aan een gezonde, veilige en aantrekkelijke fysieke leefomgeving; de Leefbaarheidsvisie door gezondheidsrisico's te beperken en de kwaliteit en veiligheid van de leefomgeving te beschermen; en de Economische Visie door bestendige voorwaarden te scheppen voor verantwoord gebruik, beheer en herontwikkeling van locaties. Uitvoering en prioritering volgen het programmabrede uitvoerings- en afwegingskader van hoofdstuk 2. Bestuurlijke bijsturing is aan de orde wanneer wettelijke naleving, risicobeheersing, langetermijnborging, capaciteit of financiële dekking niet binnen de vastgestelde kaders kan worden verzekerd.

Tabel 3-1 ordent de werkvoorraad op hoofdlijnen en verbindt ieder werkpakket met het provinciale rolaccent, de concrete uitwerking en de primaire werkpakket-KPI.

Tabel 3-1: Overzicht werkpakketten programmalijn 1

Werkpakket	Kernopgave en werkvoorraad	Provinciaal rolaccent	Uitwerking	Primaire WP-KPI
1. Saneren en afronden	Overgangsrechtelijke Wbb-dossiers, spoed- en vangnetlocaties, overige bodemprojecten en bevoegdgezag-taken inhoudelijk, juridisch en financieel afronden.	Reguleren als bevoegd gezag; realiseren bij eigen verplichtingen of juridisch en financieel geborgde vangnetinzet.	Actie 1a–1c; tabel 3-2a.	WP-KPI 1: Saneren en afronden.
2. Nazorg en afspraken voor de lange termijn	Nazorg, monitoring, gebruiksbeperkingen, dossieroverdracht en langdurige verplichtingen borgen, inclusief voormalige stortplaatsen en relevante NAM-locaties.	Realiseren voor programma, monitoring en registratie; reguleren zolang de provincie bevoegd gezag is; faciliteren of stimuleren bij overdracht en ketenafstemming.	Actie 2, 3, 4a, 4b en 5; tabel 3-2b.	WP-KPI 2: Nazorg en afspraken voor de lange termijn.
3. Grondwater: voorkomen en beperken	Bron- en pluimlocaties signaleren, beoordelen en opvolgen om verdere inbreng en verspreiding te voorkomen of beperken en kwetsbare functies en drinkwaterbelangen te beschermen.	Stimuleren via regionale regie, prioritering en ketenafstemming; faciliteren met registratie en informatie-uitwisseling; realiseren of reguleren binnen eigen verantwoordelijkheid en bevoegdheid.	Actie 6; tabel 3-2c.	WP-KPI 3: Grondwater: voorkomen en beperken.
4. Brede bodemopgaven en nieuwe verontreinigingen	PFAS, diffuus lood en andere diffuse of nieuwe verontreinigingen met bovenlokale belangen, grondwaterbelangen of gezamenlijke uitvoeringsvraagstukken samenhangend aanpakken.	Stimuleren door provinciale regie op signalering, duiding, gezamenlijke werkwijze en prioritering; faciliteren met kennis, gegevens en monitoring; reguleren uitsluitend waar bevoegd.	Actie 7–8; tabel 3-2d.	WP-KPI 4: Brede bodemopgaven en nieuwe verontreinigingen.

Leeswijzer. De actietabellen 3-2a tot en met 3-2d zijn leidend voor de afbakening, uitvoering, resultaten, mijlpalen, bewijs en verantwoording per actie. Paragraaf 3.3 bevat de planning, paragraaf 3.4 de middelen en capaciteit en paragraaf 3.5 de monitoring en bijsturing. Deel B, onderdeel B.1 bevat de operationele uitwerking per dossier, locatie en project.

3.2 Werkpakketten en acties

Paragraaf 3.2 werkt de vier werkpakketten uit in acties, rollen, resultaten en mijlpalen. De beslislijn voor voormalige stortplaatsen waarop paragraaf 8.2 Wet milieubeheer niet van toepassing is, is opgenomen in Werkpakket 2, Actie 4a; de wettelijke sluitings- en nazorgprocedure voor stortplaatsen waarop paragraaf 8.2 Wet milieubeheer van toepassing is, staat in Actie 4b. De actietabellen 3-2a tot en met 3-2d zijn leidend voor de uitvoering en verantwoording per actie. Instrumentkeuze, prioritering en bestuurlijke bijsturing volgen het programmabrede kader uit paragraaf 2.3 en 2.4.

Werkpakket 1: Saneren en afronden

1. Doel en afbakening. Werkpakket 1 rondt de overgangsrechtelijke Wbb-dossiers waarvoor de provincie bevoegd gezag is inhoudelijk, juridisch en financieel af. De werkvoorraad omvat spoed- en vangnetlocaties, overige projecten met bestuurlijke afspraken, gereserveerde middelen of lopende verplichtingen en de reguliere wettelijke beoordeling en besluitvorming voor dossiers die onder de Wet bodembescherming en het overgangsrecht blijven vallen. Actie 1a betreft feitelijke sanering en beheersing, Actie 1b de inhoudelijke en financiële projectafronding en Actie 1c de wettelijke beoordeling en besluitvorming. Langdurige nazorg, monitoring en overdracht na afronding vallen onder Werkpakket 2.

2. Provinciale inzet en motivering. De provincie stuurt op tijdige, volledige en juridisch juiste afronding, neemt besluiten binnen haar bevoegdheid en treedt alleen als vangnet op wanneer een verantwoordelijke partij niet tot uitvoering, kostenverhaal of betaling kan worden gehouden en publieke inzet noodzakelijk en juridisch en financieel mogelijk is. Werkpakket 1 draagt primair bij aan PB-doel 2, bodemverontreiniging zonder onaanvaardbare risico's, en PB-doel 8, samenhangende en navolgbare uitvoering. Daarmee ondersteunt het werkpakket de gezonde, veilige en aantrekkelijke leefomgeving uit de Omgevingsvisie, gezondheid en brede welvaart uit de Leefbaarheidsvisie en bestendige voorwaarden voor economisch gebruik en herontwikkeling uit de Economische Visie.

Risicosturing en wettelijke herstelverplichtingen. Bij historische verontreinigingen van vóór 1987 wordt binnen het toepasselijke wettelijke kader risicogestuurd gehandeld. Bij onaanvaardbare risico's worden zo spoedig mogelijk maatregelen getroffen; in andere gevallen kan worden aangesloten bij een natuurlijk moment, mits risico's tussentijds afdoende zijn beheerst. Voor verontreinigingen ontstaan tussen 1 januari 1987 en 1 januari 2024 waarvoor het oude recht onder het overgangsrecht doorwerkt, blijven de toepasselijke zorgplicht en het herstelprincipe bepalend: voorkomen, beperken en, voor zover redelijkerwijs mogelijk, ongedaan maken van verontreiniging. De dossierbeoordeling en Acties 1a–1c leggen de regimekeuze, herstelverplichtingen, maatregelen en naleving afzonderlijk vast; een beheerst risico is niet automatisch bewijs dat aan een herstelverplichting is voldaan.

3. Rollen en verantwoordelijkheden. De partij die op grond van wetgeving, een bevoegd genomen besluit of een rechtsgeldige afspraak verantwoordelijk is voor sanering, beheersing of afronding, is eerst aan zet. De provincie is verantwoordelijk voor besluitvorming binnen haar bevoegdheid en voor de nakoming van haar eigen bestuurlijke en financiële verplichtingen. Haar primaire rol is reguleren bij bevoegdgezagtaken en realiseren wanneer zij een eigen verplichting uitvoert of binnen de geldende juridische en financiële randvoorwaarden als vangnet optreedt. Initiatiefnemers en andere dossierpartijen leveren tijdig de vereiste volledige informatie en voeren de voor hen geldende wettelijke of bij besluit opgelegde verplichtingen uit.

4. Uitvoering, resultaten en verantwoording. Tabel 3-2a bepaalt voor Actie 1a, 1b en 1c de afbakening, uitvoering, resultaten, voortgang, mijlpalen, bewijs en verantwoording. De criteria voor bestuurlijke bijsturing staan in paragraaf 3.5. Deel B, onderdeel B.2 bevat waar relevant de thematische uitwerking; Deel B, onderdeel B.1 beschrijft de eisen voor dossiers, registratie en overdracht.

WP-KPI 1. De beoordeling onderscheidt de uitvoering van sanering en beheersing, de inhoudelijke, juridische en financiële projectafronding en de tijdigheid en rechtmatigheid van bevoegdgezagbesluiten. Per locatie worden de vastgelegde effectindicator, uitgangssituatie, beoogde uitkomst en herbeoordeling betrokken. Risicobeheersing, naleving van herstelverplichtingen en duurzame borging van resterende verplichtingen worden afzonderlijk beoordeeld; een afgerond dossier of tijdig besluit bewijst op zichzelf geen risicowegname of herstel. De gezamenlijke beoordelingslijn staat in paragraaf 3.5.

5. Planning, capaciteit en middelen.
Prioriteit: verplichtingen en risico's. Wettelijke verplichtingen, harde termijnen en onaanvaardbare risico's gaan voor; overige werkzaamheden worden risicogestuurd gefaseerd. De detailplanning staat in Deel B, B.1.
Projectraming 2026–2032: € 3.655.000. De geraamde dekking bestaat uit € 358.000 resterende SPUK-middelen en € 3.297.000 uit de Reserve Bodem en Ondergrond:
Actie 1a: € 2.374.000 voor spoed- en vangnetlocaties: € 358.000 SPUK en € 2.016.000 reserve (tabel 3-3).
Actie 1b: € 1.281.000 voor overige projecten, volledig uit de reserve (tabel 3-4).

Actie 1c: geen afzonderlijk projectbudget; uitvoering binnen de gezamenlijke personele inzet, dus niet kosteloos.
Uitvoering binnen financiële kaders. De raming berust op locatie- en projectbedragen; er liggen geen uitgewerkte saneringsplannen aan ten grondslag. Verplichtingen worden uitsluitend aangegaan binnen beschikbare, daarvoor bestemde dekking.

Capaciteit: 1,4 fte per jaar. Deze gezamenlijke inzet voor Acties 1a–1c omvat projectsturing en inhoudelijke, juridische en financiële afronding; Actie 1c heeft geen afzonderlijke fte-post. De raming berust op aanwezige formatie en uitvoeringservaring, niet op een gedetailleerde urenberekening. Jaarlijkse toetsing en beschikbaarstelling volgen paragraaf 3.4.

Tabel 3-2a: Concrete uitwerking Acties 1a, 1b en 1c

Actie	Opgave en afbakening	Verantwoordelijke partij en provinciale rol	Uitvoering en resultaat	Voortgang en mijlpalen	Bewijs en verantwoording	Geraamde kosten
1a. Spoed-locaties en vangnet	Opgave: Saneren, beheersen en afronden van de in Tabel 3-3 genoemde overgangsrechtelijke spoed- en vangnetlocaties. Afbakening: Overige bodemprojecten vallen onder Actie 1b; reguliere wettelijke beoordeling en besluitvorming onder Actie 1c.	Verantwoordelijke partij: De juridisch of feitelijk verantwoordelijke partij is eerst aan zet. Provinciale rol: Realiseren als vangnet wanneer uitvoering, kostenverhaal of betaling niet mogelijk is en publieke inzet juridisch en financieel mogelijk is; reguleren als bevoegd gezag via Actie 1c.	Uitvoering: Verantwoordelijke partijen aanspreken; sanering en beheersing organiseren of bewaken; nazorg, dossierafronding en overdracht borgen. Resultaat: Het onaanvaardbare risico is beëindigd of aantoonbaar beheerst en de locatiegebonden verplichtingen zijn afgerond of duurzaam geborgd.	Voortgang: Jaarlijkse controle; voor ‘Eeuwigdurend’ tevens periodieke of signaalgestuurde herbeoordeling volgens het geldende kader. Mijlpalen: Bij een concreet eindjaar in tabel 3-3 geldt afronding of aantoonbare beheersing in dat jaar; wettelijke verplichtingen en besluiten blijven leidend. Bij afwijking volgt dat jaar een bijsturingsplan met maatregel, actiehouder, planning, dekking en herbeoordeling. Open eindindicaties, zoals ‘Na 2030’ of ‘Na 2032’, zijn geen concrete eindjaren; zij krijgen bij de jaarlijkse controle een onderbouwde vervolgplanning met actiehouder, dekking en herbeoordelingsmoment. Voor ‘Na 2032’ wordt uiterlijk in 2031 een vervolgplan vastgesteld. Bij ‘Eeuwigdurend’ worden blijvende beheersing, monitoring en borging gevolgd; deze aanduiding schept geen afrondingsdatum. Een vervolgplanning wijzigt geen wettelijke termijn of bestaande verplichting.	Bewijs: Vastlegging in bodemdossier en NAZCA: status, planning, uitvoeringsstap, kosten, nazorg en afronding. Verantwoording: Verantwoording via WP-KPI 1, met per locatie een effectindicator, uitgangssituatie, beoogde uitkomst en herbeoordelingsmoment.	€ 2.374.000 t/m 2032. Bron: tabel 3-3, kolom ‘Kosten t/m 2032’; afgeronde som van de opgenomen locatiebedragen. Geen vrij beschikbaar budget.

Actie	Opgave en afbakening	Verantwoordelijke partij en provinciale rol	Uitvoering en resultaat	Voortgang en mijlpalen	Bewijs en verantwoording	Geraamde kosten
1b. Overige projecten	Opgave: De in Tabel 3-4 genoemde bodemprojecten met bestuurlijke afspraken, aangegane verplichtingen of gereserveerde middelen inhoudelijk, financieel en juridisch afronden. Afbakening: Spoed- en vangnetlocaties vallen onder Actie 1a; reguliere wettelijke beoordeling en besluitvorming onder Actie 1c.	Verantwoordelijke partij: De partij die op grond van wetgeving, een besluit of een rechtsgeldige afspraak verantwoordelijk is voor het project, is eerst aan zet. Provinciale rol: Realiseren bij eigen bestuurlijke en financiële verplichtingen binnen bestaande besluiten en afspraken; reguleren waar de provincie bevoegd gezag is.	Uitvoering: Projectstatus en verplichtingen actualiseren; sanering en financiële afhandeling bewaken; vereiste besluiten nemen; naleving, dossierafronding en zo nodig overdracht borgen. Resultaat: Het project en de verplichtingen zijn inhoudelijk, financieel en juridisch afgehandeld en verantwoord vervolggebruik of herontwikkeling is mogelijk.	Voortgang: Actualisatie vóór de P&C-begrotingscyclus en vervolgens jaarlijks van verplichtingen, planning, dekking en beslismijlpaal; wettelijke, contractuele, subsidie- en besluittermijnen blijven leidend. Mijlpalen: Afronding uiterlijk eind 2032. Bij afwijking volgt een vervolgplan met grondslag, verplichtingen, dekking, actiehouder en eindtermijn, zonder bestaande termijnen of voorwaarden te wijzigen.	Bewijs: Vastlegging in project- en financiële registratie: status, verplichtingen, planning, besluiten, kosten en afronding. Verantwoording: Verantwoording via WP-KPI 1 en de P&C-cyclus.	€ 1.281.000. Bron: tabel 3-4: € 168.000 + € 167.000 + € 146.000 + € 800.000. Geraamde reserve-inzet; beschikbaarheid en aansluiting op bestaande verplichtingen en bestemmingen moeten volgens F.3.2 nog worden bevestigd.
1c. Bevoegd gezagtaken	Opgave: Reguliere wettelijke beoordeling en besluitvorming voor bodemdossiers onder de Wet bodembescherming en het overgangsrecht. Afbakening: Feitelijke sanering en beheersing vallen onder Actie 1a; inhoudelijke en financiële projectafronding onder Actie 1b.	Verantwoordelijke partij: De provincie is verantwoordelijk voor de besluitvorming binnen haar bevoegdheid; initiatiefnemers en andere dossierpartijen leveren tijdig volledige informatie en voeren wettelijke en opgelegde verplichtingen uit. Provinciale rol: Reguleren als bevoegd gezag.	Uitvoering: Onderzoeken en saneringsstukken beoordelen; beschikkingen nemen; voorwaarden, verplichtingen, gebruiksbeperkingen, nazorg en dossierstatus vastleggen; termijnen bewaken en afstemmen met betrokken partijen. Resultaat: Tijdige, juridisch juiste en navolgbare besluitvorming met een heldere vervolgactie per dossier.	Voortgang: Minimaal kwartaalbeoordeling van openstaande dossiers en termijnrisico's. Mijlpalen: Volledigheidsbeoordeling binnen twee weken; ontbrekende gegevens worden procedureel opgevraagd. Vier weken vóór afloop van de beslistermijn volgt een termijnbeoordeling en zo nodig herstel of opschaling. Verlenging of opschorting wordt op wettelijke grondslag vastgelegd en meegedeeld.	Bewijs: Vastlegging in bodemdossier en NAZCA: grondslag, ontvangst- en beslistermijn, benodigde informatie, besluitstatus, verlenging of opschorting, verplichtingen en vervolgactie. Verantwoording: Jaarlijkse WP-KPI 1-verantwoording: aandeel besluiten genomen binnen de toepasselijke beslistermijn, met afzonderlijke vermelding van rechtsgeldige verlengingen en opschortingen en hun wettelijke grondslag. Opschaling, termijnoverschrijdingen en vervolgacties worden afzonderlijk gerapporteerd; opschaling verlengt of schort de wettelijke beslistermijn niet op.	Geen afzonderlijk projectbudget of kostenraming. De bevoegdgezagtaken vallen binnen de gezamenlijke 1,4 fte van Werkpakket 1; zie punt 5 en §3.4. Niet gelijk aan € 0 kosten. Hoofdstuk 7 vat deze inzet en capaciteitsrisico's samen.

Tabel 3-3: Spoed- en vangnetlocaties

Locatiecode	Locatie	Einde sanering	Kosten t/m 2032	Restant SPUK 31-08-2026	Reserve Bodem	Verplicht	Uitvoerings- of bevoegdheidsrol
GR003700001	SL, SK Ceresmeer Stadskanaal	2027	–	–	–		Eigen beheer
GR001000062	DL, AKZO-CHEMIEPARK	Na 2030	–	–	–		Eigen beheer
GR001800021	HR, Parkstraat 121 (Hendo)	2026	€ 20.000	–	€ 20.000		Bevoegd gezag
GR001800221	HR, Middenstraat 17-21a	2030	€ 300.000	–	€ 300.000		Bevoegd gezag
GR002200028	LK, LK Industriepark 6, GR002200028	2026	€ 20.000	–	€ 20.000		Eigen beheer
GR003700100	SL, MK Sluisstraat 122, GR-101-0100	2027	€ 20.000	–	€ 20.000		Bevoegd gezag
GR003700101	SL, MK Aweg 16-17	2026	€ 20.000	–	€ 20.000		Bevoegd gezag
GR003700122	SL, SK Electronicaweg 1, GR-101-001	2026	–	–	–		Eigen beheer
GR003700128	SL, GASFABRIEK programmatische aanpak	2030	€ 859.000	–	€ 859.000	€ 859.000	Bevoegd gezag
GR004700535	VM, 9641, Spoorweg 10, vml. WeDeKa	2030	€ 50.000	–	€ 50.000		Bevoegd gezag
GR004800017	Stort Schaalbergeweg (GJ 210)	2027	–	–	–		Eigen beheer
GR005200001	WN, WN, Meidoornlaan en Napels West (GJ 171)	Eeuwigdurend	–	–	–		Bevoegd gezag
GR005200006	WN, WN, VM Gasfabriek Winschoten	2026	€ 250.000	–	€ 250.000	€ 250.000	Bevoegd gezag
GR076500085	PK, Kerklaan 18 Oude Pekela	2030	€ 625.000	€ 300.000	€ 325.000		Bevoegd gezag
GR004700517	VM, 9645, Beneden Oosterdiep 179, Autobedrijf Bolt	2026	€ 10.000	–	€ 10.000		Bevoegd gezag
GR198700061	ME, Hereweg 266	2027	€ 200.000	€ 58.000	€ 142.000		Bevoegd gezag
		Totaal	€ 2.374.000	€ 358.000	€ 2.016.000	€ 1.109.000	

Toelichting: 'Eigen beheer' betekent dat de eigenaar, gebruiker of een andere verantwoordelijke partij de sanering en afronding uitvoert en bekostigt. 'Bevoegd gezag' betekent dat de provincie besluiten neemt en toeziet op naleving. De provincie organiseert de uitvoering uitsluitend wanneer daarvoor een afzonderlijke wettelijke of rechtsgeldige grondslag en beschikbare dekking bestaan.

***Financiële toelichting bij tabel 3-3**.*
***Alleen het SPUK-restant telt mee**. Van de oorspronkelijke € 970.000 resteert per 31 augustus 2026 € 358.086: € 300.000 voor Kerklaan 18 te Oude Pekela en € 58.086 voor Hereweg 266. De tabel toont afgeronde bedragen. Het oorspronkelijke bedrag biedt geen aanvullende dekking. De openstaande SPUK-verplichtingen van € 68.475 zijn niet in het restant opgenomen; per locatie moet worden vastgesteld of de bijbehorende kosten nog in de projectraming zijn begrepen, om dubbele belasting van de reserve te voorkomen.*
***Vijf locaties: geen projectkosten voor het UPB.** De streepjes betekenen niet dat sanerings- of beheerkosten ontbreken de kosten worden gedragen door de eigenaren. Provinciale bevoegdgezagtaken blijven onderdeel van de personele inzet van Werkpakket 1.*
***Verplichtingen zijn inbegrepen**. De € 1.109.000 in de kolom 'Verplicht' bestaat uit € 859.000 voor de gasfabriekaanpak Stadskanaal en € 250.000 voor de voormalige gasfabriek Winschoten. Deze bedragen vallen binnen de projectraming en geraamde reserve-inzet en worden niet aanvullend meegeteld. Per project wordt volgens F.3.2 vastgesteld wat juridisch afdwingbaar is, wat bestuurlijk is vastgelegd en welke dekking daadwerkelijk beschikbaar is.*

Tabel 3-4: Overige projecten ten laste van de Reserve Bodem en Ondergrond (nieuwe situatie, Werkpakket 1, Actie 1b)

Locatie/project	Ten laste van de Reserve Bodem en Ondergrond	Verplicht/gelabeld
Voormalige gasfabriek Pekela	€ 168.000	Verplicht
Overige projecten, waaronder de bedrijvenregeling en Van Speykstraat 2 te Roodeschool	€ 167.000	Verplicht
Bodemverontreiniging bij voormalig grondreinig-ingsbedrijf Accres te Veendam	€ 146.000	Gelabeld
Historische bodemverontreiniging North Refinery	€ 800.000	Gelabeld
Totaal	€ 1.281.000	

Financiële status tabel 3-4. De € 1.281.000 is een raming, geen aangetoonde beschikbare reservedekking. Per project worden juridisch afdwingbare verplichtingen en bestuurlijk vastgelegde inzet onderscheiden en aangesloten op de actuele reserveadministratie en vereiste besluiten (F.3.2). Voor Accres Veendam blijft € 146.000 in de raming staan.

De € 800.000 voor historische bodemverontreiniging North Refinery in tabel 3-4 betreft een bestaande uitgavenbestemming. Dit bedrag staat los van het UPB-aandeel van € 900.000 uit de teruggave dat in hoofdstuk 7 en Deel F in de rekenkundige reservebasis is opgenomen. De uitgavenbestemming en

terugbetaling worden afzonderlijk geregistreerd; de reserveberekening bevestigt niet dat de terugbetaling is ontvangen, administratief verwerkt en voor besteding beschikbaar is.

Werkpakket 2: Nazorg en afspraken voor de lange termijn

1. Doel en afbakening. Werkpakket 2 zorgt voor uitvoerbare en overdraagbare nazorg, monitoring, gebruiksbeperkingen en langdurige verplichtingen van afgeronde of af te bouwen bodemverontreinigingsdossiers. De werkvoorraad omvat nazorglocaties binnen het Programma Nazorg (Actie 2), overige overgangsrechtdossiers die niet onder Actie 1a of 1b vallen en moeten worden afgerond of overgedragen (Actie 3), voormalige stortplaatsen die niet onder paragraaf 8.2 Wet milieubeheer vallen (Actie 4a), stortplaatsen waarop paragraaf 8.2 Wet milieubeheer van toepassing is, met als wettelijk datumcriterium dat op of na 1 september 1996 afvalstoffen zijn gestort (Actie 4b), en NAM-locaties en -installaties waarvoor restverontreiniging, gebruiksbeperkingen, nazorg, monitoring of overdracht moeten worden vastgelegd en gevolgd (Actie 5). Voor Actie 4b wordt de toepasselijkheid per locatie vastgesteld aan de hand van de volledige wettelijke definitie, afbakening en uitzonderingen. Een afzonderlijke grondwatergerichte bron- of pluimaanpak buiten het overgangsrecht bodem valt onder Werkpakket 3; grondwatermaatregelen binnen overgangsrechtelijke Wbb-dossiers blijven onder Werkpakket 1 of 2 en worden niet dubbel geteld. Zelfstandige brede bodemprojecten vallen onder Werkpakket 4.

2. Provinciale inzet en motivering. De provincie zorgt ervoor dat nazorg, monitoring, gebruiksbeperkingen, overdracht en langlopende verplichtingen juridisch, inhoudelijk en financieel uitvoerbaar en navolgbaar blijven. Provinciale inzet is nodig waar de provincie bevoegd gezag is, eigen verplichtingen heeft of verantwoordelijk is voor samenhang, overdracht en langetermijnafspraken. Werkpakket 2 draagt primair bij aan PB-doel 7, duurzame borging op lange termijn, PB-doel 2, bodemverontreiniging zonder onaanvaardbare risico's, en PB-doel 8, samenhangende en navolgbare uitvoering. Daarmee ondersteunt het werkpakket de gezonde, veilige en aantrekkelijke leefomgeving uit de Omgevingsvisie, gezondheid en brede welvaart uit de Leefbaarheidsvisie en bestendige voorwaarden voor economisch gebruik, beheer en herontwikkeling uit de Economische Visie. De toepassing van de programmabrede uitgangspunten en de motivering van keuzes volgen hoofdstuk 2.

3. Rollen en verantwoordelijkheden. Per dossier wordt vóór overdracht op grond van het toepasselijke wettelijke regime vastgesteld welk bestuursorgaan bevoegd en verantwoordelijk is en of sprake is van overdracht van dossierinformatie, uitvoeringstaken of beide. Een overdrachtsafspraak of schriftelijke bevestiging wijzigt op zichzelf geen wettelijke bevoegdheid. Vastgelegd wordt welke besluiten, verplichtingen, gebruiksbeperkingen, monitoring, nazorg, gegevens en financiële afspraken bij het ontvangende bestuursorgaan moeten worden geborgd en welke onderdelen bij de provincie blijven. Eén overdrachtsdossier bevat de ingangsdatum van de dossier- of taakoverdracht, resterende acties, actiehouder per actie, termijnen, bron- en bewijsregistraties en het eerstvolgende herbeoordelingsmoment. Het ontvangende bevoegde gezag bevestigt vóór de dossier- of taakoverdracht de volledigheid en uitvoerbaarheid van het overdrachtsdossier; openstaande juridische, inhoudelijke of financiële punten worden met actiehouder en termijn geregistreerd. Deze bevestiging is geen voorwaarde voor een bevoegdheidsovergang die rechtstreeks uit de wet volgt. Deel B, onderdeel B.5 bevat de minimale eisen voor het overdrachtsdossier en Deel B, onderdeel B.6 de operationele afspraken voor overdracht, registratie, escalatie en terugkoppeling.

Afbakening NAM-dossiers. Onder Actie 5 worden bij NAM-locaties de opleverkwaliteit, resterende verplichtingen, nazorg, monitoring en overdracht samenhangend gevolgd. Voor zover een locatie tevens

een overgangsrechtelijk Wbb-dossier is, blijven de feitelijke sanering en projectafronding onder Actie 1a of 1b en de reguliere wettelijke beoordeling en besluitvorming onder Actie 1c. Actie 5 volgt de aansluiting op oplevering en langetermijnborging; dezelfde besluiten, werkzaamheden en inhoudelijke resultaten worden niet nogmaals onder WP-KPI 2 geteld.

4. Uitvoering, resultaten en verantwoording. Tabel 3-2b bepaalt voor Actie 2, 3, 4a, 4b en 5 de afbakening, uitvoering, resultaten, voortgang, mijlpalen, bewijs en verantwoording. De criteria voor bestuurlijke bijsturing staan in paragraaf 3.5. Deel B, onderdelen B.2, B.3 en B.5 bevatten waar relevant de inhoudelijke uitwerking van regime, grondwater en het overdrachtsdossier; Deel B, onderdeel B.1 beschrijft de eisen voor dossiers en registratie. Programma Nazorg verbindt deze acties voor zover zij de nazorgopgave betreffen; de voortgang wordt primair gevolgd via WP-KPI 2. Werkpakket 11 ondersteunt de eenduidige registratie, minimale gegevensvelden en overdraagbaarheid via WP-KPI 11. Beter Borgen betreft deze datakwaliteit en gegevensafspraken, staat los van Beter Benutten Nazorg en heeft geen SPUK-bijdrage. Alleen een zelfstandige grondwatergerichte bron- of pluimaanpak buiten het overgangsrecht bodem wordt gevolgd via WP-KPI 3; maatregelen binnen overgangsrechtelijke Wbb-dossiers blijven bij WP-KPI 1 of 2, zonder dubbeltelling. Tabel F.1 in Deel F bevat de projectkoppelingen en afbakening.

WP-KPI 2. De beoordeling omvat de volledigheid en actualiteit van nazorgdossiers, uitvoerbaarheid en uitvoering van beheer- en monitoringsafspraken, gebruiksbeperkingen, financiële borging, herbeoordeling en bevestigde overdracht. Naast registratie wordt beoordeeld of voorzieningen en afspraken de risico's aantoonbaar blijven beheersen en of afwijkingen worden opgevolgd. Een volledig register of overdrachtsdossier is niet op zichzelf bewijs van werkende nazorg. Ondersteunende gegevenskwaliteit via WP-KPI 11 en een zelfstandige aanpak buiten het overgangsrecht via WP-KPI 3 blijven afzonderlijk herkenbaar, zonder dubbeltelling. De gezamenlijke beoordelingslijn staat in paragraaf 3.5.

5. Planning, capaciteit en middelen.
Prioriteit: verplichtingen en risico's. Wettelijke verplichtingen, harde termijnen en onaanvaardbare risico's gaan voor; overige werkzaamheden worden risicogestuurd gefaseerd. De planning per locatie en dossier staat in Deel B, B.1.
Projectraming 2026–2032: € 783.000. Als beoogde financiering is voor de geraamde inzet voor nazorg, overdracht en langetermijnborging volledig uitgegaan van SPUK-middelen; er is geen inzet uit de Reserve Bodem en Ondergrond geraamd. Dit betekent niet dat iedere activiteit binnen het werkpakket uit deze middelen mag worden betaald. De resterende SPUK-dekking per 31 augustus 2026 bestaat uit:

Nazorg historische spoedopgaven 2023: van de oorspronkelijke toezegging van € 270.000 resteert € 4.000. Doel is nazorglocaties te identificeren, te categoriseren en bestuurlijk te positioneren, met als beoogd resultaat een locatie-inventarisatie, categorisering en beheeradvies voor de verdere nazorg.
Toekomstbestendig omgaan met nazorg 2024: € 162.000. Doel is een toekomstbestendige, gebiedsgerichte nazorgaanpak met structurele beheerafspraken te ontwikkelen, met als beoogd resultaat een programmaplan en een uniform, risicogestuurd afwegingskader in samenhang met grondwaterkwaliteit, ruimtelijke functies en circulaire grondstromen.

Programma Nazorg 2026: € 533.000. Doel is de nazorgaanpak verder uit te werken met onderzoek naar circa 75 locaties, met als beoogd resultaat een beheer- en borgingsmodel met duidelijke verantwoordelijkheden en structurele beheerafspraken.

Beter Benutten Nazorg 2026: € 84.000, uitsluitend voor voormalige stortplaatsen onder Actie 4a, op grond van beschikking SPB-NA26-03951347; Actie 4b valt buiten dit project. Het aangeleverde SPUK-overzicht beschrijft als doel de juridische, organisatorische, administratieve en digitale borging van nazorgverplichtingen te versterken, met als beoogd resultaat uniforme nazorgdossiers, structurele registratie in BIS/NAZCA en implementatieafspraken voor een beheerproces dat kennisverlies voorkomt.

Uitvoering binnen financiële kaders. Deze specificatie onderbouwt de beoogde financiering (Deel F, onderdeel F.2.2.2 en tabel F.2); een kostenberekening per activiteit en looptijd ontbreekt. Het bedrag geldt voor het werkpakket als geheel, niet als afzonderlijke budgettoedeling per actie. De middelen blijven per project gebonden aan de reikwijdte en voorwaarden van de betreffende beschikking; ondersteuning vanuit andere werkpakketten verruimt die reikwijdte niet. Verplichtingen worden uitsluitend aangegaan binnen beschikbare, daarvoor bestemde dekking. De wettelijke financieringslijn voor stortplaatsnazorg blijft afzonderlijk gelden.

Capaciteit: 0,9 fte per jaar. Deze gezamenlijke inzet voor Acties 2, 3, 4a, 4b en 5 omvat verplichtingenbeheer, toezicht, monitoring, overdracht en borging. De raming berust op aanwezige formatie en uitvoeringservaring, niet op een gedetailleerde urenberekening. Jaarlijkse toetsing en beschikbaarstelling volgen paragraaf 3.4.

Tabel 3-2b: Concrete uitwerking Acties 2, 3, 4a, 4b en 5

Actie	Opgave en afbakening	Verantwoordelijke partij en provinciale rol	Uitvoering en resultaat	Voortgang en mijlpalen	Bewijs en verantwoording
2. Programma Nazorg	Opgave: Nazorg, monitoring, gebruiksbeperkingen en kostenafspraken programmatisch borgen. Afbakening: Dossieroverdracht valt onder Actie 3; stortplaatsen onder Actie 4a of 4b; NAM-locaties onder Actie 5.	Verantwoordelijke partij: De partij die volgens wetgeving, besluit of afspraak verantwoordelijk is. Provinciale rol: realiseren voor programma, monitoring en registratie; reguleren waar bevoegd; faciliteren of stimuleren bij afstemming en overdracht.	Uitvoering: Grondslag, verantwoordelijke partij, verplichtingen, beperkingen, monitoring, kosten, looptijd en herbeoordeling per locatie vastleggen en bewaken. Resultaat: Een volledig en actueel nazorgbestand waarin duidelijk is wie wat doet, betaalt en rapporteert.	Voortgang: Jaarlijkse actualisatie via WP-KPI 2. Mijlpalen: 2026 programma inrichten; 2027–2028 uitvoeren; 2029–2032 werking evalueren en blijvende verplichtingen borgen.	Bewijs: NAZCA, nazorgregister, bodemdossiers en financieel register. Verantwoording: WP-KPI 2 en P&C-rapportage.
3. Dossierafronding en overdracht	Opgave: Overgangsrechtdossiers prioriteren, afronden en overdraagbaar maken. Afbakening: Sanering en projectafronding vallen onder Actie 1a en 1b; reguliere wettelijke beoordeling en besluitvorming binnen overgangsrechtelijke Wbb-dossiers onder Actie 1c. Actie 3 betreft het completeren en organisatorisch afronden van het dossier en de dossier- of taakoverdracht. Langdurige nazorg na overdracht valt onder Actie 2, met behoud van de specifieke afbakening voor stortplaatsen en NAM-locaties onder Acties 4a, 4b en 5.	Verantwoordelijke partij: Het volgens het toepasselijke wettelijke regime bevoegde bestuursorgaan; dossierpartijen voor hun verplichtingen. Het ontvangende bevoegde gezag bevestigt vóór de dossier- of taakoverdracht de volledigheid en uitvoerbaarheid van het overdrachtsdossier. Deze bevestiging wijzigt geen wettelijke bevoegdheid en is geen voorwaarde voor een bevoegdheidsovergang die rechtstreeks uit de wet volgt. Provinciale rol: reguleren en realiseren voor eigen dossier- en overdrachtstaken.	Uitvoering: Regime en bevoegd gezag bepalen, dossier completeren, besluiten en verplichtingen vastleggen en het overdrachtsdossier toepassen. Resultaat: Een afgerond dossier of schriftelijk bevestigde overdracht met resterende taak, actiehouder en termijn.	Voortgang: Periodieke actualisatie van dossierlijst, kwaliteit en overdrachtsstatus. Mijlpalen: 2026 prioriteren; 2027–2028 afronden en overdragen; 2029–2032 resterende dossiers evalueren.	Bewijs: Bodemdossier, NAZCA en overdrachtsdocumentatie. Verantwoording: WP-KPI 2.
4a. Voormalige stortplaatsen waarop paragraaf 8.2 Wet milieubeheer niet van toepassing is	Opgave: Voor voormalige, niet meer in gebruik zijnde stortplaatsen buiten paragraaf 8.2 Wet milieubeheer het regime, de risico's en de beheer-, monitorings- en nazorglijn bepalen. Afbakening: Beter Benutten Nazorg valt uitsluitend onder deze actie. Stortplaatsen onder paragraaf 8.2 vallen onder Actie 4b en buiten dit project; alleen een zelfstandige grondwatergerichte bron- of pluimaanpak buiten het overgangsrecht bodem valt onder Werkpakket 3. Grondwatermaatregelen binnen overgangsrechtelijke Wbb-dossiers blijven onder Werkpakket 1 of 2, zonder dubbeltelling.	Verantwoordelijke partij: De volgens wetgeving, besluit of afspraak verantwoordelijke partij. Provinciale rol: realiseren voor provinciaal risicobeeld, onderzoek, monitoring en registratie; reguleren waar bevoegd.	Uitvoering: Status, regels, bevoegd gezag, actiehouder, stoffen, meetgegevens, verspreidingsrisico, beperkingen en monitoring per locatie vaststellen. Binnen Beter Benutten Nazorg verantwoord gebruik, beheer en risicoafweging uitwerken en de uitkomsten met de bevoegde partijen verwerken in ruimtelijke plannen. Resultaat: Per locatie een beheer- en nazorgplan met maatregelen, monitoring, actiehouder, kosten en herbeoordeling, met waar relevant vastgelegde gebruiksvoorwaarden en ruimtelijke doorwerking.	Voortgang: Risicogestuurde registratie en monitoring. Mijlpalen: Jaarlijks een geprioriteerde locatieslijst; afwijkingen krijgen een vervolgactie en beslisdatum.	Bewijs: Locatiegegevens, meetresultaten, maatregelen, kosten, monitoring en herbeoordeling. Verantwoording: WP-KPI 2.

Actie	Opgave en afbakening	Verantwoordelijke partij en provinciale rol	Uitvoering en resultaat	Voortgang en mijlpalen	Bewijs en verantwoording
4b. Stortplaatsen waarop paragraaf 8.2 Wet milieubeheer van toepassing is (datumcriterium: op of na 1 september 1996 afvalstoffen gestort)	Opgave: De wettelijke sluitings- en nazorgprocedures uitvoeren voor stortplaatsen waarop paragraaf 8.2 Wet milieubeheer van toepassing is. Afbakening: Als wettelijk datumcriterium geldt dat op of na 1 september 1996 afvalstoffen op de stortplaats zijn gestort. De toepasselijkheid wordt per locatie vastgesteld aan de hand van de volledige wettelijke definitie, afbakening en uitzonderingen. Andere voormalige stortplaatsen vallen onder Actie 4a.	Tot de sluitingsverklaring zorgt de exploitant of vergunninghouder voor vergunningnaleving, sluitingsmaatregelen, aanleg en oplevering van eindvoorzieningen en gegevens voor nazorgplan en sluitingsbeoordeling. Gedeputeerde staten reguleren: zij beoordelen het nazorgplan en wijzigingen, besluiten volgens de toepasselijke procedure over instemming, toetsen de wettelijke sluitingsvoorwaarden en geven de sluitingsverklaring af. Daarna realiseren zij de wettelijke nazorg: inspectie, instandhouding, monitoring, reparaties, herstel, administratie en periodieke beoordeling. Verplichtingen van andere partijen uit wetgeving, vergunning, besluit, overeenkomst of aansprakelijkheid blijven bestaan.	Uitvoering: Per locatie de wettelijke toepasselijkheid, vergunning- en sluitingsstatus, het nazorgplan en wijzigingen daarvan, eindvoorzieningen, monitoringsprogramma, aanwezige stoffen, meetgegevens, verspreidingsrisico, gebruiksbeperkingen, verantwoordelijkheden vóór en na sluiting, financiële dekking en de gegevens en beheerinformatie voor de provinciale nazorgtaak vastleggen en beoordelen. De financiële dekking van de nazorg wordt geregeld overeenkomstig titel 15.11 Wet milieubeheer en de toepasselijke provinciale heffingsverordening en fondsregeling. Resultaat: Een juridisch volledig en actueel nazorgdossier waarin de overgang naar de nazorgfase, de te onderhouden voorzieningen, monitoring, maatregelen, verantwoordelijkheden, financiering en herbeoordeling aantoonbaar zijn geregeld.	Voortgang: Volgen van de toepasselijkheid van paragraaf 8.2 Wet milieubeheer, vergunning- en sluitingsstatus, instemming met en actualiteit van het nazorgplan, staat van de voorzieningen, meetresultaten, maatregelen, financiële dekking, aanvang en uitvoering van de provinciale nazorgtaak en herbeoordeling. Mijlpalen: Vóór de sluitingsverklaring worden het nazorgplan, wijzigingen daarvan, eindvoorzieningen, nul- en oplevergegevens, monitoringsprogramma, financiële dekking en de voor de provinciale nazorgtaak benodigde gegevens overeenkomstig de wettelijke procedure beoordeeld. Na de sluitingsverklaring worden inspectie, onderhoud, monitoring, reparaties, herstelmaatregelen, administratie en herbeoordeling uitgevoerd volgens het nazorgplan en de geldende besluiten.	Bewijs: Vastlegging van toepasselijkheid, vergunning- en sluitingsstatus, nazorgplan en wijzigingen, sluitingsverklaring, eindvoorzieningen, monitoringsprogramma, stoffen, meetgegevens, risico's, gebruiksbeperkingen, verantwoordelijkheden vóór en na sluiting, inspecties, reparaties en herstelmaatregelen, financiële dekking en herbeoordeling. Verantwoording: WP-KPI 2; alleen een zelfstandige aanpak van een bron of pluim buiten het overgangsrecht bodem wordt onder Werkpakket 3 geregistreerd. Grondwatermaatregelen binnen overgangsrechtelijke Wbb-dossiers blijven onder Werkpakket 1 of 2 en worden niet dubbel geteld.
5. NAM-locaties	Opgave: Sanering, opleverkwaliteit, restverontreiniging, beperkingen, nazorg, monitoring en overdracht van relevante NAM-locaties borgen. Afbakening: Diepe-ondergrondactiviteiten vallen onder programmalijn 2. Bij overgangsrechtelijke Wbb-dossiers vallen de feitelijke sanering en projectafronding onder Actie 1a of 1b en de reguliere wettelijke beoordeling en besluitvorming onder Actie 1c. Actie 5 volgt de aansluiting op oplevering en langetermijnborging; dezelfde werkzaamheden, besluiten en inhoudelijke resultaten worden niet opnieuw onder WP-KPI 2 geteld.	Verantwoordelijke partij: NAM, eigenaar of beheerder volgens wetgeving, besluit of afspraak. Provinciale rol: reguleren waar bevoegd en realiseren voor eigen dossier- en overdrachtstaken.	Uitvoering: Sanering en oplevering beoordelen en restverontreiniging, risico's, beperkingen, monitoring, nazorg, kosten en overdracht vastleggen. Resultaat: Juridisch en inhoudelijk complete oplevering die verantwoord gebruik of herinrichting mogelijk maakt.	Voortgang: Jaarlijkse beoordeling van locatie-, saneringS-, oplever- en overdrachtsstatus. Mijlpalen: 2026 inventariseren; 2027–2028 sanering en overdracht volgen; 2029–2032 resterende nazorg borgen.	Bewijs: Bodemdossier en NAZCA met opleverkwaliteit, restverontreiniging, beperkingen, nazorg, monitoring en overdracht. Verantwoording: WP-KPI 2.

Werkpakket 3: Grondwater: voorkomen en beperken

1. Doel en afbakening. Werkpakket 3 heeft tot doel verdere inbreng en verspreiding van verontreinigende stoffen vanuit bodemverontreinigingsbronnen naar het grondwater te voorkomen of te beperken en kwetsbare grondwaterfuncties en drinkwaterbelangen te beschermen. De werkvoorraad omvat bron- en pluimlocaties buiten het overgangsrecht bodem waarvoor signalering, beoordeling, registratie, bron- of pluimaanpak, monitoring of herbeoordeling nodig is. Grondwatermaatregelen binnen overgangsrechtelijke Wbb-dossiers blijven onder Werkpakket 1 of 2 en worden niet opnieuw onder Werkpakket 3 als zelfstandige uitvoering of resultaat geteld. Relevante gegevens en signalen worden wel uitgewisseld. De werkpakketverantwoordelijke van Werkpakket 3 is verantwoordelijk voor de locatie-, bron- en pluimgerichte beoordeling en opvolging en levert de daarvoor relevante gegevens aan het Regionaal Waterprogramma en de bevoegde waterpartners. De inzet ondersteunt de KRW- en GWR-doelen, maar vormt geen zelfstandig KRW- of GWR-maatregelenprogramma. Watersysteemgerichte doelen, maatregelen, toestand- en doelbereikmonitoring en rapportage blijven belegd in het Regionaal Waterprogramma en de toepasselijke KRW- en GWR-systematiek. Deze afbakening laat de wettelijke taken en bevoegdheden van de betrokken bestuursorganen onverlet. Reguliere nazorg- en borgingsopgaven blijven onder Werkpakket 2; een zelfstandige grondwatergerichte bron- of pluimaanpak buiten het overgangsrecht bodem valt onder Werkpakket 3. PFAS-waterbodemonderzoek en bredere diffuse of thematische bodemopgaven vallen onder Werkpakket 4.

2. Provinciale inzet en motivering. Provinciale inzet is nodig omdat bodemverontreinigingsbronnen de grondwaterkwaliteit, kwetsbare grondwaterfuncties en drinkwaterbelangen over locatie- en bestuursgrenzen heen kunnen beïnvloeden. De inzet volgt de afwegingssystematiek uit paragraaf 2.2 en richt zich in het bijzonder op verspreidingsrisico's, kwetsbare grondwaterfuncties, drinkwaterbelangen en zeer zorgwekkende stoffen. Bij mogelijke verspreiding buiten de locatie, verslechtering van een grondwaterlichaam, bedreiging van een drinkwaterbron of gevolgen voor het regionale watersysteem geldt de operationele lijn uit paragraaf 1.2.1. Werkpakket 3 draagt primair bij aan PB-doel 2, bodemverontreiniging zonder onaanvaardbare risico's, PB-doel 5, voorkomen van afwenteling, en PB-doel 8, samenhangende en navolgbare uitvoering.

Juridische regimekeuze en registratie. Per bron- of pluimlocatie worden ontstaansperiode, toepasselijk regime, bevoegd gezag en eventuele zorgplicht of herstelverplichtingen vastgelegd. Bronaanpak of pluimbeheersing wordt gekozen binnen dit wettelijke kader; wettelijke herstelverplichtingen worden niet vervangen door uitsluitend risicobeheersing. Voor verontreinigingen vanaf 1 januari 2024 geldt het toepasselijke stelsel van de Omgevingswet en het Bal. Grondwaterverontreinigingen van vóór 1 januari 2024 die buiten het overgangsrecht vallen en geen gevaar vormen voor de KRW- en GWR-doelstellingen, worden geregistreerd, met vermelding of en op welke uitzonderingsgrond voor sanering of beperking van inbreng een beroep is gedaan. Risicoduiding en herbeoordeling volgens Prevent and Limit blijven navolgbaar.

3. Rollen en verantwoordelijkheden. De verantwoordelijke partij en de primaire en aanvullende provinciale rollen zijn voor Actie 6 vastgelegd in Tabel 3-2c. Iedere betrokken partij en ieder bevoegd gezag blijft verantwoordelijk voor de eigen wettelijke taken, besluiten, maatregelen en gegevens. De provincie organiseert de regionale samenhang en informatie-uitwisseling en voert haar eigen onderzoeks-, monitorings- en registratietaken uit, maar neemt de wettelijke verantwoordelijkheid van veroorzakers, eigenaren, initiatiefnemers of andere bevoegde gezagen niet over. Bij samenloop met het Regionaal Waterprogramma wordt overeenkomstig paragraaf 1.2.1 één coördinerende partij aangewezen voor de procescoördinatie, zonder overdracht van wettelijke taken of bevoegdheden. Daarbij wordt vastgelegd

welk signaal of dossier wordt overgedragen, wie de inhoudelijke beoordeling en vervolgactie uitvoert, welke gegevens en termijnen gelden, waar de opvolging wordt geregistreerd en wanneer terugkoppeling of opschaling plaatsvindt. Deel B, onderdeel B.6 bevat hiervoor de operationele overdrachts- en registratielijn.

4. Uitvoering, resultaten en verantwoording. Tabel 3-2c bepaalt voor Actie 6 de afbakening, uitvoering, resultaten, voortgang, mijlpalen, bewijs en verantwoording. De criteria voor bestuurlijke bijsturing staan in paragraaf 3.5. Deel B, onderdeel B.3 beschrijft de grondwatergerichte beoordeling en opvolging; Deel B, onderdeel B.1 beschrijft de eisen voor dossiers en registratie. Het project Aandachtslocaties Grondwater (Prioritaire KRW-stoffen) valt primair onder Actie 6 en WP-KPI 3; Acties 27 en 28 ondersteunen monitoring en signalering via WP-KPI 12. Gegevenskwaliteit en herleidbaarheid worden waar relevant verbonden met WP-KPI 11. De projectkoppeling staat in Deel F, tabel F.1; de financiële verantwoording loopt via beschikking SPB-TOE24-03698802, SiSa-code E113.

WP-KPI 3. De beoordeling omvat registratie, locatiebeoordeling, verspreidingsrisico, gekozen maatregel en herbeoordeling van bron- en pluimlocaties buiten het overgangsrecht bodem. De vastgelegde effectindicatoren maken afzonderlijk zichtbaar of nieuwe inbreng is beëindigd, verspreiding is voorkomen of beperkt en kwetsbare functies zijn beschermd. Naleving van toepasselijke herstelverplichtingen wordt apart gevolgd; ontbrekende nulwaarden of meetgegevens blijven als informatiebeperking zichtbaar. Maatregelen binnen overgangsrechtelijke Wbb-dossiers blijven onder WP-KPI 1 of 2. De beoordeling vervangt geen watersysteemgerichte toestand- of doelbereikbeoordeling binnen het Regionaal Waterprogramma. De gezamenlijke beoordelingslijn staat in paragraaf 3.5.

5. Planning, capaciteit en middelen.
Prioriteit: verplichtingen en risico's. Wettelijke verplichtingen, harde termijnen en onaanvaardbare risico's gaan voor; overige werkzaamheden worden risicogestuurd gefaseerd. De locatiespecifieke detailplanning staat in Deel B, B.1.

Projectraming 2026–2032: € 150.000. De geraamde inzet voor Actie 6 betreft inventarisatie, locatiebeoordeling en handelingsadvies voor aandachtslocaties grondwater. Het project Aandachtslocaties Grondwater (Prioritaire KRW-stoffen) brengt ernstige lokale verontreinigingen die van betekenis zijn voor de grondwaterkwaliteit in beeld. Het beoogde resultaat is een selectie van locaties met een beoordeling van ernst en urgentie en een handelingsadvies voor vervolgonderzoek of een gebiedsgerichte aanpak, afgestemd met water-, bodem- en omgevingspartners. De beoogde financiering bestaat uit afgerond € 146.000 SPUK-middelen en € 4.000 geraamde reserve-inzet, waarvan de beschikbaarheid volgens F.3.2 moet worden aangetoond. Per 31 augustus 2026 resteert € 146.361; er waren op die datum geen uitgaven of verplichtingen geregistreerd. Tijdige start en opdrachtverlening hebben prioriteit. Prioritaire KRW-stoffen is financieel dezelfde post als Aandachtslocaties Grondwater, geen aanvullende financieringspost (Deel F, onderdeel F.2.2.3 en tabel F.2).

Uitvoering binnen financiële kaders. De raming sluit aan op de aanvraag Aandachtslocaties Grondwater (Prioritaire KRW-stoffen); een kostenopbouw naar aantallen locaties, onderzoeken en tarieven ontbreekt. Verplichtingen worden uitsluitend aangegaan binnen beschikbare, daarvoor bestemde dekking. Kostenverantwoordelijkheid volgt uit wetgeving, een bevoegd genomen besluit, aansprakelijkheid of een rechtsgeldige afspraak.

Financiële afbakening vervolgmaatregelen. De raming van € 150.000 betreft inventarisatie, locatiebeoordeling en handelingsadvies en vormt geen aangetoonde dekking voor de volledige bron- of

pluimaanpak en blijvende monitoring uit tabel 3-2c. Aanvullend onderzoek, feitelijke maatregelen en vervolgmonitoring kunnen alleen binnen deze raming worden uitgevoerd voor zover zij aantoonbaar binnen de vastgestelde opdracht, resterende middelen en toepasselijke financieringsvoorwaarden passen, zonder de geraamde basiswerkzaamheden dubbel te tellen. Overige vervolgmaatregelen vragen afzonderlijke kostenonderbouwing, financiering door de verantwoordelijke partij en de vereiste besluiten. De provincie neemt de kostenverantwoordelijkheid van andere partijen niet over. De fasering in de actietabel en het planningsoverzicht is geen zelfstandige budgettoekenning.

Capaciteit: 0,5 fte per jaar. Deze inzet voor Actie 6 omvat inventarisatie, beoordeling van verspreidingsrisico's, de provinciale beoordeling, coördinatie en opvolging van de bron- en pluimaanpak en afstemming met waterpartners. Zij houdt geen overname in van de feitelijke uitvoering door andere verantwoordelijke partijen. Provinciale uitvoering vindt uitsluitend plaats binnen de eigen verantwoordelijkheid, beschikbare capaciteit en de financiële voorwaarden bij dit werkpakket. De raming berust op aanwezige formatie en uitvoeringservaring, niet op een gedetailleerde urenberekening. Jaarlijkse toetsing en beschikbaarstelling volgen paragraaf 3.4.

Tabel 3-2c: Concrete uitwerking Actie 6

Actie	Opgave en afbakening	Verantwoordelijke partij en provinciale rol	Uitvoering en resultaat	Voortgang en mijlpalen	Bewijs en verantwoording
6. Bron- en pluimlocaties	**Opgave:** Verdere inbreng en verspreiding van verontreinigende stoffen vanuit bodemverontreinigingsbronnen naar het grondwater voorkomen of beperken en kwetsbare grondwaterfuncties en drinkwaterbelangen beschermen. **Afbakening:** Werkpakket 3 betreft bron- en pluimlocaties buiten het overgangsrecht bodem. Grondwatermaatregelen binnen overgangsrechtelijke Wbb-dossiers blijven onder Werkpakket 1 of 2 en worden niet dubbel geteld. Reguliere nazorg-, monitorings- en borgingsopgaven blijven onder Werkpakket 2; een zelfstandige grondwatergerichte bron- of pluimaanpak buiten het overgangsrecht valt onder Werkpakket 3. PFAS-waterbodemonderzoek en diffuse of thematische bodemopgaven vallen onder Werkpakket 4. Watersysteemgerichte doelen, maatregelen, toestand- en doelbereikmonitoring en rapportage blijven belegd in het Regionaal Waterprogramma en de toepasselijke KRW- en GWR-systematiek.	**Verantwoordelijke partij:** De veroorzaker waar de zorgplicht geldt; de eigenaar of beheerder bij bestaande verplichtingen of nazorgafspraken; en de initiatiefnemer bij een ontwikkeling of activiteit. Gemeenten zijn meestal bevoegd gezag; waterschappen sluiten aan bij waterbodem- of watersysteembelangen. Ieder bevoegd gezag blijft verantwoordelijk voor de eigen wettelijke taken en besluiten. **Provinciale rol:** primair **stimuleren** door regionale samenhang, prioritering en ketenafstemming te organiseren; aanvullend **faciliteren** met registratie, monitoring en informatie-uitwisseling, **realiseren** voor provinciaal onderzoek of monitoring waarvoor zij verantwoordelijk is en **reguleren** uitsluitend waar de provincie bevoegd gezag is.	**Uitvoering:** Meet-, toezicht-, dossier- en meldingssignalen koppelen; per locatie bron, stoffen, meetbeeld, verspreidingsrisico, ontstaansperiode, regime, bevoegd gezag en betrokken partij registreren. Nieuwe inbreng beëindigen en wettelijk passende bron- of pluimmaatregelen kiezen; risicobeheersing vervangt geen verdergaande zorgplicht- of herstelverplichtingen. Voor grondwaterverontreinigingen van vóór 1 januari 2024 buiten het overgangsrecht, zonder gevaar voor KRW- en GWR-doelen, registreren of en op welke uitzonderingsgrond voor sanering of beperking van inbreng een beroep is gedaan. Monitoring en herbeoordeling volgens Prevent and Limit inrichten; uitvoering, financiering en opvolging borgen bij bevoegd genomen besluit of rechtsgeldige afspraak. Deel B, B.3 is leidend; bij samenloop met grondwaterlichamen, drinkwaterbronnen of het regionale watersysteem geldt paragraaf 1.2.1. **Resultaat:** Een actuele, geprioriteerde locatie-inventaris met navolgbaar bron- en pluimbeeld, verspreidingsrisico, actiehouder, maatregel, planning, monitoring, effectindicator en herbeoordelingsmoment. Verspreiding is voorkomen of beperkt; kwetsbare functies en drinkwaterbelangen zijn beschermd.	**Voortgang:** Periodieke beoordeling van registratie, beoordeling, verspreidingsrisico, maatregel, meetontwikkeling en herbeoordeling. **Mijlpalen:** 2026: inventaris en registratie van bron- en pluimlocaties opstellen en prioriteren; 2027–2028: onderzoek, maatregelen en monitoring uitvoeren; 2029–2032: locaties herbeoordelen en blijvende opvolging borgen.	**Bewijs:** Grondwaterregister, NAZCA, relevante bodemdossiers, meetgegevens en, waar van toepassing, registraties voor vergunningverlening, toezicht, handhaving en signalering. Per locatie wordt minimaal één effectindicator vastgelegd voor beëindiging van nieuwe inbreng, concentratie of vracht, omvang of verspreiding van de pluim, blootstelling of bescherming van een kwetsbare functie, met nulwaarde, streef- of beheersrichting, meetfrequentie en bron. **Verantwoording:** WP-KPI 3 ‘Grondwater: voorkomen en beperken’, met de meetonderdelen registratie, beoordeling, verspreidingsrisico, maatregel en herbeoordeling, en de P&C-cyclus.

Werkpakket 4: Brede bodemopgaven en nieuwe verontreinigingen

1. Doel en afbakening. Werkpakket 4 heeft tot doel brede bodemopgaven en nieuwe verontreinigingen met bovenlokale belangen, grondwaterbelangen of uitvoeringsrisico's samenhangend en risicogestuurd aan te pakken. De werkvoorraad omvat PFAS (Actie 7), inclusief UBI 4.0 en Vervolg UBI 4.0, diffuus lood (Actie 8) en andere diffuse of nieuwe verontreinigingen waarvoor signalering, duiding, prioritering of gezamenlijke opvolging nodig is. Tabel 3-2d bepaalt de actiegerichte afbakening voor PFAS en diffuus lood. Andere diffuse of nieuwe verontreinigingen volgen de signalerings- en opvolglijn van Werkpakket 12; de inhoudelijke toerekening en vervolgaanpak worden vastgelegd volgens het toepasselijke Werkpakket 1, 2, 3 of 4, zonder dubbeltelling. Zelfstandige sanerings-, nazorg- en grondwateropgaven vallen onder het toepasselijke Werkpakket 1, 2 of 3. Nieuwe verontreinigingen worden beoordeeld binnen het geldende wettelijke kader en worden niet automatisch provinciale uitvoeringsdossiers.

UBI 4.0 en Vervolg UBI 4.0 worden financieel en projectmatig onder Actie 7 geregistreerd en verantwoord. De resultaten ondersteunen binnen Werkpakket 4 de inhoudelijke prioritering voor zowel Actie 7 als Actie 8, overeenkomstig tabel F.1. De financiële registratie van beide projectonderdelen blijft afzonderlijk herkenbaar; gebruik van de resultaten bij Actie 8 creëert geen aanvullende dekking en verruimt de beschikkingsvoorwaarden niet.

2. Provinciale inzet en motivering. Provinciale inzet is nodig wanneer brede bodemopgaven of nieuwe verontreinigingen bovenlokale belangen, grondwaterbelangen of gezamenlijke uitvoeringsrisico's raken en een eenduidige duiding en aanpak nodig is. De provincie organiseert de gezamenlijke signalering en duiding, bevordert een eenduidige werkwijze en prioritering, verbindt de betrokken bevoegde gezagen en ketenpartners en bewaakt de voortgang en terugkoppeling. Deze regierol draagt geen wettelijke taken of bevoegdheden van andere partijen over. De inzet volgt de afwegingssystematiek uit paragraaf 2.2 en richt zich op gezondheid, verspreiding, bovenlokale samenhang, uitvoerbaarheid en het voorkomen of beperken van afwenteling. Werkpakket 4 draagt primair bij aan PB-doel 2, bodemverontreiniging zonder onaanvaardbare risico's, PB-doel 5, voorkomen van afwenteling, en PB-doel 8, samenhangende en navolgbare uitvoering. De concrete provinciale inzet per actie is opgenomen in Tabel 3-2d.

Voorzorg, preventie en herstel. Bij brede en nieuwe bodemopgaven worden het toepasselijke regime, bevoegd gezag en eventuele zorgplicht en herstelverplichtingen bepaald voordat de aanpak wordt gekozen. Risicogestuurde prioritering of beheersing doet niet af aan verdergaande wettelijke verplichtingen. Bij onzekerheden over nieuwe stoffen worden signalen vroegtijdig geduid en wordt binnen de geldende bevoegdheidsverdeling gemotiveerd besloten over voorzorg en passende risicobegrenzing. Acties 7 en 8 sluiten hiervoor aan op de signalerings- en opvolglijn van Werkpakket 12. De registratie bevat onzekerheden, risicoduiding, verantwoordelijke partij, vervolgbesluit, eventuele maatregel, planning, dekking en herbeoordeling. Zo ondersteunen de acties het voorkomen van nieuwe verontreiniging en verdere bodemaantasting.

3. Rollen en verantwoordelijkheden. Tabel 3-2d wijst per actie de verantwoordelijke partij en de primaire en aanvullende provinciale rollen aan en concretiseert de bijbehorende werkzaamheden. De provincie organiseert de bovenlokale samenhang en ondersteunt met kennis, gegevens en monitoring. Zij neemt geen wettelijke taken of bevoegdheden van eigenaren, initiatiefnemers, veroorzakers of andere bevoegde gezagen over. Verantwoordelijkheden van deze partijen volgen uitsluitend uit wetgeving, een bevoegd genomen besluit, aansprakelijkheid of een rechtsgeldige afspraak.

4. Uitvoering, resultaten en verantwoording. Tabel 3-2d bepaalt voor Actie 7 en 8 de afbakening, uitvoering, resultaten, voortgang, mijlpalen, bewijs en verantwoording. De criteria voor bestuurlijke bijsturing staan in paragraaf 3.5. Deel B, onderdeel B.4 beschrijft de beoordeling en de vastgelegde vervolgaanpak voor PFAS; Deel B, onderdeel B.1 beschrijft de eisen voor dossiers en registratie. Programma PFAS en onderzoek naar PFAS-verdachte waterbodems vallen onder Actie 7 en worden primair gevolgd via WP-KPI 4. Het Programma PFAS richt zich op circa 5.400 verdachte locaties, met naar verwachting 300–500 locaties voor veldwerk, een scherp beeld in 2028 en afronding van de inventarisatie in 2030. Werkpakket 11 ondersteunt waar relevant de gegevenskwaliteit en ketenregistratie via WP-KPI 11; Werkpakket 12 ondersteunt monitoring en signalering via WP-KPI 12. Alleen een zelfstandige grondwatergerichte bron- of pluimaanpak buiten het overgangsrecht bodem wordt gevolgd via WP-KPI 3. Grondwatermaatregelen binnen overgangsrechtelijke Wbb-dossiers blijven onder WP-KPI 1 of 2; hetzelfde inhoudelijke resultaat wordt niet nogmaals onder WP-KPI 4 geteld. Watersysteemgerichte doelen, maatregelen, monitoring en rapportage blijven onder het Regionaal Waterprogramma en bij de bevoegde waterpartners. Deel F, tabel F.1 bevat de projectkoppelingen. Het PFAS-restant uit 2021 blijft afzonderlijk herkenbaar binnen SPB-PFO26-03951361/E113. Voor PFAS-bestrijdingsmiddelen is € 142.625 aangevraagd en € 0 toegekend; uitvoering vraagt afzonderlijk bevestigde dekking en opdrachtverlening.

WP-KPI 4. De beoordeling onderscheidt inventarisatie, onderzoek, prioritering, maatregelen en communicatie van de aangetoonde effecten op blootstelling, verspreiding en verantwoord gebruik. Per prioritair project, locatie of hotspot worden de vastgelegde effectindicator en beschikbare uitgangssituatie betrokken; een uitgevoerd onderzoek of gerealiseerde maatregel bewijst niet op zichzelf risicoreductie. Onzekerheden, voorzorgs- en vervolgbesluiten en herbeoordeling blijven navolgbaar, met ondersteuning van WP-KPI 11 en 12 zonder dubbeltelling van inhoudelijke resultaten. De gezamenlijke beoordelingslijn staat in paragraaf 3.5.

5. Planning, capaciteit en middelen.
Prioriteit: verplichtingen en risico's. Wettelijke verplichtingen, harde termijnen en onaanvaardbare risico's gaan voor; overige werkzaamheden worden risicogestuurd gefaseerd. De locatiespecifieke detailplanning staat in Deel B, B.1.
Projectraming 2026–2032: € 2.692.000. De geraamde dekking bestaat uit € 2.505.000 resterende SPUK-middelen en € 187.000 uit de Reserve Bodem en Ondergrond. De SPUK-dekking per 31 augustus 2026 is als volgt opgebouwd (Deel F, onderdeel F.2.2.4 en tabel F.2):
PFAS (Actie 7): € 2.323.000. De afgeronde deelposten betreffen bronnenonderzoek (€ 859.000), Programma PFAS 2026 (€ 1.003.000), PFAS-verdachte waterbodems (€ 118.000), UBI 4.0 en centrale data-ontsluiting (€ 100.000) en Vervolg UBI 4.0 2026 (€ 242.000). Beide UBI-onderdelen vallen binnen de PFAS-aanpak en worden afzonderlijk geregistreerd en verantwoord.
PFAS-bronnenonderzoek: doel is inzicht te krijgen in bronnen en verspreidingsroutes van PFAS, met als beoogd resultaat een bronanalyse en duiding van de benodigde vervolgonderzoeken en aanpak.
Programma PFAS 2026: Het Programma PFAS richt zich op circa 5.400 verdachte locaties, met naar verwachting 300–500 locaties voor veldwerk, een scherp beeld in 2028 en afronding van de inventarisatie in 2030.
PFAS-verdachte waterbodems: doel is mogelijke PFAS-verontreiniging in waterbodems en relevante verspreidingsroutes te onderzoeken, met als beoogd resultaat onderzoeksgegevens die de risicoduiding en vervolgaanpak onderbouwen.

UBI 4.0 en centrale data-ontsluiting: doel is de gegevensbasis voor signalering en prioritering van bodemopgaven te verbeteren, met als beoogd resultaat een datamodel en gekoppelde gegevens die centraal worden ontsloten.
Vervolg UBI 4.0 2026: doel is de gegevensgestuurde aanpak verder te ontwikkelen door training en kalibratie van UBI 4.0, koppeling met LISA, HBB en BIS en uitbreiding met ZZS-stofgroepen. Beoogd resultaat is een met veldonderzoek en kwaliteitscontrole onderbouwde gegevensbasis voor verdere prioritering.
De deelbedragen en totalen zijn afzonderlijk afgerond op € 1.000, op basis van de niet-afgeronde bronbedragen. Daardoor kan de som van de weergegeven deelbedragen afwijken van het weergegeven totaal. Voor administratie en verantwoording gelden de niet-afgeronde bronbedragen; afrondingsverschillen bieden geen extra bestedingsruimte.
Diffuus lood (Actie 8): € 182.000 resterend van € 200.000 toegekende middelen, na € 18.000 aan bestedingen. Doel is gebieden met diffuus verspreid lood te selecteren en de risico's te beoordelen, met als beoogd resultaat onderzoeksproducten en communicatie- en handelingsadvies in samenwerking met gemeenten en betrokken partners.
Uitvoering binnen financiële kaders. De projectbedragen onderbouwen de dekking, niet de integrale kosten per actie. Een afzonderlijke kostenopbouw van de reserve-inzet ontbreekt. De middelen zijn geraamd voor het werkpakket als geheel, zonder afzonderlijke budgettoedeling per actie. Verplichtingen worden uitsluitend aangegaan binnen beschikbare, daarvoor bestemde dekking. Kostenverantwoordelijkheid volgt uit wetgeving, een bevoegd genomen besluit, aansprakelijkheid of een rechtsgeldige afspraak.

PFAS-regie en -coördinatie: Naar verwachting wordt in de decembercirculaire 2026 een decentralisatie-uitkering (DU) voor de PFAS-regie- en coördinatiefunctie opgenomen. Zodra hierover duidelijkheid bestaat, worden de werkzaamheden, benodigde capaciteit, omvang en looptijd van de bijdrage, toepasselijke voorwaarden en provinciale beschikbaarstelling nader uitgewerkt en in de begroting en personele planning verwerkt. Tot die tijd telt de verwachte DU niet als beschikbare dekking mee. Als de DU uitblijft, wordt de functie bekostigd uit de beschikbare PFAS-middelen, voor zover de kosten daaruit rechtmatig mogen worden betaald en de benodigde besluiten zijn genomen. Bij SPUK-middelen gelden de voorwaarden van de betreffende beschikking. De gevolgen voor de resterende ruimte voor PFAS-onderzoek en andere projectactiviteiten worden daarbij zichtbaar gemaakt. Kosten en personele inzet worden getoetst op overlap met bestaande ramingen, waaronder de reeds voor PFAS geraamde 0,4 fte, om dubbeltelling te voorkomen. Deze financieringsverwachting verhoogt op zichzelf de kosten- en personeelsramingen niet.

Onderscheid decentralisatie-uitkeringen. De verwachte DU voor PFAS-regie en -coördinatie bij Werkpakket 4 staat los van de DU van € 360.000 voor de programmabrede regionale kennisfunctie bij Werkpakket 6. Dezelfde activiteiten, personele inzet en kosten worden niet aan beide financieringslijnen toegerekend. Bij de uitwerking van de PFAS-functie wordt daarom ook de overlap met de regionale kennisfunctie beoordeeld. De verwachte PFAS-uitkering blijft buiten de beoogde financiering totdat omvang, voorwaarden en provinciale beschikbaarstelling zijn bevestigd.

Capaciteit: 1,2 fte per jaar. Deze gezamenlijke inzet voor Acties 7 en 8 omvat ketenafspraken, prioritering en monitoring. Daarbinnen is 0,4 fte bestemd voor PFAS, inclusief UBI 4.0 en Vervolg UBI 4.0; dit is geen aanvullende inzet. De raming berust op aanwezige formatie en uitvoeringservaring, niet op een gedetailleerde urenberekening. Jaarlijkse toetsing en beschikbaarstelling volgen paragraaf 3.4.

Afbakening PFAS-waterbodems. PFAS-waterbodemonderzoek en de daaruit voortvloeiende thematische inventarisatie, risicoduiding en programmering worden onder Actie 7 en WP-KPI 4 geregistreerd.

Wanneer de uitkomsten leiden tot een zelfstandige sanerings-, nazorg- of grondwatergerichte bron- of pluimaanpak, volgt de toerekening de afbakening van Werkpakketten 1–3. Grondwatermaatregelen binnen overgangsrechtelijke Wbb-dossiers blijven onder Werkpakket 1 of 2; een zelfstandige grondwatergerichte bron- of pluimaanpak buiten dat overgangsrecht valt onder Werkpakket 3. Watersysteemgerichte maatregelen blijven bij het Regionaal Waterprogramma en de bevoegde waterpartners. Hetzelfde inhoudelijke resultaat wordt niet onder meerdere WP-KPI's geteld.

Tabel 3-2d: Concrete uitwerking Acties 7 en 8

Actie	Opgave en afbakening	Verantwoordelijke partij en provinciale rol	Uitvoering en resultaat	Voortgang en mijlpalen	Bewijs en verantwoording
7. PFAS	**Opgave:** Een samenhangende provinciale thema-aanpak ontwikkelen voor PFAS bij bodemverontreinigingsbronnen, diffuse bodem- of grondwaterbelasting, waterbodems, verspreidingsroutes en drinkwaterbelangen. **Afbakening:** UBI 4.0 en Vervolg UBI 4.0 maken onderdeel uit van de PFAS-aanpak binnen Actie 7. PFAS-waterbodemonderzoek en de daaruit voortvloeiende thematische inventarisatie, risicoduiding en programmering vallen onder Actie 7 en WP-KPI 4. Zelfstandige sanerings- en nazorgopgaven worden toegerekend volgens de afbakening van Werkpakketten 1 en 2. Alleen een zelfstandige grondwatergerichte bron- of pluimaanpak buiten het overgangsrecht bodem valt onder Werkpakket 3 en WP-KPI 3; grondwatermaatregelen binnen overgangsrechtelijke Wbb-dossiers blijven onder Werkpakket 1 of 2. Monitoring, nazorg en borging van voormalige stortplaatsen vallen onder Werkpakket 2. Watersysteemgerichte maatregelen blijven bij het Regionaal Waterprogramma en de bevoegde waterpartners. Hetzelfde inhoudelijke resultaat wordt niet onder meerdere WP-KPI's geteld.	**Verantwoordelijke partij:** Eigenaar, initiatiefnemer of veroorzaker waar verantwoordelijkheid volgt uit wetgeving, een bevoegd genomen besluit, aansprakelijkheid of een rechtsgeldige afspraak; ieder bevoegd gezag blijft verantwoordelijk voor de eigen besluiten, toezicht en handhaving. **Provinciale rol:** primair **stimuleren** door gezamenlijke werkwijze, prioritering en ketenafspraken te organiseren; aanvullend **faciliteren** met kennis, gegevensuitwisseling, monitoring en voorbereiding van rijksmiddelen en **reguleren** uitsluitend waar de provincie bevoegd gezag is.	**Uitvoering:** De gezamenlijke werkwijze toepassen; aandachtslocaties, prioritaire projecten en verspreidingsroutes inventariseren en prioriteren; UBI 4.0 en Vervolg UBI 4.0 binnen de PFAS-aanpak uitvoeren, inclusief centrale data-ontsluiting; met Deel B, onderdeel B.4 het handelingsperspectief bepalen; onderzoeken, maatregelen, communicatie, monitoring en middeleninzet organiseren en volgen. **Resultaat:** Een samenhangend en onderbouwd beeld van de PFAS-opgave, met per prioritair project of prioritaire locatie een navolgbaar handelingsperspectief en minimaal één effectindicator.	**Voortgang:** Periodieke beoordeling van selectie, onderzoek, maatregelen, communicatie, middelen en voortgang. **Mijlpalen:** 2026: gezamenlijke PFAS-werkwijze en prioritaire locaties en projecten vaststellen; 2027–2028: onderzoeken en maatregelen uitvoeren en middelen volgen, met toetsmoment in 2028; 2029–2032 : inventarisatie afronden en aanpak evalueren.	**Bewijs:** Relevante deelregistratie, bodemdossier of NAZCA en KPI-register met status, risicoduiding, actiehouder, handelingsperspectief, planning, middelen, vervolgactie en effectindicator met uitgangssituatie, streef- of beheersrichting, meetfrequentie en bron. De middelen en resultaten van UBI 4.0 en Vervolg UBI 4.0 worden binnen Actie 7 afzonderlijk geregistreerd en verantwoord, zonder dubbeltelling. **Verantwoording:** WP-KPI 4 'Brede bodemopgaven en nieuwe verontreinigingen' en de P&C-cyclus.
8. Diffuus lood	**Opgave:** Een eenduidige, risicogestuurde aanpak ontwikkelen voor diffuus lood in aandachtsgebieden en op locaties met gevoelig gebruik. **Afbakening:** Gemeentelijke dossiers en uitvoering blijven bij gemeenten; eigenaren, beheerders en initiatiefnemers blijven verantwoordelijk voor locatiespecifieke maatregelen of gebruiksafspraken. Zelfstandige sanerings-, nazorg- of grondwateropgaven vallen onder het toepasselijke Werkpakket 1, 2 of 3.	**Verantwoordelijke partij:** Gemeenten voor de meeste dossiers en de uitvoering; eigenaren, beheerders en initiatiefnemers waar maatregelen of gebruiksafspraken nodig zijn; ieder bevoegd gezag behoudt de eigen wettelijke verantwoordelijkheid. **Provinciale rol:** primair **stimuleren** door een gezamenlijke werkwijze, prioritering en ketenafspraken te organiseren; aanvullend **faciliteren** met kennis, gegevensuitwisseling, monitoring, communicatie en voorbereiding van rijksmiddelen en **reguleren** uitsluitend waar de provincie bevoegd gezag is.	**Uitvoering:** Eén handelingskader vaststellen; aandachtsgebieden, gevoelige gebruiksfuncties en hotspots bepalen; risico's prioriteren; maatregelen, gebruiksafspraken, communicatie en monitoring met gemeenten en andere partners organiseren en volgen. **Resultaat:** Een eenduidige en risicogestuurde aanpak waarin per aandachtsgebied of hotspot de benodigde maatregel, communicatie of gebruiksafspraak en minimaal één effectindicator zijn vastgelegd.	**Voortgang:** Periodieke beoordeling van hotspots, maatregelen, communicatie, middelen en voortgang. **Mijlpalen:** 2026: handelingskader en aandachtsgebieden vaststellen; 2027–2028: hotspots en maatregelen volgen; 2029–2032 : kader evalueren en structurele aanpak borgen.	**Bewijs:** Relevante deelregistratie, bodemdossier of NAZCA en KPI-register met aandachtsgebied of hotspot, risicoduiding, actiehouder, maatregel of gebruiksafspraak, communicatie, planning, middelen en vervolgactie. Een gerealiseerde maatregel wordt als uitvoeringsresultaat geregistreerd. Blootstellingsreductie of aantoonbaar verantwoord gebruik wordt afzonderlijk beoordeeld met een effectindicator, beschikbare uitgangssituatie, streef- of beheersrichting, meetfrequentie en bron; ontbrekende effectinformatie blijft zichtbaar en krijgt een vervolgactie, verantwoordelijke en herbeoordelingsmoment. **Verantwoording:** WP-KPI 4 'Brede bodemopgaven en nieuwe verontreinigingen' en de P&C-cyclus.

3.3 Planningsoverzicht

Tabel 3-1a biedt één overzicht van de planning van Werkpakket 1 tot en met 4. De actietabellen zijn leidend voor de afzonderlijke mijlpalen; Deel B, onderdeel B.1 bevat de operationele uitwerking per dossier, locatie of project.

Specifieke PFAS-planning. Voor het Programma PFAS geldt binnen de globale fasering van tabel 3-2d een scherp beeld van de opgave in 2028 en afronding van de inventarisatie in 2030. De aanpak betreft circa 5.400 verdachte locaties, waarvan naar verwachting 300–500 locaties voor veldwerk worden geselecteerd. De fase 2029–2032 in het planningsoverzicht omvat daarmee de afronding van die inventarisatie in 2030 en de evaluatie en verdere opvolging tot en met 2032; zij verschuift de inventarisatiemijlpaal niet naar 2032.

Tabel 3-1a: Planningsoverzicht programmalijn 1

Werkpakket	Focus	2026 – Inrichten en prioriteren	2027–2028 – Uitvoeren en borgen	2029–2032 – Evalueren en voortzetten
1. Saneren en afronden	Risico's beheersen en overgangsrechtelijke dossiers en projecten juridisch, inhoudelijk en financieel afronden.	Werkvoorraad, prioriteit, planning, dekking en termijnbewaking actualiseren.	Saneringen, projecten en bevoegdgezagtaken uitvoeren en afronden.	Resterende dossiers afronden of met een geborgd vervolgplan voortzetten.
2. Nazorg en afspraken voor de lange termijn	Nazorg, monitoring, gebruiksbeperkingen, overdracht en langdurige verplichtingen duurzaam borgen.	Programma Nazorg, dossierprioritering, risicobeelden en borgingsafspraken inrichten.	Nazorg, monitoring, overdracht en locatiespecifieke borging uitvoeren.	Werking evalueren en blijvende verplichtingen en overdracht structureel borgen.
3. Grondwater: voorkomen en beperken	Bron- en pluimlocaties signaleren, beoordelen en opvolgen om verspreiding en afwenteling te voorkomen.	Inventaris, prioritering en registratie van bron- en pluimlocaties opbouwen.	Onderzoek, maatregelen, monitoring en ketenafstemming uitvoeren.	Locaties herbeoordelen en blijvende opvolging en informatie-uitwisseling borgen.
4. Brede bodemopgaven en nieuwe verontreinigingen	PFAS, diffuus lood en nieuwe verontreinigingen samenhangend en risicogestuurd aanpakken.	Gezamenlijke werkwijzen, aandachtsgebieden en prioritaire locaties of projecten vaststellen.	Onderzoeken, maatregelen, communicatie, monitoring en middeleninzet uitvoeren en volgen.	Aanpakken evalueren, handelingskaders bijstellen en structurele opvolging borgen.

3.4 Programmalijnbrede middelen en capaciteit

Projectraming: € 7.280.000 voor 2026–2032. De ramingen van Werkpakketten 1–4 tellen op tot € 7.280.000, met afgerond € 3.792.000 resterende SPUK-middelen en € 3.488.000 geraamde reserve-inzet als beoogde financiering. Beschikbaarheid van de reserve en aansluiting op bestaande verplichtingen, bestemmingen en actuele mutaties moeten volgens F.3.2 nog worden aangetoond. Tabel 3-5 vat deze bedragen samen; tabel 7.1 bevat het financiële overzicht voor het gehele UPB. De specificaties en voorwaarden staan bij punt 5 en in Deel F, tabel F.0 en onderdelen F.2 en F.3.

Tabel 3-5: Geraamde inzet en dekking voor programmalijn 1 per werkpakket en actie, 2026–2032 (bedragen afgerond op € 1.000)

Werkpakket / actie	Geraamde inzet 2026–2032	SPUK	Reserve Bodem en Ondergrond
1 – Actie 1a	€ 2.374.000	€ 358.000	€ 2.016.000
1 – Actie 1b	€ 1.281.000	€ 0	€ 1.281.000
1 – Actie 1c	€ 0	€ 0	€ 0
2 – Acties 2–5	€ 783.000	€ 783.000	€ 0
3 – Actie 6	€ 150.000	€ 146.000	€ 4.000
4 – Acties 7–8	€ 2.692.000	€ 2.505.000	€ 187.000
Totaal Werkpakketten 1–4	€ 7.280.000	€ 3.792.000	€ 3.488.000

Toelichting Actie 1c. De nulbedragen bij Actie 1c in tabel 3-5 betekenen uitsluitend dat geen afzonderlijke projectkosten of financieringspost zijn geraamd. De wettelijke beoordeling en besluitvorming vallen binnen de gezamenlijke 1,4 fte van Werkpakket 1 en zijn niet kosteloos. De volledige personeelskosten en dekking worden afzonderlijk in de personeelsbegroting vastgelegd.

Besteding: alleen voor het afgesproken doel. De SPUK-bedragen zijn de resterende middelen per 31 augustus 2026. Besteding en verantwoording moeten voldoen aan de regeling en de toekenningsbesluiten. Voor de reserve gelden de vastgestelde bestemming, begrotingsbesluiten en bestaande verplichtingen en reserveringen. De wettelijke financiering van stortplaatsnazorg blijft afzonderlijk geregeld. Verwijzingen naar acties in de tabellen betekenen niet dat iedere actie een eigen budget heeft. Jaarlijks wordt binnen de begroting bepaald welke werkzaamheden per werkpakket worden uitgevoerd. Verplichtingen worden alleen aangegaan als daarvoor geld beschikbaar en bestemd is. Uitgaven en verplichtingen worden vastgelegd en verantwoord volgens Deel F, onderdeel F.2.3 en tabel F.4 voor SPUK en onderdeel F.3.4 voor de reserve.

SPUK: projectgebonden restanten en verplichtingen. Per 31 augustus 2026 resteert € 3.792.261 na € 1.278.662 bestedingen en € 112.325 openstaande verplichtingen op € 5.183.248 toekenningen. De € 112.325 staat niet in de dekkingskolom; per project wordt gecontroleerd of de bijbehorende werkzaamheden en reeds bestede kosten nog in de UPB-raming zijn opgenomen, zodat reeds gefinancierde kosten niet opnieuw op de reserve drukken. Van het restant betreft € 1.980.459 toekenningen uit 2026, waarop op de peildatum geen uitgaven of verplichtingen waren geregistreerd. Het PFAS-restant uit 2021 blijft afzonderlijk herkenbaar binnen SPB-PFO26-03951361/E113 en wordt niet opnieuw als toekenning uit 2026 meegeteld. Aandachtslocaties Grondwater krijgt prioriteit bij start en opdrachtverlening. Voor PFAS-bestrijdingsmiddelen is € 142.625 aangevraagd en € 0 toegekend; uitvoering vereist afzonderlijk bevestigde dekking en opdrachtverlening. Zie tabellen F.2 en F.4. In de programmaraming is geen afzonderlijke buffer opgenomen voor tegenvallers, nieuwe taken of werkzaamheden na 2032. Meevallers blijven primair binnen het UPB, tenzij daarover afzonderlijk wordt besloten. Voor doorlopende taken na 2032 wordt de financiering tijdig geregeld volgens paragraaf 7.5.

Personeel: 4,0 fte per jaar. Werkpakketten 1–4 vragen respectievelijk 1,4, 0,9, 0,5 en 1,2 fte. De 0,4 fte voor PFAS en beide UBI-onderdelen is inbegrepen in Werkpakket 4. De wettelijke beoordeling en besluitvorming van Actie 1c valt binnen Werkpakket 1 en heeft geen afzonderlijk projectbudget of personeelsaantal; deze inzet is niet kosteloos. De capaciteitsraming berust op de aanwezige formatie en uitvoeringservaring, niet op een gedetailleerde urenberekening. Jaarlijks wordt gecontroleerd hoeveel personeel de werkzaamheden vragen en welke inzet uit vaste formatie, tijdelijke inzet of inhuur beschikbaar is. Project- en SPUK-middelen betekenen niet automatisch dat personeel blijvend kan worden betaald. Tabel 7.2 geeft het personeelsoverzicht voor het gehele UPB.

Personele bevestiging en financiering. De financiële uitgangspunten zijn met Financiën afgestemd; de inzet moet nog worden bevestigd in de personeelsbegroting 2027 en via de begrotings- en verantwoordingscyclus. Programmabreed is 9,7 fte nodig: 8,3 fte basisinzet, waarvan 7,4 fte vast en 0,9 fte tijdelijk ingevulde structurele behoefte, plus 1,4 fte aanvullende inzet. Die aanvullende 1,4 fte staat los van de 1,4 fte voor Werkpakket 1. Voor aanvullende inzet en overige organisatiekosten is samen € 165.000 per jaar geraamd, € 1.155.000 voor 2026–2032; dit is niet de volledige personeelslast. De werkpakketramingen omvatten evenmin alle personeelskosten; volledige kosten en dekking worden afzonderlijk in de personeelsbegroting vastgelegd. Bij vervallen van de tijdelijke 0,9 fte stijgt de te organiseren inzet naar 2,3 fte. Vervanging uit betrokken projectbudgetten wordt uitsluitend georganiseerd voor zover daarvoor beschikbare en rechtmatig inzetbare middelen bestaan en de vereiste besluiten zijn genomen. Deze vervanging verhoogt het totaal van tabel 7.1 niet, maar vermindert de ruimte voor overige projectuitgaven. Zie paragraaf 7.6, tabellen 7.2–7.3 en F.0.1.

Uitvoering: jaarlijks beoordelen wat haalbaar is. De geraamde kosten en beoogde financiering sluiten rekenkundig aan; de beschikbaarheid van de geraamde reserve-inzet is nog niet aangetoond. Ook zijn nog niet alle werkzaamheden volledig begroot. Jaarlijks wordt daarom beoordeeld welke werkzaamheden met het beschikbare geld en personeel kunnen worden uitgevoerd. Wettelijke verplichtingen, harde termijnen en onaanvaardbare risico's krijgen voorrang. Bij een tekort worden de gevolgen voor de volgorde, planning en omvang van de overige werkzaamheden en de behoefte aan extra middelen in beeld gebracht; paragraaf 3.5 beschrijft wanneer een bestuurlijk besluit nodig is en welke informatie wordt voorgelegd. Tijdelijke of specialistische ondersteuning is alleen mogelijk als daarvoor geld beschikbaar is en uitstel grotere juridische, financiële of milieurisico's oplevert. De kostenramingen vragen nog uitwerking: bij Werkpakket 1 ontbreken uitgewerkte saneringsplannen en volledige berekeningen van hoeveelheden, tarieven en onzekerheden; bij Werkpakketten 2–4 is vooral het aangevraagde en beschikbare budget beschreven; wat alle werkzaamheden kosten, is nog niet volledig uitgewerkt. Waar nodig worden de ramingen jaarlijks aangevuld met maatregelen, aantallen locaties of dossiers, tarieven, looptijden, onzekerheden en benodigde personeelsuren. Project- en personeelskosten worden apart bijgehouden om dubbeltelling te voorkomen. Bedragen en totalen zijn afzonderlijk afgerond op € 1.000 en kunnen daardoor optelverschillen geven. Voor administratie en verantwoording gelden de niet-afgeronde bronbedragen; afrondingsverschillen bieden geen extra bestedingsruimte.

3.5 Programmalijnbrede monitoring en bijsturing

Voortgang: resultaten, risico's en inzet volgen. Met de voortgangsindicatoren WP-KPI 1–4 wordt gevolgd of saneringen en projecten worden afgerond, wettelijke besluiten tijdig worden genomen, nazorg en overdracht goed zijn geregeld, grondwaterverontreiniging wordt voorkomen of beperkt en de aanpak van PFAS en diffuus lood resultaat oplevert. De voortgangsrapportage toont per werkpakket de resultaten, planning, afwijkingen van normen en termijnen, kosten, personele inzet, risico's, maatregelen en benodigde besluiten. Daarbij wordt aangesloten op de mijlpalen, effectindicatoren en bewijsstukken in tabellen 3-2a tot en met 3-2d. De onderbouwing komt uit bodemdossiers, registraties van uitvoeringspartners, grondwatermetingen, relevante oppervlaktewaterinformatie, signalen uit vergunningverlening, toezicht en handhaving, projectgegevens en financiële registraties. De jaarlijkse planning van geld en personeel en de voorwaarden voor tijdelijke of specialistische ondersteuning volgen paragraaf 3.4.

Beleidskoers en effect afzonderlijk beoordelen. Bij WP-KPI 1–4 wordt vastgelegd hoe risico's, bodemtype, huidig of beoogd gebruik en gebiedsopgaven de prioritering en maatregelkeuze bepalen. Doelmatigheid en proportionaliteit worden beoordeeld waar het wettelijke kader afwegingsruimte biedt; naleving van verdergaande herstelverplichtingen wordt afzonderlijk gevolgd. Bij WP-KPI 4 wordt tevens gevolgd hoe onzekerheden over nieuwe stoffen via Werkpakket 12 tot een gemotiveerd voorzorgs- en vervolgbesluit leiden. Uitgevoerde activiteiten en afgeronde dossiers gelden niet automatisch als bewijs van risicowegname of herstel. Uitvoeringsstatus en effectstatus, inclusief ontbrekende effectinformatie, worden onderscheiden.

Aanvullende bewijsvoering en bijsturing. Voor Acties 1a–8 gelden naast de actiegerichte bewijsvelden de beoordelingsvereisten van WP-KPI 1–4. Per dossier, locatie of prioritair project worden, voor zover van toepassing, het wettelijke regime, herstelverplichtingen, nalevingsbevindingen, uitgangssituatie, beoogde uitkomst, uitvoering, waargenomen effecten en werking van resterende beheer- en nazorgafspraken afzonderlijk vastgelegd. Ontbrekende effectinformatie blijft zichtbaar en wordt verbonden met een vervolgactie, verantwoordelijke en herbeoordelingsmoment. Een gerealiseerde maatregel is een uitvoeringsresultaat, geen zelfstandig bewijs van risicoreductie. De actietabellen bevatten de actiespecifieke voortgang en mijlpalen; paragraaf 3.5 bepaalt wanneer afwijkingen en tekorten bestuurlijke bijsturing vragen. Opschaling of een vervolgplan wijzigt op zichzelf geen wettelijke termijn, herstelverplichting of bevoegdheid.

Bijsturing: een besluit bij dreigende overschrijdingen of tekorten. Een bestuurlijk besluit is nodig als wettelijke termijnen of belangrijke mijlpalen dreigen te worden overschreden, onaanvaardbare risico's onvoldoende worden beheerst, noodzakelijke nazorg, monitoring of overdracht niet kunnen worden verzekerd, personeel tekortschiet of uitgaven mogelijk onrechtmatig of onvoldoende gedekt zijn. Belangrijke afwijkingen in kosten, dekking of uitgavenplanning worden volgens paragraaf 7.7 en F.3.4 voorgelegd; de hoogste toepasselijke risicoklasse geldt. Wettelijke verplichtingen, harde termijnen en onaanvaardbare risico's krijgen voorrang volgens paragraaf 2.4. Urgente afwijkingen worden direct volgens paragraaf 8.3 voorgelegd, zonder te wachten op de jaarlijkse rapportage.
Voorleggen: probleem, oplossing en gevraagd besluit. De voortgangsrapportage vermeldt de oorzaak, gevolgen, financiële impact, voorgestelde maatregel, het risico dat overblijft en het gevraagde besluit.

Programmadoorsnijdende opvolging. Signalen uit de aanpak van bodemverontreiniging die ook gevolgen hebben voor grondwater, watersysteem, milieukwaliteit of andere gebruiksfuncties, worden met de betrokken programma's in samenhang beoordeeld. Met de betrokken programma's wordt vastgelegd wie de inhoudelijke beoordeling, maatregel, besluitvorming en terugkoppeling verzorgt. Gezamenlijke prioritering en bijsturing veranderen de eigen wettelijke taken, bevoegdheden en financiële voorwaarden niet.

Nadere uitwerking. Deel E, onderdeel E.3 bevat de definities van de voortgangsindicatoren. Deel B, onderdeel B.1 beschrijft de eisen aan registratie, bewijsstukken en dossiers. Paragraaf 7.6 behandelt de personeelsrisico's en criteria voor opschaling bij Actie 1c. Hoofdstuk 8 beschrijft de rapportage en bijsturing voor het gehele UPB; hoofdstuk 7 behandelt geld en personeel.

4. Programmalijn 2: Veilig en verantwoord gebruik diepe ondergrond

Bij de uitvoering van deze programmalijn worden de programmabrede uitgangspunten en de afwegingssystematiek uit paragraaf 2.2 toegepast, waarbij de aard van de opgave bepaalt welke uitgangspunten het zwaarst wegen en afwijkingen en doorslaggevende criteria navolgbaar worden gemotiveerd.

Kernboodschap. De provincie brengt provinciale en regionale belangen tijdig en consistent in bij besluiten over de diepe ondergrond vanuit de PB-lijn veilig, verantwoord en nee, tenzij. Binnen haar bevoegdheden en de toepasselijke wettelijke kaders verleent zij geen medewerking aan nieuwe gasvelden, nieuwe putten in bestaande gasvelden en CO_2-opslag in de Groningse ondergrond; in rijksprocedures is haar standpunt hierover negatief. Zij acht verlenging van aardgaswinning uit kleine gasvelden onaanvaardbaar; opslag of berging van radioactief of gevaarlijk afval past niet binnen deze lijn. Zoutwinning en opslag van aardgas en/of waterstof in zoutcavernes zijn onder voorwaarden mogelijk. Voor waterstof of waterstofdragers verlangt de provincie voldoende onderbouwing van veiligheid, beheersbaarheid, monitoring, nazorg en langetermijneffecten en een positief advies van Staatstoezicht op de Mijnen (SodM). Dit zijn provinciale beleidsvoorwaarden, geen vervanging van wettelijke toetsing of besluitvorming; SodM adviseert onafhankelijk en het Rijk is doorgaans bevoegd gezag. Een vaste beoordelings-, advies- en afstemmingslijn bewaakt veiligheid, regionale belangen en langetermijnafspraken; onzekerheden over veiligheid, langetermijneffecten, termijnen of uitvoeringscapaciteit kunnen opschaling vereisen. De standpunten staan in Deel A, onderdeel A.2; dit hoofdstuk werkt de uitvoering uit.

4.1 Opgave en provinciale inzet

Opgave. Programmalijn 2 zorgt ervoor dat provinciale en regionale belangen tijdig en navolgbaar worden ingebracht in rijksprocedures voor activiteiten in de diepe ondergrond en in afspraken over de volledige levenscyclus. Omdat het Rijk doorgaans bevoegd gezag is, richt de provincie zich op een consistente eigen

beoordeling, een herkenbaar provinciaal standpunt, tijdige advisering en bundeling van regionale belangen. Daarbij worden veiligheid, grondwater, bodemdaling, seismiciteit, cumulatie, schade, monitoring, nazorg, leefbaarheid en langetermijneffecten betrokken.

Strategische inzet en beoogde resultaten. De provincie beoordeelt dossiers volgens één inhoudelijke lijn, bundelt regionale belangen en brengt deze tijdig in rijksprocedures in. De programmalijn levert drie resultaten op: één actuele en consequent toegepaste provinciale beoordelings- en advieslijn; een vaste regionale overleg- en sturingslijn richting Rijk en toezichthouders; en navolgbare afspraken over langetermijnverplichtingen, schade- en veiligheidszorgen, participatie en communicatie. Het provinciale standpunt beschrijft de gewenste uitkomst of voorwaarden; de provinciale adviesrol vertaalt dit naar formele inbreng; het rijksbesluit bepaalt de juridisch bindende uitkomst; en de regionale samenwerking organiseert afstemming, opvolging en terugkoppeling zonder bevoegdheden over te nemen.

Voor activiteiten die het Programma Bodem op voorhand niet aanvaardbaar acht, staat de provinciale beleids- en advieslijn vast: deze blijven ook bij een gunstige risicobeoordeling niet aanvaardbaar. Voor overige nieuwe activiteiten en uitbreidingen wordt de provinciale afweging gebaseerd op de aanvraag, het toepasselijke wettelijke kader en de beschikbare informatie; aanvaardbaarheid vraagt overtuigend aangetoonde fysieke veiligheid en beheersbaarheid en voldoening aan de provinciale voorwaarden. Ervaren veiligheid wordt betrokken bij de maatschappelijke afweging. De zelfstandige beoordeling door betrokken adviseurs en toezichthouders en de formele besluitvorming door het bevoegde gezag blijven ongewijzigd.

Werkvoorraad. De werkvoorraad omvat de diepe-ondergronddossiers waarvoor in de programmaperiode provinciale beoordeling, advisering, regionale afstemming, langetermijnborging of bestuurlijke opschaling nodig is. Het gaat om activiteiten dieper dan 100 meter onder maaiveld, zoals mijnbouw, zoutwinning, geothermie, opslag of buffering van stoffen of energie en afsluiting of nazorg van installaties, voor zover provinciale belangen kunnen worden geraakt. Per dossier worden de volledige levenscyclus en de relevante belangen betrokken, waaronder fysieke veiligheid, veiligheidsbeleving, leefbaarheid, gezondheid, grondwater, bodemdaling, seismiciteit, cumulatie, schade, monitoring, nazorg en langetermijneffecten. De concrete inzet is uitgewerkt in de drie werkpakketten van paragraaf 4.2.

Afzonderlijke programmabrede kennisopdracht. Naast de diepe-ondergronddossiers organiseert Werkpakket 6 de regionale kennisfunctie bodem en ondergrond voor alle vier de programmalijnen. Deze opdracht omvat vraagbundeling, een regionale kennisagenda, kennisdeling en programmering voor beleid, besluitvorming en uitvoering. De inhoudelijke verantwoordelijkheid blijft bij het betreffende werkpakket; de opdracht verbreedt de organisatie van Werkpakket 6, niet de bevoegdheden of het mijnbouwkundige toepassingsbereik van de overige acties.

Provinciale inzet en afbakening. De provincie beoordeelt relevante dossiers vanuit de lijn veilig, verantwoord en nee, tenzij, bundelt provinciale en regionale belangen en brengt deze tijdig in bij rijksprocedures, toezichtsoverleggen en langetermijnafspraken. Een dossier wordt op een hoger ambtelijk of bestuurlijk niveau voorgelegd wanneer veiligheid of langetermijneffecten onvoldoende zijn onderbouwd; provinciale of regionale voorwaarden niet herkenbaar in de procedure worden betrokken; partijen wezenlijk verschillen over risico, verantwoordelijkheid of vervolg; schade- of veiligheidssignalen onvoldoende worden opgevolgd; een proceduretermijn of noodzakelijke voorwaarde dreigt te worden gemist; of capaciteit en dekking de vereiste provinciale inzet niet toelaten. Aanpalende activiteiten, zoals grondwateronttrekking of ondiepe bodemenergie, worden alleen betrokken wanneer zij rechtstreeks samenhangen met een diepe-

ondergronddossier. Ondiepe bodemenergie valt onder hoofdstuk 5; sanering en nazorg van bestaande bodemverontreiniging onder hoofdstuk 3.

Verantwoordelijkheden en samenhang met waterbeleid. Het Rijk is meestal bevoegd gezag; initiatiefnemers en vergunninghouders blijven verantwoordelijk voor de vereiste onderbouwing en voor verplichtingen uit wetgeving, besluiten en rechtsgeldige afspraken. De provincie is verantwoordelijk voor haar eigen beoordeling, advisering, regionale afstemming, standpuntbepaling en opvolging. De operationele afbakening met het Regionaal Waterprogramma uit paragraaf 1.2.1 geldt wanneer een activiteit in de diepe ondergrond gevolgen kan hebben voor de kwaliteit of kwantiteit van grondwater, een drinkwaterbron of het regionale watersysteem. In dat geval worden relevante informatie en beoordeling tijdig gedeeld met het verantwoordelijke programma voor het Regionaal Waterprogramma en de betrokken bevoegde waterpartner. De advisering en besluitvorming op grond van de Mijnbouwwet en de eigen wettelijke bevoegdheden van de betrokken bestuursorganen blijven ongewijzigd.

Doelen en beleidsmatige samenhang. Programmalijn 2 draagt primair bij aan PB-doel 3, veilig en verantwoord gebruik van de diepe ondergrond, en ondersteunt PB-doel 5, voorkomen van afwenteling, PB-doel 7, duurzame vastlegging en opvolging op lange termijn, en PB-doel 8, samenhangende en navolgbare uitvoering. De programmalijn ondersteunt daarmee de Omgevingsvisie door bij te dragen aan een veilige en zorgvuldige fysieke leefomgeving; de Leefbaarheidsvisie door veiligheidsbeleving, vertrouwen en leefbaarheid te betrekken; en de Economische Visie door bestendige randvoorwaarden te scheppen voor verantwoord gebruik van de diepe ondergrond. Uitvoering en prioritering volgen het programmabrede uitvoerings- en afwegingskader van hoofdstuk 2. Bestuurlijke bijsturing is nodig wanneer veiligheid, provinciale of regionale belangen, noodzakelijke voorwaarden, capaciteit of dekking niet binnen de bestaande procedurele en financiële kaders kunnen worden verzekerd.

Tabel 4-1 ordent de werkvoorraad en verbindt de drie onderdelen van de provinciale handelingslijn met het rolaccent, de uitwerking en de primaire werkpakket-KPI.

Tabel 4-1: Overzicht werkpakketten programmalijn 2

Werkpakket	Kernopgave en werkvoorraad	Provinciaal rolaccent	Uitwerking	Primaire WP-KPI
5. Provinciale lijn en advisering	Diepe-ondergronddossiers eenduidig beoordelen en provinciale en regionale belangen tijdig, volledig en navolgbaar inbrengen in rijksprocedures.	Primair realiseren voor beoordelingskader, adviesproducten, procesbewaking en registratie; aanvullend stimuleren en faciliteren. Reguleren uitsluitend binnen eigen bevoegdheden.	Acties 9–10; Tabel 4-2a.	WP-KPI 5: Provinciale lijn en advisering.
6. Samenwerking, afstemming en regionale sturing	Toezichtinformatie, regionale belangen, lokale context en bestuurlijke aandachtspunten bundelen en via een vaste overleg- en sturingslijn laten doorwerken richting Rijk en toezichthouders. Daarnaast de afzonderlijke regionale kennisfunctie bodem en ondergrond voor alle vier de programmalijnen organiseren.	Primair stimuleren door overleg, regionale duiding, agendering en opschaling te organiseren; aanvullend faciliteren met informatie en procesondersteuning en realiseren voor overleg-, actie- en afsprakenregistratie.	Acties 11–12; Tabel 4-2b. De afzonderlijke programmabrede kennisopdracht staat bij Werkpakket 6, punten 1–5.	WP-KPI 6: Samenwerking, afstemming en regionale sturing.

Werkpakket	Kernopgave en werkvoorraad	Provinciaal rolaccent	Uitwerking	Primaire WP-KPI
7. Afspraken, duidelijkheid en vertrouwen	Langetermijnafspraken, schade- en veiligheidszorgen, participatie, communicatie en maatschappelijke meerwaarde vroegtijdig en navolgbaar vastleggen en opvolgen.	Primair stimuleren door vastlegging, naleving, signalering, participatie en communicatie te agenderen en te volgen; aanvullend faciliteren en realiseren voor de adviesregistratie en het signaallogboek.	Acties 13–15; Tabel 4-2c.	WP-KPI 7: Afspraken, duidelijkheid en vertrouwen.

Leeswijzer. De hoofdtekst beschrijft de provinciale handelingslijn, verantwoordelijkheden en momenten voor ambtelijke of bestuurlijke voorlegging. Tabellen 4-2a tot en met 4-2c zijn leidend voor de afbakening, uitvoering, resultaten, mijlpalen, bewijs en verantwoording per actie. Deel C bevat de operationele en dossierspecifieke uitwerking: onderdeel C.1 beschrijft de vaste werkwijze, onderdeel C.2 de dossierduiding, onderdeel C.3 de bodemdalingstoets en onderdeel C.4 de advieschecklist en registratie.

4.2 Werkpakketten en acties

Provinciale handelingslijn. Per dossier worden eerst activiteit, bevoegdheid, toepasselijk kader, beschikbare informatie, risico's, onzekerheden en regionale belangen geduid. Vervolgens bepaalt de provincie haar standpunt, vertaalt dit standpunt naar advies of zienswijze, volgt zij het rijksbesluit en organiseert zij regionale vastlegging en opvolging. Bij onzekerheden wordt proportioneel en risicogericht gewerkt; een juridisch bindend instrument wordt alleen ingezet binnen een toereikende grondslag.

Samenhang werkpakketten. Werkpakket 5 bevat de provinciale beoordeling, standpuntbepaling en advisering. Werkpakket 6 organiseert regionale input, overleg en terugkoppeling en daarnaast de afzonderlijke regionale kennisfunctie voor alle vier de programmalijnen. Voor die kennisfunctie blijven de inhoudelijke verantwoordelijkheid en toepassing bij het betreffende werkpakket; Werkpakketten 11 en 12 ondersteunen met gegevens en monitoring. Werkpakket 7 richt zich op langetermijnafspraken, schade- en veiligheidszorgen, participatie, communicatie en maatschappelijke meerwaarde. De werkpakketten ondersteunen elkaar, maar wijzigen de rijksbevoegdheid en de verantwoordelijkheden van initiatiefnemers, vergunninghouders, toezichthouders en regionale partners niet. Deel C, onderdeel C.1 bevat de vaste operationele werkwijze; onderdeel C.2 de dossierduiding; onderdeel C.3 de bodemdalingstoets; en onderdeel C.4 de advieschecklist en adviesregistratie.

Voorlegging. Ambtelijke advisering volstaat zolang de provinciale lijn, regionale belangen, termijnen en noodzakelijke voorwaarden binnen de bestaande procedure kunnen worden geborgd. Voorlegging op bestuurlijk niveau is nodig bij onvoldoende onderbouwde veiligheid of langetermijneffecten, spanning met het provinciale standpunt, uiteenlopende regionale posities met materiële gevolgen, niet-opvolging van ernstige signalen, een dreigende termijnoverschrijding of een besluitpunt over prioriteit, capaciteit, dekking of inzet van een provinciaal instrument. De voorlegging bevat in alle gevallen de aanleiding, de juridische en inhoudelijke duiding, het provinciale en regionale belang, de beschikbare opties, de gevolgen voor risico, planning, capaciteit en middelen, het ambtelijke advies, het gevraagde besluit en de actiehouder voor opvolging en terugkoppeling. De uitkomst wordt vastgelegd in de adviesregistratie en, waar van toepassing, in het regionale actie- of afsprakenregister.

Werkpakket 5: Provinciale lijn en advisering

1. Doel en afbakening. Werkpakket 5 zorgt voor een aantoonbare, consistente en tijdige toepassing van de provinciale lijn in relevante rijksprocedures voor de diepe ondergrond. De werkvoorraad omvat dossiers waarin provinciale belangen kunnen worden geraakt en waarvoor een beoordeling, advies, zienswijze of opvolging nodig is. Tabel 4-2a bepaalt de actiegerichte afbakening van Actie 9 en 10. Het Rijk is meestal bevoegd gezag; dit werkpakket wijzigt de wettelijke bevoegdheidsverdeling niet. Regionale afstemming valt onder Werkpakket 6. Afspraken over monitoring, nazorg, schadeherstel, participatie, communicatie en maatschappelijke meerwaarde vallen onder Werkpakket 7.

2. Provinciale inzet en motivering. De provincie vertaalt de lijn veilig, verantwoord en nee, tenzij uit paragraaf 2.2 naar een eenduidige beoordeling en tijdige inbreng in rijksprocedures. De inzet richt zich op veiligheid, beheersbaarheid, alternatieven, cumulatieve en langetermijneffecten en een navolgbare vastlegging en opvolging van provinciale en regionale belangen. Werkpakket 5 draagt primair bij aan PB-doel 3, veilig en verantwoord gebruik van de diepe ondergrond, PB-doel 5, voorkomen van afwenteling, en PB-doel 8, samenhangende en navolgbare uitvoering. De concrete provinciale inzet per actie is opgenomen in Tabel 4-2a.

Beleidskoers in beoordeling en advisering. Acties 9 en 10 onderscheiden de vaste uitsluitingslijn, de beoordeling van overige activiteiten volgens veilig, verantwoord en nee, tenzij en de maatschappelijke inpassing en duurzame borging. Naast fysieke veiligheid worden ervaren veiligheid, vertrouwen, maatschappelijke aanvaardbaarheid, overlastbeperking, schadeherstel en maatschappelijke meerwaarde betrokken. Voor zoutwinning wordt de technisch-inhoudelijke veiligheid in hoofdzaak beoordeeld aan de hand van adviezen van SodM en TNO over onder meer winningsplannen. Gevolgen en beheersmaatregelen moeten vooraf inzichtelijk, uitvoerbaar en duurzaam geborgd zijn. Bij mogelijke bodemdaling worden de gevolgen voor de waterhuishouding en noodzakelijke maatregelen vooraf beschreven; het betrokken waterschap moet de maatregelen uitvoerbaar hebben bevonden. Werkpakket 6 organiseert de regionale afstemming hierover; Werkpakket 7 volgt de borging en opvolging. Deze voorwaarden sturen de provinciale inbreng en vormen geen zelfstandig provinciaal vergunningenregime.

Activiteitsspecifieke beoordeling zoutwinning. Binnen het beleidskader van het Programma Bodem worden magnesiumzoutwinning en steenzoutwinning afzonderlijk per winningsvorm en per locatie beoordeeld. Op basis van relevante onderzoeks- en monitoringgegevens en de technisch-inhoudelijke adviezen van SodM en TNO wordt uitgewerkt wat verschillen in winningsmethode en mogelijke effecten betekenen voor monitoring, risicobeheersing, langetermijneffecten, schadeherstel, nazorg en provinciale advisering. De uitkomsten worden betrokken bij de dossierduiding, de bodemdalingstoets, het provinciale advies en de registratie en opvolging van voorwaarden en vervolgacties, in samenhang met Werkpakketten 6 en 7. Beide winningsvormen blijven onder hetzelfde kader van veilig, verantwoord en nee, tenzij vallen; het onderscheid introduceert geen afzonderlijk of soepeler toelatingsregime, nieuwe beleidskeuzes, gewijzigde aanvaardbaarheidscriteria of provinciale voorwaarden. De wettelijke bevoegdheden van Rijk en provincie blijven ongewijzigd en er wordt niet vooruitgelopen op de beoordeling van een concreet initiatief.

3. Rollen en verantwoordelijkheden. Tabel 4-2a wijst per actie de verantwoordelijke partij en de primaire en aanvullende provinciale rollen aan en concretiseert de bijbehorende werkzaamheden. Het Rijk bepaalt als bevoegd gezag de formele procedure; initiatiefnemers of vergunninghouders leveren tijdig de vereiste onderbouwing. Iedere partij en ieder bevoegd gezag behoudt de eigen wettelijke verantwoordelijkheid.

4. Uitvoering, resultaten en verantwoording. Tabel 4-2a bepaalt voor Acties 9 en 10 de afbakening, uitvoering, resultaten, voortgang, mijlpalen, bewijs en verantwoording. De criteria voor ambtelijke of bestuurlijke voorlegging en bijsturing staan in paragrafen 4.1, 4.2 en 4.5. De werkzaamheden omvatten de inhoudelijke beoordeling van diepe-ondergronddossiers, het uitvoeren van het verkeerskundige onderzoek Zuidwending, toepassing en actualisering van het beoordelingskader en specialistische ondersteuning bij provinciale beoordeling en advisering. Daarbij worden onder meer veiligheid, beheersbaarheid, alternatieven, cumulatieve en langetermijneffecten, bodemdaling, seismiciteit, grondwater en levenscyclusborging beoordeeld. De beoogde producten zijn een actueel en toepasbaar beoordelingskader, onderbouwde dossierbeoordelingen, een advieschecklist en tijdige, volledige en consistente provinciale adviezen en zienswijzen. Risico's, onzekerheden, voorwaarden, regionale input, indiening, reacties van het Rijk en vervolgacties worden navolgbaar vastgelegd in de adviesregistratie. Deel C, onderdeel C.1 beschrijft de vaste werkwijze, juridische en procedurele aandachtspunten, levenscyclus en registratie; onderdeel C.2 bevat de dossierduiding; onderdeel C.3 de bodemdalingstoets; en onderdeel C.4 de advieschecklist en adviesregistratie. Afzonderlijke onderzoeksopdrachten, aantallen onderzoeken en de bijbehorende kosten zijn nog niet uitgewerkt.

WP-KPI 5. De beoordeling omvat de actualiteit en consistente toepassing van het beoordelingskader, de volledigheid van de adviesregistratie en de tijdigheid en opvolging van provinciale adviezen en zienswijzen. De vaste uitsluitingslijn en de beoordeling van voorwaarden blijven afzonderlijk herkenbaar; bij zoutwinning worden de adviezen van SodM en TNO en, bij mogelijke bodemdaling, de uitvoerbaarheidsbeoordeling van waterhuishoudkundige maatregelen door het betrokken waterschap vastgelegd. De kwaliteit van de provinciale inzet, de doorwerking van belangen en voorwaarden in rijksbesluiten en de waargenomen effecten worden afzonderlijk beoordeeld. Een tijdig advies bewijst op zichzelf geen verbeterde veiligheid; ontbrekende effectinformatie en onvoldoende doorwerking worden verbonden met een vervolgbesluit en verantwoordelijke. De gezamenlijke beoordelingslijn staat in paragraaf 4.5.

5. Planning, capaciteit en middelen.
Prioriteit: veiligheid, verplichtingen en termijnen. Veiligheid, wettelijke proceduretermijnen en noodzakelijke voorwaarden voor provinciale beoordeling en advisering krijgen voorrang; overige werkzaamheden worden risicogestuurd gefaseerd.

Middelen 2026–2032. Voor de gezamenlijke programmalijnraming, het ontbreken van een afzonderlijk werkpakketbudget en de voorwaarden voor verdeling, aanpassing en opdrachtverlening geldt paragraaf 4.4. De middelen betreffen provinciale werkzaamheden en specialistische ondersteuning voor het beoordelingskader, dossieronderzoek, waaronder het verkeerskundige onderzoek Zuidwending, het adviesproces, advisering aan het Rijk en de adviesregistratie.

Capaciteit: 1,5 fte per jaar. Deze gezamenlijke inzet voor Acties 9 en 10 omvat dossieranalyse, beoordeling, provinciale advisering, termijnbewaking en adviesregistratie, inclusief het beoordelingskader en de bodemdalingstoets. De behoefte is structureel. De raming berust op aanwezige formatie en uitvoeringservaring, niet op een gedetailleerde urenberekening. Jaarlijkse toetsing en beschikbaarstelling volgen paragraaf 4.4.

Tabel 4-2a: Concrete uitwerking Acties 9 en 10

Actie	Opgave en afbakening	Verantwoordelijke partij en provinciale rol	Uitvoering en resultaat	Voortgang en mijlpalen	Bewijs en verantwoording
9. Beoordelingskader diepe ondergrond	**Opgave:** De provinciale lijn veilig, verantwoord en nee, tenzij vertalen naar een actueel, eenduidig en toepasbaar beoordelingskader voor diepe-ondergronddossiers. **Afbakening:** Het kader ondersteunt de provinciale beoordeling en advisering en wijzigt de rijksbevoegdheid of de wettelijke bevoegdheden van andere bestuursorganen niet. Regionale afstemming valt onder Werkpakket 6; langetermijnborging en schade-, participatie- en communicatievraagstukken onder Werkpakket 7.	**Verantwoordelijke partij:** De provincie is verantwoordelijk voor ontwikkeling, actualisatie en toepassing van het beoordelingskader; initiatiefnemers of vergunninghouders leveren de vereiste onderbouwing; het Rijk blijft meestal bevoegd gezag. **Provinciale rol:** primair **realiseren** voor het kader en de provinciale beoordeling; aanvullend **stimuleren** door provinciale belangen te agenderen en **faciliteren** met dossierinformatie en werkhulpen. **Reguleren** uitsluitend binnen eigen bevoegdheden.	**Uitvoering:** Toetsvragen, uitsluitingslijn, voorzorg en voorwaarden actualiseren; per dossier activiteitstype, veiligheid, beheersbaarheid, alternatieven, cumulatieve en langetermijneffecten, bodemdaling, seismiciteit, grondwater, levenscyclusborging en leefomgevingsbelangen beoordelen. Uitgesloten activiteiten blijven binnen de provinciale lijn niet aanvaardbaar. Magnesiumzoutwinning en steenzoutwinning afzonderlijk per winningsvorm en per locatie beoordelen; op basis van relevante onderzoeks- en monitoringgegevens uitwerken wat verschillen in winningsmethode en mogelijke effecten betekenen voor monitoring, risicobeheersing, langetermijneffecten, schadeherstel, nazorg en provinciale advisering. Bij zoutwinning vormen adviezen van SodM en TNO de voornaamste technisch-inhoudelijke veiligheidsbasis; gevolgen en beheersmaatregelen moeten vooraf inzichtelijk, uitvoerbaar en duurzaam geborgd zijn. Bij mogelijke bodemdaling worden waterhuishoudkundige gevolgen en maatregelen vooraf beschreven en wordt de uitvoerbaarheidsbeoordeling van het betrokken waterschap vastgelegd. Deel C, onderdeel C.3 **ondersteunt de bodemdalingstoets** en Deel C, onderdeel C.2 **de dossierduiding**. **Resultaat:** Een actueel en controleerbaar kader dat per dossier leidt tot een navolgbare provinciale beoordeling, inclusief risico's, onzekerheden, voorwaarden, aandachtspunten en eventuele uitsluiting.	**Voortgang:** Periodieke beoordeling van actualiteit, volledigheid en consistente toepassing. **Mijlpalen:** 2026: beoordelingskader actualiseren of vaststellen en toepasbaar maken; 2027–2028: kader standaard toepassen in dossiers, advisering en standpuntbepaling; 2029–2032 : werking evalueren en kader aanscherpen op basis van adviesregistratie, toezichtsignalen en regionale afstemming.	**Bewijs:** Vastgesteld beoordelingskader, dossierduiding, gebruikte informatie, bodemdalingstoets waar relevant, toegepaste provinciale lijn en vastgelegde risico's, onzekerheden, voorwaarden en aandachtspunten in de adviesregistratie. Bij zoutwinning worden de winningsvorm en locatie, relevante onderzoeks- en monitoringgegevens, adviezen van SodM en TNO en de onderbouwde gevolgen voor monitoring, risicobeheersing, langetermijneffecten, schadeherstel, nazorg en provinciale advisering afzonderlijk herkenbaar vastgelegd, met de bijbehorende voorwaarden en vervolgacties. De beoordeling onderscheidt kaderactualiteit en consistente toepassing van de doorwerking in adviezen en rijksbesluiten en de beschikbare informatie over veiligheid en langetermijneffecten. Ontbrekende effectinformatie en onvoldoende doorwerking worden met een gemotiveerd vervolgbesluit, actiehouder en termijn geregistreerd. **Verantwoording:** WP-KPI 5 'Provinciale lijn en advisering', meetonderdelen actuele basisproducten en consistente toepassing, met afzonderlijke duiding van doorwerking, effecten en informatiebeperkingen, en de P&C-cyclus.

Actie	Opgave en afbakening	Verantwoordelijke partij en provinciale rol	Uitvoering en resultaat	Voortgang en mijlpalen	Bewijs en verantwoording
10. Adviesproces richting Rijk	**Opgave:** Provinciale adviezen en zienswijzen in rijksprocedures tijdig, volledig, consistent en navolgbaar voorbereiden, indienen en opvolgen. **Afbakening:** Het adviesproces betreft de provinciale inbreng in procedures waarin het Rijk meestal bevoegd gezag is. Regionale overleg- en besluitvormingslijnen vallen onder Werkpakket 6; borgingsafspraken over monitoring, nazorg, schadeherstel, participatie en maatschappelijke meerwaarde onder Werkpakket 7.	**Verantwoordelijke partij:** De provincie is verantwoordelijk voor haar advies, zienswijze, termijnbewaking en adviesregistratie; het Rijk bepaalt de formele procedure; initiatiefnemers of vergunninghouders leveren tijdig volledige informatie. **Provinciale rol:** primair **realiseren** voor adviesproducten, procesbewaking en registratie; aanvullend **stimuleren** door provinciale belangen in te brengen en **faciliteren** met werkhulpen en regionale input. **Reguleren** uitsluitend waar de provincie een eigen bindend instrument inzet.	**Uitvoering:** Dossier duiden; informatie controleren; regionale input ophalen; conceptadvies opstellen; zo nodig bestuurlijk duiden of opschalen; binnen de proceduretermijn formeel indienen; reactie van het Rijk en vervolgactie registreren. Deel C, onderdeel C.4 bevat de advieschecklist en adviesregistratie. **Resultaat:** Tijdige, volledige en onderling consistente provinciale adviezen waarin belangen, risico's, onzekerheden, voorwaarden en aandachtspunten herkenbaar zijn verwerkt en waarvan reactie en opvolging navolgbaar zijn.	**Voortgang:** Periodieke beoordeling van tijdigheid, volledigheid, procedurestatus, reactie en opvolging. **Mijlpalen:** 2026: processtappen, advieschecklist, adviesregistratie, dossierduiding en bodemdalingstoets inrichten; 2027–2028: adviesproces standaard toepassen en tijdigheid, voorwaarden en opvolging bewaken; 2029–2032 : adviezen en registraties controleren en proces, checklist en opvolging aanscherpen.	**Bewijs:** Adviesregistratie met dossierduiding, informatiecheck, regionale input, checklist, bodemdalingstoets waar relevant, risico's en onzekerheden, voorwaarden en aandachtspunten, indieningsdatum, reactie van het Rijk en vervolgactie. Per advies worden de in het rijksbesluit overgenomen belangen en voorwaarden en de niet-overgenomen onderdelen met motivering vastgelegd, naast beschikbare informatie over de waargenomen effecten. Tijdigheid, doorwerking en effect worden afzonderlijk beoordeeld; ontbrekende effectinformatie en onvoldoende doorwerking krijgen een gemotiveerd vervolgbesluit, actiehouder en termijn. **Verantwoording:** WP-KPI 5 'Provinciale lijn en advisering', meetonderdelen adviesregistratie, tijdigheid en opvolging, met afzonderlijke duiding van doorwerking, effecten en informatiebeperkingen, en de P&C-cyclus.

Werkpakket 6: Samenwerking, afstemming en regionale sturing

1. Doel en afbakening. Werkpakket 6 organiseert de regionale afstemming en sturing rond diepe-ondergronddossiers, zodat provinciale en regionale belangen, toezichtinformatie, signalen en bestuurlijke aandachtspunten tijdig en samenhangend worden ingebracht richting het Rijk en toezichthouders. De werkvoorraad omvat structurele afstemming met Staatstoezicht op de Mijnen (Actie 11) en regionale sturing en afstemming met gemeenten, waterschappen, veiligheidsketenpartners en andere betrokken partijen (Actie 12). Daarnaast organiseert Werkpakket 6 als afzonderlijke programmabrede opdracht de regionale kennisfunctie bodem en ondergrond. Deze ondersteunt alle vier de programmalijnen en bestrijkt bodemverontreiniging, bodemgezondheid, ruimtelijke toepassing en diepe ondergrond; zij is niet beperkt tot mijnbouw of de dossiers van Acties 11 en 12. De inhoudelijke provinciale beoordeling en advisering over diepe-ondergronddossiers vallen onder Werkpakket 5; de borging van monitoring, nazorg, schadeherstel, participatie, communicatie en maatschappelijke meerwaarde onder Werkpakket 7. De inhoudelijke verantwoordelijkheid voor kennisvragen en toepassing van onderzoeksresultaten blijft bij het betreffende werkpakket.

2. Provinciale inzet en motivering. De provincie bundelt toezichtsignalen, meetinformatie, regionale belangen, schade- en zorgsignalen, lokale context en bestuurlijke aandachtspunten tot één navolgbare regionale lijn. Daarmee worden risico's eerder herkend, verschillen in duiding tijdig besproken en provinciale en regionale belangen consistent betrokken bij advisering, bestuurlijke standpuntbepaling en overleg met het Rijk. Voor de regionale kennisfunctie haalt de provincie met regionale partners kennisvragen uit de praktijk op, bundelt en prioriteert zij deze in een regionale kennisagenda en organiseert zij kennisdeling en programmering ten behoeve van beleid, besluitvorming en uitvoering. De kennisfunctie verbindt kennisvragen en kennisgebruik uit alle vier de programmalijnen. De inzet volgt de afwegingssystematiek uit paragraaf 2.2 en draagt primair bij aan PB-doel 3, veilig en verantwoord gebruik van de diepe ondergrond, PB-doel 5, voorkomen van afwenteling, en PB-doel 8, samenhangende en navolgbare uitvoering. De programmabrede kennisopdracht ondersteunt daarnaast de inhoudelijke doelen van de betreffende programmalijnen.

3. Rollen en verantwoordelijkheden. Tabel 4-2b wijst voor Acties 11 en 12 de verantwoordelijke partij en de primaire en aanvullende provinciale rollen aan en concretiseert de bijbehorende werkzaamheden. SodM, het Rijk, gemeenten, waterschappen, veiligheidsregio en andere ketenpartners behouden hun eigen wettelijke taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Voor de afzonderlijke regionale kennisfunctie organiseert de provincie de samenwerking, vraagbundeling, kennisagenda en programmering; regionale partners brengen praktijkvragen en kennis in. De inhoudelijke verantwoordelijkheid voor kennisvragen en toepassing van onderzoeksresultaten blijft bij het betreffende werkpakket. Werkpakketten 11 en 12 ondersteunen met gegevens en monitoring; de kennisfunctie valt niet samen met gegevensbeheer of monitoring. Regionale afstemming, coördinatie of procesondersteuning draagt geen wettelijke taken of bevoegdheden over.

4. Uitvoering, resultaten en verantwoording. Tabel 4-2b bepaalt voor Acties 11 en 12 de afbakening, uitvoering, resultaten, voortgang, mijlpalen, bewijs en verantwoording. De criteria voor ambtelijke of bestuurlijke voorlegging en bijsturing staan in paragrafen 4.1, 4.2 en 4.5. De werkzaamheden omvatten regionale afstemming, duiding van toezichtsignalen en meetinformatie en specialistische ondersteuning daarbij. Met SodM en regionale partners worden de gevolgen voor de provinciale beoordeling, advieslijn en bestuurlijke standpuntbepaling besproken; de bestaande ambtelijke en bestuurlijke mijnbouwtafel wordt benut voor regionale sturing. De beoogde producten zijn vaste overleg- en informatieafspraken,

onderbouwde regionale posities en actuele overleg-, actie- en afsprakenregistraties. Per relevant dossier of signaal worden de informatiegrondslag, duiding, verschillen in belangen of verantwoordelijkheden, vervolgactie, actiehouder, termijn, eventuele opschaling en terugkoppeling navolgbaar vastgelegd. Deel C, onderdeel C.1 beschrijft de afspraken voor regionale duiding, overleg, registratie van acties en afspraken en ambtelijke of bestuurlijke voorlegging; onderdeel C.3 bevat de bodemdalingstoets die waar relevant bij de regionale beoordeling wordt gebruikt. Afzonderlijke onderzoeksopdrachten, aantallen onderzoeken en de bijbehorende kosten zijn nog niet uitgewerkt.

Regionale kennisfunctie bodem en ondergrond. De afzonderlijke programmabrede opdracht omvat het ophalen, bundelen en prioriteren van kennisvragen, het opstellen en bijhouden van een regionale kennisagenda en het organiseren van kennisdeling en programmering voor alle vier de programmalijnen. De beoogde producten zijn een regionale kennisagenda, een uitvoeringsplanning, kennisbijeenkomsten en toegankelijke kennisproducten. Per kennisvraag worden het betrokken werkpakket, de inhoudelijk verantwoordelijke, prioriteit, beoogd product, planning en vervolg vastgelegd. De voortgangsrapportage maakt afzonderlijk zichtbaar welke vragen zijn opgehaald en geprogrammeerd, welke producten zijn opgeleverd en hoe de kennis in beleid, besluitvorming en uitvoering wordt toegepast. Activiteiten, personele inzet, kosten en financiering blijven afzonderlijk herleidbaar; de bestaande mijlpalen en meetonderdelen voor Acties 11 en 12 worden hierdoor niet automatisch gewijzigd.

WP-KPI 6. De beoordeling omvat de structurele afstemming met SodM, regionale duiding en standpuntbepaling en de vastlegging en tijdige opvolging van acties, termijnen, opschaling en terugkoppeling. Beoordeeld wordt of toezichtinformatie, meetgegevens en regionale belangen herkenbaar doorwerken in provinciale advisering en bestuurlijke keuzes en of structurele knelpunten worden opgelost of opgeschaald. Een gehouden overleg of geregistreerde actie bewijst op zichzelf geen verbeterde veiligheid of effectieve opvolging; ontbrekende effectinformatie blijft zichtbaar. De programmabrede regionale kennisfunctie wordt afzonderlijk gevolgd op vraagbundeling, kennisagenda, programmering, kennisdeling, producten en aantoonbare toepassing, zonder de bestaande meetonderdelen voor Acties 11 en 12 automatisch te wijzigen. De inhoudelijke verantwoordelijkheid blijft bij het betrokken werkpakket en de wettelijke bevoegdheidsverdeling blijft ongewijzigd. De gezamenlijke beoordelingslijn staat in paragraaf 4.5.

5. Planning, capaciteit en middelen.
Prioriteit: veiligheid, verplichtingen en termijnen. Veiligheids- en toezichtsignalen, wettelijke proceduretermijnen en noodzakelijke regionale besluitpunten krijgen voorrang; overige werkzaamheden worden risicogestuurd gefaseerd.

Middelen 2026–2032. Voor de gezamenlijke programmalijnraming, het ontbreken van een afzonderlijk budget voor de bestaande werkzaamheden en de voorwaarden voor verdeling, aanpassing en opdrachtverlening geldt paragraaf 4.4. De middelen betreffen provinciale werkzaamheden en specialistische ondersteuning voor regionale afstemming, duiding van toezichtsignalen en meetinformatie, de overlegstructuur en overleg-, actie- en afsprakenregistratie. De afzonderlijke kennisopdracht wordt hieronder toegelicht; daarvoor worden de activiteitenplanning, verantwoordelijkheden, dekking en benodigde besluiten afzonderlijk vastgelegd.

Regionale kennisfunctie: DU-bijdrage van € 360.000. De € 360.000 voor de afzonderlijke programmabrede kennisopdracht maakt integraal deel uit van de programmalijn- en UPB-raming. Als beoogde

financieringsbron geldt de opgegeven decentralisatie-uitkering voor Groningen; deze wordt afzonderlijk van de reserve en SPUK geregistreerd. Ontvangst, provinciale beschikbaarstelling en toepasselijke voorwaarden worden gecontroleerd en administratief vastgelegd. De bijdrage is geen kostenonderbouwing of zelfstandige toestemming tot besteding. Vóór opdrachtverlening worden activiteiten, producten, kosten van de kennisopdracht en gezamenlijk georganiseerde personele inzet onderbouwd en wordt eventuele overlap met andere geraamde werkzaamheden beoordeeld, zodat kosten en financiering niet dubbel worden opgenomen.

Indicatieve planning: vier jaar. Als werkverdeling wordt uitgegaan van 2026–2029, indicatief € 90.000 per jaar. Dit is een planningsuitgangspunt, geen vastgestelde bestedingstermijn of reeds gerealiseerde besteding in 2026. De algemene programmaperiode 2026–2032 wordt hiermee niet gewijzigd. De uitkeringsdocumenten en provinciale begrotingsbesluiten worden gecontroleerd voordat de jaarverdeling wordt vastgelegd; uitvoering na deze vier jaar vraagt een afzonderlijke afweging van werkzaamheden, capaciteit en dekking.

Onderdeel van de raming. De € 360.000 voor de kennisopdracht maakt integraal deel uit van de programmalijn- en UPB-raming. Paragraaf 4.4 beschrijft de financiële aansluiting, toetsing op overlap en vereiste besluitvorming; deze raming is geen begrotingsautorisatie.

Capaciteit: 1,0 fte per jaar. Deze gezamenlijke inzet voor Acties 11 en 12 omvat overlegvoorbereiding, regionale coördinatie, bestuurlijke voorbereiding, termijnbewaking en registratie, waaronder afstemming met het Rijk, SodM, gemeenten, waterschappen en de veiligheidsketen. De behoefte is structureel. De raming berust op aanwezige formatie en uitvoeringservaring, niet op een gedetailleerde urenberekening. Jaarlijkse toetsing en beschikbaarstelling volgen paragraaf 4.4. De personele invulling van de regionale kennisfunctie is gezamenlijk georganiseerd door de drie noordelijke provincies. Deze gezamenlijke inzet wordt niet als afzonderlijke aanvullende fte-post in het Groningse UPB opgenomen. De capaciteitsramingen van 1,0 fte voor Werkpakket 6, 3,3 fte voor programmalijn 2 en 9,7 fte voor het gehele UPB blijven ongewijzigd.

Tabel 4-2b: Concrete uitwerking Acties 11 en 12

Afbakening van de tabel. Tabel 4-2b betreft de diepe-ondergrondgerichte Acties 11 en 12. De programmabrede regionale kennisfunctie is een afzonderlijke opdracht binnen Werkpakket 6; doel, rollen, producten, verantwoording en financiële uitwerking staan bij punten 1–5 van dat werkpakket.

Actie	Opgave en afbakening	Verantwoordelijke partij en provinciale rol	Uitvoering en resultaat	Voortgang en mijlpalen	Bewijs en verantwoording
11. Structurele afstemming met SodM	**Opgave:** Structurele afstemming over veiligheid, bodemdaling, seismiciteit, toezichtsignalen en langetermijneffecten. **Afbakening:** SodM blijft toezichthouder en adviseur van het Rijk; formele rijksbesluitvorming valt buiten dit werkpakket. Provinciale beoordeling en advisering vallen onder Werkpakket 5; schade- en veiligheidszorgen onder Werkpakket 7, Actie 14.	**Verantwoordelijke partij:** De provincie organiseert de afstemming; SodM levert binnen zijn wettelijke taak toezichtinformatie en duiding; het Rijk blijft verantwoordelijk voor besluiten binnen zijn bevoegdheid. **Provinciale rol:** primair **stimuleren** door overleg, agendering en doorwerking van signalen te organiseren; aanvullend **faciliteren** met dossierinformatie en meetgegevens en **realiseren** voor de overleg- en actieregistratie.	**Uitvoering:** Vaste overlegmomenten en informatie-uitwisseling organiseren; toezichtsignalen en meetinformatie duiden; gevolgen voor provinciale weging, advieslijn en de bodemdalingstoets uit Deel C, onderdeel C.3 vastleggen; afspraken maken over monitoring, evaluatie en terugkoppeling. **Resultaat:** Toezichtinformatie en signalen werken tijdig en navolgbaar door in provinciale adviezen, bestuurlijke keuzes en vervolgacties.	**Voortgang:** Periodieke beoordeling van overleg, signalen, acties en terugkoppeling. **Mijlpalen:** 2026: afspraken over vaste afstemming vastleggen; 2027–2028: overleggen uitvoeren en signalen vertalen naar provinciale weging en advieslijn; 2029–2032 : werking evalueren en afspraken aanscherpen.	**Bewijs:** Overleg- en actieregistratie met datum, betrokken organisaties, onderwerp, informatiegrondslag, duiding, actie, actiehouder, termijn en terugkoppeling; verwijzing naar dossier, adviesregistratie en Deel C, onderdeel C.3 waar relevant. Per relevant signaal worden de doorwerking in de provinciale beoordeling, advisering en bestuurlijke keuzes, de uitvoering van vervolgacties en beschikbare informatie over waargenomen effecten afzonderlijk vastgelegd. Ontbrekende effectinformatie en onopgeloste structurele knelpunten krijgen een gemotiveerd vervolgbesluit, actiehouder en termijn, met eventuele opschaling volgens paragrafen 4.1, 4.2 en 4.5. **Verantwoording:** WP-KPI 6 ‘Samenwerking, afstemming en regionale sturing’, met afzonderlijke duiding van overleg, doorwerking, opvolging, effecten en informatiebeperkingen, en de P&C-cyclus.
12. Regionale sturing en afstemming	**Opgave:** Eén regionale overleg- en sturingslijn organiseren waarin belangen, signalen, lokale context en bestuurlijke aandachtspunten tijdig worden gebundeld, geduid en opgevolgd. **Afbakening:** Iedere partner en ieder bevoegd gezag behoudt de eigen wettelijke taken en besluiten. Inhoudelijke beoordeling en advisering vallen onder Werkpakket 5; formele registratie en opvolging van schade- en veiligheidszorgen onder Werkpakket 7, Actie 14.	**Verantwoordelijke partij:** De provincie organiseert en coördineert de regionale lijn; gemeenten, waterschappen, veiligheidsregio en andere partners leveren informatie, nemen deel aan duiding en bepalen hun inzet binnen de eigen bevoegdheden. **Provinciale rol:** primair **stimuleren** door overleg, regionale duiding, opschaling en terugkoppeling te organiseren; aanvullend **faciliteren** met informatie en procesondersteuning en **realiseren** voor de overleg-, actie- en afsprakenregistratie.	**Uitvoering:** De bestaande ambtelijke en bestuurlijke mijnbouwtafel benutten; vaste afspraken toepassen voor informatieaanlevering, signalering, duiding, besluiten, acties, opschaling en terugkoppeling; verschillen in duiding, belangen en verantwoordelijkheden navolgbaar vastleggen. **Resultaat:** Een vaste regionale sturingslijn met per relevant dossier of signaal een regionale positie, vervolgactie, actiehouder, termijn, eventuele opschaling en terugkoppeling.	**Voortgang:** Periodieke beoordeling van signalering, duiding, besluiten, acties, opschaling en terugkoppeling. **Mijlpalen:** 2026: overlegstructuur en afspraken vastleggen; 2027–2028: regionale lijn structureel toepassen; 2029–2032: werking en opvolging evalueren en aanscherpen.	**Bewijs:** Overleg-, actie- of afsprakenregistratie met datum, betrokken organisaties, onderwerp, informatiegrondslag, regionale duiding, besluit of actie, actiehouder, termijn, opschaling en terugkoppeling. Per relevant dossier of signaal worden de doorwerking van de regionale positie in provinciale advisering en bestuurlijke keuzes, de uitvoering van acties en beschikbare informatie over waargenomen effecten afzonderlijk vastgelegd. Ontbrekende effectinformatie en structurele knelpunten blijven zichtbaar, met een gemotiveerd vervolgbesluit, actiehouder, termijn en waar nodig opschaling volgens paragrafen 4.1, 4.2 en 4.5. **Verantwoording:** WP-KPI 6 ‘Samenwerking, afstemming en regionale sturing’, met afzonderlijke duiding van regionale sturing, doorwerking, opvolging, effecten en informatiebeperkingen, en de P&C-cyclus.

Werkpakket 7: Afspraken, duidelijkheid en vertrouwen

1. Doel en afbakening. Werkpakket 7 zorgt voor uitvoerbare en navolgbare afspraken over de volledige levenscyclus van diepe-ondergronddossiers. De werkvoorraad omvat langetermijnafspraken over monitoring, nazorg en financiële zekerheid (Actie 13), de regionale registratie en opvolging van schade- en veiligheidszorgen (Actie 14) en afspraken over participatie, communicatie en maatschappelijke meerwaarde (Actie 15). Tabel 4-2c bepaalt de actiegerichte afbakening. De formele rijksbesluitvorming blijft bij het Rijk. Formele schadebeoordeling, afhandeling en financiering blijven bij de daarvoor verantwoordelijke partijen en aangewezen organisaties. Provinciale beoordeling en advisering vallen onder Werkpakket 5; de algemene regionale overleg- en sturingslijn onder Werkpakket 6.

2. Provinciale inzet en motivering. De provincie bevordert dat langetermijnafspraken uitvoerbaar en navolgbaar worden vastgelegd en opgevolgd en dat schade- en veiligheidszorgen, participatie, communicatie en maatschappelijke effecten herkenbaar worden betrokken bij regionale afstemming en advisering richting het Rijk. De inzet volgt de afwegingssystematiek uit paragraaf 2.2 en richt zich op veiligheid, vertrouwen, transparantie, langetermijnafspraken en het voorkomen van afwenteling. Werkpakket 7 draagt primair bij aan PB-doel 3, veilig en verantwoord gebruik van de diepe ondergrond, PB-doel 7, duurzame vastlegging en opvolging op lange termijn, en PB-doel 8, samenhangende en navolgbare uitvoering. De concrete provinciale inzet per actie is opgenomen in Tabel 4-2c.

3. Rollen en verantwoordelijkheden. Tabel 4-2c wijst per actie de verantwoordelijke partij en de primaire en aanvullende provinciale rollen aan en concretiseert de bijbehorende werkzaamheden. Initiatiefnemers, vergunninghouders, het Rijk, aangewezen schadeorganisaties, gemeenten, veiligheidsregio en andere regionale partners behouden hun eigen wettelijke taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Provinciale agendering, coördinatie, procesondersteuning en registratie dragen geen wettelijke taken of bevoegdheden over.

4. Uitvoering, resultaten en verantwoording. Tabel 4-2c bepaalt voor Acties 13 tot en met 15 de afbakening, uitvoering, resultaten, voortgang, mijlpalen, bewijs en verantwoording. De criteria voor ambtelijke of bestuurlijke voorlegging en bijsturing staan in paragrafen 4.1, 4.2 en 4.5. De werkzaamheden omvatten de beoordeling, vastlegging en opvolging van langetermijnafspraken over monitoring, nazorg, evaluatie, gegevensoverdracht, kostenverdeling en financiële zekerheid, de duiding en opvolging van schade- en veiligheidssignalen en afspraken over participatie, communicatie en maatschappelijke meerwaarde, met waar nodig specialistische ondersteuning. De beoogde producten zijn uitvoerbare en navolgbare levenscyclusafspraken, een uniforme regionale werkwijze met een actueel signaallogboek en vastgelegde uitgangspunten en afspraken voor participatie, communicatie en maatschappelijke meerwaarde. Voorwaarden, verantwoordelijkheden, termijnen, kosten, financiële zekerheid, urgentie, vervolgacties, eventuele opschaling en terugkoppeling worden navolgbaar geregistreerd. Deel C, onderdeel C.1 bevat de voorwaarden voor monitoring, nazorg, evaluatie, gegevensoverdracht, kostenverdeling en financiële zekerheid en de werkwijze voor registratie en opvolging van schade- en veiligheidssignalen. Formele schadeafhandeling blijft bij de daarvoor aangewezen organisaties. Maatschappelijke meerwaarde blijft juridisch onderscheiden van schadeherstel en schept binnen het UPB geen verplichting tot instelling, financiering of beheer van een fonds. Afzonderlijke onderzoeksopdrachten, aantallen onderzoeken en de bijbehorende kosten zijn nog niet uitgewerkt.

Schadeafhandeling bij zoutwinning. Voor schade aan gebouwen door zoutwinning zet de provincie in op één loket met één onafhankelijke schadeafhandeling, waarbij het bewijsvermoeden wordt toegepast.

Via Actie 14, advisering onder Werkpakket 5 en regionale afstemming onder Werkpakket 6 wordt vooraf duidelijk gemaakt hoe toegang, beoordeling, herstel, verantwoordelijkheden en terugkoppeling worden geregeld. De provincie volgt de duidelijkheid en uitvoerbaarheid van deze afspraken; zij neemt de formele schadebeoordeling, afhandeling of financiering niet over van de verantwoordelijke partijen. De inzet betreft een provinciaal beleidsstandpunt en stelt niet vast dat deze schadeafhandelingsroute al is gerealiseerd.

WP-KPI 7. De beoordeling omvat de volledigheid, uitvoerbaarheid en opvolging van afspraken over monitoring, nazorg, evaluatie, gegevensoverdracht, kostenverdeling en financiële zekerheid, de tijdige duiding en opvolging van schade- en veiligheidszorgen en de duidelijkheid en werking van participatie-, communicatie- en schadeafhandelingsroutes. Voor gebouwschade door zoutwinning wordt gevolgd in hoeverre de beoogde afspraken over één loket, onafhankelijke schadeafhandeling en toepassing van het bewijsvermoeden tot stand komen en functioneren. Vastlegging, uitvoering en waargenomen effecten worden afzonderlijk beoordeeld; een afspraak of afgehandeld signaal bewijst op zichzelf geen verbeterde veiligheid, duidelijkheid of vertrouwen. Ontbrekende effectinformatie en tekortschietende opvolging blijven zichtbaar en worden verbonden met een vervolgbesluit en verantwoordelijke. Formele schadeafhandeling blijft bij de aangewezen organisaties; maatschappelijke meerwaarde blijft juridisch onderscheiden van schadeherstel. De gezamenlijke beoordelingslijn staat in paragraaf 4.5.

5. Planning, capaciteit en middelen.
Prioriteit: veiligheid, verplichtingen en termijnen. Veiligheid, schade- en zorgsignalen, wettelijke proceduretermijnen en noodzakelijke langetermijnvoorwaarden krijgen voorrang; overige werkzaamheden worden risicogestuurd gefaseerd.

Middelen 2026–2032. Voor de gezamenlijke programmalijnraming, het ontbreken van een afzonderlijk werkpakketbudget en de voorwaarden voor verdeling, aanpassing en opdrachtverlening geldt paragraaf 4.4. De middelen betreffen provinciale werkzaamheden en specialistische ondersteuning voor beoordeling, vastlegging en opvolging van afspraken over monitoring, nazorg en financiële zekerheid, schade- en veiligheidssignalen, participatie en communicatie. De raming betreft de provinciale beoordeling, afstemming, registratie en opvolging, niet de financiering van schadeherstel of de feitelijke uitvoering van monitoring en nazorg door verantwoordelijke partijen. Financiële zekerheid en kostenverdeling worden uitsluitend geregeld binnen de toepasselijke rijkskaders en rechtsgeldige afspraken.

Capaciteit: 0,8 fte per jaar. Deze gezamenlijke inzet voor Acties 13–15 omvat dossierbeoordeling, beoordeling en opvolging van afspraken over monitoring en nazorg, schade- en veiligheidssignalen, regionale afstemming, participatie, communicatie, financiële zekerheid, terugkoppeling en registratie. De behoefte is structureel en deels tijdelijk ingevuld; tijdelijke invulling verandert het structurele karakter van het werk niet. Voortzetting en financiering moeten worden bevestigd volgens paragraaf 7.6 en F.0.1. De raming berust op aanwezige formatie en uitvoeringservaring, niet op een gedetailleerde urenberekening. Jaarlijkse toetsing en beschikbaarstelling volgen paragraaf 4.4.

Tabel 4-2c: Concrete uitwerking Acties 13, 14 en 15

Actie	Opgave en afbakening	Verantwoordelijke partij en provinciale rol	Uitvoering en resultaat	Voortgang en mijlpalen	Bewijs en verantwoording
13. Langetermijnafspraken	Opgave: Per dossier de voorwaarden voor monitoring, nazorg, evaluatie, gegevensoverdracht, kostenverdeling en financiële zekerheid vastleggen en opvolgen. Afbakening: Rijksbesluitvorming blijft bij het Rijk; beoordeling valt onder Werkpakket 5 en regionale afstemming onder Werkpakket 6.	Verantwoordelijke partij: Initiatiefnemer of vergunninghouder; het Rijk als bevoegd gezag. Provinciale rol: primair stimuleren; aanvullend faciliteren en realiseren voor de adviesregistratie.	Uitvoering: Monitoring, nazorg, evaluatie, gegevensoverdracht, kostenverdeling en financiële zekerheid toetsen en volgen. Resultaat: Uitvoerbare, navolgbare afspraken voor de volledige levenscyclus.	Voortgang: Jaarlijkse beoordeling van de volledigheid, uitvoering en opvolging van de vastgelegde levenscyclusafspraken. Mijlpalen: 2026: werkwijze en minimale registratievelden vaststellen; 2027–2028: afspraken per relevant dossier vastleggen en opvolgen; 2029–2032: werking evalueren en afspraken actualiseren; 2031–2032: uitvoering voortzetten en via de jaarlijkse herijking bijstellen.	Bewijs: Adviesregistratie met voorwaarden, verantwoordelijkheden, termijnen, kosten, zekerheid en vervolgactie. Per dossier worden de vastlegging, uitvoerbaarheid, uitvoering en opvolging van levenscyclusafspraken en de beschikbare informatie over de werking van monitoring, nazorg en financiële borging afzonderlijk vastgelegd. Ontbrekende effectinformatie en tekortschietende borging of opvolging krijgen een gemotiveerd vervolgbesluit, actiehouder en termijn. Verantwoording: WP-KPI 7, met afzonderlijke duiding van afspraken, uitvoering, effecten en informatiebeperkingen, en P&C-cyclus.
14. Schade- en veiligheidszorgen	Opgave: Eén regionale werkwijze en één signaallogboek voor registratie, duiding, toewijzing, opvolging, opschaling en terugkoppeling van schade- en veiligheidszorgen. Afbakening: Formele schadebeoordeling, afhandeling en financiering blijven bij de daarvoor verantwoordelijke partijen en aangewezen organisaties.	Verantwoordelijke partij: Rijks- en schadeorganisaties; regionale partners voor signalering. Provinciale rol: primair stimuleren; aanvullend faciliteren en realiseren voor het signaallogboek.	Uitvoering: Registreren, duiden, toewijzen, opvolgen, opschalen en terugkoppelen. Voor gebouwschade door zoutwinning inzetten op één loket, onafhankelijke schadeafhandeling en toepassing van het bewijsvermoeden; vooraf afspraken over toegang, beoordeling, herstel, verantwoordelijkheden en terugkoppeling agenderen en de uitvoerbaarheid volgen, zonder formele schadeafhandeling over te nemen. Resultaat: Uniforme en navolgbare opvolging van signalen en inzicht in de totstandkoming en werking van de beoogde schadeafhandelingsafspraken.	Voortgang: Ten minste per kwartaal wordt beoordeeld welke signalen openstaan, wie actiehouder is en welke termijnen of opschaling nodig zijn. Mijlpalen: 2026: werkwijze, registratievelden en signaallogboek vaststellen; 2027–2028: werkwijze structureel toepassen en terugkoppeling bewaken; 2029–2032: werking evalueren en aanscherpen; 2031–2032: uitvoering voortzetten en jaarlijks herijken.	Bewijs: Signaallogboek met bron, duiding, urgentie, actiehouder, termijn, status, opschaling en terugkoppeling. Voor gebouwschade door zoutwinning worden de totstandkoming en feitelijke werking van afspraken over één loket, onafhankelijke schadeafhandeling en toepassing van het bewijsvermoeden afzonderlijk vastgelegd, met beschikbare informatie over toegang, beoordeling, herstel, verantwoordelijkheden en terugkoppeling. Registratie en afhandeling worden onderscheiden van waargenomen effecten op veiligheid, duidelijkheid en vertrouwen. Niet-gerealiseerde afspraken, ontbrekende effectinformatie en tekortschietende opvolging blijven zichtbaar, met een gemotiveerd vervolgbesluit, actiehouder en termijn; formele schadebeoordeling, afhandeling en financiering blijven bij de verantwoordelijke partijen. Verantwoording: WP-KPI 7, met afzonderlijke duiding van signalenopvolging, schadeafhandelingsroutes, effecten en informatiebeperkingen, en P&C-cyclus.

Actie	Opgave en afbakening	Verantwoordelijke partij en provinciale rol	Uitvoering en resultaat	Voortgang en mijlpalen	Bewijs en verantwoording
15. Participatie, communicatie en maatschappelijke meerwaarde	Opgave: Per relevant dossier uitgangspunten voor participatie, communicatie en maatschappelijke meerwaarde vastleggen en opvolgen. Afbakening: Maatschappelijke meerwaarde staat juridisch los van schadeherstel en schept binnen het UPB geen verplichting tot instelling, financiering of beheer van een fonds.	Verantwoordelijke partij: Initiatiefnemer of vergunninghouder; het Rijk als bevoegd gezag. Provinciale rol: primair stimuleren; aanvullend faciliteren en realiseren voor de adviesregistratie.	Uitvoering: Verwachtingen vooraf duiden en afspraken vastleggen en opvolgen. Resultaat: Duidelijke en herleidbare verwachtingen, verantwoordelijkheden en vervolgacties.	Voortgang: Jaarlijkse beoordeling van vastgelegde verwachtingen, afspraken, verantwoordelijkheden en vervolgacties. Mijlpalen: 2026: minimale uitgangspunten en registratievelden vaststellen; 2027–2028: uitgangspunten per relevant dossier toepassen; 2029–2032: toepassing evalueren en aanscherpen; 2031–2032: uitvoering voortzetten en jaarlijks herijken.	Bewijs: Adviesregistratie met participatie, communicatie, schadeherstel, maatschappelijke meerwaarde, afspraken en vervolgactie. De vastlegging en uitvoering van participatie- en communicatieafspraken en de beschikbare informatie over duidelijkheid, toegankelijkheid, terugkoppeling en vertrouwen worden afzonderlijk beoordeeld. Ontbrekende effectinformatie en tekortschietende uitvoering krijgen een gemotiveerd vervolgbesluit, actiehouder en termijn. Maatschappelijke meerwaarde blijft juridisch onderscheiden van schadeherstel. Verantwoording: WP-KPI 7, met afzonderlijke duiding van afspraken, uitvoering, effecten en informatiebeperkingen, en P&C-cyclus.

4.3 Planningsoverzicht

Tabel 4-1a biedt één overzicht van de planning van Werkpakket 5 tot en met 7. De actietabellen zijn leidend voor de afzonderlijke mijlpalen; Deel C, onderdeel C.1 bevat de dossierspecifieke en operationele uitwerking. De kennisfunctie bij Werkpakket 6 volgt een afzonderlijke indicatieve werkverdeling voor 2026–2029, geen vastgestelde bestedingstermijn of bevestiging van gerealiseerde bestedingen in 2026. De definitieve jaarverdeling volgt de uitkeringsdocumenten en provinciale begrotingsbesluiten; voortzetting na deze vier jaar vraagt een afzonderlijke afweging van werkzaamheden, capaciteit en dekking volgens paragraaf 4.4. Voor 2031–2032 wordt de bestaande uitvoering voortgezet en jaarlijks via de P&C-cyclus herijkt op basis van dossiers, termijnen, risico's, capaciteit en dekking.

Tabel 4-1a: Planningsoverzicht programmalijn 2

Werkpakket	Focus	2026 – Inrichten	2027–2028 – Toepassen en borgen	2029–2032 – Evalueren en bijstellen
5. Provinciale lijn en advisering	Eenduidige beoordeling en tijdige provinciale inbreng in rijksprocedures.	Beoordelingskader, adviesproces, checklist en registratie inrichten.	Werkwijze standaard toepassen en opvolging borgen.	Werking evalueren en kader, proces en registratie aanscherpen.
6. Samenwerking, afstemming en regionale sturing	Toezichtinformatie, regionale belangen en bestuurlijke aandachtspunten bundelen; daarnaast de programmabrede regionale kennisfunctie organiseren.	Vaste afstemming met SodM en regionale overleg- en sturingsafspraken vastleggen. Kennisfunctie, indicatief: kennisvragen bundelen en prioriteren, regionale kennisagenda en uitvoeringsplanning opstellen en verantwoordelijkheden vastleggen.	Afstemming en regionale sturing structureel toepassen. Kennisfunctie, indicatief: kennisagenda actualiseren, kennisdeling en programmering uitvoeren, kennisproducten opleveren en toepassing volgen.	Werking en opvolging evalueren en afspraken aanscherpen. Kennisfunctie: in 2029 indicatief producten, toepassing en werking evalueren; voortzetting na 2029 afzonderlijk afwegen op werkzaamheden, capaciteit en dekking.
7. Afspraken, duidelijkheid en vertrouwen	Langetermijnborging, opvolging van signalen en duidelijke maatschappelijke afspraken.	Werkwijzen, uitgangspunten en signaallogboek vastleggen.	Afspraken, signalering en opvolging per dossier toepassen en borgen.	Werking evalueren en blijvende verplichtingen en opvolging borgen.

4.4 Programmalijnbrede middelen en capaciteit

Geraamde kosten: € 900.000 voor 2026–2032. De totale raming voor programmalijn 2 bestaat uit € 540.000 voor de bestaande werkzaamheden van Werkpakketten 5–7 en € 360.000 voor de afzonderlijke programmabrede regionale kennisfunctie en kenniscoördinatie bodem en ondergrond bij Werkpakket 6. Voor de bestaande werkzaamheden zijn geen afzonderlijke werkpakketbudgetten vastgesteld; de kennisopdracht blijft financieel afzonderlijk herkenbaar. De onderzoeken en uitvoeringsproducten staan bij punt 4 van de werkpakketten in paragraaf 4.2 en in de actietabellen; punt 5 beschrijft planning, capaciteit en middelen. De beoogde financiering bestaat uit € 540.000 uit de Reserve Bodem en Ondergrond en de opgegeven decentralisatie-uitkering (DU) van € 360.000 voor Groningen. Reservebeschikbaarheid en aansluiting op bestaande verplichtingen en bestemmingen moeten volgens F.3.2 worden aangetoond. Voor de DU worden ontvangst, provinciale beschikbaarstelling en toepasselijke voorwaarden gecontroleerd en administratief vastgelegd. Er is geen SPUK-dekking en er zijn geen afzonderlijke financiële scenario's. De raming is geen vastgesteld budget of zelfstandige toestemming tot besteding.

Regionale kennisfunctie en kenniscoördinatie. Werkpakket 6 organiseert voor alle vier de programmalijnen vraagbundeling, een regionale kennisagenda, kennisdeling en programmering. De inhoudelijke verantwoordelijkheid en toepassing blijven bij het betrokken werkpakket. De € 360.000 voor deze afzonderlijke opdracht maakt integraal deel uit van de programmalijnraming van € 900.000, met de DU als beoogde financieringsbron, afzonderlijk geregistreerd van reserve en SPUK. Activiteiten, producten, kosten en gezamenlijk georganiseerde personele inzet worden nader onderbouwd en op overlap met andere geraamde werkzaamheden getoetst voordat verplichtingen worden aangegaan. Als indicatieve werkverdeling geldt 2026–2029, met € 90.000 per jaar; dit is geen vastgestelde bestedingstermijn en geen bevestiging van gerealiseerde bestedingen in 2026. De uitkeringsdocumenten en provinciale begrotingsbesluiten zijn bepalend voor de definitieve jaarverdeling. De programmaperiode 2026–2032 blijft ongewijzigd; voortzetting na de indicatieve vier jaar vraagt een afzonderlijke afweging van werkzaamheden,

capaciteit en dekking. Het onderstaande overzicht toont de geraamde kosten en beoogde financiering voor het UPB, inclusief de kennisfunctie. Het vormt geen begrotingsautorisatie of bewijs van beschikbare dekking.

Onderdeel 2026–2032	Kostenraming / beoogde financiering
Programmalijn 1 — WP1–4	€ 7.280.000
Programmalijn 2 — WP5–7, inclusief kennisfunctie bij WP6	€ 900.000
Programmalijn 3 — WP8–10	€ 1.005.000
Programmalijn 4 — WP11–12	€ 200.000
Totaal werkpakketten	**€ 9.385.000**
Aanvullende capaciteit en organisatiekosten	€ 1.155.000
Totale UPB-kostenraming	**€ 10.540.000**
Beoogde financiering: resterende SPUK-middelen, afgerond	€ 3.792.000
Beoogde financiering: geraamde reserve-inzet	€ 6.388.000
Beoogde financiering: DU regionale kennisfunctie	€ 360.000
Totaal beoogde financiering	**€ 10.540.000**

Voorkomen van dubbeltelling en financiële aansluiting. De kosten van de regionale kennisfunctie zijn voor € 360.000 opgenomen in de raming en worden niet daarnaast aan andere werkpakketten of financieringsbronnen toegerekend. Personele coördinatiekosten blijven afzonderlijk zichtbaar en worden getoetst op overlap met de 1,0 fte voor Werkpakket 6, de aanvullende capaciteit en organisatiekosten en overige personeelsramingen. De gezamenlijke personele invulling door de drie noordelijke provincies leidt niet tot een aanvullende fte-post in het Groningse UPB. De € 1.155.000 voor aanvullende capaciteit en organisatiekosten en de programmabrede 9,7 fte blijven ongewijzigd. Personeelskosten buiten de geraamde € 360.000 vragen afzonderlijke onderbouwing, dekking en besluitvorming. De werkpakketramingen bedragen samen € 9.385.000; inclusief aanvullende capaciteit en organisatiekosten bedraagt de totale UPB-kostenraming € 10.540.000. De beoogde financiering bestaat uit afgerond € 3.792.000 SPUK, € 6.388.000 reserve en € 360.000 DU. Deze rekenkundige aansluiting bewijst geen reservebeschikbaarheid en biedt geen vrije ruimte of buffer. De aansluiting op tabel 7.1, tabel F.0, de DU-financiering en de personeelsramingen in de afzonderlijke bronbestanden wordt afzonderlijk gecontroleerd. Dit overzicht wijzigt die bronbestanden niet; beschikbaarstelling blijft de vereiste besluitvorming vragen.

Financiële uitwerking van opdrachten. De gezamenlijke raming is geen uitgewerkt onderzoeks- of uitvoeringsprogramma. Voor bestaande werkzaamheden worden specialistische onderzoeken en adviesopdrachten vóór opdrachtverlening naar omvang, resultaat, planning en kosten onderbouwd. Voor de afzonderlijke kennisopdracht worden daarnaast de activiteitenplanning, verantwoordelijkheden, personele inzet en dekking vastgelegd. Voor het aangaan van verplichtingen gelden de voorwaarden in de volgende alinea, paragraaf 7.4 en F.3.4.

Verdeling binnen de programmalijn. De inzet kan over werkzaamheden en Werkpakketten 5–7 worden verdeeld en aangepast aan uitvoeringsbehoefte, prioritering en voortgang, uitsluitend binnen de inhoudelijke reikwijdte, beschikbare en daarvoor bestemde middelen en geldende begrotings- en besluitvormingsregels. De DU-financiering voor de kennisopdracht blijft daarbij afzonderlijk herleidbaar. Deze verdelingsmogelijkheid geeft geen zelfstandige bevoegdheid om budgetten, bestemmingen of financieringsvoorwaarden te wijzigen. Vóór een financiële verplichting worden activiteit, resultaat, inzet, kosten en toereikende, rechtmatig inzetbare dekking voldoende bepaald en vereiste afzonderlijke

besluiten genomen. Begroting en voortgangsrapportage tonen de raming en beschikbare middelen per programmalijn; inzet, verplichtingen en uitgaven blijven herleidbaar tot de werkzaamheden en financieringsbron. Zie paragraaf 7.4 en F.3.4. In de programmaraming is geen afzonderlijke buffer opgenomen voor tegenvallers, nieuwe taken of werkzaamheden na 2032. Meevallers blijven primair binnen het UPB, tenzij daarover afzonderlijk wordt besloten. Voor doorlopende taken na 2032 wordt de financiering tijdig geregeld volgens paragraaf 7.5.

Personeel: 3,3 fte per jaar. De bestaande behoefte bedraagt 1,5 fte voor Werkpakket 5, 1,0 fte voor Werkpakket 6 en 0,8 fte voor Werkpakket 7. Dit is de totale bestaande behoefte, geen extra inzet boven op het bestaande personeel. De werkzaamheden en onderbouwing staan bij punt 5 van de werkpakketten. De programmalijn omvat 2,0 fte vast, 0,9 fte tijdelijk ingevulde structurele behoefte en 0,4 fte overige structurele/regie-inzet; tijdelijke invulling verandert het structurele karakter van het werk niet. De personele invulling van de regionale kennisfunctie is gezamenlijk georganiseerd door de drie noordelijke provincies. Deze gezamenlijke inzet wordt niet als afzonderlijke aanvullende fte-post in het Groningse UPB opgenomen. De capaciteitsramingen van 1,0 fte voor Werkpakket 6, 3,3 fte voor programmalijn 2 en 9,7 fte voor het gehele UPB blijven ongewijzigd. De financiële uitgangspunten zijn met Financiën afgestemd; personele inzet moet nog worden bevestigd in de personeelsbegroting 2027 en via de begrotings- en verantwoordingscyclus. Na bevestiging worden omvang, looptijd, financiering en verdeling vastgelegd in formatie, personeelsadministratie en werkplanning. Jaarlijks worden dossieromvang, verplichtingen, prioriteiten, proceduretermijnen, signalen en dekking getoetst. De programmalijnraming omvat niet alle personeelskosten; volledige kosten en dekking worden afzonderlijk in de personeelsbegroting vastgelegd. Bij vervallen van de tijdelijke 0,9 fte wordt vervanging uit betrokken projectbudgetten georganiseerd, voor zover daarvoor beschikbare en rechtmatig inzetbare middelen bestaan en de vereiste besluiten zijn genomen, volgens paragraaf 7.6 en F.0.1; deze vervanging verhoogt het totaal van tabel 7.1 niet, maar vermindert de overige projectruimte. De € 360.000 voor de kennisfunctie maakt integraal deel uit van de programmalijnraming. Tabellen 7.2 en 7.3 bevatten het programmabrede personeelsoverzicht.

Uitvoering: jaarlijks bepalen wat haalbaar is. Budget, personeel en verplichtingen worden jaarlijks bijgewerkt via de begroting en voortgangsrapportage. Daarbij worden afhankelijkheden en het aantal en de zwaarte van dossiers betrokken en wordt de jaarverdeling van uitgaven afgestemd op de beschikbare dekking. Voor de kennisfunctie worden de indicatieve planning en DU-financiering afzonderlijk gevolgd. Tijdelijke extra inzet en specialistische inhuur zijn alleen mogelijk als daarvoor geld beschikbaar en bestemd is. Proceduretermijnen, veiligheid en noodzakelijke provinciale en regionale voorwaarden krijgen voorrang. Bij een tekort worden de gevolgen voor de volgorde, planning en omvang van de werkzaamheden en de behoefte aan extra middelen in beeld gebracht. Voor de beoordeling van voortgang, bestuurlijke bijsturing en de informatie bij een gevraagd besluit geldt paragraaf 4.5.

4.5 Programmalijnbrede monitoring en bijsturing

Voortgang: adviezen, afspraken en opvolging volgen. Met de voortgangsindicatoren WP-KPI 5–7 wordt gevolgd of het beoordelingskader actueel en consequent wordt toegepast, adviezen tijdig worden ingediend en opgevolgd, regionale afspraken en toezichtsignalen tot vervolgacties leiden en afspraken over monitoring, nazorg, financiële zekerheid, participatie, communicatie en maatschappelijke meerwaarde worden nagekomen. Ook de opvolging en terugkoppeling van schade- en veiligheidszorgen wordt gevolgd. De actietabellen 4-2a tot en met 4-2c bepalen per actie welke voortgang, mijlpalen en bewijsstukken

worden vastgelegd; signalen, afwijkingen en vervolgacties worden in de bijbehorende registraties vastgelegd en beoordeeld volgens de criteria voor voorlegging en bijsturing in paragrafen 4.1, 4.2 en deze paragraaf. De onderbouwing staat in de adviesregistratie, overleg-, actie- en afsprakenregistraties en het signaallogboek. De voortgang wordt via de begroting en voortgangsrapportage beoordeeld.

Uitvoering, doorwerking en effect. WP-KPI 5–7 onderscheiden de kwaliteit en tijdigheid van de eigen provinciale inzet, de doorwerking van provinciale belangen en voorwaarden in rijksbesluiten en de daadwerkelijk waargenomen effecten. Een tijdig advies, gehouden overleg of vastgelegde afspraak bewijst op zichzelf geen verbeterde veiligheid, duidelijkheid of vertrouwen. WP-KPI 5 volgt de consequente uitsluitingslijn en de beoordeling van voorwaarden, bij zoutwinning inclusief SodM- en TNO-adviezen en de uitvoerbaarheid van waterhuishoudkundige maatregelen volgens het waterschap. WP-KPI 6 volgt oplossing of escalatie van structurele knelpunten. WP-KPI 7 volgt ook de duidelijkheid en werking van informatie-, participatie-, schade- en signalenroutes, langetermijnborging en terugkoppeling. Ontbrekende effectinformatie en onvoldoende doorwerking worden afzonderlijk geduid en verbonden met een vervolgbesluit en verantwoordelijke.

Programmabrede kennisfunctie afzonderlijk volgen. Voor de regionale kennisfunctie binnen Werkpakket 6 worden de kennisagenda, vraagbundeling, programmering, kennisdeling, opgeleverde producten en aantoonbare toepassing in beleid, besluitvorming en uitvoering afzonderlijk gerapporteerd. De registratie koppelt iedere kennisvraag aan een inhoudelijk verantwoordelijke en het betreffende werkpakket. Daarnaast worden personele inzet, kosten, DU-financiering, overlap met bestaande werkzaamheden en benodigde besluiten zichtbaar gemaakt. De bestaande WP-KPI 6-verantwoording voor Acties 11 en 12 blijft herkenbaar; de kennisopdracht wordt niet als mijnbouwspecifieke activiteit gepresenteerd. Paragraaf 4.4 beschrijft de opname van de kennisfunctie in de totale kostenraming, de toetsing op overlap en de vereiste bevestiging van DU-ontvangst, provinciale beschikbaarstelling en toepasselijke voorwaarden.

Bijsturing: een besluit als belangen of veiligheid onvoldoende zijn verzekerd. Een bestuurlijk besluit is nodig als veiligheid of langetermijneffecten onvoldoende zijn onderbouwd, provinciale of regionale belangen en noodzakelijke voorwaarden onvoldoende herkenbaar in de procedure worden betrokken, spanning ontstaat met het provinciale standpunt, regionale partijen wezenlijk verschillen over risico's, verantwoordelijkheden of vervolg, ernstige schade- of veiligheidssignalen onvoldoende worden opgevolgd, proceduretermijnen dreigen te worden overschreden of geld en personeel tekortschieten.

Voorleggen: probleem, opties en gevraagd besluit. Paragrafen 4.1 en 4.2 bepalen wanneer ambtelijke of bestuurlijke behandeling nodig is, waaronder bij een besluit over de inzet van een provinciaal instrument. De voorlegging beschrijft de aanleiding, juridische en inhoudelijke beoordeling, provinciale en regionale belangen, beschikbare opties, gevolgen voor risico's, planning, geld en personeel, het ambtelijke advies en het gevraagde besluit. Ook wordt vastgelegd wie de opvolging en terugkoppeling verzorgt. Besluitvorming blijft binnen de provinciale bevoegdheden; de verantwoordelijkheden van het Rijk, toezichthouders, initiatiefnemers en schadeorganisaties blijven ongewijzigd.

Financiële bijsturing volgt paragraaf 7.7 en F.3.4. Afwijkingen in kosten, dekking en uitgavenplanning worden in samenhang met personele inzet en uitvoeringsrisico's beoordeeld en waar nodig ter besluitvorming voorgelegd. Urgente afwijkingen rond wettelijke naleving, onaanvaardbare risico's, kritieke termijnen of continuïteit worden direct behandeld volgens paragraaf 8.3.

Nadere uitwerking. Deel E, onderdeel E.5 bevat de definities van de voortgangsindicatoren. Deel C, onderdeel C.1 beschrijft de eisen aan registratie, bewijsstukken, opvolging en terugkoppeling. Hoofdstuk 8 beschrijft de rapportage en bijsturing voor het gehele UPB; hoofdstuk 7 behandelt geld en personeel.

5. Programmalijn 3: Water en bodem sturend

Bij de uitvoering van deze programmalijn worden de programmabrede uitgangspunten en de afwegingssystematiek uit paragraaf 2.2 toegepast, waarbij de aard van de opgave bepaalt welke uitgangspunten het zwaarst wegen en afwijkingen en doorslaggevende criteria navolgbaar worden gemotiveerd

Kernboodschap. Bodem en water wegen vanaf het begin mee in ruimtelijke keuzes. De provincie gebruikt hiervoor een toepasbaar toets- en afwegingskader in plannen, projecten, gebiedsprocessen en beheer. Daarmee worden risico's, maatschappelijke kosten en afwenteling door een late of onvoldoende afweging voorkomen of beperkt. Beheersbare risico's vragen maatregelen die in verhouding staan tot het risico; opties die niet passend kunnen worden gemaakt vallen af. Juridische borging wordt alleen ingezet met een toereikende grondslag.

5.1 Opgave en provinciale inzet

Opgave. Programmalijn 3 zorgt ervoor dat bodem- en watersysteemcondities in 2026–2032 vroegtijdig worden betrokken bij ruimtelijke plannen, projecten, gebiedsprocessen en de uitvoering. De provincie maakt zichtbaar hoe deze condities meewegen bij de keuze van locaties en varianten, het ontwerp, de inrichting, de fasering, de uitvoering en het beheer. Zo kunnen risico's, maatschappelijke kosten en afwenteling tijdig worden voorkomen of beperkt.

Strategische inzet en beoogde resultaten. De programmalijn levert drie samenhangende resultaten op: één herkenbaar en toepasbaar toets- en afwegingskader, aantoonbare toepassing in plannen, projecten en gebiedsprocessen en vaste doorwerking in ketens, sectoren en beheer.

Samenhang met gegevens en monitoring. Werkpakketten 11 en 12 ondersteunen de toepassing van Water en bodem sturend met betrouwbare gegevens en monitoring. Daarmee worden uitvoering, doorwerking,

naleving en effecten afzonderlijk beoordeeld. Paragraaf 5.5 beschrijft de gezamenlijke monitoring en bijsturing; hoofdstuk 6 werkt de gegevensvoorziening, monitoring en signalering uit.

Proportionele toepassing van het toets- en afwegingskader. De diepgang van de beoordeling wordt afgestemd op de aard en omvang van de ontwikkeling, de kwetsbaarheid van bodem en watersysteem, de mate van onzekerheid en de mogelijke gevolgen voor provinciale belangen en andere gebieden of functies. Afhankelijk daarvan wordt gewerkt met een basisscan, een verdiepte afweging of een bestuurlijke afweging. Deel D, onderdelen D.1 en D.2, bevat de drempelcriteria voor toepassing, de minimale informatiebasis, beoordelingscriteria, processtappen en uitkomstcategorieën; onderdeel D.8 bevat de eisen aan vastlegging en interbestuurlijke afstemming. Het kader ondersteunt de motivering binnen het toepasselijke besluitvormingsproces en schept op zichzelf geen nieuwe bevoegdheden of rechtstreeks bindende verplichtingen voor derden.

Werkvoorraad. De programmalijn richt zich op plannen, projecten, gebiedsprocessen en uitvoeringspraktijken waarin de toestand van bodem, grondwater of watersysteem gevolgen kan hebben voor locatiekeuze, ontwerp, uitvoering of beheer. Deel D, onderdeel D.8 beschrijft welke bewijsstukken en registraties daarvoor nodig zijn en hoe deze worden beheerd.

Provinciale inzet en afbakening. De provincie past de beslisregels uit Tabel 5-1a toe en kiest daarbij, overeenkomstig paragraaf 2.3, de provinciale rol die past bij de opgave, bevoegdheid en verantwoordelijkheid. Regulering is alleen aan de orde bij een provinciaal belang, een wettelijke taak en een toereikende juridische grondslag.

Tabel 5-1a: Beslisregels voor Water en bodem sturend

Situatie	Bestuurlijke betekenis	Beslisregel	Vastlegging
Geen materieel gevolg	Het signaal heeft geen aantoonbaar gevolg voor geschiktheid, risico, kosten, afwenteling of provinciale belangen.	Leg het signaal vast en volg het binnen de reguliere plan-, project- of gebiedscyclus.	Bron, beoordeling, conclusie en eventueel herbeoordelingsmoment.
Beheersbaar risico	Het risico kan met een proportionele maatregel binnen de gekozen locatie of variant worden beheerst.	Pas ontwerp, planning, fasering, uitvoering of beheer aan en toets of het risico en de afwenteling voldoende zijn beperkt.	Maatregel, actiehouder, termijn, effect en controle.
Noodzakelijke borging	Een provinciaal belang of noodzakelijke beheersmaatregel moet aantoonbaar en duurzaam worden geborgd.	Verbind een expliciete voorwaarde aan de keuze, uitvoering of het beheer en bepaal hoe naleving wordt gevolgd.	Voorwaarde, juridische grondslag, verantwoordelijke partij, nalevingswijze, termijn en herbeoordelingsmoment.
Niet passend te maken	De gekozen optie kan niet passend worden gemaakt zonder onaanvaardbaar risico, onevenredige maatschappelijke kosten of afwenteling.	Kies een andere locatie of variant en motiveer waarom aanpassing van de oorspronkelijke optie onvoldoende is.	Alternatieven, vergelijking, doorslaggevende criteria en keuze.
Juridische borging nodig	Vrijwillige, projectmatige of contractuele borging biedt onvoldoende zekerheid en een provinciaal belang vraagt bindende doorwerking.	Zet regulering alleen in wanneer een toereikende wettelijke grondslag bestaat en noodzaak, proportionaliteit, uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid zijn aangetoond.	Grondslag, instrument, motivering, besluit, toezicht en herbeoordeling.

Sanering en nazorg van bestaande bodemverontreiniging vallen onder hoofdstuk 3; activiteiten in de diepe ondergrond onder het Mijnbouwwet-regime onder hoofdstuk 4. Ondiepe bodemenergie valt binnen deze programmalijn voor zover het gaat om uniforme toetsing, registratie, monitoring en ruimtelijke inpassing buiten dat regime. Ontgrondingen blijven een doorsnijdend aandachtspunt wanneer bodem, grondwater of watersysteem geraakt kunnen worden. Bij ontgrondingen, ondergrondse functies en energie- en buisleidinginfrastructuur blijven de daarvoor verantwoordelijke trajecten leidend; het UPB brengt daarin de relevante randvoorwaarden voor bodem, grondwater en watersysteem in.

Verantwoordelijkheden en samenhang met waterbeleid. Bronhouders blijven verantwoordelijk voor hun eigen gegevens. De provincie beheert de programmabrede samenhang, kwaliteit en signaal- en opvolglijn. De werkpakketverantwoordelijke blijft verantwoordelijk voor de juridische en inhoudelijke duiding, de gekozen opvolgactie en de terugkoppeling. Het UPB levert gevalideerde bodem- en grondwaterinformatie aan het Regionaal Waterprogramma waar dat voor dossiers of watersysteembelangen nodig is; RWP en waterpartners blijven verantwoordelijk voor hun eigen doelen, monitoring, beoordeling en rapportage. De overdrachtslijn volgt paragraaf 1.2.1 en Deel B, onderdeel B.6.

Doelen en beleidsmatige samenhang. Programmalijn 3 draagt primair bij aan PB-doel 4, ruimtegebruik passend bij bodem- en watersysteemcondities, en ondersteunt PB-doel 1, een gezonde en veerkrachtige bodem, PB-doel 5, voorkomen van afwenteling, en PB-doel 8, samenhangende en navolgbare uitvoering. In ruimtelijke plannen, projecten en beheer wordt daarom vastgelegd welke bodem- en watersysteemcondities relevant zijn, hoe zij bij de keuze van locaties en varianten en bij ontwerp en fasering zijn betrokken en welke maatregelen nodig zijn. Daarmee ondersteunt de programmalijn de Omgevingsvisie door bodem, water en ondergrond in samenhang te betrekken bij ruimtelijke keuzes; de Leefbaarheidsvisie door gezondheid, leefbaarheid en klimaatbestendigheid te beschermen; en de Economische Visie door duidelijke en uitvoerbare voorwaarden te bieden voor toekomstbestendige ontwikkelingen. Bestuurlijke bijsturing is nodig wanneer toepassing, juridische borging, capaciteit, dekking of samenwerking niet binnen de vastgestelde kaders kan worden verzekerd.

Leeswijzer. Tabellen 5-2a tot en met 5-2c zijn leidend voor de afbakening, uitvoering, resultaten, mijlpalen, bewijs en verantwoording per actie. Paragraaf 5.3 bevat de fasering, paragraaf 5.4 de middelen en capaciteit en paragraaf 5.5 de monitoring en bijsturing. Deel D, onderdeel D.8 bevat de uitwerking van bewijs, registratie en beheer.

5.2 Werkpakketten en acties

Paragraaf 5.2 werkt de drie werkpakketten uit in acties, rollen, resultaten en mijlpalen. De actietabellen 5-2a tot en met 5-2c zijn leidend voor de uitvoering en verantwoording per actie. Watersysteemgerichte doelen, normen, maatregelen, beheer en monitoring blijven onderdeel van het Regionaal Waterprogramma.

Van beleidskoers naar werkpakketten en monitoring. Werkpakket 8 vertaalt de koers naar een uniform toets- en afwegingskader en, waar provinciale belangen en een toereikende grondslag dat vragen, juridische doorwerking via de omgevingsverordening. Werkpakket 9 past het kader gebiedsgericht toe in stad en land met nulmetingen, preventie en haalbaar herstel van bodemafdekking en bodemverdichting. Werkpakket 10 vertaalt het kader naar sectorale afspraken voor grondstromen, klimaatadaptatie, infrastructuur en bodemenergie en betrekt daarbij ruimtelijke kwaliteit en samenhangende netwerken. Plan-, project- en gebiedsdossiers maken zichtbaar hoe bodem- en watersysteemcondities, milieuruimte,

waterbeschikbaarheid en functieafwegingen de keuze hebben bepaald. WP-KPI 8–10 volgen naast producten en toepassing ook naleving, effecten op bodemfuncties, schade en afwenteling; een uitgevoerd product geldt niet automatisch als doelbereik.

Werkpakket 8: Kader en regels

1. Doel en afbakening. Werkpakket 8 zorgt ervoor dat bodemgeschiktheid, watersysteemcondities en milieuruimte vroegtijdig worden beoordeeld en aantoonbaar meewegen bij ruimtelijke keuzes. De werkvoorraad omvat het toets- en afwegingskader van Actie 16 en de juridische doorwerking van Actie 17. Tabel 5-2a bepaalt de actiegerichte afbakening. Het kader wordt gebruikt bij de keuze van locaties en varianten, het ontwerp, de fasering, de uitvoering en het beheer. Afzonderlijke stedelijke en landelijke projecten vallen onder Werkpakket 9; toepassing in specifieke ketens en sectoren valt onder Werkpakket 10. Watersysteemgerichte doelen, normen, maatregelen, beheer en monitoring blijven onderdeel van het Regionaal Waterprogramma.

2. Provinciale inzet en motivering. Met Actie 16 ontwikkelt de provincie één toets- en afwegingskader waarmee bodem- en watersysteemcondities tijdig en consistent worden meegewogen en schade, vertraging, extra kosten en afwenteling worden beperkt. Met Actie 17 borgt zij noodzakelijke provinciale randvoorwaarden juridisch wanneer toepassing van het kader onvoldoende zekerheid biedt en daarvoor een toereikende juridische grondslag bestaat. Bij de ontwikkeling, toetsing en toepassing van het kader wordt Team Natuur of het voor natuur inhoudelijk verantwoordelijke organisatieonderdeel betrokken; de afstemmings- en registratieafspraken staan bij punt 3 van Werkpakket 10. Werkpakket 8 draagt primair bij aan PB-doel 4, ruimtegebruik passend bij bodem- en watersysteemcondities, PB-doel 5, voorkomen van afwenteling, PB-doel 8, samenhangende en navolgbare uitvoering, en aan ruimtelijke kwaliteit. Tabel 5-2a beschrijft de provinciale inzet per actie.

3. Rollen en verantwoordelijkheden. Tabel 5-2a beschrijft de verantwoordelijke partijen, provinciale rollen en werkzaamheden per actie. Voor Actie 16 ontwikkelt, beheert en actualiseert de provincie het kader en past zij het toe in eigen projecten. Initiatiefnemers en het bevoegde bestuursorgaan gebruiken het kader binnen het toepasselijke plan- of besluitvormingsproces; het kader schept op zichzelf geen nieuwe bevoegdheden of rechtstreeks bindende verplichtingen voor derden. Partners leveren systeeminformatie en praktijkkennis. Voor Actie 17 bepaalt de provincie binnen haar bevoegdheden of juridische borging nodig is en bereidt zij passende instrumenten voor. Gemeenten verwerken toepasselijke randvoorwaarden binnen hun bevoegdheden; uitvoeringspartners leveren uitvoerings- en handhavingskennis. Iedere partij en ieder bevoegd gezag behoudt de eigen wettelijke verantwoordelijkheid.

4. Uitvoering, resultaten en verantwoording. Tabel 5-2a beschrijft voor Acties 16 en 17 de afbakening, uitvoering, resultaten, voortgang, mijlpalen, bewijs en verantwoording. Paragraaf 5.5 bepaalt wanneer herbeoordeling en bestuurlijke bijsturing nodig zijn. De werkzaamheden omvatten de inhoudelijke en juridische uitwerking van het toets- en afwegingskader, de inventarisatie van juridische lacunes en de beoordeling van passende instrumenten voor noodzakelijke juridische borging. De beoogde producten zijn een actueel en toepasbaar kader met technische toetscriteria, beslisregels, een stappenplan, formats en minimale informatie- en registratievelden, een inventarisatie van juridische lacunes en onderbouwde voorstellen voor juridische doorwerking. Daarbij worden noodzaak, grondslag, proportionaliteit, uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid getoetst. Wanneer juridische borging niet nodig of niet mogelijk is, wordt dit gemotiveerd vastgelegd. Toepassing, afwijkingen, naleving, leerpunten en verbeteracties worden controleerbaar geregistreerd. Deel D, onderdeel D.1 bevat de technische toetscriteria; D.2 beschrijft de

beslisregels, vaste werkwijze, minimaal vast te leggen gegevens, motivering van afwijkingen en juridische doorwerking; D.8 beschrijft de eisen aan bewijs, registratie en beheer. De aantallen onderzoeken en de bijbehorende kosten zijn nog niet uitgewerkt.

WP-KPI 8. De beoordeling omvat basisproducten, toepassing van toetsstappen, volledige motivering van afwijkingen, effect- en nalevingscontrole en structurele borging. Geen besluit met een afwijking blijft zonder volledige motivering. Ernstige niet-naleving wordt voorgelegd aan de verantwoordelijke of bevoegde partij voor een gemotiveerd besluit over herstel, handhaving of andere passende opvolging, binnen het toepasselijke wettelijke kader en de geldende afspraken. De beoordeling laat afzonderlijk zien of beschermingsdoelen worden bereikt en naleving verbetert, dan wel welke informatie daarvoor nog ontbreekt.

5. Planning, capaciteit en middelen.

Prioriteit: kader en juridische uitwerking. De basisversie van het toets- en afwegingskader, het vaststellen van juridische lacunes en de keuze van passende instrumenten krijgen voorrang. Toepassing, evaluatie en juridische doorwerking volgen de fasering in tabel 5-2a.

Middelen 2026–2032. Voor de gezamenlijke programmalijnraming, het ontbreken van een afzonderlijk werkpakketbudget en de voorwaarden voor verdeling, aanpassing en opdrachtverlening geldt paragraaf 5.4. De middelen betreffen provinciale werkzaamheden en specialistische ondersteuning voor ontwikkeling en toepassing van het toets- en afwegingskader, inventarisatie van juridische lacunes en juridische doorwerking.

Capaciteit: 0,6 fte per jaar. Deze gezamenlijke inzet voor Acties 16 en 17 omvat het toets- en afwegingskader, juridische doorwerking en advisering bij plannen en projecten. Hiervoor zijn beleidsmatige, bodemkundige, waterinhoudelijke en gegevenskundige expertise en inzet voor vergunningverlening, toezicht en handhaving nodig. De raming berust op aanwezige formatie en uitvoeringservaring, niet op een gedetailleerde urenberekening. Jaarlijkse toetsing en beschikbaarstelling volgen paragraaf 5.4.

Tabel 5-2a: Concrete uitwerking Acties 16 en 17

Actie	Opgave en afbakening	Verantwoordelijke partij en provinciale rol	Uitvoering en resultaat	Voortgang en mijlpalen	Bewijs en verantwoording
16. Toets- en afwegingskader	**Opgave:** Bodemgeschiktheid, watersysteemcondities en milieuruimte vroegtijdig, herkenbaar en navolgbaar laten doorwerken in ruimtelijke keuzes. **Afbakening:** Het kader ondersteunt locatiekeuze, varianten, ontwerp, fasering, uitvoering en beheer. Uitvoering van afzonderlijke stedelijke en landelijke projecten valt onder Werkpakket 9; sectorspecifieke ketentoepassing onder Werkpakket 10. Watersysteemgerichte doelen, normen, maatregelen, beheer en monitoring blijven onder het Regionaal Waterprogramma.	**Verantwoordelijke partij:** De provincie ontwikkelt, beheert en actualiseert het kader in afstemming met relevante provinciale beleidsvelden en uitvoeringspartners en past het toe in eigen projecten. Initiatiefnemers en het bevoegde bestuursorgaan gebruiken het kader binnen het toepasselijke plan- of besluitvormingsproces; het kader schept op zichzelf geen nieuwe bevoegdheden of rechtstreeks bindende verplichtingen voor derden. Gemeenten, waterschappen, provinciale projectteams, omgevingsdienst en andere partners leveren systeeminformatie en praktijkkennis. **Provinciale rol:** primair **realiseren** voor ontwikkeling, beheer, actualisatie en toepassing in eigen projecten; aanvullend **stimuleren** en **faciliteren** voor toepassing door partners. Nieuwe juridische borging van provinciale randvoorwaarden wordt voorbereid via Actie 17 en vereist een toereikende wettelijke grondslag. Bestaande bevoegdheden voor vergunningverlening, toezicht en handhaving blijven binnen de daarvoor verantwoordelijke trajecten gelden.	**Uitvoering:** Een bestuurlijk herkenbaar toets- en afwegingskader, stappenplan, formats en minimale informatie- en registratievelden ontwikkelen voor bodemkwaliteit en bodemopbouw; draagkracht, kwetsbaarheid en bodemdynamiek; grondwater, waterberging en infiltratie; en bodemfuncties, milieuruimte en ecosysteemdiensten. **Resultaat:** Eén actueel en toepasbaar kader waarmee plan-, project- en gebiedsdossiers aantoonbaar vastleggen welke condities, risico's, ontwerpkeuzes en maatregelen zijn afgewogen.	**Voortgang:** Periodieke beoordeling van beschikbaarheid, actualiteit, toepassing en verbeteracties. **Mijlpalen:** 2026: probleemanalyse, partnerschap, basisversie, stappenplan, formats en registratievelden opleveren; 2027–2028: kader toepassen in provinciale en geselecteerde partnerprojecten en evalueren; 2029–2032: werking beoordelen, kader actualiseren en structurele toepassing na 2032 borgen.	**Bewijs:** Vastgestelde werkwijze of handreiking, stappenplan, formats, ingevulde registratievelden, plan-, project- en gebiedsdossiers, steekproeven, praktijkervaringen, verbeteracties en herbeoordelingsmomenten. **Verantwoording:** WP-KPI 8 'Kader en regels' en de P&C-cyclus.
17. Juridische doorwerking	**Opgave:** Noodzakelijke provinciale randvoorwaarden juridisch borgen waar toepassing van het toets- en afwegingskader onvoldoende zekerheid biedt. **Afbakening:** Alleen provinciale belangen met een toereikende juridische grondslag worden vertaald naar regels, instructieregels of beoordelingskaders. Iedere partij en ieder bevoegd gezag behoudt de eigen wettelijke verantwoordelijkheid.	**Verantwoordelijke partij:** De provincie bepaalt binnen haar bevoegdheden of juridische borging nodig is en bereidt passende instrumenten voor; gemeenten verwerken toepasselijke randvoorwaarden binnen hun bevoegdheden; omgevingsdienst en andere uitvoeringspartners leveren uitvoerings- en handhavingskennis. **Provinciale rol:** primair **reguleren** waar juridisch bindende provinciale instrumenten worden ingezet; aanvullend **realiseren** voor voorbereiding en besluitvorming en **faciliteren** met juridische en uitvoeringsgerichte ondersteuning.	**Uitvoering:** Juridische lacunes inventariseren; noodzaak, grondslag, proportionaliteit, uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid toetsen; passende regels, instructieregels of beoordelingskaders voorbereiden, toepassen en volgen via besluiten, vergunningen, ketenafspraken en VTH-signalen. **Resultaat:** Passende, uitvoerbare en handhaafbare instrumenten voor provinciale belangen die juridische borging vereisen, of een navolgbare motivering waarom juridische borging niet nodig of niet mogelijk is.	**Voortgang:** Periodieke beoordeling van voorbereiding, vaststelling, toepassing, naleving en handhaafbaarheid. **Mijlpalen:** 2026: juridische lacunes inventariseren en instrumentkeuze voorbereiden; 2027–2028: noodzakelijke randvoorwaarden juridisch en praktisch borgen en toepassing volgen; 2029–2032: doorwerking, naleving en handhaafbaarheid evalueren en instrumenten waar nodig bijstellen.	**Bewijs:** Inventarisatie van juridische lacunes, juridische toets, instrumentkeuze en motivering, vastgestelde regels of beoordelingskaders, besluiten en vergunningen, ketenafspraken, VTH-bevindingen en vastgelegde verbeteracties. **Verantwoording:** WP-KPI 8 'Kader en regels', meetonderdelen juridische borging, toepassing, naleving en handhaafbaarheid, en de P&C-cyclus.

Werkpakket 9: Uitvoering stad en land

1. Doel en afbakening. Werkpakket 9 past Water en bodem sturend toe in stedelijk en landelijk gebied. De werkvoorraad omvat voor Actie 18 bodemafdekking, verharding, infiltratie, de 'blinde vlek' in de bovenste bodemlaag en bodemvriendelijk bouwen. Actie 19 richt zich op bodemverdichting en bodemafdekking in het landelijk gebied, preventieve werkwijzen, monitoring en haalbare herstelmaatregelen. Tabel 5-2b bepaalt de actiegerichte afbakening. Het toets- en afwegingskader en de juridische doorwerking vallen onder Werkpakket 8; toepassing in specifieke ketens en sectoren valt onder Werkpakket 10. Watersysteemgerichte doelen, normen, maatregelen, beheer en monitoring blijven onderdeel van het Regionaal Waterprogramma.

2. Provinciale inzet en motivering. De provincie bevordert met Actie 18 dat bodemafdekking, verharding, infiltratie en bodemvriendelijk bouwen vroegtijdig en aantoonbaar worden betrokken bij stedelijke plannen, projecten, pilots en gebiedsprocessen. Met Actie 19 bevordert zij dat bodemverdichting en bodemafdekking in het landelijk gebied beter in beeld komen, preventieve werkwijzen worden toegepast en herstelmaatregelen waar haalbaar worden verkend of ondersteund. Daarmee beperkt zij risico's op wateroverlast, droogte, hittestress, verzakkingen en verlies van bodemstructuur, waterbergend vermogen, draagkracht, bodemleven en andere bodemfuncties. Werkpakket 9 draagt primair bij aan PB-doel 4, ruimtegebruik passend bij bodem- en watersysteemcondities, PB-doel 5, voorkomen van afwenteling, en PB-doel 8, samenhangende en navolgbare uitvoering. De concrete provinciale inzet per actie is opgenomen in Tabel 5-2b.

3. Rollen en verantwoordelijkheden. Tabel 5-2b wijst per actie de verantwoordelijke partij en de primaire en aanvullende provinciale rollen aan en concretiseert de bijbehorende werkzaamheden. Voor Actie 18 is de initiatiefnemer of het bevoegde bestuursorgaan verantwoordelijk voor toepassing in plannen en projecten; provincie en gemeenten voeren de nulmeting uit en bepalen indicatoren en handelingsperspectieven. Voor Actie 19 zijn grondeigenaren en aangewezen beheerders binnen hun beheer verantwoordelijk en dragen ketenpartners verantwoordelijkheid binnen hun eigen taken en bevoegdheden. De provincie stimuleert en faciliteert vroegtijdige, preventieve en gebiedsgerichte toepassing en realiseert toepassing in eigen projecten. Reguleren vindt uitsluitend plaats binnen de eigen bevoegdheden. Iedere partij en ieder bevoegd gezag behoudt de eigen wettelijke verantwoordelijkheid.

4. Uitvoering, resultaten en verantwoording. Tabel 5-2b bepaalt voor Acties 18 en 19 de afbakening, uitvoering, resultaten, voortgang, mijlpalen, bewijs en verantwoording. De tabel concretiseert voor WP-KPI 9 de nalevings- en effectcontrole, de beoordeling van bodemfuncties ten opzichte van de nulmeting, de structurele beheerborging en de signalen voor herbeoordeling en bijsturing; de programmalijnbrede besluitvorming en opschaling volgen paragraaf 5.5. De werkzaamheden omvatten nulmetingen van bodemafdekking en verharding, inventarisatie van bodemverdichting en bodemafdekking in het landelijk gebied, pilots en verkenning en monitoring van haalbare herstelmaatregelen. De beoogde producten zijn een bruikbaar nulbeeld, indicatoren, realistische reductierichtingen en handelingsperspectieven voor stedelijke bodem, preventieve werkwijzen voor het landelijk gebied en uitgevoerde en geëvalueerde pilots en gebiedsgerichte toepassingen. Toepassing, monitoring, herstel, afwijkingen, leerpunten en vervolgacties worden navolgbaar vastgelegd. Deel D, onderdeel D.3 bevat het nulbeeld en de indicatoren; onderdeel D.4 beschrijft de opzet, selectie, uitvoering en evaluatie van pilots; en onderdeel D.8 beschrijft de eisen aan bewijs, registratie en beheer. De aantallen onderzoeken, meetlocaties en pilots en de bijbehorende kosten zijn nog niet uitgewerkt.

WP-KPI 9. De beoordeling omvat nulmetingen en indicatoren, uitvoering van maatregelen, nalevings- en effectcontrole, herstelacties en structurele beheerborging. Behoud of verbetering van bodemfuncties wordt afzonderlijk beoordeeld ten opzichte van de nulmeting. Afwijkingen worden met feiten, alternatieven en kosten gemotiveerd; ernstige signalen van functieverlies krijgen een eigenaar en tijdige maatregel. Ontbrekende nulwaarden of effectgegevens worden als informatiebeperking vermeld en niet als aangetoond doelbereik behandeld.

5. Planning, capaciteit en middelen.
Prioriteit: uitgangssituatie en aanpak bepalen. Nulmetingen, indicatoren en praktische handelingsmogelijkheden krijgen voorrang. Pilots, toepassing in gebieden, preventieve werkwijzen en herstelmaatregelen worden daarna risicogestuurd gefaseerd volgens tabel 5-2b.

Middelen 2026–2032. Voor de gezamenlijke programmalijnraming, het ontbreken van een afzonderlijk werkpakketbudget en de voorwaarden voor verdeling, aanpassing en opdrachtverlening geldt paragraaf 5.4. De middelen betreffen provinciale werkzaamheden en specialistische ondersteuning voor nulmetingen, indicatoren, pilots en de aanpak van bodemafdekking en bodemverdichting in stad en land. De uitvoering van pilots en gebiedsgerichte toepassingen wordt tevens afgestemd op het beschikbare personeel.

Capaciteit: 0,4 fte per jaar. Deze gezamenlijke inzet voor Acties 18 en 19 omvat gegevensverzameling en -analyse, nulmetingen, pilots, stedelijke bodem, bodemverdichting, begeleiding van projecten en gebiedsprocessen en monitoring. De raming berust op aanwezige formatie en uitvoeringservaring, niet op een gedetailleerde urenberekening. Jaarlijkse toetsing en beschikbaarstelling volgen paragraaf 5.4.

Tabel 5-2b: Concrete uitwerking Acties 18 en 19

Actie	Opgave en afbakening	Verantwoordelijke partij en provinciale rol	Uitvoering en resultaat	Voortgang en mijlpalen	Bewijs en verantwoording
18. Stedelijke bodem	**Opgave:** Bodemafdekking, verharding, infiltratie, de 'blinde vlek' in de bovenste bodemlaag en bodemvriendelijk bouwen vroegtijdig en aantoonbaar betrekken bij stedelijke plannen, projecten, pilots en gebiedsprocessen. **Afbakening:** De actie betreft gebiedsgerichte toepassing in stedelijk gebied. Het toets- en afwegingskader en juridische borging vallen onder Werkpakket 8; sectorspecifieke ketentoepassing onder Werkpakket 10. Watersysteemgerichte doelen, normen, maatregelen, beheer en monitoring blijven onder het Regionaal Waterprogramma.	**Verantwoordelijke partij:** De initiatiefnemer of het bevoegde bestuursorgaan is verantwoordelijk voor toepassing in plannen en projecten; provincie en gemeenten voeren de nulmeting uit en bepalen indicatoren en handelingsperspectieven. **Provinciale rol:** primair **stimuleren** en **faciliteren** voor vroegtijdige en gebiedsgerichte toepassing, kennis, gegevens en procesondersteuning; aanvullend **realiseren** voor toepassing in eigen projecten. **Reguleren** uitsluitend binnen de eigen bevoegdheden.	**Uitvoering:** Nulmeting bodemafdekking en verharding uitvoeren; indicatoren, realistische reductierichtingen en handelingsperspectieven bepalen; pilots en toepassingen uitvoeren en volgen voor minder bodemafdekking, betere infiltratie en bodemvriendelijk bouwen. **Resultaat:** Bruikbare nulwaarden, indicatoren, reductierichtingen en handelingsperspectieven en uitgevoerde en geëvalueerde pilots en gebiedsgerichte toepassingen, met herleidbaar vastgelegde toepassing, afwijkingen en leerervaringen.	**Voortgang:** Periodieke beoordeling van nulmeting, indicatoren, bodemafdekking, toepassing en herstel, naleving van vastgelegde maatregelen en voorwaarden, effecten op bodemfuncties ten opzichte van de nulmeting en structurele beheerborging. Ontbrekende nulwaarden of effectgegevens blijven als informatiebeperking zichtbaar. **Bijsturingssignalen:** Ernstig functieverlies, niet-naleving van vastgelegde maatregelen of voorwaarden, uitblijven van het beoogde effect op het afgesproken beoordelingsmoment of ontbrekende beheerborging leiden tot herbeoordeling met een verantwoordelijke, gemotiveerd vervolgbesluit en termijn; ernstige signalen krijgen tijdig een maatregel. Ontbrekende nul- of effectgegevens krijgen een vervolgactie en termijn en gelden niet als aangetoond doelbereik. Besluitvorming en opschaling volgen paragraaf 5.5. **Mijlpalen:** 2026: nulmeting bodemafdekking en verharding starten en indicatoren, realistische reductierichtingen en handelingsperspectieven bepalen; 2027–2028: pilots en toepassingen uitvoeren voor minder bodemafdekking, betere infiltratie en bodemvriendelijk bouwen; 2029–2032: aanpak evalueren en indicatoren, reductierichtingen en opschaling van pilots of gebiedsgerichte toepassingen bijstellen en structurele beheer- en controleafspraken vastleggen.	**Bewijs:** Nulmeting, indicatorenset, reductierichtingen, handelingsperspectieven, plan-, project-, pilot- en gebiedsdossiers, projectgegevens, evaluaties, toepassings- en herstelgegevens, afwijkingen, leerpunten, verbeteracties en herbeoordelingsmomenten. Per toepassing worden de relevante bodemfuncties, nulwaarden, beoogde effecten, meetmethode, bron en beoordelingsmomenten vastgelegd, met nalevingsbevindingen en afzonderlijke effectvergelijking ten opzichte van de nulmeting. Beheerafspraken vermelden de verantwoordelijke beheerder, maatregelen, controles en herbeoordeling. Afwijkingen worden gemotiveerd met feiten, alternatieven en kosten; vervolgbesluiten, verantwoordelijke, termijn en ontbrekende gegevens blijven herkenbaar. **Verantwoording:** WP-KPI 9 'Uitvoering stad en land', meetonderdelen nulmeting, indicatoren, bodemafdekking, toepassing, nalevings- en effectcontrole, herstel en structurele beheerborging, en de P&C-cyclus.
19. Landelijk gebied	**Opgave:** Bodemverdichting en bodemafdekking in het landelijk gebied beter in beeld brengen, voorkomen en waar haalbaar herstellen, met behoud van bodemstructuur, waterbergend vermogen, draagkracht, bodemleven en andere bodemfuncties. **Afbakening:** De nadruk ligt op preventieve werkwijzen, gebiedsgerichte toepassing, monitoring en haalbare herstelmaatregelen. Het toets- en afwegingskader en de juridische doorwerking vallen onder Werkpakket 8; toepassing in specifieke ketens en sectoren valt onder Werkpakket 10. Watersysteemgerichte doelen, normen, maatregelen, beheer en monitoring blijven onder het Regionaal Waterprogramma.	**Verantwoordelijke partij:** Grondeigenaren en aangewezen beheerders zijn binnen hun beheer verantwoordelijk; ketenpartners dragen verantwoordelijkheid binnen hun eigen taken en bevoegdheden. **Provinciale rol:** primair **stimuleren** door preventieve werkwijzen en gebiedsgerichte afspraken te bevorderen; aanvullend **faciliteren** met kennis, gegevens en procesondersteuning en **realiseren** voor toepassing in eigen projecten. **Reguleren** uitsluitend binnen de eigen bevoegdheden.	**Uitvoering:** Bodemverdichting en bodemafdekking inventariseren; preventieve werkwijzen ontwikkelen en toepassen in gebiedsprocessen en projecten; herstelmaatregelen waar haalbaar verkennen, ondersteunen en monitoren. Preventie omvat onder meer rijpaden, beperking van zware machines, uitvoering op draagkrachtige momenten en een zorgvuldige afweging van nieuwe verharding, met infiltrerende oplossingen waar mogelijk. **Resultaat:** Bodemverdichting en bodemafdekking zijn beter in beeld, preventieve werkwijzen worden toegepast en haalbare herstelmaatregelen zijn verkend of ondersteund; toepassing, monitoring, herstel, afwijkingen en leerervaringen zijn herleidbaar vastgelegd.	**Voortgang:** Periodieke beoordeling van bodemverdichting, bodemafdekking, preventieve werkwijzen, monitoring en herstel, naleving van vastgelegde maatregelen en voorwaarden, effecten op bodemfuncties ten opzichte van de nulmeting en structurele beheerborging. Ontbrekende nulwaarden of effectgegevens blijven als informatiebeperking zichtbaar. **Bijsturingssignalen:** Ernstig functieverlies, niet-naleving van vastgelegde maatregelen of voorwaarden, uitblijven van het beoogde effect op het afgesproken beoordelingsmoment of ontbrekende beheerborging leiden tot herbeoordeling met een verantwoordelijke, gemotiveerd vervolgbesluit en termijn; ernstige signalen krijgen tijdig een maatregel. Ontbrekende nul- of effectgegevens krijgen een vervolgactie en termijn en gelden niet als aangetoond doelbereik. Besluitvorming en opschaling volgen paragraaf 5.5. **Mijlpalen:** 2026: verdichting en afdekking beter in beeld brengen en preventieve werkwijzen en mogelijke herstelmaatregelen uitwerken; 2027–2028: preventieve werkwijzen toepassen in gebiedsprocessen en projecten en herstelmaatregelen waar haalbaar verkennen of ondersteunen en monitoren; 2029–2032: aanpak evalueren en blijvende monitoring, preventieve werkwijzen en structurele borging na 2032 vastleggen.	**Bewijs:** Inventarisaties, gebieds- en projectafspraken, vastgelegde preventieve werkwijzen, monitoringsgegevens, actiesignalen, herstelverkenningen en -maatregelen, toepassingsgegevens, afwijkingen, leerpunten, verbeteracties en herbeoordelingsmomenten. Per toepassing worden de relevante bodemfuncties, nulwaarden, beoogde effecten, meetmethode, bron en beoordelingsmomenten vastgelegd, met nalevingsbevindingen en afzonderlijke effectvergelijking ten opzichte van de nulmeting. Beheerafspraken vermelden de verantwoordelijke beheerder, maatregelen, controles en herbeoordeling. Afwijkingen worden gemotiveerd met feiten, alternatieven en kosten; vervolgbesluiten, verantwoordelijke, termijn en ontbrekende gegevens blijven herkenbaar. **Verantwoording:** WP-KPI 9 'Uitvoering stad en land', meetonderdelen bodemverdichting, bodemafdekking, preventieve werkwijzen, monitoring, nalevings- en effectcontrole, herstel en structurele beheerborging, en de P&C-cyclus.

Werkpakket 10: Keten en sectoren

1. Doel en afbakening. Werkpakket 10 verwerkt Water en bodem sturend in vaste werkwijzen en afspraken voor grondverzet en circulaire grondstromen (Actie 20), bodem en klimaatadaptatie (Actie 21), bodem en provinciale infrastructuur (Actie 22) en ondiepe bodemenergie buiten het Mijnbouwwet-regime (Actie 23). Tabel 5-2c bepaalt de afbakening per actie. Werkpakket 8 ontwikkelt het toets- en afwegingskader en de juridische doorwerking; Werkpakket 9 omvat afzonderlijke stedelijke en landelijke toepassingen. Sanering en nazorg van bodemverontreiniging blijven onder hoofdstuk 3; diepe en ultradiepe bodemenergie onder het Mijnbouwwet-regime onder programmalijn 2. Ontgrondingen blijven onderdeel van de daarvoor verantwoordelijke trajecten. Voor zover zij samenhangen met een keten of sector binnen Acties 20–23, worden de relevante afspraken, toepassing, signalen, leerpunten en blijvende vastlegging onder de betreffende actie en WP-KPI 10 geregistreerd, zonder dezelfde resultaten opnieuw onder WP-KPI 9 te tellen. Watersysteemgerichte doelen, normen, maatregelen, beheer en monitoring blijven onderdeel van het Regionaal Waterprogramma.

2. Provinciale inzet en motivering. De provincie bevordert met Actie 20 eenduidig en verantwoord regionaal hergebruik van grond. Actie 21 vertaalt de randvoorwaarden van bodem en watersysteem vroegtijdig naar keuzes voor sponswerking, infiltratie, waterbuffering, verzilting, bodemdaling, veenoxidatie en bodemfuncties. Actie 22 legt bodem- en waterrandvoorwaarden vast bij provinciale infrastructuur en beheerst uitlogings- en verontreinigingsrisico's. Actie 23 richt zich op uniforme toetsing, registratie, monitoring en ruimtelijke inpassing van ondiepe bodemenergie. Zo beperkt de provincie uitvoeringsrisico's, milieuhygiënische risico's, schade en afwenteling en verbetert zij de naleving, herleidbaarheid en het gebruiken van praktijkervaringen voor verbeteringen. Werkpakket 10 draagt primair bij aan PB-doel 4, ruimtegebruik passend bij bodem- en watersysteemcondities, PB-doel 5, voorkomen van afwenteling, en PB-doel 8, samenhangende en navolgbare uitvoering. Tabel 5-2c beschrijft de provinciale inzet per actie.

3. Rollen en verantwoordelijkheden. Tabel 5-2c beschrijft de verantwoordelijke partijen, provinciale rollen en werkzaamheden per actie. Voor Actie 20 zijn gemeenten verantwoordelijk voor het bodembeheerbeleid en de periodieke actualisatie en toepassing van de Nota bodembeheer, initiatiefnemers en uitvoeringsorganisaties voor naleving in projecten en de omgevingsdienst voor toezicht als wettelijke functie. De provincie organiseert met gemeenten en waterschappen periodiek regio-overleg over de Nota bodembeheer, regionale ketenafspraken, uitvoeringssignalen, knelpunten, actualisatie en leerpunten. Voor Actie 21 is de initiatiefnemer of eigenaar verantwoordelijk voor toepassing in plannen en projecten. Voor Actie 22 is de projectverantwoordelijke verantwoordelijk voor toepassing bij provinciale infrastructuur. Voor Actie 23 zijn initiatiefnemers en vergunninghouders verantwoordelijk voor aanvraag, uitvoering en naleving; bevoegd gezag en toezichthouder behouden hun wettelijke functies. De provincie stimuleert regionale ketenafspraken en vroegtijdige toepassing, ondersteunt met kennis, gegevens en procesbegeleiding en past de werkwijzen toe in eigen projecten en beheer. Zij reguleert uitsluitend binnen de eigen bevoegdheden; iedere partij en ieder bevoegd gezag behoudt de eigen wettelijke taken en verantwoordelijkheden. Team Natuur of het voor natuur inhoudelijk verantwoordelijke organisatieonderdeel wordt bij de ontwikkeling, toetsing en toepassing van het toets- en afwegingskader betrokken. Per uitwerkingsstap worden de bijdrage, afstemmomenten, terugkoppeling en verwerking van natuurbelangen vastgelegd, in ieder geval voor veenbodems, veenoxidatie, verzilting en biodiversiteit.

4. Uitvoering, resultaten en verantwoording. Tabel 5-2c beschrijft voor Acties 20 tot en met 23 de afbakening, uitvoering, resultaten, voortgang, mijlpalen, bewijs en verantwoording. Paragraaf 5.5 bepaalt

wanneer herbeoordeling en bestuurlijke bijsturing nodig zijn. De werkzaamheden omvatten actualisatie van de bodemkwaliteitskaart, risico-inventarisaties en de ontwikkeling en toepassing van werkwijzen voor grondstromen, klimaatadaptatie, provinciale infrastructuur en ondiepe bodemenergie. Dit levert regionale ketenafspraken en uniforme werkwijzen voor verantwoord grondhergebruik op, randvoorwaarden en handelingsmogelijkheden voor klimaatadaptatie, eisen en controlepunten voor provinciale infrastructuur en een handreiking met een uniforme toetslijn voor ondiepe bodemenergie. Toepassing, monitoring, afwijkingen, leerpunten en vervolgacties worden controleerbaar vastgelegd. Deel D, onderdeel D.5 bevat de handreiking voor ondiepe bodemenergie; D.6 de werkwijze en registratie voor grondstromen; D.7 de afspraken en werkwijzen voor de betrokken ketens en sectoren; en D.8 de eisen aan bewijs, registratie en beheer. De aantallen onderzoeken, meetlocaties en pilots en de bijbehorende kosten zijn nog niet uitgewerkt.

WP-KPI 10. De beoordeling onderscheidt afspraken en producten, toepassing, controle en naleving, evaluatie en verbeteracties en blijvende toepassing in ketens en sectoren. Afzonderlijk wordt beoordeeld of de naleving verbetert en terugkerende knelpunten in de keten afnemen. Ernstige of structurele signalen krijgen tijdig een bijsturingsbesluit; bij herhaalde knelpunten wordt een verbeteractie vastgelegd. Waar functies, voorzieningen en verbindingen samenkomen, wordt beschreven hoe de gekozen werkwijze bijdraagt aan ruimtelijke kwaliteit en aan veilige, robuuste en toekomstbestendige netwerken, rekening houdend met de bodem en het watersysteem.

5. Planning, capaciteit en middelen.
Prioriteit: afspraken en werkwijzen op orde. Het voorbereiden en actualiseren van afspraken, randvoorwaarden, handreikingen en registraties krijgt voorrang. Toepassing, monitoring, evaluatie en blijvende vastlegging in de uitvoering worden per actie gefaseerd volgens tabel 5-2c.

Middelen 2026–2032. Voor de gezamenlijke programmalijnraming, het ontbreken van een afzonderlijk werkpakketbudget en de voorwaarden voor verdeling, aanpassing en opdrachtverlening, ook bij inhuur, geldt paragraaf 5.4. De middelen betreffen provinciale werkzaamheden en specialistische ondersteuning voor actualisatie van de bodemkwaliteitskaart en afspraken en werkwijzen rond grondverzet, klimaatadaptatie, provinciale infrastructuur en ondiepe bodemenergie.

Capaciteit: 0,6 fte per jaar. Deze gezamenlijke inzet voor Acties 20–23 omvat keten- en projectbegeleiding, ketenafspraken, afstemming over vergunningverlening, toezicht en handhaving, monitoring en registratie. Hiervoor is beleidsmatige, juridische en technische expertise nodig. De raming berust op aanwezige formatie en uitvoeringservaring, niet op een gedetailleerde urenberekening. Jaarlijkse toetsing en beschikbaarstelling volgen paragraaf 5.4.

Tabel 5-2c: Concrete uitwerking Acties 20 tot en met 23

Actie	Opgave en afbakening	Verantwoordelijke partij en provinciale rol	Uitvoering en resultaat	Voortgang en mijlpalen	Bewijs en verantwoording
20. Grondverzet en circulaire grondstromen	**Opgave:** Eenduidig en verantwoord regionaal hergebruik van grond bevorderen door afspraken over bodembeheer, grondverzet, hergebruik, toepassingsnormen en traceerbaarheid te actualiseren en te harmoniseren. **Afbakening:** De actie betreft ketenafspraken, meldingen, gegevens, traceerbaarheid, toezicht, incidenten en leren. Verontreinigingsgerichte sanering en nazorg blijven onderdeel van hoofdstuk 3.	**Verantwoordelijke partij:** Gemeenten voor het bodembeheerbeleid, initiatiefnemers en uitvoeringsorganisaties voor naleving in projecten en de omgevingsdienst voor toezicht als wettelijke functie. **Provinciale rol:** primair **stimuleren** van regionale ketenafspraken en eenduidige werkwijzen; aanvullend **faciliteren** met kennis, gegevens en procesondersteuning en **realiseren** voor toepassing in eigen projecten. **Reguleren** uitsluitend binnen de eigen bevoegdheden.	**Uitvoering:** Met gemeenten afspraken actualiseren en harmoniseren en één praktische werkwijze toepassen voor hergebruik, meldingen, gegevens, traceerbaarheid, toezicht, incidenten en leerpunten. **Resultaat:** Vastgestelde en toegepaste regionale ketenafspraken en een uniforme, navolgbare uitvoeringslijn voor verantwoord hergebruik van grond.	**Voortgang:** Periodieke beoordeling van ketenafspraken, toepassing en naleving. **Mijlpalen:** 2026: afspraken actualiseren; 2027–2028: uniforme werkwijze toepassen en meldingen, grondstromen, incidenten, VTH-signalen en leerpunten registreren en opvolgen; 2029–2032: werkwijze evalueren en ketenafspraken, registraties en uitvoeringspraktijk bijstellen.	**Bewijs:** Vastgestelde ketenafspraken en werkwijze, meldingen, grondstromenregistraties, incidenten, VTH-actiesignalen, nalevingsinformatie, leerpunten, verbeteracties en herbeoordelingsmomenten. **Verantwoording:** WP-KPI 10 'Keten en sectoren', meetonderdelen ketenafspraken, toepassing en naleving, en de P&C-cyclus.
21. Bodem en klimaatadaptatie	**Opgave:** Bodem- en watersysteemrandvoorwaarden voor sponswerking, infiltratie, waterbuffering, **verzilting**, bodemdaling, veenoxidatie en bodemfuncties vroegtijdig laten doorwerken in inrichting, ontwerp, ruimtelijke keuzes en gebiedsafspraken. **Afbakening:** Actie 21 ontwikkelt en volgt de sectorspecifieke randvoorwaarden en werkwijzen voor klimaatadaptatie en hun toepassing in projecten, pilots en gebiedsprocessen, met prioriteit voor kwetsbare gebieden. Afzonderlijke stedelijke en landelijke toepassingen voor bodemafdekking, bodemverdichting en herstel vallen onder Acties 18 en 19. Dezelfde werkzaamheden en inhoudelijke resultaten worden niet onder zowel WP-KPI 9 als WP-KPI 10 geteld. Watersysteemgerichte doelen, normen, maatregelen, beheer en monitoring blijven onder het Regionaal Waterprogramma.	**Verantwoordelijke partij: De initiatiefnemer of eigenaar is verantwoordelijk voor toepassing in plannen en projecten.** **Provinciale rol:** primair **stimuleren** en **faciliteren** voor vroegtijdige toepassing, kennis, gegevens en procesondersteuning; aanvullend **realiseren** voor toepassing in eigen projecten. **Reguleren** uitsluitend binnen de eigen bevoegdheden.	**Uitvoering:** Een handelingsperspectief ontwikkelen, risico's vertalen naar randvoorwaarden en deze toepassen in projecten, pilots en gebiedsprocessen; kwetsbare gebieden prioriteren. **Resultaat:** Toepasbare randvoorwaarden en handelingsperspectieven die aantoonbaar zijn toegepast, met vastgelegde gebiedsafspraken, signalen, leerpunten en borging van bodemfuncties.	**Voortgang:** Periodieke beoordeling van toepassing, gebiedsafspraken, signalen, leren en borging. **Mijlpalen:** 2026: handelingsperspectief uitwerken; 2027–2028: randvoorwaarden toepassen in projecten, pilots en gebiedsprocessen en kwetsbare gebieden prioriteren; 2029–2032: werking evalueren en toepassing, gebiedsafspraken en borging aanscherpen.	**Bewijs:** Handelingsperspectief, vastgelegde randvoorwaarden, project-, pilot- en gebiedsregistraties, gebiedsafspraken, toepassingsgegevens, signalen, ontwikkelingen rond **verzilting**, bodemdaling, veenoxidatie, infiltratie en bodemfuncties, leerpunten en verbeteracties. **Verantwoording:** WP-KPI 10 'Keten en sectoren', meetonderdelen toepassing randvoorwaarden, gebiedsafspraken, signalen, leren en borging, en de P&C-cyclus.

Actie	Opgave en afbakening	Verantwoordelijke partij en provinciale rol	Uitvoering en resultaat	Voortgang en mijlpalen	Bewijs en verantwoording
22. Bodem en provinciale infrastructuur	**Opgave:** Bodem- en waterrandvoorwaarden en uitlogings- en verontreinigingsrisico's borgen bij ontwerp, aanbesteding en inkoop, contracten, beheer, onderhoud en vervanging van provinciale infrastructuur. **Afbakening:** De actie betreft provinciale infrastructuur en de bijbehorende project- en beheerprocessen; VTH-opvolging vindt plaats waar daarvoor een wettelijke grondslag en bevoegdheid bestaan.	**Verantwoordelijke partij: De projectverantwoordelijke is verantwoordelijk voor toepassing bij provinciale infrastructuur.** **Provinciale rol:** primair **realiseren** voor toepassing in eigen projecten en beheer; aanvullend **faciliteren** met kennis, eisen, controlepunten en registraties. **Reguleren** en VTH-opvolging uitsluitend binnen de eigen bevoegdheden.	**Uitvoering:** Risico's en randvoorwaarden in beeld brengen en vertalen naar eisen, aandachtspunten en controlepunten in ontwerp, aanbesteding, contracten, beheer, onderhoud en vervanging; afwijkingen en waar nodig VTH-signalen opvolgen. **Resultaat:** Bodem- en waterrandvoorwaarden, risico's en controlepunten zijn geborgd in project- en beheerprocessen en toepassing, controles, afwijkingen en leerpunten zijn navolgbaar vastgelegd.	**Voortgang:** Periodieke beoordeling van toepassing, controles, afwijkingen en leren. **Mijlpalen:** 2026: risico's en randvoorwaarden in beeld brengen; 2027–2028: aandachtspunten en controlepunten toepassen en toepassing, afwijkingen, controles en leerpunten vastleggen; 2029–2032: werkwijze evalueren en eisen, controlepunten, onderhoudspraktijk en beheerregistraties bijstellen.	**Bewijs:** Risico-inventarisaties, eisen, aandachtspunten en controlepunten, aanbestedings- en contractstukken, project- en beheerregistraties, controles, afwijkingen, onderhoudservaringen, VTH-signalen, leerpunten en verbeteracties. **Verantwoording:** WP-KPI 10 'Keten en sectoren', meetonderdelen toepassing, controles, afwijkingen en leren, en de P&C-cyclus.
23. Ondiepe bodemenergie	**Opgave:** Uniforme toetsing, registratie, monitoring en ruimtelijke inpassing van bodemenergie in de ondiepe ondergrond borgen. **Afbakening:** De actie betreft bodemenergie buiten het Mijnbouwwet-regime. Diepe en ultradiepe varianten onder het Mijnbouwwet-regime vallen onder programmalijn 2.	**Verantwoordelijke partij:** Initiatiefnemers en vergunninghouders voor aanvraag, uitvoering en naleving; bevoegd gezag en toezichthouder behouden hun wettelijke functies. **Provinciale rol:** primair **realiseren** voor handreiking en ketenafspraken en **reguleren** waar juridisch bindende instrumenten binnen de eigen bevoegdheden worden ingezet; aanvullend **stimuleren** en **faciliteren** voor uniforme toepassing.	**Uitvoering:** Een compacte handreiking en ketenafspraken ontwikkelen en toepassen met één toetslijn voor vereiste informatie, risicobeoordeling, vergunningvoorwaarden, registratie, monitoring, grondwaterbescherming, interferentie, temperatuureffecten en ruimtelijke inpassing. **Resultaat:** Een structureel toegepaste handreiking, toetslijn en ketenaanpak met volledige en herleidbare registratie, monitoring, naleving en opvolging.	**Voortgang:** Periodieke beoordeling van ketenafspraken, toetsing, toepassing, registratie, monitoring, naleving, leren en borging. **Mijlpalen:** 2026: handreiking en ketenafspraken voorbereiden; 2027–2028: uniforme toetsing, vergunningvoorwaarden, monitoring en registratie toepassen en naleving volgen; 2029–2032: handreiking actualiseren en structurele registratie en opvolging borgen.	**Bewijs:** Handreiking, ketenafspraken, toets- en vergunningdossiers, vergunningvoorwaarden, registraties, monitoringsgegevens, VTH-actiesignalen, nalevingsinformatie, praktijkervaringen, leerpunten, verbeteracties en herbeoordelingsmomenten. **Verantwoording:** WP-KPI 10 'Keten en sectoren', meetonderdelen ketenafspraken, toetsing, toepassing, registratie, monitoring, naleving, leren en borging, en de P&C-cyclus.

5.3 Planningsoverzicht

Tabel 5-1 biedt één overzicht van de planning van Werkpakket 8 tot en met 10. De actietabellen zijn leidend voor de afzonderlijke mijlpalen. Deel D, Operationele uitwerking Water en bodem sturend, bevat de technische en operationele uitwerking.

Tabel 5-1: Planningsoverzicht programmalijn 3

Werkpakket	Focus	2026 – Inrichten	2027–2028 – Toepassen en borgen	2029–2032 – Evalueren en bijstellen
8. Kader en regels	Toets- en afwegingskader en juridische doorwerking voor water en bodem sturend.	Toets- en afwegingskader opleveren en bepalen waar provinciale belangen juridische borging vragen.	Kader standaard toepassen en noodzakelijke regels, instructies of beoordelingskaders juridisch en praktisch borgen.	Werking, toepassing, naleving en handhaafbaarheid evalueren en kader, werkwijze en juridische borging bijstellen.
9. Uitvoering stad en land	Gebiedsgerichte toepassing voor stedelijke bodem, landelijk gebied, bodemafdekking, verdichting en herstel.	Nulmetingen en indicatoren inrichten en handelingsperspectieven, preventieve werkwijzen en mogelijke herstelmaatregelen bepalen.	Pilots en gebiedsgerichte toepassingen uitvoeren voor minder afdekking, betere infiltratie en bodemvriendelijk bouwen; preventieve werkwijzen toepassen en herstel van bodemverdichting waar haalbaar verkennen, ondersteunen en monitoren.	Resultaten evalueren, indicatoren en werkwijzen bijstellen en structurele toepassing, monitoring en opschaling borgen.
10. Keten en sectoren	Structurele doorwerking in grondverzet en circulaire grondstromen, klimaatadaptatie, infrastructuur en ondiepe bodemenergie.	Prioritaire ketens en sectoren bepalen en afspraken, randvoorwaarden, handreikingen en registraties voorbereiden of actualiseren.	Uniforme werkwijzen, ketenafspraken en randvoorwaarden toepassen; toepassing, naleving, monitoring, afwijkingen en leerpunten registreren en opvolgen.	Doorwerking evalueren en afspraken, handreikingen, registraties en uitvoeringspraktijk bijstellen en structureel borgen.

5.4 Programmalijnbrede middelen en capaciteit

Geraamde kosten: € 1.005.000 voor 2026–2032. Dit is één gezamenlijke kostenraming voor Werkpakketten 8–10; er zijn geen afzonderlijke werkpakketbudgetten vastgesteld. De onderzoeken en uitvoeringsproducten staan bij punt 4 van de werkpakketten; punt 5 beschrijft planning, capaciteit en middelen. De beoogde financiering is volledig geraamd uit de Reserve Bodem en Ondergrond; beschikbaarheid en aansluiting op bestaande verplichtingen en bestemmingen moeten volgens F.3.2 worden aangetoond. Er is geen SPUK-dekking en er zijn geen afzonderlijke financiële scenario's. De raming is geen vastgesteld budget of zelfstandige toestemming tot besteding.

Financiële uitwerking van opdrachten. De totale raming maakt nog niet zichtbaar welke onderzoeksomvang uitvoerbaar is. Vóór opdrachtverlening worden daarom omvang, resultaat, planning en kosten bepaald. Voor het aangaan van verplichtingen, ook bij inhuur, gelden de centrale voorwaarden in de volgende alinea.

Verdeling binnen de programmalijn. De inzet voor Werkpakketten 8–10 kan worden aangepast aan uitvoeringsbehoefte, prioriteiten en voortgang. Dit gebeurt uitsluitend binnen de inhoudelijke reikwijdte, beschikbare en daarvoor bestemde middelen en geldende begrotings- en besluitvormingsregels. Vóór het

aangaan van een verplichting worden activiteit, resultaat, inzet, kosten en toereikende, rechtmatig inzetbare dekking bepaald en worden de vereiste afzonderlijke besluiten genomen. De mogelijkheid om inzet te verdelen geeft geen zelfstandige bevoegdheid om budgetten, bestemmingen of beschikkingsvoorwaarden te wijzigen. Begroting en voortgangsrapportage tonen de raming en beschikbare middelen per programmalijn; inzet, verplichtingen en uitgaven blijven herleidbaar tot de werkzaamheden. Paragraaf 7.4 en F.3.4 bevatten de bijbehorende regels. De programmaraming bevat geen afzonderlijke buffer voor tegenvallers, nieuwe taken of werkzaamheden na 2032. Meevallers blijven primair binnen het UPB, tenzij daarover afzonderlijk wordt besloten. Voor doorlopende taken na 2032 wordt de financiering tijdig geregeld volgens paragraaf 7.5.

Personeel: 1,6 fte per jaar. De geraamde inzet bedraagt 0,6 fte voor Werkpakket 8, 0,4 fte voor Werkpakket 9 en 0,6 fte voor Werkpakket 10. De werkzaamheden en de onderbouwing staan bij punt 5 van de werkpakketten. De financiële uitgangspunten zijn met Financiën afgestemd; de personele inzet moet nog worden bevestigd in de personeelsbegroting 2027 en via de begrotings- en verantwoordingscyclus. Na bevestiging worden omvang, looptijd, financiering en verdeling vastgelegd in formatie, personeelsadministratie en werkplanning. Jaarlijks wordt bepaald welke vaste, tijdelijke of ingehuurde inzet beschikbaar is. De programmalijnraming omvat niet alle personeelskosten; volledige kosten en dekking worden afzonderlijk in de personeelsbegroting vastgelegd. Projectmiddelen bieden geen automatische blijvende personeelsfinanciering. Tabellen 7.2 en 7.3 en F.0.1 bevatten de programmabrede aansluiting.

Uitvoering: jaarlijks bepalen wat haalbaar is. Via de begroting en voortgangsrapportage worden budget, personele inzet, aangegane verplichtingen en afspraken met partners jaarlijks bijgewerkt. De uitvoering volgt de planning in paragraaf 5.3. Tijdelijke of specialistische ondersteuning bij extra drukte is alleen mogelijk als daarvoor geld beschikbaar is en uitstel grotere juridische, financiële of milieurisico's oplevert. Uitbreiding van de uitvoering en pilots kan bijdragen van partners of extra rijksmiddelen vragen; deze tellen pas mee als zij zijn toegekend of daarover afzonderlijk is besloten. Als geld of personeel tekortschiet, wordt een besluit gevraagd over de volgorde, planning en omvang van de werkzaamheden, pilots, bijdragen van partners of extra ondersteuning. Paragraaf 5.5 beschrijft wanneer bijsturing nodig is en wat daarover wordt gerapporteerd.

5.5 Programmalijnbrede monitoring en bijsturing

Beoordeling van uitvoering, naleving en effecten. De beoordelingsonderdelen van WP-KPI 8–10 staan bij de afzonderlijke werkpakketten: ontwikkeling en toepassing van het kader, motivering van afwijkingen, effect- en nalevingscontrole en blijvende borging bij WP-KPI 8; nulmetingen, maatregelen, controles, herstel, beheer en behoud of verbetering van bodemfuncties bij WP-KPI 9; en ketenafspraken, producten, toepassing, naleving, evaluatie, verbeteracties en blijvende borging bij WP-KPI 10. De gezamenlijke rapportage onderscheidt steeds wat is uitgevoerd, wat daarvan is verwerkt in besluiten en beheer, of regels en afspraken worden nageleefd en welke effecten zijn waargenomen.

Een ingevuld format, afgeronde pilot of vastgelegde afspraak bewijst op zichzelf niet dat beschermingsdoelen zijn bereikt. Daarom worden voor Acties 16–23, naast de actiegerichte bewijsstukken, de relevante uitgangssituatie, beoogde uitkomst, beschikbare nalevings- en effectgegevens, bron en beoordelingsmoment vastgelegd. Voor blijvende toepassing worden de verantwoordelijke partij en beheer- en controleafspraken vermeld. Ontbrekende nulmetingen en effectgegevens blijven zichtbaar als beperking van de beoordeling en krijgen een vervolgactie, verantwoordelijke en herbeoordelingsmoment.

Ook betrouwbare monitoring bewijst op zichzelf niet dat verslechtering is gestopt; daarvoor worden de maatregelen en waargenomen effecten van de inhoudelijke werkpakketten beoordeeld. Wettelijke normen en doelen blijven leidend.

Gezamenlijke monitoring en bijsturing. De betrokken programma's bespreken gedeelde monitoringssignalen over bodemfuncties, grondwater, watersysteem, milieukwaliteit, ruimtelijke kwaliteit en afwenteling in samenhang. Per knelpunt wordt vastgelegd welk programma of welke bevoegde partij de beoordeling, eventuele maatregel en terugkoppeling verzorgt. Ernstige of structurele signalen krijgen tijdig een gemotiveerd bijsturingsbesluit; herhaalde knelpunten worden verbonden aan een verbeteractie. Ook een besluit dat geen maatregel nodig is, wordt geregistreerd. Waar maatregelen nodig zijn, worden planning en dekking vastgelegd.

Werkpakketten 11 en 12 ondersteunen deze beoordeling met betrouwbare, herleidbare gegevens en gevalideerde, vergelijkbare monitoringsresultaten. De eisen aan gegevenskwaliteit, meetdekking, signalering en opvolging van prioritaire gegevens- en monitoringlacunes zijn uitgewerkt in hoofdstuk 6. De inhoudelijke beoordeling en opvolging blijven bij de werkpakketverantwoordelijke van het betrokken inhoudelijke werkpakket of de bevoegde partij.

Herbeoordeling en opschaling. De werkpakketverantwoordelijke organiseert de herbeoordeling en opvolging van de signalen uit de actietabellen met de verantwoordelijke of bevoegde partij. Zolang de benodigde opvolging binnen bestaande afspraken, bevoegdheden en financiële kaders kan plaatsvinden, wordt deze binnen het werkpakket afgehandeld en geregistreerd. Bestuurlijke voorlegging vindt plaats wanneer de hieronder genoemde omstandigheden zich voordoen; urgente afwijkingen worden direct voorgelegd.

Bijsturing: een besluit bij onvoldoende uitvoering of afwijkingen. Een bestuurlijk besluit is nodig als bodem- en watercondities onvoldoende aantoonbaar worden toegepast, belangrijke mijlpalen of blijvende afspraken niet worden gehaald, problemen blijven terugkeren of toepassing en handhaving niet binnen de vastgestelde kaders kunnen worden verzekerd. Ook onvoldoende personeel, onzekere dekking en belangrijke afwijkingen in kosten of uitgavenplanning vragen bijsturing volgens paragraaf 7.7 en F.3.4; de hoogste toepasselijke risicoklasse geldt. Urgente afwijkingen rond wettelijke naleving, onaanvaardbare risico's, kritieke termijnen of continuïteit worden direct volgens paragraaf 8.3 voorgelegd.
Voorleggen: probleem, oplossing en gevraagd besluit. De voortgangsrapportage vermeldt de oorzaak, gevolgen voor resultaat, planning en budget, de voorgestelde maatregel, het risico dat overblijft en het gevraagde besluit.

Nadere uitwerking. Deel E, onderdeel E.5 bevat de uitwerking van de voortgangsindicatoren. Hoofdstuk 8 beschrijft de rapportage en bijsturing voor het gehele UPB; hoofdstuk 7 behandelt geld en personeel.

6. Programmalijn 4: Data- en kennisbasis op orde

Bij de uitvoering van deze programmalijn worden de programmabrede uitgangspunten en de afwegingssystematiek uit paragraaf 2.2 toegepast, waarbij de aard van de opgave bepaalt welke uitgangspunten het zwaarst wegen en afwijkingen en doorslaggevende criteria navolgbaar worden gemotiveerd.

Kernboodschap. De provincie zorgt voor betrouwbare gegevens, monitoring en signalering als basis voor uitvoering en besluitvorming. Eén beheerde gegevensbasis en een vaste werkwijze voor signalen en opvolging maken ontwikkelingen en benodigde bijsturing tijdig zichtbaar. Ontbrekende gegevens, onvoldoende gegevenskwaliteit of gebrekkige opvolging kunnen naleving, risicobeheersing en besluitvorming belemmeren. Basisbeheer, gegevenskwaliteit, bestaande monitoring en tijdige opvolging krijgen voorrang; uitbreiding is afhankelijk van noodzaak, capaciteit en dekking.

6.1 Opgave en provinciale inzet

Opgave. Om de uitvoering van hoofdstuk 3 tot en met 5 te sturen, is betrouwbare informatie nodig over risico's, voortgang en effecten. Programmalijn 4 brengt daarvoor de benodigde gegevens, monitoring en signalen samen. Het gaat om locaties, dossiers, projecten en signalen en hun status; de juridische en inhoudelijke beoordeling; rollen, verantwoordelijkheden en verplichtingen; meetgegevens; planning, middelen en capaciteit; en voortgang, effecten, afwijkingen en vervolgacties. Deze informatie wordt gebruikt bij uitvoering, toezicht, prioritering, besluitvorming, wettelijke rapportages, begroting en voortgangsrapportage, overdracht en herbeoordeling.

Strategische inzet en beoogde resultaten. Werkpakket 11 beheert de gezamenlijke gegevensbasis; Werkpakket 12 verbindt monitoring en signalen met tijdige opvolging. De gegevensbasis maakt duidelijk welke actuele en herleidbare informatie beschikbaar is; monitoring laat ontwikkelingen zien; de signalenregistratie maakt zichtbaar wie een vervolgactie uitvoert en wanneer daarover wordt teruggekoppeld. Zo ondersteunen beide werkpakketten de gebruiksdoelen uit de opgave.

Werkvoorraad. De werkzaamheden bestaan uit het vaststellen en beheren van een gezamenlijke kernset van gegevens en gegevensafspraken, het aanvullen van de belangrijkste ontbrekende gegevens en het vastleggen wie brongegevens beheert en welke registratie leidend is. Daarnaast worden gegevenssystemen beter op elkaar aangesloten, metingen uitgevoerd en trends beoordeeld en wordt de gezamenlijke werkwijze voor signalen en opvolging beheerd. Deel E, onderdeel E.4 beschrijft de technische inrichting van de gegevensbasis, met definities, gegevensvelden, controles en koppelingen. Onderdeel E.7 bevat de protocollen voor monitoring en signalering.

Provinciale inzet en afbakening. Voor ieder type gegevens dat in het hele programma wordt gebruikt, wordt vastgelegd welke registratie leidend is en wie die beheert: de bronhouder. Bronhouders blijven verantwoordelijk voor de juistheid, volledigheid en tijdige actualisatie van hun brongegevens. De werkpakketverantwoordelijke van het betrokken inhoudelijke werkpakket blijft verantwoordelijk voor duiding, opvolgactie en terugkoppeling, binnen de geldende bevoegdheden. Programmalijn 4 beheert de gezamenlijke definities, kwaliteitseisen, monitoring en werkwijze, maar neemt de inhoudelijke uitvoering en verantwoordelijkheden van hoofdstuk 3 tot en met 5 niet over. Paragraaf 6.5 beschrijft wanneer problemen met gegevenskwaliteit en opvolging bestuurlijke bijsturing vragen.

Verantwoordelijkheden en samenhang met waterbeleid. Voor de aansluiting op het Regionaal Waterprogramma levert het UPB de op kwaliteit gecontroleerde gegevens die nodig zijn voor relevante bodem- en grondwaterdossiers. Het verantwoordelijke programma en de betrokken waterpartners blijven verantwoordelijk voor hun eigen gegevens, beoordeling en rapportage. De overdracht en terugkoppeling volgen de programmabrede afspraken uit paragraaf 1.2.1.

Doelen en beleidsmatige samenhang. Programmalijn 4 draagt primair bij aan PB-doel 6, betrouwbare data en informatie, en ondersteunt PB-doel 1, een gezonde en veerkrachtige bodem, PB-doel 5, voorkomen van afwenteling, PB-doel 7, duurzame borging op lange termijn, en PB-doel 8, samenhangende en navolgbare uitvoering. De bijdrage aan de Omgevingsvisie, Leefbaarheidsvisie en Economische Visie bestaat uit eenduidige en herleidbare informatie voor besluiten, uitvoering en verantwoording. Uitvoering en prioritering volgen hoofdstuk 2. Paragraaf 6.5 beschrijft wanneer problemen met gegevenskwaliteit, monitoring, opvolging, capaciteit, dekking of tijdige rapportage bestuurlijke bijsturing vragen.

Leeswijzer. Tabellen 6-2a en 6-2b zijn leidend voor de afbakening, uitvoering, resultaten, mijlpalen, bewijs en verantwoording per actie. Paragraaf 6.3 bevat de planning, paragraaf 6.4 de middelen en capaciteit en paragraaf 6.5 de monitoring en bijsturing. Hoofdstuk 8 bevat de programmabrede werkwijze voor rapportage en bijsturing. De technische uitwerking staat in Deel E: onderdeel E.4 voor de gegevensbasis en onderdeel E.7 voor monitoring en signalering. Aanvullende, specifieke verwijzingen staan bij de betreffende werkzaamheden.

6.2 Werkpakketten en acties

Hieronder zijn Werkpakketten 11 en 12 uitgewerkt in acties, rollen, resultaten en mijlpalen.

Werkpakket 11: Definities en gegevensafspraken

1. Doel en afbakening. Werkpakket 11 levert voor Acties 24 tot en met 26 één eenduidige, betrouwbare en herleidbare gegevensbasis. Het werkpakket stelt de programmabrede kernset en definities vast, pakt de meest relevante ontbrekende gegevens aan, legt verantwoordelijkheden voor brongegevens en leidende

registraties vast en verbetert de aansluiting tussen gegevenssystemen. PB-doel 6 staat centraal. De inhoudelijke uitvoering van de andere programmalijnen valt buiten dit werkpakket. De technische inrichting van gegevens en registraties wordt uitgewerkt in Deel E, onderdeel E.4.

2. Provinciale inzet en motivering. Met Actie 24 stelt en beheert de provincie de kernset en de gegevensafspraken. Met Actie 25 worden de meest relevante ontbrekende gegevens risicogestuurd aangevuld. Actie 26 legt vast wie verantwoordelijk is voor brongegevens en leidende registraties en verbetert de aansluiting tussen gegevenssystemen. De inzet blijft beperkt tot wat functioneel, juridisch, technisch en financieel uitvoerbaar is.

3. Rollen en verantwoordelijkheden. Tabel 6-2a beschrijft de verantwoordelijke partijen en provinciale rollen bij Acties 24–26. Bronhouders blijven verantwoordelijk voor hun brongegevens en voor het beheer van de leidende registratie. De werkpakketverantwoordelijke van het betrokken inhoudelijke werkpakket verzorgt de duiding en opvolging. Werkpakket 11 beheert de gezamenlijke definities, kwaliteitseisen en controles.

4. Uitvoering, resultaten en verantwoording. Tabel 6-2a beschrijft voor Acties 24 tot en met 26 de afbakening, uitvoering, resultaten, voortgang, mijlpalen, bewijs en verantwoording. Paragraaf 6.5 bepaalt wanneer bestuurlijke bijsturing nodig is. Werkpakket 11 onderzoekt of beschikbare bodemgegevens volledig, betrouwbaar en bruikbaar zijn en beheert de gezamenlijke definities, gegevensafspraken en kwaliteitscontroles. Ook legt het vast wie brongegevens beheert en hoe gegevenssystemen op elkaar aansluiten. Periodiek worden de vijf belangrijkste tekorten in de beschikbare informatie geselecteerd en aangepakt. Dit levert een actuele kernset met definities en minimale gegevensvelden, kwaliteitscontroles, afspraken over bronhouderschap en gegevensuitwisseling en bruikbare gegevensbestanden en systeemkoppelingen op. Per prioritair informatietekort worden onderzoeksvraag, aanpak, verantwoordelijke partij, planning, oplevering en resterende onzekerheden vastgelegd. Deel E, onderdeel E.3 bevat de KPI-toerekening en registratievelden; onderdeel E.4, tabel E.4-1 bevat het volledige gegevens- en registratiemodel en de eisen voor beheer en registratie. De concrete onderwerpen en het aantal selectierondes zijn nog niet financieel uitgewerkt.

WP-KPI 11. De beoordeling laat zien of gegevens eenduidig zijn beschreven, aan het juiste object en de juiste geografische locatie zijn gekoppeld, actueel en vindbaar zijn en tussen partners kunnen worden uitgewisseld. Ook wordt beoordeeld of historie, versies en correcties controleerbaar zijn, gegevens geschikt zijn voor registers en rapportages en beheer en overdracht zijn geregeld. De voortgang bij het aanvullen van prioritaire ontbrekende gegevens wordt afzonderlijk gevolgd. Deze beoordeling betreft de kwaliteit en bruikbaarheid van de gegevensbasis; zij ondersteunt, maar vervangt niet de inhoudelijke beoordeling van de andere werkpakketten.

5. Planning, capaciteit en middelen.
Prioriteit: betrouwbare gegevens en duidelijke afspraken. Het vaststellen en beheren van de kernset, het aanvullen van de belangrijkste ontbrekende gegevens en het vastleggen van verantwoordelijkheden voor brongegevens en registraties krijgen voorrang. Uitbreiding en technische koppelingen worden risicogestuurd gefaseerd volgens tabel 6-2a.

Middelen 2026–2032: voor de gezamenlijke programmalijnraming, het ontbreken van een afzonderlijk werkpakketbudget en de voorwaarden voor verdeling, aanpassing en opdrachtverlening geldt paragraaf 6.4. De middelen betreffen provinciale werkzaamheden en specialistische ondersteuning voor definities, gegevensafspraken, versiebeheer, gegevenskwaliteit, afspraken met partners, systeembeheer en

het aanvullen van ontbrekende gegevens. Uitbreiding en technische koppelingen volgen de noodzaak, prioritering en beschikbare capaciteit.

Capaciteit: 0,4 fte per jaar. Deze gezamenlijke inzet voor Acties 24–26 omvat gegevens- en systeembeheer, de kernset, kwaliteitscontrole, analyse, afspraken met partners, gegevensuitwisseling, het aanvullen van ontbrekende gegevens en ondersteuning van bronhouders. De behoefte is structureel. De raming berust grotendeels op aanwezige formatie en uitvoeringservaring, niet op een gedetailleerde urenberekening. Jaarlijkse toetsing en beschikbaarstelling volgen paragraaf 6.4.

Tabel 6-2a: Concrete uitwerking Acties 24 tot en met 26

Actie	Opgave en afbakening	Verantwoordelijke partij en provinciale rol	Uitvoering en resultaat
24. Kernset gegevens en definities	**Opgave:** Een uniforme, actuele en herleidbare provinciale gegevensbasis vaststellen en beheren voor bodem, ondergrond en grondwaterkwaliteit. **Afbakening:** De kernset omvat unieke kenmerken van locaties en andere objecten, begrippen, gegevensdefinities, statuscodes, minimale gegevensvelden, informatie over de herkomst en verwerking van gegevens (metadata), verantwoordelijkheden voor brongegevens, effectindicatoren en versiebeheer. Monitoring, beoordeling van trends en de gezamenlijke werkwijze voor signalen en opvolging vallen onder Werkpakket 12. Deel E, onderdeel E.3 is leidend voor KPI-toerekening en registratievelden; Deel E, onderdeel E.4 bevat het gegevens- en registratiemodel.	**Verantwoordelijke partij:** De provincie beheert en actualiseert de kernset; bronhouders en proceseigenaren blijven verantwoordelijk voor juistheid, volledigheid en tijdige levering en actualisatie van hun brongegevens; samenwerkingspartners leveren informatie en passen afgesproken definities en velden toe. **Provinciale rol:** primair **realiseren** van de provinciale gegevensbasis; aanvullend **stimuleren** en **faciliteren** van eenzelfde toepassing door alle betrokken partners. **Reguleren** uitsluitend voor bindende gegevensvereisten binnen de eigen bevoegdheden.	**Uitvoering:** Kernset, definities, statuscodes, minimale velden, informatie over herkomst en verwerking van gegevens, verantwoordelijkheden voor brongegevens en versiebeheer vaststellen en beheren. Voor effectbeoordeling worden gegevensvelden ingericht voor uitgangssituatie, effectindicator, beoogde richting, meetmethode, meetfrequentie, bronhouder en herbeoordelingsmoment. De betrokken inhoudelijke werkpakketten bepalen welke indicatoren en waarden voor hun opgaven gelden. Waar kwantitatieve meting haalbaar en proportioneel is, worden meetgegevens gebruikt; anders wordt een controleerbare kwalitatieve effectmaat vastgelegd. Werkpakket 11 bewaakt de eenduidige registratie en neemt de inhoudelijke beoordeling niet over. **Resultaat:** Een actuele kernset die alle betrokken partners toepassen en waarin definities, informatie over herkomst en verwerking van gegevens, statuscodes, minimale velden, effectindicatoren en wijzigingen herleidbaar worden beheerd. Relevante SPUK-informatie maakt onderdeel uit van de programmabrede gegevensbasis.
25. Top 5 van gegevenslacunes	**Opgave:** De bestuurlijk en uitvoeringsmatig meest relevante gegevenslacunes periodiek selecteren en planmatig terugbrengen. **Afbakening:** Lacunes kunnen alle programmalijnen betreffen. Prioritering vindt plaats op bestuurlijke relevantie, risico voor besluitvorming en toezicht, bijdrage aan monitoring en verantwoording, uitvoerbaarheid, beschikbare capaciteit en samenhang met andere programmalijnen.	**Verantwoordelijke partij:** De provincie prioriteert en regisseert de top 5 en borgt bronhouder en voortgang; gemeenten, waterschappen, omgevingsdienst en andere bronhouders of gegevensbeheerders leveren informatie en voeren afgesproken acties uit binnen hun verantwoordelijkheid. **Provinciale rol:** primair **realiseren** voor selectie, registratie en voortgangsbewaking; aanvullend **stimuleren** en **faciliteren** voor gezamenlijke aanpak en oplevering.	**Uitvoering:** Periodiek vijf prioritaire gegevenslacunes selecteren en per lacune actiehouder, aanpak, planning en rapportageafspraak vastleggen; uitvoering, oplevering, bruikbaarheid en resterende onzekerheid volgen en de top 5 herijken. **Resultaat:** Prioritaire gegevenslacunes zijn planmatig aangepakt; status, oplevering, bruikbaarheid, resterende onzekerheden en vervolgknelpunten zijn expliciet en herleidbaar geregistreerd.
26. Ketenafspraken en systemen	**Opgave:** De aansluiting tussen provinciale dossiers, bodeminformatiesystemen, monitoringsbestanden en landelijke stelsels verbeteren en bruikbare, tijdige en herleidbare gegevensuitwisseling borgen. **Afbakening:** Systeemkoppelingen en aansluiting op onder meer de BRO worden gerealiseerd voor zover functioneel, juridisch en technisch mogelijk. Afspraken over gegevensuitwisseling wijzigen wettelijke taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden niet.	**Verantwoordelijke partij:** De provincie is eerstverantwoordelijk voor systeembeheer, provinciale ketenafspraken, kwaliteitscontroles en prioritering van systeem-, koppelings- en aanleverknelpunten; bronhouders en ketenpartners leveren en actualiseren gegevens volgens afspraak. **Provinciale rol:** primair **realiseren** voor systemen, koppelingen en kwaliteitscontroles; aanvullend **stimuleren** en **faciliteren** voor ketenafspraken en uniforme gegevensuitwisseling.	**Uitvoering:** Afspraken maken en toepassen over bronhouderschap, aanlevering, actualisatie, correctie, kwaliteitscontrole, gegevensuitwisseling, archivering, terugmelding en systeemkoppelingen; knelpunten prioriteren op risico voor besluitvorming, toezicht, monitoring en verantwoording. **Resultaat:** Aantoonbaar verbeterde gegevensuitwisseling, kwaliteitscontroles en systeemkoppelingen, met structurele beheerafspraken en vastgelegde vervolgknelpunten; relevante informatie uit langlopende en SPUK-gefinancierde bodemopgaven is opgenomen in de programmabrede gegevensbasis.

Voortgang en mijlpalen	Bewijs en verantwoording
Voortgang: Periodieke beoordeling van actualiteit, volledigheid, kwaliteit, toepassing en versiebeheer. **Mijlpalen:** 2026: kernset, statuscodes, minimale velden, informatie over herkomst en verwerking van gegevens, versiebeheer en definitielijst vaststellen; 2027–2028: kernset toepassen en gegevenskwaliteit, informatie over herkomst en verwerking van gegevens, definities, effectindicatoren en registratie verbeteren en actualiseren; 2029–2032: werking evalueren en kernset, definities, informatie over herkomst en verwerking van gegevens, effectindicatoren en versiebeheer na 2032 borgen.	**Bewijs:** Vastgestelde kernset, definitielijst, register met informatie over herkomst en verwerking van gegevens, statuscodes, minimale gegevensvelden, effectindicatoren, wijzigings- en versiebeheer, kwaliteitscontroles, toepassingsregistraties en de provinciale gegevensbasis. **Verantwoording:** WP-KPI 11 'Definities en gegevensafspraken', meetonderdelen unieke objectkenmerken, definities, minimale gegevensvelden, statuscodes, informatie over herkomst en verwerking van gegevens, versiebeheer en toepassing door betrokken partners, en de begrotings- en verantwoordingscyclus.
Voortgang: Periodieke beoordeling van actiehouder, planning, oplevering, bruikbaarheid en resterende onzekerheid. **Mijlpalen:** 2026: eerste top 5 kiezen en per lacune actiehouder, aanpak, planning en rapportageafspraak vastleggen; 2027–2028: top 5 uitvoeren en periodiek actualiseren; 2029–2032: aanpak evalueren en resterende lacunes, herprioritering, capaciteit en vervolgacties na 2032 vastleggen.	**Bewijs:** Lacuneregistratie met selectie en motivering, actiehouder, aanpak, planning, status, oplevering, bruikbaarheid, resterende onzekerheid, rapportageafspraak, verbeteractie en herbeoordelingsmoment. **Verantwoording:** WP-KPI 11 'Definities en gegevensafspraken', meetonderdelen gegevenslacunes, actiehouder, planning, oplevering, bruikbaarheid en resterende onzekerheid, en de P&C-cyclus.
Voortgang: Periodieke beoordeling van bronhouderschap, aanlevering, actualisatie, kwaliteitscontroles, gegevensuitwisseling en systeemkoppelingen. **Mijlpalen:** 2026: ketenafspraken, bronhouderschap, aanlevering, actualisatie, correctieregels, kwaliteitscontroles en systeemkoppelingen inrichten; 2027–2028: gegevensuitwisseling, koppelingen en controles toepassen en aansluiting op landelijke registraties waar mogelijk verbeteren; 2029–2032: systeemaansluiting, gegevenskwaliteit en gegevensuitwisseling evalueren en structurele beheerafspraken en vervolgknelpunten vastleggen.	**Bewijs:** Vastgestelde keten- en beheerafspraken, bronhoudersregister, aanlever- en actualisatieregistraties, correctie- en kwaliteitscontroles, uitwisselings- en koppelingsregistraties, terugmeldingen, knelpuntenregistratie en de provinciale gegevensbasis. **Verantwoording:** WP-KPI 11 'Definities en gegevensafspraken', meetonderdelen bronhouderschap, aanlevering, actualisatie, kwaliteitscontroles, gegevensuitwisseling en systeemkoppelingen, en de P&C-cyclus.

Werkpakket 12: Monitoring en signalering

1. Doel en afbakening. Werkpakket 12 organiseert voor Actie 27 en 28 de monitoring van bodem- en grondwaterkwaliteit, de duiding van trends en één programmabrede werkwijze voor het registreren, toewijzen, opvolgen en terugkoppelen van signalen. Deze werkwijze sluit aan op de dossier-, actie- en signalenregistraties van de inhoudelijke werkpakketten; de gezamenlijke registratie maakt verwijzingen, verantwoordelijkheden, termijnen en opvolging herleidbaar en vervangt hun inhoudelijke dossierbehandeling niet. Het werkpakket ondersteunt PB-doel 6 en de overige PB-doelen met betrouwbare waarneming en signalering. Inhoudelijke dossierbesluiten blijven bij de verantwoordelijke programmalijn of het bevoegde gezag; de programmabrede begrotings- en verantwoordingscyclus valt buiten dit werkpakket.

2. Provinciale inzet en motivering. Actie 27 zorgt voor bruikbare en proportionele monitoring en voor duiding van ontwikkelingen in bodem- en grondwaterkwaliteit. Actie 28 richt één vaste werkwijze in voor registratie, voorlopige duiding, toewijzing, opvolging, terugkoppeling en herbeoordeling van signalen. De technische meetprotocollen en registratievelden staan in Deel E, onderdeel E.7.

3. Rollen en verantwoordelijkheden. Tabel 6-2b beschrijft de rollen bij Acties 27–28. Bronhouders leveren betrouwbare gegevens. De werkpakketverantwoordelijke van het betrokken inhoudelijke werkpakket duidt trends en signalen, bepaalt de voorgestelde opvolgactie en legt de terugkoppeling vast. Besluiten en maatregelen blijven bij de daarvoor verantwoordelijke of bevoegde partij. Werkpakket 12 bewaakt de werkwijze, termijnen en status, zonder inhoudelijke verantwoordelijkheden over te nemen.

4. Uitvoering, resultaten en verantwoording. Tabel 6-2b beschrijft voor Acties 27 en 28 de afbakening, uitvoering, resultaten, voortgang, mijlpalen, bewijs en verantwoording. Paragraaf 6.5 bepaalt wanneer bestuurlijke bijsturing nodig is.

Werkpakket 12 zet de bestaande monitoring en signalering voort. Uitbreiding omvat selectie en beproeving van indicatoren en meetmethoden, analyse van ontwikkelingen en trends en onderzoek naar signalen van nieuwe stoffen en risico's, binnen de prioriteiten en voorwaarden bij punt 5 en paragraaf 6.4. De werkpakketverantwoordelijke van het betrokken inhoudelijke werkpakket duidt de trends. Signalen worden geregistreerd, toegewezen, opgevolgd en teruggekoppeld. De monitoring levert meetbestanden, trendanalyses, meetprotocollen, een set indicatoren en geëvalueerde pilots op; de signalering levert een actueel register met vastgelegde opvolging op. Voor uitbreiding wordt een plan opgesteld dat beschrijft welke chemische, fysische en, waar haalbaar en doelmatig, biologische indicatoren worden gebruikt en hoe wordt aangesloten op bestaande meetnetten, natuurmonitoring en landelijke implementatiekeuzes. Een quickscan bodemgezondheid en onderzoek naar de microbiologie van de bodem worden als aanvullende onderdelen uitgewerkt. Zij worden alleen uitgevoerd als de noodzaak is onderbouwd, de uitvoering haalbaar is en daarvoor dekking bestaat, volgens punt 5 en paragraaf 6.4. Per indicator of meetonderdeel wordt vastgelegd wie de brongegevens beheert en wie inhoudelijk verantwoordelijk is, welke meetmethode en beschikbare nul- of referentiewaarde worden gebruikt, welke pilots nodig zijn en hoe gegevens worden geleverd en in de provinciale monitoring verwerkt. Deel E, onderdeel E.7 bevat de meetprotocollen en registratievelden voor monitoring en signalering. De aantallen meetlocaties, monsters, analyses en pilots zijn nog niet financieel uitgewerkt.

WP-KPI 12. De beoordeling omvat twee onderdelen. Voor monitoring wordt per chemisch, fysisch en biologisch meetonderdeel gevolgd welke locaties, perioden en indicatoren worden gemeten, of de resultaten op kwaliteit zijn gecontroleerd en onderling vergelijkbaar zijn en hoe de uitvoering aansluit op relevante nationale en Europese mijlpalen. Ontbrekende meetgegevens en beperkingen in de vergelijkbaarheid blijven zichtbaar. Voor signalering wordt gevolgd of signalen volledig zijn geregistreerd, tijdig zijn toegewezen en geduid en een vastgelegde vervolgactie of gemotiveerd besluit hebben gekregen, met een verantwoordelijke, termijn, status en terugkoppeling. De inhoudelijke beoordeling en besluiten blijven bij de daarvoor verantwoordelijke of bevoegde partij.

5. Planning, capaciteit en middelen.
Prioriteit: bestaande monitoring en tijdige opvolging. Voortzetting van de bestaande monitoring en het tijdig registreren, toewijzen, opvolgen en terugkoppelen van signalen krijgen voorrang. Uitbreiding van de monitoring, nieuwe indicatoren en pilots worden risicogestuurd gefaseerd volgens tabel 6-2b.

Middelen 2026–2032: voor de gezamenlijke programmalijnraming, het ontbreken van een afzonderlijk werkpakketbudget en de voorwaarden voor verdeling, aanpassing en opdrachtverlening geldt paragraaf 6.4. De middelen betreffen provinciale werkzaamheden en specialistische ondersteuning voor het monitoringprogramma, indicatoren en meetmethoden, pilots, trendanalyse, signalering van nieuwe stoffen en risico's, rapportage en het beschikbaar maken van gegevens voor uitvoering en besluitvorming. Nieuwe indicatoren, pilots en aanvullende monitoring vragen onderbouwde noodzaak, een inzet die in verhouding staat tot het doel, haalbaarheid en dekking. Openbare toegankelijkheid van gegevens is daarmee niet toegezegd; daarvoor gelden het afzonderlijke besluit en alle toetsen bij Actie 28 in tabel 6-2b.

Capaciteit: 0,4 fte per jaar. Deze gezamenlijke inzet voor Acties 27 en 28 omvat het monitoringprogramma, analyse van meetgegevens en trends, het signaleringsregister, signalering van nieuwe stoffen en ondersteuning bij juridische en inhoudelijke beoordeling. Ook omvat zij rapportage en het leveren van informatie voor begroting en voortgangsrapportage, maar niet het organiseren van de programmabrede begrotings- en verantwoordingscyclus. Voor de inhoudelijke duiding en opvolging geldt de taakverdeling bij punt 3. De raming berust grotendeels op aanwezige formatie en uitvoeringservaring, niet op een gedetailleerde urenberekening. Jaarlijkse toetsing en beschikbaarstelling volgen paragraaf 6.4.

Tabel 6-2b: Concrete uitwerking Acties 27 en 28

Actie	Opgave en afbakening	Verantwoordelijke partij en provinciale rol	Uitvoering en resultaat	Voortgang en mijlpalen	Bewijs en verantwoording
27. Monitoringprogramma bodemkwaliteit	**Opgave:** De bestaande monitoring van bodem- en grondwaterkwaliteit voortzetten en stapsgewijs uitbreiden van vooral chemische kwaliteit naar ook fysische en, waar haalbaar en doelmatig, biologische indicatoren. **Afbakening:** De actie betreft bestaande meetnetten en registraties, prioritaire indicatoren, pilots, meetmethoden, meetprotocollen, informatie over herkomst en verwerking van gegevens, meetgegevens, het bereik van de metingen en beoordeling van trends. Uitbreiding, nieuwe indicatoren en pilots volgen de prioriteiten en voorwaarden bij punt 5 en paragraaf 6.4; de mijlpalen vormen geen zelfstandige budgettoekenning. Werkpakket 11 beheert de definities, gegevenskwaliteit en aansluiting tussen gegevenssystemen; Deel E, onderdeel E.4 bevat het gegevens- en registratiemodel. De landelijke implementatie van de RBMV bepaalt mede de Europese monitoringsopgave; Deel E, onderdeel E.7 werkt de provinciale monitoring en signalering technisch uit.	**Verantwoordelijke partij:** De provincie beheert en verbreedt het monitoringprogramma en borgt continuïteit en herleidbaarheid. Betrokken provinciale monitoringsprogramma's, bronhouders en ketenpartners leveren gegevens en stemmen indicatoren, meetmethoden en gegevensgebruik waar mogelijk af. De betrokken programmalijnen duiden trends en bepalen inhoudelijke vervolgacties binnen hun verantwoordelijkheid. **Provinciale rol:** primair **realiseren** voor monitoring, pilots, protocollen en rapportage; aanvullend **stimuleren** en **faciliteren** voor uniforme gegevenslevering en kennisontwikkeling. **Reguleren** uitsluitend binnen de eigen bevoegdheden.	**Uitvoering:** Bestaande meetnetten en registraties benutten en aansluiten bij relevante provinciale monitoring, waaronder natuurmonitoring; prioritaire chemische, fysische en waar haalbaar biologische indicatoren bepalen; meetmethoden via pilots beproeven; informatie over herkomst en verwerking van gegevens, meetprotocollen, meetgegevens, het bereik van de metingen en beoordeling van trends herleidbaar vastleggen; waar nodig binnen de provinciale rol en bevoegdheden bijdragen aan monitoringssystemen, gegevensvoorziening en kennisontwikkeling. **Resultaat:** Een uitvoerbaar monitoringprogramma met werkbare indicatoren en protocollen. Herkomst en verwerking van gegevens, het bereik van de metingen, gegevenskwaliteit en beoordeling van trends zijn blijvend vastgelegd en bruikbaar voor uitvoering, vergunningverlening, toezicht en handhaving, rapportage en bijsturing.	**Voortgang:** Periodieke beoordeling van indicatoren, meetprotocollen, informatie over herkomst en verwerking van gegevens, het bereik en de continuïteit van de metingen, gegevenskwaliteit, beoordeling van trends, bruikbaarheid en opvolging. **Mijlpalen:** 2026: plan voor uitbreiding van de monitoring opstellen en prioritaire indicatoren, pilots, protocollen, informatie over herkomst en verwerking van gegevens en bestaande meetnetten bepalen; 2027–2028: pilots uitvoeren en werkbare chemische, fysische en waar haalbaar biologische indicatoren in de vaste monitoring opnemen; 2029–2032: monitoringstrategie evalueren en het bereik en de frequentie van de metingen, definities, gegevensuitwisseling en blijvende indicatoren na 2032 borgen.	**Bewijs:** Plan voor uitbreiding van de monitoring, set indicatoren, pilot- en evaluatiedossiers, meetprotocollen, informatie over herkomst en verwerking van gegevens, meetbestanden, controles op het bereik en de kwaliteit van de metingen, beoordelingen van trends, verbeteracties en herbeoordelingsmomenten. **Verantwoording:** WP-KPI 12 'Monitoring en signalering', meetonderdelen chemische, fysische en biologische indicatoren, meetprotocollen, informatie over herkomst en verwerking van gegevens, bereik van de metingen, gegevenskwaliteit en beoordeling van trends, en de begrotings- en verantwoordingscyclus.
28. Signalering nieuwe stoffen en risico's	**Opgave:** Eén programmabrede werkwijze en signaleringsregister inrichten en toepassen voor het registreren en opvolgen van opkomende stoffen en andere nieuwe of gewijzigde risico's, met verwijzingen naar de bestaande dossier- en signalenregistraties. **Afbakening:** Opkomende stoffen zijn stoffen waarvoor kennis, verspreiding, blootstelling, normstelling of beleidsmatige aandacht in ontwikkeling is en die een nieuw of gewijzigd risico voor bodem, grondwater, gezondheid of functies kunnen vormen, waaronder ZZS, PFAS en andere nog niet of beperkt gereguleerde stoffen. De werkpakketverantwoordelijken van de betrokken inhoudelijke werkpakketten blijven verantwoordelijk voor inhoudelijke signalen, duiding, opvolgactie en terugkoppeling. Het openbaar toegankelijk maken van gegevens valt niet zonder afzonderlijk besluit binnen deze actie en vereist toetsing op wettelijke grondslag, openbaarheid, privacy, vertrouwelijkheid, beveiliging, gegevenskwaliteit, beheerlast en dekking.	**Verantwoordelijke partij:** De provincie beheert de gezamenlijke systematiek, registratievelden, termijnen, statusbewaking en de informatie voor programmabrede rapportage. De werkpakketverantwoordelijke van het betrokken inhoudelijke werkpakket duidt het signaal, bepaalt de voorgestelde opvolgactie en legt de terugkoppeling vast. Bronhouders en ketenpartners leveren signalen en gegevens en blijven verantwoordelijk voor hun brongegevens. Het bevoegde gezag bepaalt noodzakelijke maatregelen binnen zijn wettelijke bevoegdheden. **Provinciale rol:** primair **realiseren** voor procesbeheer, register en rapportage; aanvullend **stimuleren** en **faciliteren** voor uniforme toepassing. **Reguleren** uitsluitend binnen de eigen bevoegdheden.	**Uitvoering:** Bij signalen over nieuwe stoffen of gewijzigde risico's wordt eerst beoordeeld wat zij betekenen en welke vervolgactie passend is. Een signaal dat actie vraagt, wordt onverwijld geregistreerd en binnen de toepasselijke wettelijke termijnen voorlopig beoordeeld. Vastgelegd worden het toepasselijke wettelijke kader, bevoegd gezag, mogelijk verantwoordelijke partij, urgentie, voorlopige maatregel, gekozen vervolgactie, planning, status, bestuurlijke afweging en terugkoppeling. De betrokken inhoudelijke werkpakketverantwoordelijke verzorgt de beoordeling en voorgestelde opvolging; Werkpakket 12 bewaakt de registratie en voortgang. De uitvoering en effecten van de gekozen opvolging worden gevolgd. Bij acuut of toenemend risico, dreigende verspreiding, niet-naleving of uitblijvende maatregelen wordt het signaal direct op het vereiste ambtelijke of bestuurlijke niveau voorgelegd. **Resultaat:** Een volledig toegepaste werkwijze voor signalen en opvolging en een actueel signaleringsregister. Per signaal dat actie vraagt zijn de juridische en inhoudelijke beoordeling, vervolgactie, werkpakketverantwoordelijke, planning, status, bestuurlijke afweging en terugkoppeling navolgbaar vastgelegd.	**Voortgang:** Periodieke beoordeling van registratie, volledigheid, termijnen, status, inhoudelijke beoordeling, opvolging, terugkoppeling en rapportage voor het gehele programma. **Mijlpalen:** 2026: werkwijze voor signalen en opvolging, signaleringsregister, rollen, registratievelden, termijnen, statusbewaking, gegevensuitwisseling en procesafspraken inrichten; 2027–2028: werkwijze en register volledig toepassen en signalen die actie vragen, inhoudelijke beoordeling, communicatie, vervolgactie, actiehouder, planning, status en terugkoppeling registreren; 2029–2032: werkwijze, registratievelden, termijnen, statusbewaking en rapportage evalueren en actualiseren, waarbij de inhoudelijke actiehouder bij de betrokken programmalijn blijft.	**Bewijs:** Signaleringsregister met het signaal dat actie vraagt, juridische en inhoudelijke beoordeling, bevoegd gezag, mogelijk verantwoordelijke partij, urgentie, voorlopige maatregel, gekozen vervolgactie, werkpakketverantwoordelijke, planning, status, bestuurlijke afweging, voorlegging op een hoger ambtelijk of bestuurlijk niveau en terugkoppeling; proces- en termijnenregistratie, evaluaties, verbeteracties en herbeoordelingsmomenten. **Verantwoording:** WP-KPI 12 'Monitoring en signalering', meetonderdelen signalen die actie vragen, signaleringsregister, juridische en inhoudelijke beoordeling, gekozen vervolgactie, werkpakketverantwoordelijke, planning, status en terugkoppeling, en de begrotings- en verantwoordingscyclus.

6.3 Planningsoverzicht

Tabel 6-2 vat de planning van Werkpakketten 11 en 12 samen. Voor de afzonderlijke mijlpalen blijven tabellen 6-2a en 6-2b leidend.

Tabel 6-2: Planningsoverzicht programmalijn 4

Werkpakket	Focus	2026 – Inrichten en prioriteren	2027–2028 – Uitvoeren en borgen	2029–2032 – Evalueren en voortzetten
11. Definities en gegevensafspraken	Eenduidige, actuele en herleidbare gegevensbasis, gegevenskwaliteit en ketenaansluiting.	Kernset, definities, informatie over herkomst en verwerking van gegevens en kwaliteitseisen vaststellen; eerste prioritaire informatietekorten selecteren; afspraken met partners en over systemen inrichten.	Kernset en gegevensafspraken toepassen; prioritaire lacunes aanpakken; gegevensuitwisseling, kwaliteitscontroles en systeemkoppelingen verbeteren.	Werking en gegevenskwaliteit evalueren en kernset, beheerafspraken, resterende gegevenslacunes en systeemaansluiting structureel borgen.
12. Monitoring en signalering	Betrouwbare monitoring, beoordeling van trends en een gezamenlijke werkwijze voor signalen en opvolging in het gehele programma.	Bestaande monitoring voortzetten; plan voor uitbreiding, prioritaire indicatoren en pilots bepalen volgens paragraaf 6.4; werkwijze voor signalen en opvolging, register, rollen en termijnen inrichten.	Bestaande monitoring voortzetten; pilots uitvoeren en werkbare indicatoren opnemen voor zover aan de voorwaarden van paragraaf 6.4 is voldaan; werkwijze voor signalen en opvolging en signaleringsregister volledig toepassen.	Monitoringstrategie en signaalsystematiek evalueren en blijvende indicatoren, gegevensuitwisseling, statusbewaking en rapportage borgen.

6.4 Programmalijnbrede middelen en capaciteit

Geraamde kosten: € 200.000 voor 2026–2032. Dit is één gezamenlijke kostenraming voor Werkpakketten 11 en 12; er zijn geen afzonderlijke werkpakketbudgetten vastgesteld. De werkzaamheden en uitvoeringsproducten staan bij punt 4 van beide werkpakketten; punt 5 beschrijft planning, capaciteit en middelen. De beoogde financiering is geraamd uit de Reserve Bodem en Ondergrond; beschikbaarheid en aansluiting op bestaande verplichtingen en bestemmingen moeten volgens F.3.2 worden aangetoond. Er is geen SPUK-dekking geraamd en er zijn geen alternatieve budgetscenario's. De raming is geen vastgesteld budget of zelfstandige toestemming tot besteding.

Afbakening van gegevensonderzoek en monitoring. De gezamenlijke raming garandeert niet dat alle genoemde werkzaamheden en uitbreidingen uitvoerbaar zijn. Welke onderdelen worden uitgevoerd en in welke omvang, wordt bepaald op basis van noodzaak, prioriteit, beschikbare capaciteit en aantoonbare dekking. Voor verdeling, aanpassing en opdrachtverlening gelden paragraaf 7.4 en F.3.4. Vóór opdrachtverlening worden omvang, resultaat, planning en kosten bepaald. Verplichtingen worden uitsluitend aangegaan binnen de inhoudelijke reikwijdte en beschikbare, daarvoor bestemde middelen en nadat de vereiste besluiten zijn genomen. De verdelingsmogelijkheid geeft geen zelfstandige bevoegdheid om budgetten, bestemmingen of financieringsvoorwaarden te wijzigen.

Personeel: 0,8 fte per jaar. De geraamde inzet bedraagt 0,4 fte voor Werkpakket 11 en 0,4 fte voor Werkpakket 12. De werkzaamheden en onderbouwing staan bij punt 5 van de werkpakketten. Jaarlijks wordt beoordeeld hoeveel personeel nodig en beschikbaar is, uit vaste formatie, tijdelijke inzet of inhuur.

De raming garandeert geen personele inzet; het projectbudget biedt niet automatisch geld voor vaste personeelskosten. De financiële uitgangspunten zijn afgestemd met Financiën; de personele inzet blijft afhankelijk van de personeelsbegroting 2027 en de begrotings- en verantwoordingscyclus. De volledige personeelskosten en dekking worden afzonderlijk vastgelegd. Tabellen 7.2 en 7.3 en F.0.1 bevatten het programmabrede personeelsoverzicht en de financiële aansluiting.

Uitvoering: basis op orde, uitbreiding alleen met dekking. Basisbeheer, kwaliteitscontroles, bestaande monitoring en tijdige opvolging van signalen krijgen voorrang. Budget, personeel, verplichtingen en afspraken met partners worden jaarlijks bijgewerkt via de begroting en voortgangsrapportage. De uitvoering volgt de planning in paragraaf 6.3. Uitbreiding, extra monitoring en pilots worden alleen uitgevoerd als zij nodig, haalbaar en passend bij het doel zijn en daarvoor geld beschikbaar en bestemd is. Aanvullende rijksmiddelen tellen pas mee na toekenning of een afzonderlijk besluit. Tijdelijke of specialistische ondersteuning is alleen mogelijk met dekking en als uitstel grotere juridische, financiële of milieurisico's oplevert. Paragraaf 6.5 beschrijft wanneer een bestuurlijk besluit nodig is; bij financiële of personele tekorten betreft dit de volgorde, planning of omvang van de werkzaamheden, personele inzet of extra middelen. In de programmaraming is geen afzonderlijke buffer opgenomen voor tegenvallers, nieuwe taken of werkzaamheden na 2032. Meevallers blijven primair binnen het UPB, tenzij daarover afzonderlijk wordt besloten. Voor doorlopende taken na 2032 wordt de financiering tijdig geregeld volgens paragraaf 7.5.

6.5 Programmalijnbrede monitoring en bijsturing

Voortgang: betrouwbare gegevens en tijdige opvolging. Met de voortgangsindicatoren WP-KPI 11 en 12 wordt gevolgd of gegevens juist, volledig en actueel zijn, monitoring bruikbare resultaten oplevert en signalen tijdig worden opgevolgd. De voortgangsrapportage laat zien of deze informatie de uitvoering van hoofdstuk 3 tot en met 5 voldoende ondersteunt. De onderbouwing komt uit gegevensbestanden, kwaliteitscontroles, meetresultaten en het signaleringsregister. Deel E, onderdeel E.5 bevat de definities van de indicatoren.

Van signaal naar vervolgbesluit. Kritische signalen krijgen tijdig een inhoudelijke duiding, een verantwoordelijke en een gemotiveerd vervolgbesluit. Ook een besluit dat geen maatregel nodig is, wordt geregistreerd. Waar maatregelen nodig zijn, worden planning en dekking vastgelegd. Voor prioritaire monitoringlacunes worden een verantwoordelijke, aanpak, benodigde middelen en beoogde einddatum bepaald. De beschikbaarheid en bestemming van de middelen worden vóór uitvoering bevestigd volgens paragraaf 6.4. Als capaciteit of dekking ontbreekt, worden de gevolgen en het benodigde besluit voorgelegd; de lacune en de gevolgen voor de beoordeling blijven zichtbaar.

Monitoring en doelbereik onderscheiden. Betrouwbare monitoring maakt ontwikkelingen en onzekerheden zichtbaar, maar bewijst op zichzelf niet dat verslechtering is gestopt of beschermingsdoelen zijn bereikt. Dit wordt beoordeeld aan de hand van de maatregelen en effecten van de inhoudelijke werkpakketten. Deze beoordelingslijn geldt ook voor de toepassing en monitoring in hoofdstuk 5; wettelijke normen en doelen blijven leidend.

Bijsturing: een besluit als herstel niet binnen het gewone werk past. Een bestuurlijk besluit is nodig als ontbrekende of onbetrouwbare gegevens, tekortschietende monitoring of uitblijvende opvolging de naleving van wettelijke verplichtingen, beheersing van risico's, besluitvorming, rapportage of overdracht

belemmeren en herstel niet binnen de reguliere uitvoering mogelijk is. Ook een tekort aan geld of personeel vraagt een besluit.

Voorleggen: probleem, oplossing en gevraagd besluit. De voortgangsrapportage vermeldt de oorzaak, gevolgen, voorgestelde herstelmaatregel, verantwoordelijke gegevensbeheerder of uitvoerende partij, termijn, benodigd geld en personeel, het risico dat overblijft en het gevraagde besluit. De werkpakketverantwoordelijke van het betrokken inhoudelijke werkpakket beoordeelt het signaal, stelt de opvolging voor en legt de terugkoppeling vast. Besluiten en maatregelen blijven bij de daarvoor verantwoordelijke of bevoegde partij. Werkpakket 12 bewaakt registratie, termijnen en status. Bij urgentie wordt het signaal rechtstreeks op het vereiste ambtelijke of bestuurlijke niveau voorgelegd volgens paragraaf 8.3.

Nadere uitwerking. Voor de technische werkwijzen en programmabrede rapportage gelden de verwijzingen in de leeswijzer bij paragraaf 6.1. Hoofdstuk 7 behandelt geld en personeel.

7. Middelen, capaciteit en financiële sturing

Kernboodschap. De provincie verbindt de uitvoering aan aantoonbaar beschikbare middelen, capaciteit en benodigde besluiten. De financiële en personele sturing maakt zichtbaar wat uitvoerbaar is en waar aanvullende keuzes nodig zijn. Onzekere dekking, het capaciteitstekort en het ontbreken van een afzonderlijke financiële buffer kunnen de uitvoering beperken. Wettelijke verplichtingen, harde termijnen en onaanvaardbare risico's krijgen voorrang; overige inzet wordt gefaseerd of pas gestart na voldoende dekking en besluitvorming.

Voor uitvoering van het UPB 2026–2032 bedraagt de UPB-raming € 10.540.000, met beoogde financiering uit specifieke uitkeringen van het Rijk (SPUK-middelen: geld voor vastgestelde doelen), de Reserve Bodem en Ondergrond en € 360.000 afzonderlijke financiering uit een decentralisatie-uitkering (DU) voor de kenniscoördinatie bij WP6. De kosten voor kenniscoördinatie zijn in de raming opgenomen en overlappen niet met de overige werkzaamheden of de aanvullende personele inzet en organisatiekosten; zie paragraaf 7.3. Daarnaast is jaarlijks 9,7 fte nodig: 8,3 fte basisinzet, waarvan 7,4 fte vast en 0,9 fte tijdelijk ingevuld, en 1,4 fte aanvullende inzet. De tijdelijk ingevulde 0,9 fte betreft een structurele personeelsbehoefte. De financiële uitgangspunten zijn met Financiën afgestemd; de personele inzet moet nog worden bevestigd in de personeelsbegroting 2027 en via de begrotings- en verantwoordingscyclus. De huidige raming gaat uit van volledige inzet van de geraamde reservebijdrage, waarvan de beschikbaarheid nog moet worden aangetoond, zonder afzonderlijke buffer. Dit hoofdstuk beschrijft wat met het beschikbare geld en personeel kan worden uitgevoerd en waar extra middelen, een andere planning of een bestuurlijk besluit nodig zijn. De werkzaamheden en onderbouwing van de ramingen staan in hoofdstukken 3–6; Deel F bevat de financiële bronnen en verantwoording. Dit hoofdstuk vat die informatie samen en vormt geen afzonderlijke onderbouwing van de ramingen.

De uitvoering vraagt voldoende geld, personeel en de benodigde besluiten. Uitvoering kan starten als geld, personeel en de benodigde besluiten beschikbaar zijn en de werkzaamheden binnen de vastgestelde kaders passen. Werkzaamheden waarvoor nog geld, personeel of een benodigd besluit ontbreekt, starten pas nadat de ontbrekende voorwaarden zijn vervuld. Daarvoor worden zo nodig bijdragen van partners of

beschikbaar gekomen projectmiddelen benut en de benodigde besluiten genomen. Een bestuurlijk besluit is nodig als wettelijke verplichtingen, maatregelen tegen onaanvaardbare risico's, noodzakelijke monitoring of besluiten niet met het beschikbare geld en personeel kunnen worden uitgevoerd. Bij tekorten geldt de prioriteitsvolgorde uit paragraaf 2.4. Dit hoofdstuk stelt geen nieuw beleid of afzonderlijke budgetten vast. Aanpassingen worden via de begroting en voortgangsrapportage of een afzonderlijk besluit geregeld.

7.1 Functie, afbakening en financiële begrippen

Ramingen zijn geen vrij besteedbaar budget. Tabellen 7.1 en 7.2 vatten de geraamde kosten en personeelsbehoefte voor 2026–2032 uit hoofdstukken 3–6 samen. Zij stellen op zichzelf geen budget of personeel beschikbaar. Ontbrekende kostenberekeningen blijven zichtbaar; de personeelsramingen berusten op aanwezige formatie en uitvoeringservaring, niet op een gedetailleerde urenberekening. SPUK-middelen mogen uitsluitend worden besteed aan de doelen en activiteiten uit de betreffende regeling en het toekenningsbesluit, volgens de geldende bestedings- en verantwoordingsvoorwaarden. De administratie koppelt resterend geld, verplichtingen en uitgaven aan het betreffende besluit en project en aan de SiSa-verantwoording. SiSa ('Single information, Single audit') houdt in dat de provincie de besteding van specifieke rijksuitkeringen via één jaarlijkse verantwoording en accountantscontrole verantwoordt. Verplichtingen betreffen juridisch of bestuurlijk vastgelegde inzet, zoals opdrachten, beschikkingen of bestuurlijke afspraken. Per project wordt onderscheiden wat juridisch bindend is en welke bestuurlijke bestemming met een afzonderlijk besluit kan worden gewijzigd. Voor de SPUK-verantwoording zijn de verplichtingen volgens de betreffende beschikking en projectadministratie bepalend. Aanvullende middelen buiten tabel 7.1 tellen pas als dekking mee nadat zij zijn toegekend en aan de toepasselijke voorwaarden is voldaan.

7.2 Instrumenten en middelenmix

De uitvoering vraagt meer dan geld en personeel. Afhankelijk van de wettelijke taak, provinciale rol, bevoegdheden en risico's worden beleidskaders en regels, vergunningverlening, toezicht en handhaving, handreikingen, onderzoek, monitoring, gegevens, afspraken met partners, bestuurlijk overleg en subsidies of bijdragen ingezet. Per programmalijn wordt bepaald welke combinatie nodig en uitvoerbaar is met het beschikbare geld en personeel.

7.3 Financieel totaalbeeld 2026–2032

UPB-raming 2026–2032: € 10.540.000. Het totaal omvat € 9.385.000 voor de twaalf werkpakketten, inclusief € 360.000 voor kenniscoördinatie bij WP6, en € 1.155.000 voor aanvullende personele inzet en organisatiekosten. De € 1.155.000 is in de UPB-raming inbegrepen en wordt niet opnieuw opgeteld. Daartegenover staan € 3.792.261 aan resterende SPUK-middelen, afgerond € 3.792.000, en € 360.000 afzonderlijke DU-financiering. Het resterende rekenbedrag van € 6.387.739, afgerond € 6.388.000, is geraamd als bijdrage uit de Reserve Bodem en Ondergrond. Omdat het kostentotaal is afgerond, is dit verschil geen exact onderbouwde dekkingsbehoefte. De kosten van de bestaande 8,3 fte basisinzet worden afzonderlijk in de personeelsbegroting verantwoord; de UPB-raming is daarom geen integraal overzicht van alle programmakosten. Tabel 7.1 toont programmalijn 1 per werkpakket en actie en programmalijnen 2–4

als totaal per programmalijn, met vermelding van de onderliggende werkpakketten. Voor WP5–12 worden geen afzonderlijke bedragen, budgetten of financiële plafonds per werkpakket vastgesteld. Geld dat elders overblijft of wordt terugbetaald, telt pas mee na afzonderlijke bevestiging en de benodigde besluitvorming.

DU-financiering kenniscoördinatie WP6. De raming voor programmalijn 2 bedraagt € 900.000, waarvan € 540.000 geraamde reserve-inzet en € 360.000 afzonderlijke DU-financiering. De kosten voor de DU-gefinancierde kenniscoördinatie overlappen niet met de overige werkzaamheden of de aanvullende personele inzet en organisatiekosten. De DU-bijdrage is geen SPUK en telt niet mee in de SPUK- of reservekolom van tabel 7.1. De totale geraamde reserve-inzet bedraagt € 6.388.000. De inhoudelijke uitwerking en indicatieve planning van € 90.000 per jaar in 2026–2029 staan bij WP6, punt 5, en in paragraaf 4.4; deze planning is geen formele bestedingstermijn. Voor budgetvaststelling, verplichtingen en uitgaven gelden de voorwaarden van paragrafen 7.1 en 7.4.

SPUK: € 3.792.261 resteert op 31 augustus 2026. Van de bij beschikking van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) toegekende € 5.183.248 aan SPUK-middelen voor bodemopgaven is € 1.278.662 besteed en € 112.325 verplicht. Na aftrek resteert € 3.792.261; dit is afgerond als € 3.792.000 opgenomen in tabel 7.1. Van het restant betreft € 1.980.459 nieuwe toekenningen uit 2026 waarvoor op de peildatum nog geen uitgaven of verplichtingen waren geregistreerd. De resterende middelen zijn bestemd voor de doelen en activiteiten uit de betreffende toekenningsbeschikkingen en mogen uitsluitend binnen de bijbehorende bestedings- en verantwoordingsvoorwaarden worden ingezet.

Reserve: € 6.388.000 geraamd voor het UPB 2026–2032. De reserve bedraagt € 6.387.894, afgerond € 6.388.000. Het rekenkundige verschil van € 155 met de resterende geraamde dekkingsbehoefte is geen aangetoonde vrije ruimte of buffer: het kostentotaal is afgerond en de actuele reservebeschikbaarheid is nog niet volledig onderbouwd. De reserve is bestemd voor meerjarige provinciale bodem- en ondergrondopgaven. De geraamde reservebijdrage is geen aanvullende claim boven op bestaande verplichtingen en bestemmingen. Per project moet worden vastgesteld welke bedragen al in de UPB-kostenraming zijn opgenomen, welke daarbuiten vallen en welke actuele wijzigingen zijn verwerkt. Verplichtingen en bestemmingen buiten de raming beperken de inzetbare reserve; herbestemming vraagt waar nodig een afzonderlijk besluit. Binnen de categorie ‘Juridische verplichtingen en bestuurlijk vastgelegde inzet’ van tabel F.6 moet per project worden onderscheiden wat juridisch afdwingbaar is en wat bestuurlijk is vastgelegd. Het reserveoverzicht en het SPUK-overzicht betreffen verschillende financieringsbronnen en peilmomenten; samenhang wordt per project vastgesteld. De vrijval van € 404.000 is bij de Begroting 2026 ten gunste van de begrotingsruimte verwerkt en vormt zonder een daarop gericht besluit geen nieuwe UPB-dekking. De historische vrije ruimte van € 27.000 is onderdeel van de begrotingsstand; beschikbaarheid in 2026 is niet afzonderlijk bevestigd. Voor Accres Veendam resteert na de vrijval van € 354.000 een bestemming van € 146.000. Dit bedrag is inbegrepen in de € 3.864.000 aan bestemmingen na vrijval in tabel F.6 en vormt geen aanvullende dekking. Aangetoonde reservedekking vereist aansluiting tussen actuele reserveadministratie, projectmatige toerekening en de benodigde begrotings- en bestemmingsbesluiten; zie F.3.1–F.3.2 en tabellen F.0, F.5–F.6. Deel E, onderdeel E.3 legt de verbinding met de voortgang per werkpakket.

Onderbouwing en verantwoording. De werkpakketten in hoofdstukken 3–6 onderbouwen de ramingen voor 2026–2032. Deel F bevat de financiële uitwerking: F.1 koppelt projecten uit verschillende jaren, met en zonder SPUK-bijdrage, aan UPB-acties en werkpakket-KPI’s; F.2 specificeert voor 2021–2026 de toekenningsbesluiten, bedragen, bestedingen, verplichtingen, resterende middelen en SiSa-verantwoording; F.3 beschrijft de reserve, bestaande verplichtingen en bestemmingen en financiële risico’s. Deze informatie ondersteunt de besluiten

bij begroting en voortgangsrapportage. De SPUK-stand heeft als peildatum 31 augustus 2026. De reservegegevens betreffen de begrotingsstand 2026 en historische standen ultimo 2025, met de in Deel F beschreven mutaties; zij vormen geen afzonderlijk vastgestelde reservestand per 31 augustus 2026. Afronding kan kleine verschillen veroorzaken. Voor bestedingsvoorwaarden en toestemming tot besteding geldt paragraaf 7.1.

Tabel 7.1: Geraamde kosten en beoogde financiering per werkpakket en programmalijn, 2026–2032, exclusief de afzonderlijk begrote basisinzet (bedragen afgerond op € 1.000)

Programmalijn	Werkpakket / projectcluster	Middelen / duiding	Kostenraming 2026–2032	SPUK-dekking	DU-financiering	Geraamde reservebijdrage Bodem en Ondergrond
Programmalijn Bodemverontreiniging voorkomen, beheersen en saneren	Werkpakket 1 (Actie 1a) – Saneren en afronden van spoedlocaties/ vangnet	Afronding van historische spoedlocaties per locatie, in aansluiting op E83. SPUK betreft het projectrestant per 31 augustus 2026; beschikbaarheid van de geraamde reserve-inzet en aansluiting op bestaande verplichtingen en bestemmingen moeten volgens F.3.2 worden vastgesteld.	€ 2.374.000	€ 358.000	€ 0	€ 2.016.000
	Werkpakket 1 (Actie 1b) – Saneren en afronden van overige projecten	Raming voor overige saneringsopgaven binnen de programmaperiode 2026–2032. De beschikbaarheid van de geraamde € 1.281.000 en de aansluiting op bestaande reservebestemmingen moeten nog worden bevestigd.	€ 1.281.000	€ 0	€ 0	€ 1.281.000
	Werkpakket 1 (Actie 1c) – Uitvoeren van bevoegdgezagtaken	Wettelijke beoordeling, termijnbewaking, beschikkingen, VTH en dossierkwaliteit. Geen afzonderlijk projectbudget; uitvoering via de geraamde personele inzet; zie paragraaf 7.6.	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
	Werkpakket 2 (Actie 2 t/m 5) – Nazorg en afspraken voor de lange termijn	Nazorg historische spoedopgaven 2023, Toekomstbestendig omgaan met nazorg 2024, Programma Nazorg 2026 en Beter Benutten Nazorg 2026. Beter Benutten Nazorg 2026 dekt uitsluitend Actie 4a; Actie 4b valt buiten dit project en deze SPUK-bijdrage.	€ 783.000	€ 783.000	€ 0	€ 0
	Werkpakket 3 (Actie 6) – Grondwater: voorkomen en beperken van verontreiniging	Werkpakket 3 (Actie 6) – Aandachtslocaties grondwater. Prioritaire KRW-stoffen in bodem en grondwater is financieel hierin opgenomen en vormt geen afzonderlijke financieringspost.	€ 150.000	€ 146.000	€ 0	€ 4.000
	Werkpakket 4 (Actie 7 en 8) – Brede bodemopgaven en nieuwe verontreinigingen	PFAS-bronnenonderzoek, Programma PFAS 2026, PFAS-waterbodems, PFAS-bestrijdingsmiddelen, Diffuus Lood, UBI 4.0 en Vervolg UBI 4.0 2026. PFAS, inclusief PFAS-waterbodemprojecten, valt onder Actie 7 en WP-KPI 4; diffuus lood onder Actie 8 en WP-KPI 4. Voor PFAS-bestrijdingsmiddelen is geen SPUK toegekend; uitvoering vereist afzonderlijk bevestigde dekking en opdrachtverlening.	€ 2.692.000	€ 2.505.000	€ 0	€ 187.000

Veilig en verantwoord gebruik van de diepe ondergrond	WP5–7 (Acties 9–15) – Provinciale lijn en advisering; samenwerking, afstemming en regionale sturing; afspraken, duidelijkheid en vertrouwen	Beoordelingskader en rijksadviezen, specialistisch onderzoek en advies, regionale afstemming en overleg met SodM, monitoring en nazorg, schade- en veiligheidssignalen, langetermijnafspraken en participatie. Geen SPUK. Verdeling over WP5–7 volgens paragraaf 7.4 en F.3.4. De kostenraming van € 900.000 omvat € 540.000 voor provinciale advisering en beoordeling van ontwikkelingen in de diepe ondergrond en € 360.000 voor kenniscoördinatie bij WP6. De financiering staat afzonderlijk in de DU- en reservekolom. De kenniscoördinatie overlapt niet met de overige werkzaamheden of aanvullende personele inzet en organisatiekosten. De personele inzet moet nog worden bevestigd volgens F.0.1; zie ook paragraaf 7.3.	€ 900.000	€ 0	€ 360.000	€ 540.000
Water en bodem sturend	WP8–10 (Acties 16–23) – Kader en regels; uitvoering stad en land; keten en sectoren	Toets- en afwegingskader en juridische doorwerking, nulmetingen en indicatoren, proefprojecten en toepassing in stad en land, werkwijzen voor grondstromen, klimaatadaptatie, infrastructuur en ondiepe bodemenergie. Geen SPUK. Uitvoering gefaseerd binnen beschikbare middelen; verdeling over WP8–10 volgens paragraaf 7.4 en F.3.4.	€ 1.005.000	€ 0	€ 0	€ 1.005.000
Data- en kennisbasis op orde	WP11–12 (Acties 24–28) – Definities en gegevensafspraken; monitoring en signalering	Basisgegevens en gegevenskwaliteit verbeteren, registratie- en uitwisselingsafspraken en systeemkoppelingen beheren, monitoringgegevens verzamelen en beoordelen, trends verklaren en nieuwe stoffen en risico's signaleren. Geen SPUK-dekking; wel ondersteuning van projectadministratie en verantwoording. Verdeling over WP11–12 volgens paragraaf 7.4 en F.3.4.	€ 200.000	€ 0	€ 0	€ 200.000
	Aanvullende capaciteit en organisatiekosten 2026–2032	€ 165.000 per jaar voor 1,4 fte aanvullende inzet, inclusief overige organisatiekosten; zeven jaar. Geen projectbudget. Financiële uitgangspunten afgestemd met Financiën; personele inzet nog te bevestigen in de personeelsbegroting 2027 en via de begrotings- en verantwoordingscyclus.	€ 1.155.000	€ 0	€ 0	€ 1.155.000
	Totaal	SPUK-, DU- en geraamde reservebijdrage sluiten samen aan op de kostenraming. Exclusief de afzonderlijk begrote basisinzet.	€ 10.540.000	€ 3.792.000	€ 360.000	€ 6.388.000

UPB-raming en beoogde financiering. Tabel 7.1 omvat € 10.540.000: € 3.792.000 SPUK, € 360.000 DU-financiering en € 6.388.000 geraamde reservebijdrage, afzonderlijk weergegeven in de financieringskolommen. De DU-gefinancierde kosten zijn opgenomen bij programmalijn 2. De € 1.155.000 voor aanvullende capaciteit en organisatiekosten is al inbegrepen en wordt niet opnieuw opgeteld. Onderliggende niet-afgeronde bedragen zijn leidend. Opname in de raming is geen formele budgetvaststelling.

OPM 1: Voor programmalijn 1 worden de bedragen gelezen in samenhang met de financiële status, bestaande verplichtingen, projectramingen, bestemmingen en beschikbare projectgebonden middelen. Voor programmalijnen 2–4 gelden uitsluitend totale ramingen per programmalijn; er zijn geen afzonderlijke

bedragen, budgetten of financiële plafonds voor WP5–12. Verdeling en aanpassing van de inzet blijven binnen de inhoudelijke reikwijdte, beschikbare en daarvoor bestemde middelen en geldende begrotings- en besluitvormingsregels; zie paragraaf 7.4 en F.3.4. De ramingen geven geen zelfstandige grondslag voor verplichtingen of uitgaven.

OPM 2: Kostenramingen en beoogde financiering vormen één overzicht. De SPUK-dekking is uitsluitend het restant na bestedingen en openstaande verplichtingen per 31 augustus 2026; dit restant is op zichzelf geen kostenraming. De openstaande SPUK-verplichtingen van € 112.325 staan niet in die dekkingskolom. Per project moet worden gecontroleerd welke bijbehorende kosten en bestedingen uit 2026 in de kostenraming voor 2026–2032 zijn opgenomen. Voor zover die kosten zijn inbegrepen, moet ook hun financiering in de aansluiting worden meegenomen, zodat al gefinancierde kosten niet opnieuw op de reserve drukken. Totalen worden uit niet-afgeronde bedragen berekend en daarna afgerond; bronverschillen blijven open totdat de administratie uitsluitsel geeft. Afrondingsverschillen vormen geen extra budgetruimte.

OPM 3: Actie 1c heeft geen afzonderlijk projectbudget; de bevoegdgezagtaken vallen binnen de geraamde personele inzet in tabel 7.2. De beschikbaarheid en financiering daarvan moeten nog worden bevestigd en vastgelegd volgens paragraaf 7.6 en Deel F, onderdeel F.0.1.

7.4 Aansluiting van ramingen en dekking

De UPB-ramingen van de vier programmalijnen sluiten aan op tabel 7.1 en tabel F.0 van Deel F v4.31. De € 360.000 voor kenniscoördinatie bij WP6 is in beide overzichten opgenomen, met afzonderlijke DU-financiering en zonder overlap met bestaande kosten. De totale UPB-raming bedraagt € 10.540.000; de geraamde reserve-inzet blijft € 6.388.000. Deze UPB-raming stelt geen budget of bestedingsrecht vast. Programmalijn 1 betreft in belangrijke mate concrete sanerings- en nazorgprojecten; ramingen en financiering worden per project en werkpakket beoordeeld. Voor programmalijnen 2–4 gelden totale ramingen per programmalijn. Binnen die programmalijnen kan de inzet over werkzaamheden en werkpakketten worden verdeeld en aangepast aan uitvoeringsbehoefte, prioritering en voortgang. Dit blijft binnen de inhoudelijke reikwijdte, beschikbare en daarvoor bestemde middelen en geldende begrotings- en besluitvormingsregels. Deze ruimte geeft geen zelfstandige bevoegdheid om vastgestelde budgetten, bestemmingen of beschikkingsvoorwaarden te wijzigen; vereiste afzonderlijke besluiten worden vooraf genomen. Vóór het aangaan van een financiële verplichting worden aard en omvang van de activiteit, beoogd resultaat, benodigde inzet, geraamde kosten en toereikende, rechtmatig inzetbare dekking voldoende bepaald. Niet alle werkzaamheden zijn al volledig begroot; onderbouwing en onzekerheden blijven zichtbaar. Jaarlijks worden werkzaamheden, personeel en uitgavenplanning afgestemd op middelen en voorwaarden. Een andere planning verandert de raming en voortgangsindicatoren niet automatisch. Voor administratie en verantwoording gelden de niet-afgeronde bronbedragen. Afwijkingen in kosten, dekking, personeel of planning en bedragen die overblijven of worden terugbetaald, worden toegelicht en waar nodig via begroting en voortgangsrapportage ter besluitvorming voorgelegd.

7.5 Bodemreserve, financiële risico's en financiering na 2032

Volledige geraamde reserve-inzet, zonder afzonderlijke buffer. De huidige raming voor het UPB 2026–2032 gaat uit van volledige inzet van de geraamde reservedekking. Binnen die raming is geen afzonderlijk

bedrag opgenomen voor doorlopende taken na 2032, tegenvallers of nieuwe opgaven. Dit is geen vastgestelde toekomstige reservestand; de actuele beschikbaarheid en projectmatige toerekening moeten nog worden onderbouwd.

Meevallers blijven voor het UPB bestemd, tenzij afzonderlijk anders wordt besloten. Als uit de Reserve Bodem en Ondergrond gefinancierde werkzaamheden minder kosten dan geraamd, blijft het daardoor niet benodigde deel van de reserve voor het UPB 2026–2032 bestemd en ontstaat niet automatisch ruimte voor andere begrotingsuitgaven. Voor meevallers bij SPUK-, DU- of andere financiering blijven de voor die financieringsbron geldende bestedingsvoorwaarden en de vastgestelde begroting en bestemming bepalend; zulke meevallers vallen niet automatisch toe aan de reserve. Een andere bestemming vraagt waar nodig een afzonderlijk besluit. De huidige raming gaat uit van volledige inzet van de geraamde reservebijdrage; eventuele meevallers zijn daarin niet voorzien. Ook na afronding van afzonderlijke projecten kunnen wettelijke verplichtingen en maatschappelijke en bestuurlijke opgaven doorlopen, zoals nazorg, grondwaterverontreinigingen, voormalige en gesloten stortplaatsen, PFAS en andere nieuwe of opkomende verontreinigingen.

Tegenvallers vragen keuzes of extra geld. Lopende projecten kunnen duurder worden door uitvoeringsproblemen, gewijzigde bodemomstandigheden, nieuwe onderzoeksgegevens of extra sanerings-, beheers- of nazorgmaatregelen. De huidige raming gaat uit van volledige inzet van de geraamde reservedekking en bevat geen afzonderlijke financiële buffer. Bij tegenvallers wordt beoordeeld of projectrestanten rechtmatig mogen worden ingezet, werkzaamheden anders kunnen worden gepland of aangepast, of aanvullende middelen nodig zijn. Daarbij blijven wettelijke taken, langlopende verplichtingen en maatregelen tegen onaanvaardbare risico's vooropstaan.

Een andere bestemming vraagt een afzonderlijk besluit. Het is onzeker welke rijksmiddelen na 2030 beschikbaar blijven voor bodemsanering en andere bodem- en ondergrondopgaven. Geld dat overblijft binnen de reserve blijft daarom voor de bestaande programmabestemming behouden, tenzij het bevoegde bestuursorgaan met inachtneming van de geldende begrotings- en besluitvormingsregels over een andere bestemming besluit. Dat is extra belangrijk omdat PFAS en andere opkomende stoffen risico's kunnen opleveren voor mensen, ecosystemen en de verspreiding van verontreiniging, bijvoorbeeld bij drinkwaterwinningen en grondwaterafhankelijke ecosystemen. Verplichtingen worden uitsluitend aangegaan binnen daadwerkelijk beschikbare middelen waarvoor toestemming tot besteding bestaat, met inachtneming van bestaande verplichtingen, vastgelegde bestemmingen en bestedingsvoorwaarden.

Na 2032: blijvende taken en financiering tijdig regelen. Omdat de huidige raming geen afzonderlijk bedrag bevat voor taken na 2032, moet voor die doorlopende taken tijdig financiering worden geregeld. Bij de eindevaluatie wordt vastgelegd welke wettelijke taken, nazorg en monitoring, projecten en nieuwe risico's na 2032 doorlopen. Daarbij worden de verwachte inkomsten en uitgaven, prijsstijgingen, onzekerheidsmarges, verantwoordelijke partijen en beschikbare dekking beschreven. Als blijvende of aanvullende financiering ontbreekt, wordt tijdig een voorstel voorgelegd voor voortzetting, spreiding van werkzaamheden over de tijd, extra middelen, overdracht of beperking van het financiële risico. Zo wordt voorkomen dat tijdelijke projectmiddelen worden gebruikt voor blijvende beheer- of nazorgkosten zonder aantoonbare dekking.

7.6 Capaciteit en personele inzet

Personeel: 9,7 fte per jaar nodig. De vier programmalijnen vragen respectievelijk 4,0, 3,3, 1,6 en 0,8 fte. De basisinzet bedraagt 8,3 fte: 7,4 fte vast en 0,9 fte tijdelijk ingevuld. Die 0,9 fte betreft een structurele personeelsbehoefte; tijdelijke invulling verandert het structurele karakter van het werk niet. Daarnaast is 1,4 fte aanvullende inzet nodig voor het programma als geheel; dit staat los van de 1,4 fte die binnen de totale behoefte aan Werkpakket 1 is toegerekend. Tabel 7.2 toont de behoefte per werkpakket en tabel 7.3 de basisinzet en aanvullende behoefte. De ramingen berusten op aanwezige formatie en uitvoeringservaring, niet op uitgewerkte urenberekeningen. De werkzaamheden en onderbouwing staan bij punt 5 van de werkpakketten en in paragrafen 3.4, 4.4, 5.4 en 6.4; de tabellen vatten deze informatie samen.

Bij personeelstekort: wettelijke taken en urgente risico's eerst. Voorrang krijgen wettelijke verplichtingen, harde termijnen, onaanvaardbare risico's, juridisch bindende besluiten, SPUK- en SiSa-verantwoording en het voorkomen van financieel verlies. Daarna volgen tijdkritieke dossiers en noodzakelijke monitoring en nazorg. Kaderontwikkeling, pilots, brede kennisontwikkeling en verbeteringen zonder harde termijn worden later of in stappen uitgevoerd. Tijdelijke extra inzet en inhuur kunnen alleen worden vastgelegd als daarvoor geld beschikbaar en bestemd is. Belangrijke gevolgen voor werkzaamheden, tempo, resultaten, risico's of financiering worden via de begroting en voortgangsrapportage ter besluitvorming voorgelegd.

Actie 1c: geen afzonderlijk projectbudget. De wettelijke beoordeling en besluitvorming vallen binnen de geraamde personele inzet. Bij tekorten geldt bovenstaande prioriteitsvolgorde. Voor werkzaamheden die later of alleen onder voorwaarden worden uitgevoerd, vermeldt de begrotings- en voortgangsrapportage de gevolgen, verantwoordelijke partij, herstelmogelijkheid en het benodigde besluit.

Personele inzet: bevestiging voor 2027 nog nodig. De financiële uitgangspunten zijn met Financiën afgestemd. De geraamde inzet van 9,7 fte, inclusief 1,4 fte aanvullende inzet, moet nog worden bevestigd in de personeelsbegroting 2027 en via de begrotings- en verantwoordingscyclus. Na bevestiging worden omvang, looptijd, financiering en verdeling vastgelegd in formatie, personeelsbegroting, personeelsadministratie en jaarlijkse werkplanning. Tijdelijke inzet wordt uitsluitend na een afzonderlijk besluit vaste formatie. Jaarlijks worden behoefte en beschikbaarheid getoetst aan werkzaamheden, verplichtingen, risico's, termijnen, geld en voortgang. Nieuwe of zwaardere opgaven vergroten de behoefte.

DU-bijdrage WP6: personeelsraming blijft 9,7 fte. De € 360.000 voor de kenniscoördinatie bij WP6 betreft afzonderlijk uit DU gefinancierde kosten, zonder overlap met de overige werkzaamheden of de € 1.155.000 voor aanvullende personele inzet en organisatiekosten. De bijdrage wijzigt de personeelsraming in tabellen 7.2 en 7.3 niet. Een eventuele wijziging van de personele inzet vraagt afzonderlijke onderbouwing en besluitvorming.

Tabel 7.2: Indicatieve personele inzet per werkpakket 2026–2032

Programmalijn	Werkpakket	Belangrijkste werkzaamheden	Fte/jaar	Karakter
1. Bodemverontreiniging	WP1 Saneren, afronden en bevoegdgezagtaken	Projectsturing saneringen, beoordeling, beschikkingen, financiële afhandeling, overdracht en dossierafronding.	1,4	Structureel/projectmatig
	WP2 Nazorg en lange termijn	Programma Nazorg, verplichtingen, toezichtmodel, monitoring, overdracht en borging.	0,9	Structureel/nazorg; deels programmatisch
	WP3 Grondwater	Inventarisatie, beoordeling verspreidingsrisico's, bron- en pluimaanpak en afstemming met waterpartners.	0,5	Structurele regie
	WP4 Brede bodemopgaven	PFAS, diffuus lood, ketenafspraken, prioritering en monitoring.	1,2	Waarvan 0,4 fte PFAS
	Subtotaal programmalijn 1		4,0	
2. Diepe ondergrond	WP5 Provinciale lijn en advisering	Beoordelingskader, dossieranalyse, provinciale adviezen, adviesregistratie en bodemdalingstoets.	1,5	Structureel
	WP6 Samenwerking, afstemming en regionale sturing	Afstemming met Rijk, SodM, gemeenten, waterschappen en veiligheidsketen; bestuurlijke voorbereiding.	1,0	Structureel
	WP7 Afspraken en vertrouwen	Monitoring, nazorg, schade- en veiligheidssignalen, participatie, communicatie en financiële zekerheid.	0,8	Deels tijdelijk ingevuld; tijdelijke invulling verandert het structurele karakter van het werk niet
	Subtotaal programmalijn 2		3,3	Inclusief 2,0 fte vast, 0,9 fte tijdelijk ingevulde structurele behoefte en 0,4 fte overige structurele/regie-inzet. De verdeling van de tijdelijk ingevulde 0,9 fte over WP5–7 moet nog worden bevestigd en vastgelegd volgens paragraaf 7.6. De toerekening van deze 0,4 fte aan de 8,3 fte basisinzet of de 1,4 fte aanvullende behoefte moet nog worden bevestigd en vastgelegd volgens paragraaf 7.6; de 0,4 fte is inbegrepen in de totale behoefte van 9,7 fte en komt daar niet bovenop.
3. Water en bodem sturend	WP8 Kader en regels	Toets- en afwegingskader, juridische doorwerking en advisering bij plannen en projecten.	0,6	Beleid/juridisch
	WP9 Uitvoering stad en land	Nulmetingen, pilots, stedelijke bodem, bodemverdichting en gebiedsprocessen.	0,4	Projectmatig/fasering
	WP10 Keten en sectoren	Grondverzet, klimaatadaptatie, infrastructuur, bodemenergie, ketenafspraken en VTH-afstemming.	0,6	Regie/inhuur mogelijk
	Subtotaal programmalijn 3		1,6	

Programmalijn	Werkpakket	Belangrijkste werkzaamheden	Fte/jaar	Karakter
4. Data- en kennisbasis	WP11 Definities en gegevensafspraken	Databeheer, kernset, gegevenskwaliteit, systeembeheer, ketenafspraken en datalacunes.	0,4	Structureel
	WP12 Monitoring en signalering	Monitoringprogramma, trenduiding, signaleringsregister, nieuwe stoffen en P&C-informatie.	0,4	Monitoring/rapportage
	Subtotaal programmalijn 4		0,8	Kennis- en informatie-infrastructuur
Totaal benodigde personele inzet			9,7	9,7 fte geraamde behoefte; de tijdelijk ingevulde 0,9 fte betreft structureel werk. Personele inzet nog te bevestigen.

Tabel 7.3: Bekende vaste en tijdelijke personele inzet en aanvullende behoefte

Personele inzet en behoefte	Fte per jaar
Bestaande vaste formatie afdeling OM	4,7
Vaste uitbreiding programmalijn 2	2,0
Specifieke vaste inzet Programma Nazorg	0,3
Specifieke vaste inzet PFAS	0,4
Subtotaal opgegeven vaste inzet	7,4
Tijdelijke invulling van structurele personeelsbehoefte programmalijn 2	0,9
Totaal basisinzet, nog te bevestigen	8,3
Totale geraamde behoefte (tabel 7.2)	9,7
Waarvan tijdelijk ingevulde structurele behoefte; onderdeel van de basisinzet, geen extra inzet	0,9
Aanvullende behoefte zolang de tijdelijke 0,9 fte beschikbaar is	1,4
Aanvullende behoefte als de tijdelijke 0,9 fte vervalt en niet wordt vervangen	2,3

Financiering: € 165.000 per jaar, inclusief organisatiekosten. De aanvullende 1,4 fte komt boven op de 8,3 fte basisinzet; samen bedraagt de geraamde personeelsbehoefte 9,7 fte. Voor de aanvullende 1,4 fte en overige organisatiekosten is samen € 1.155.000 voor 2026–2032 geraamd; de overige kosten komen daar niet bovenop. Dit bedrag is inbegrepen in de UPB-raming van € 10.540.000. Het wordt niet opnieuw opgeteld en overlapt niet met de DU-gefinancierde kenniscoördinatie bij WP6. De financiële uitgangspunten zijn met Financiën afgestemd. Dit bedrag betreft niet de volledige personeelskosten van de jaarlijks benodigde 9,7 fte. Ook de ramingen per werkpakket en programmalijn omvatten niet alle personeelskosten van die totale inzet. De kosten en financiering van de bestaande 8,3 fte basisinzet worden afzonderlijk in de personeelsbegroting verantwoord; de UPB-raming is daarom geen integraal overzicht van alle programmakosten. De volledige personeelskosten en dekking moeten afzonderlijk in de personeelsbegroting worden vastgelegd; de inzet moet nog worden bevestigd in de personeelsbegroting

2027 en via de begrotings- en verantwoordingscyclus. De aanvullende inzet ondersteunt de uitvoering vanuit twee teams en vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Vervanging van de tijdelijke 0,9 fte uit projectbudgetten is voorwaardelijk. Als de tijdelijke invulling eindigt en niet wordt vervangen, resteert 7,4 fte basisinzet. Om de geraamde behoefte van 9,7 fte te dekken, moet dan 2,3 fte worden georganiseerd: de al geraamde aanvullende 1,4 fte en 0,9 fte vervanging van de basisinzet. De vervanging verhoogt de totale personeelsbehoefte dus niet. De vervangingskosten worden binnen de bestaande ramingen van de betrokken projecten betaald, mits daarvoor voldoende middelen beschikbaar zijn, de kostentoerekening is toegestaan en de vereiste besluiten zijn genomen. Dit is een verschuiving binnen de UPB-kostenraming, geen toevoeging van de volledige basisinzet aan die raming. Het totaal van tabel 7.1 stijgt daardoor niet, maar de ruimte voor andere projectuitgaven neemt af. De omvang van deze verschuiving moet nog per project worden uitgewerkt en vastgelegd. Kosten mogen alleen worden toegerekend aan werkzaamheden die bij het project horen, binnen de beschikbare financiering en met inachtneming van de geldende bestedingsvoorwaarden. Bij SPUK gelden de beschikkingsvoorwaarden. De verdeling van aanvullende inzet en vervanging wordt vastgelegd in werkplanning en administratie.

Start alleen met beschikbaar personeel en geld. Project- en SPUK-middelen bieden geen automatische blijvende personeelsfinanciering. De raming voor aanvullende inzet en organisatiekosten vormt geen SPUK-projectbudget. De volledige personeelskosten en dekking worden afzonderlijk in de personeelsbegroting vastgelegd. Bij SPUK-projecten moet ook personeel beschikbaar zijn voor het tijdig en controleerbaar vastleggen van verplichtingen, uitgaven, bewijsstukken en SiSa-verantwoording. Werkzaamheden waarvoor nog voorwaarden moeten worden vervuld, starten pas als personeel en financiering aantoonbaar beschikbaar zijn.

7.7 Geld bewaken, risico's beoordelen en bijsturen

Jaarlijks controleren of geld en personeel volstaan. Begroting en voortgangsrapportage onderscheiden vastgestelde budgetten van ramingen. Zij tonen ramingen en beschikbare, bestemde middelen voor programmalijn 1 per project en werkpakket en voor programmalijnen 2–4 per programmalijn. Verplichtingen, uitgaven, restanten, personele inzet en terugbetalingen worden zo vastgelegd dat zij naar werkzaamheden en, waar van toepassing, projecten en werkpakketten zijn te herleiden. De controle omvat de actuele reservebeschikbaarheid en projectmatige toerekening, de volledige SPUK-standen en de aansluiting van opdrachten, verplichtingen, bestedingen en bewijsstukken op beschikkingen en SiSa. Ook de beschikbaarheid, begrotingsverwerking en besteding van de DU-bijdrage worden jaarlijks gecontroleerd en aangesloten op de vastgestelde begroting en bestemming. De in 2026 toegekende € 1.980.459 en oudere restanten blijven afzonderlijk geregistreerd. Het PFAS-restant uit 2021 blijft herkenbaar als oudere financiering; de actuele verantwoording loopt via SPB-PFO26-03951361 en SiSa-code E113, zonder dubbeltelling met de nieuwe toekenning uit 2026. De provincie volgt resultaten per UPB-actie aan de hand van de prestatie-indicator van het betreffende werkpakket; meet- en registratieafspraken staan in Deel E, onderdelen E.3, E.4 en E.7.

Risico's vastleggen en gericht rapporteren. Tabel 7.4 vat de uitvoeringsrisico's, betrokken onderdelen, gevolgen, maatregelen en overblijvende risico's of besluitpunten samen. De werkpakket- en

dossierregistraties bevatten de volledige informatie: oorzaak, werkpakket, gevolgen voor resultaat en planning, benodigd geld en personeel, maatregel en gevraagd besluit. Ook onvolledige kostenberekeningen, personeelsramingen op basis van ervaring, verschillen tussen ramingen, bestedingsvoorwaarden, verplichtingen, mogelijke kostenstijgingen of terugbetalingen en blijvende beheer- en nazorgkosten blijven zichtbaar. Voor onderbouwing en toestemming tot besteding gelden paragrafen 7.1 en 7.4.

Urgente afwijkingen direct voorleggen. Risico's worden minstens jaarlijks en bij belangrijke afwijkingen opnieuw beoordeeld. De voortgangsrapportage bevat alleen risico's en veranderingen die bestuurlijke aandacht of een besluit vragen. Urgente afwijkingen rond wettelijke naleving, onaanvaardbare risico's, kritieke termijnen of continuïteit worden direct voorgelegd volgens paragraaf 8.3; zij wachten niet op de jaarlijkse rapportage.

De hoogste toepasselijke risicoklasse geldt.
• **Hoog**: financieel risico boven € 250.000, twijfel over rechtmatige besteding of SPUK-verantwoording, of dreigende niet-uitvoering van een wettelijke verplichting.
• **Midden**: financieel risico van € 50.000 tot en met € 250.000, of aantoonbare vertraging of beperking van werkzaamheden, tenzij een criterium voor hoog geldt.
• **Laag**: financieel risico onder € 50.000 dat binnen bestaand budget en bevoegdheden kan worden beheerst, mits geen criterium voor midden of hoog geldt.

Komende acties en financiële grenzen. Voor de betrokken SPUK-middelen worden tijdig opdrachten of andere verplichtingen vastgelegd. Aandachtslocaties Grondwater krijgt prioriteit bij de start en opdrachtverlening. De financiële scheiding tussen het PFAS-restant uit 2021 en de PFAS-toekenning 2026 wordt gecontroleerd en vastgelegd. Begrotingsaanpassingen worden verwerkt in de Slotwijziging 2026; resterende projectbudgetten en bewijsstukken voor de SiSa-verantwoording worden bewaakt. Voor programmalijn 1 wordt per project en werkpakket bepaald welke werkzaamheden uitvoerbaar zijn; voor programmalijnen 2–4 wordt de inzet binnen de totale programmalijnraming verdeeld volgens paragraaf 7.4. Beschikbaar geld en personeel, vastgestelde bestemmingen en de prioriteitsvolgorde uit paragraaf 2.4 blijven bepalend.
Voor aanvullende of ongedekte bodemopgaven zijn onder de huidige SPUK-regeling aanvraagmomenten in 2028 en 2030 voorzien. Bedragen, voorwaarden en beschikbaarheid staan nog niet vast. Nieuwe middelen tellen pas na toekenning en toetsing aan de toepasselijke voorwaarden als dekking mee. Een langere voorbereiding of uitvoering kan uitgaven naar latere jaren verschuiven, maar levert niet vanzelf financiering voor blijvende nazorg op. Verplichtingen worden uitsluitend aangegaan binnen toereikende, rechtmatig inzetbare en daarvoor bestemde dekking. Benodigde aanvullende besluiten worden vooraf genomen.

Tabel 7.4: Programmabreed bestuurlijk risicobeeld

Belangrijk uitvoeringsrisico	Betrokken onderdelen	Mogelijk gevolg	Maatregel	Overblijvend risico of nodig besluit
Te weinig vast personeel of specialistische kennis	Alle programmalijnen; vooral wettelijke beoordeling en besluitvorming, grondwater, diepe ondergrond, monitoring en gegevensbeheer.	Vertraging, minder werkzaamheden, gemiste termijnen of onvoldoende kwaliteit.	Wettelijke verplichtingen, harde termijnen en onaanvaardbare risico's eerst; personeelsbehoefte regelmatig toetsen; tijdelijke inzet of inhuur alleen met beschikbaar geld.	Besluit over prioriteit, tempo, omvang van het werk, extra personeel of geld als de minimaal noodzakelijke uitvoering niet haalbaar is.
Te weinig geld of onzekere financiering	Saneringen, nazorg, monitoring, projecten, SPUK-uitvoering en langlopende verplichtingen.	Uitstel, spreiding over meer jaren, verlies van middelen, verplichtingen zonder dekking, onzekere rijksmiddelen na 2030 en onvoldoende dekking voor doorlopende taken na 2032.	Verplichtingen alleen met beschikbare dekking; ramingen en uitgavenplanning bijwerken; kosten waar mogelijk verhalen en bijdragen van partners benutten; afwijkingen melden via begroting en voortgangsrapportage.	Besluit over extra geld, een andere planning, minder werkzaamheden of het niet starten zolang voorwaarden niet zijn vervuld.
Afhankelijkheid van Rijk, gemeenten, waterschappen, omgevingsdienst en andere partners	Overdracht tussen UPB en Regionaal Waterprogramma, dossiers over de diepe ondergrond, gebiedsprojecten, vergunningverlening, toezicht en handhaving, monitoring en gegevensuitwisseling.	Vertraagde besluitvorming, onvolledige informatie, onvoldoende opvolging of onduidelijke verantwoordelijkheid.	Vastleggen wie wat doet, wanneer gegevens en dossiers worden geleverd en wanneer een probleem bestuurlijk wordt voorgelegd; voortgang en terugkoppeling bewaken.	Bestuurlijke behandeling bij blijvende onduidelijkheid, niet-nagekomen afspraken of gevolgen voor provinciale doelen en termijnen.
Onbetrouwbare gegevens, onvoldoende monitoring of ontbrekende verbindingen tussen systemen	Programmalijn 4 en alle werkpakketten die afhankelijk zijn van locatie-, meet- en monitoringsgegevens.	Onvoldoende onderbouwing van prioriteiten, besluiten, bereikte effecten of verantwoording.	Afgesproken basisgegevens, vastgelegde verantwoordelijkheid voor de brongegevens, informatie over herkomst en kwaliteit, controles en partnerafspraken gebruiken. Belangrijke ontbrekende gegevens eerst aanvullen; bodem- en watergegevens waar nuttig samen beoordelen.	Besluit over extra metingen, herstel van gegevens, tijdelijke voorzorgsmaatregelen of uitstel van niet-verplichte keuzes.
Veranderende regels of onduidelijkheid over wie bevoegd is	Overgangsrecht, bodemmonitoringsrichtlijn, PFAS, grondwater, Omgevingswet en diepe ondergrond.	Dossiers en kaders opnieuw beoordelen, vertraging, juridisch kwetsbare besluiten of extra personeel en kosten.	Juridische ontwikkelingen volgen; kaders, werkhulpen en registraties bijwerken; per dossier vastleggen wie bevoegd is en welke regels gelden.	Een bestuurlijk of beleidsbesluit over aangepaste kaders als uitvoering niet meer binnen het vastgestelde UPB of Programma Bodem past.
Kostenstijging, tegenvallende uitvoering of langere looptijd van dossiers	Saneringen, nazorg, voormalige stortplaatsen, PFAS en andere complexe projecten.	Hogere kosten dan geraamd, latere mijlpalen of langer doorlopende kosten voor beheer en nazorg.	Ramingen, onzekerheidsmarges, verplichtingen en uitgavenplanning regelmatig toetsen; werk spreiden en combineren met logische uitvoeringsmomenten; per belangrijke afwijking een maatregel vastleggen.	Besluit over extra middelen, aanpassing van werkzaamheden of planning en aanvaarding van een overblijvend financieel of inhoudelijk risico.

8. Voortgang, rapportage en bijsturing

Kernboodschap. De provincie volgt of de uitvoering op koers ligt en stuurt tijdig bij wanneer resultaten of randvoorwaarden afwijken. KPI's, risico's, middelen en capaciteit vormen samen één integraal voortgangsbeeld. Materiële afwijkingen kunnen gevolgen hebben voor resultaat, planning, risico's en uitvoerbaarheid. Afwijkingen worden eerst binnen de vastgestelde kaders beheerst; urgente of niet-beheersbare afwijkingen worden direct of via de P&C-cyclus voorgelegd

Hoofdstuk 8 sluit de uitvoeringscyclus van het UPB 2026–2032. Het maakt zichtbaar of de uitvoering op koers ligt, welke afwijkingen en risico's aandacht vragen en wanneer bijsturing of een keuze nodig is. De kernvraag is: **hoe weten we of het werkt en wanneer grijpen we in?** Hoofdstuk 2 bevat de beslis- en escalatielogica, hoofdstuk 6 de gegevensbasis en hoofdstuk 7 de financiële en capacitaire randvoorwaarden. Hoofdstuk 8 brengt de uitkomsten samen in drie stappen: voortgang volgen, materiële afwijkingen rapporteren en zo nodig bijsturen of voorleggen.

8.1 Voortgang: ligt de uitvoering op koers?

De twaalf werkpakket-KPI's, de belangrijkste risico's en de financiële en capacitaire informatie vormen samen het voortgangsbeeld. Per werkpakket worden resultaat, planning, risico, middelen en capaciteit in samenhang beoordeeld. Begrippen, prioritering en opschaling volgen hoofdstuk 2.

Afwijkingen worden binnen de vastgestelde kaders en bevoegdheden bijgestuurd. Alleen afwijkingen met materiële gevolgen die daar niet kunnen worden beheerst, worden met hun gevolgen en keuzemogelijkheden voorgelegd aan het bevoegde bestuursorgaan.

De fasering uit de hoofdstukken 3 tot en met 6 is het referentiepunt: 2026 basis op orde; 2027–2028 uitvoeren en borgen; 2029–2032 afronden, evalueren en blijvende verplichtingen vastleggen.

De rapportage onderscheidt input, activiteiten, output en effecten. Zo blijft zichtbaar welke inzet beschikbaar is, wat is uitgevoerd, wat is opgeleverd en welk effect is bereikt. Output en effect worden afzonderlijk beoordeeld: productie compenseert een onvoldoende effect niet. De technische meetregels staan in hoofdstuk 6 en Deel E, onderdeel E.2 en C; tabel 8-1 vat de indicatorsoorten en hun sturingswaarde samen.

Tabel 8-1: Indicatorsoorten in het UPB

Type	Meet	Voorbeeld	Sturingswaarde
Input	Middelen en personele inzet	Budget of fte voor PFAS-onderzoek	Laat zien welke inzet beschikbaar of besteed is.
Activiteit	Uitgevoerde werkzaamheden	Bodemonderzoeken uitgevoerd	Laat zien wat is gedaan.
Output	Direct product of besluit	Saneringsplannen, beschikkingen of dossiers afgerond	Laat zien wat is opgeleverd.
Effect	Verandering in toestand of risico	Afname van PFAS-blootstellingsrisico's	Laat zien of bodem of leefomgeving verbetert.

Voortgangsinformatie wordt met uitvoeringspartners gedeeld en gekoppeld aan vervolgacties, verantwoordelijkheden en terugkoppeling. Alleen tekortkomingen die het voortgangsbeeld of de opvolging materieel beïnvloeden, worden gemeld. De rolverdeling volgt paragraaf 2.3; de technische eisen aan gegevensuitwisseling, datakwaliteit en KPI-beheer staan in hoofdstuk 6 en Deel E, onderdeel E.5 en C.

8.2 Rapportage: welke afwijkingen vragen aandacht?

De jaarlijkse rapportage bevat alleen informatie waarop wordt gestuurd of waarvoor een keuze nodig is. Zij toont per werkpakket de KPI-status, het doelbereik, materiële afwijkingen, de belangrijkste risico's en de gevolgen voor resultaat, planning, middelen en capaciteit.

Voorwaardelijke financiering wordt vermeld voor zover zij de uitvoering raakt. De rapportage maakt zichtbaar wat ontbrekende of onzekere rijksmiddelen betekenen voor tempo, scope, resultaat en risico en welke keuze voorligt. Bij schaarste gaan wettelijke verplichtingen en risicogestuurde kernopgaven voor. Capaciteitstekorten worden gekoppeld aan de daaruit voortvloeiende KPI-afwijkingen, zodat gevolgen en benodigde keuzes expliciet zichtbaar zijn. Per materiële afwijking worden oorzaak, gevolg, maatregel, restrisico, actiehouder, hersteltermijn en eventuele keuze kort toegelicht. Risico's die aandacht of een keuze vragen, worden opgenomen in het programmabrede bestuurlijke risicobeeld uit hoofdstuk 7 en via de P&C-cyclus geactualiseerd en gerapporteerd. Daarin worden per risico de impact, actiehouder, maatregel, het restrisico en de benodigde keuze vastgelegd; technische registraties blijven in de aangewezen systemen en bijlagen.

8.3 Bijsturing: wanneer grijpen we in?

Afwijkingen worden eerst binnen de vastgestelde uitvoeringskaders beheerst. Als dat niet volstaat, maakt hoofdstuk 8 zichtbaar welke maatregel, herprioritering of keuze nodig is en wat de gevolgen zijn voor resultaat, planning, risico, middelen en capaciteit. De criteria voor prioritering en opschaling volgen hoofdstuk 2.

Urgente afwijkingen die wettelijke naleving, onaanvaardbare risico's, kritieke termijnen of continuïteit raken, worden direct voorgelegd. Overige materiële afwijkingen worden behandeld via de eerstvolgende rapportage- en P&C-cyclus.

Het UPB ligt op koers zolang resultaat, planning, risico's, middelen en capaciteit binnen de vastgestelde kaders beheersbaar blijven. Afwijkingen worden eerst in de uitvoering bijgestuurd. Als dat niet volstaat, wordt de afwijking met gevolgen, beheersopties en gevraagde keuze voorgelegd aan het bevoegde bestuursorgaan.

Signalen beoordelen en afspraken bewaken. Nieuwe milieusignalen of een optelsom van effecten kunnen extra onderzoek, andere maatregelen, aanvullende voorwaarden of een andere locatiekeuze vragen. De verantwoordelijke programmalijn beoordeelt ook de gevolgen voor andere gebieden en de noodzaak om provinciale regels aan te passen. Bij afronding of overdracht moeten verantwoordelijkheden, gegevens, financiering, monitoring en een volgend beoordelingsmoment zijn vastgelegd. Als essentiële afspraken ontbreken, wordt de overdracht niet afgesloten en wordt zo nodig een besluit gevraagd over tijdelijke provinciale inzet of verdere bestuurlijke behandeling.

9. Bijlage A – Begrippen en afkortingen

Deze bijlage bevat de begrippen en afkortingen uit dit uitvoeringsprogramma. Noodzakelijke vaktermen worden hier één keer uitgelegd en daarna consequent gebruikt.

Tabel A-1: Begrippen en afkortingen

Term / afkorting	Betekenis
Acceptabel / voorwaardelijk / niet acceptabel	Duiding van de uitkomst van een toets, zoals de bodemdalingstoets: acceptabel bij beheersbare risico's, voorwaardelijk bij aanvullende eisen en niet acceptabel bij onaanvaardbare of onvoldoende beheerste risico's.
Aandachtslocatie grondwater	Locatie waar grondwaterkwaliteit, verspreiding, monitoring, restrisico's, herbeoordeling of relatie met KRW/GWR-doelen registratie en periodieke opvolging vraagt.
Additietoets	Beoordeling waarbij bijdragen van meerdere stoffen in een mengsel gezamenlijk worden meegenomen, bijvoorbeeld via een risico-index of PFOA-equivalenten.
AFFF	Aqueous Film Forming Foam; brandblusschuim dat PFAS kan bevatten.
Adviesregistratie	Registratie waarin dossierduiding, activiteitstype, risico's, voorwaarden, adviesconclusie, opvolging en terugkoppeling van diepe-ondergronddossiers navolgbaar worden vastgelegd.
Actiehouder	Aangewezen organisatieonderdeel of organisatie die een concrete actie binnen een gestelde termijn uitvoert, de voortgang en het bewijs vastlegt en terugkoppelt; het actiehouderschap brengt niet zonder meer juridische of bestuurlijke eindverantwoordelijkheid mee.
Afwenteling	Verschuiving van een probleem naar later, naar een andere plek of naar een andere partij.
Ambtelijk opdrachtgever	Institutioneel aangewezen ambtelijk opdrachtgever die namens de organisatie opdracht, kaders, middelen en escalatieruimte bepaalt en de ambtelijke opdrachtnemer of programmasturing aanspreekt op resultaten; bestuurlijke of wettelijke bevoegdheden bestaan alleen voor zover deze afzonderlijk zijn gemandateerd.
Audittrail	Vastlegging van wijzigingen in gegevens, inclusief wie wat wanneer heeft aangepast.
Autorisatiestatus	Registratie van of, door wie en wanneer bevoegd gebruik of vrijgave is goedgekeurd.
Awb	Algemene wet bestuursrecht.
Bal	Besluit activiteiten leefomgeving.

Term / afkorting	Betekenis
Bbk	Besluit bodemkwaliteit.
Beheersgrens	Vastgestelde grens waarbinnen een restrisico, verontreiniging of beheeropgave voldoende beheerst is.
Beoordelingskader diepe ondergrond	Vaste manier om diepe-ondergronddossiers te beoordelen en provinciale adviezen aan het Rijk te onderbouwen.
Bevoegd gezag	Bestuursorgaan waaraan een wettelijke bevoegdheid is toegekend om voor het betreffende onderwerp besluiten te nemen, waaronder waar toepasselijk vergunningverlening of het opleggen van voorschriften of verplichtingen. Toezicht en uitvoering kunnen afzonderlijk zijn opgedragen of gemandateerd en maken een uitvoeringsorganisatie niet zelf tot bevoegd gezag.
Bkl	Besluit kwaliteit leefomgeving.
Bodemafdekking	Afsluiten of bedekken van bodem door verharding, bebouwing of andere afdekking. Relevante signalen en maatregelen worden gevolgd via WP9 en WP12.
Bodemdaling	Daling van het maaiveld, bijvoorbeeld door veenoxidatie, wijziging van de waterstand, winning of belasting.
Bodemdalingstoets	Toets waarmee bodemdaling, cumulatie, onzekerheden, monitoring, bijsturing, nazorg en financiële zekerheid in diepe-ondergronddossiers eenduidig worden beoordeeld en vastgelegd.
Bodemdescriptor	Meet- of beoordelingskenmerk voor bodemgezondheid, zoals organische koolstof, pH, verdichting, biodiversiteit of verontreiniging.
Bodemdistrict / bodemeenheid	Ruimtelijke eenheid waarop bodemgezondheid, bodemafdekking, bodemverwijdering of andere bodemindicatoren worden gemonitord en beoordeeld.
Bodemfunctie	Gebruik of waarde van de bodem, bijvoorbeeld landbouw, natuur, wonen, waterberging, ecosysteemfunctie of ondergrondse ruimte.
Bodemgezondheid	Mate waarin de bodem zijn ecologische, chemische, fysische en maatschappelijke functies duurzaam kan vervullen.
Bodemkwaliteit	Toestand van de bodem, beoordeeld op chemische, fysische en biologische kenmerken en op geschiktheid voor gebruiksfuncties.
Bodemloket	Landelijke of openbare voorziening voor informatie over bodemkwaliteit, bodemonderzoek en bodemdossiers.
Bodemverwijdering	Wegnemen van bodem, bijvoorbeeld door afgraven, vergraven of ontgronden. Relevante signalen, maatregelen en beheerborging worden gevolgd via WP9 en WP12.
Borging	Proces om verantwoordelijkheid, werkwijze, financiering, bewijs en vervolgafspraken duurzaam vast te leggen en actueel te houden.
Borgingsbesluit / borgingsset	Concreet resultaat van borging: de vastgelegde combinatie van besluit, actiehouder, afspraak, financiering, monitoring, vervolgactie en bewijs.
Bewijsverwijzing	Verwijzing naar het document, besluit, bestand, rapport, meetresultaat of registratieregel waarmee een beoordeling, telling of status controleerbaar wordt onderbouwd.
BRK-PB / Wkpb	Registratie van publiekrechtelijke beperkingen, waaronder beperkingen die voortkomen uit bodem- of nazorgdossiers.
Bronhouder	Bestuursorgaan, organisatie of organisatieonderdeel dat institutioneel verantwoordelijk is voor volledige, actuele en herleidbare brongegevens.
Bronregistratie	Registratie, dossier, systeem of bronbestand waaruit gegevens voor KPI's, besluiten, monitoring of verantwoording afkomstig zijn.
BRO	Basisregistratie Ondergrond.
BUS	Besluit uniforme saneringen.
Cumulatie	Stapeling van effecten door meerdere activiteiten, bronnen of ontwikkelingen, bijvoorbeeld bij bodemdaling, grondwater, veiligheid of ruimtelijke impact.
Datakwaliteit	Kwaliteit van gegevens als basisvoorwaarde voor gebruik: volledig, actueel, juist, herleidbaar, gevalideerd en bruikbaar voor besluitvorming, monitoring en rapportage.
Datalacune	Ontbrekende, onvolledige of onvoldoende betrouwbare informatie die nodig is voor beoordeling, monitoring, besluitvorming of rapportage.

Term / afkorting	Betekenis
Dekkingsverschil	Verschil tussen geraamde kosten en beschikbare of toegezegde dekking.
Dossier-ID	Unieke aanduiding waarmee een dossier, locatie, procedure of registratie-eenheid herkenbaar en herleidbaar wordt vastgelegd.
Dossierduiding	Inhoudelijke beoordeling van een dossier op activiteitstype, risico's, onzekerheden, effecten, voorwaarden, bevoegdheden en benodigde opvolging.
Dubbeltelling	Onbedoeld meetellen van dezelfde eenheid in meerdere KPI's, posten of rapportageregels; dit wordt voorkomen door een primaire toerekening vast te leggen.
Effectindicator	Indicator die laat zien of de beoogde verandering daadwerkelijk optreedt, bijvoorbeeld verbetering van bodemkwaliteit of beheersing van risico's.
Effectstatus	Beoordeling of het beoogde effect is bereikt, duurzaam beheerst, op koers ligt of nog niet meetbaar is.
Eenheid	Concrete locatie, dossier, signaal, activiteit, overleg, dataset, product of mijlpaal die in een KPI meetelt.
Faseregel	Regel dat een goed resultaat in één programmafase een tekortkoming in een andere fase niet compenseert.
Formeel vastgesteld	Door het wettelijk of bestuurlijk bevoegde orgaan vastgesteld in een herleidbaar besluit; ambtelijke autorisatie geldt alleen als formele vaststelling wanneer een toereikend mandaat dat uitdrukkelijk dekt.
GBO	Gebruikersbeheerorganisatie of gebruikersbeheeroverleg binnen de regionale beheerstructuur voor bodeminformatie.
Geautoriseerd	Overeenkomstig de geldende bevoegdheids- of mandaatregeling vrijgegeven voor het omschreven gebruik.
Gedeputeerde Staten / GS	Dagelijks bestuur van de provincie.
Gegevensbeheerorganisatie	Organisatie of organisatieonderdeel dat het technische en operationele beheer van gegevens en registraties uitvoert, waaronder opslag, toegang, versiebeheer, kwaliteitscontroles en verwerking van correcties, zonder daarmee de inhoudelijke verantwoordelijkheid van de bronhouder over te nemen.
Gegevensobject	Object in een registratie met ID, bronhouder, definitie, status, georeferentie, versie, historie, validatie en autorisatie.
Geoormerkte financieringsbron	Financieringsbron die alleen voor een specifiek doel, project, programma of kostenpost mag worden ingezet.
Herbeoordeling	Opnieuw bepalen van noodzakelijke opvolging op basis van nieuwe gegevens, risico's of beleidsuitgangspunten.
Hercontrole	Controle of bestaande nazorg-, beheer- of borgingsafspraken nog actueel, naleefbaar en voldoende zijn.
Herijking	Periodieke bijstelling van prognoses, uitgangspunten, meetgegevens of maatregelen op basis van nieuwe informatie of evaluatie.
Herstelmaatregel / herstelpad	Vastgelegde maatregel of route om een afwijking te herstellen, inclusief actiehouder, termijn, besluit en bewijs.
I&W	Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.
Indicatortype	Aard van een indicator, zoals input, activiteit, output, proceskwaliteit, borging of effect.
Initiatiefnemer / vergunninghouder	Partij die een activiteit aanvraagt, uitvoert of onder een vergunning verantwoordelijk is voor naleving, monitoring, informatievoorziening en eventuele maatregelen.
Inhoudelijk verantwoordelijk organisatieonderdeel:	het organisatieonderdeel dat verantwoordelijk is voor de inhoudelijke behandeling, beoordeling of opvolging van een onderwerp dat niet eenduidig onder de verantwoordelijkheid van één werkpakket valt.
Kernpartners	Vooraf aangewezen organisaties of functies die nodig zijn voor geldige afstemming, besluitvorming of uitvoering.
Ketenpartners	Samenwerkende organisaties die binnen uitvoering, gegevensbeheer, monitoring, toezicht, advisering of rapportage een rol hebben.
Kleurstatus	Bestuurlijke duiding van een KPI-uitkomst: groen, oranje, rood of nog niet meetbaar.

Term / afkorting	Betekenis
KPI	Kernprestatie-indicator: vooraf afgesproken maatstaf voor voortgang, kwaliteit, tijdigheid, risico's of effect.
KPI-register	Centrale registratie voor populatie, teller, noemer, brongebruik, berekening, status, bewijs, afwijkingen, herstel, autorisatie, mutatiehistorie en auditstatus van de WP-KPI's.
Kritisch criterium	KPI-beoordelingsvoorwaarde of tekortkoming die direct tot bestuurlijke aandacht of rode beoordeling kan leiden.
Kritiek signaal / urgent signaal	Gevalideerde melding of waarneming met mogelijk direct effect op veiligheid, gezondheid, milieu, wettelijke naleving, gegevenscontinuïteit of bestuurlijke besluitvorming.
KRW / GWR	Kaderrichtlijn Water en Grondwaterrichtlijn.
Meetbasis	Afgebakende basis voor de KPI-meting of het meetonderdeel, zoals een vastgestelde bron, lijst, planning of dataset.
Meetmethode	Vastgelegde manier waarop een indicator wordt gemeten, berekend, gevalideerd en beoordeeld.
Meetonderdeel	Afzonderlijk onderdeel binnen een werkpakket-KPI, bijvoorbeeld registratie, monitoring, opvolging, borging, controle of effectmeting.
Meetpopulatie	Afgebakende groep eenheden binnen één meetonderdeel die meetelt voor de noemer van de KPI-berekening.
Mijnbouwwet-regime	**Juridisch kader voor mijnbouwactiviteiten waarbij het Rijk bevoegd gezag is en de provincie haar belangen via advisering, zienswijzen en afstemming inbrengt.**
Monitoring	**Structureel en herhaalbaar volgen van bodem-, grondwater- of dossiergegevens volgens een vastgesteld programma.**
Mutatiehistorie	Overzicht van wijzigingen in populatie, bron, norm, telregel, status of verantwoordelijkheid, inclusief reden en autorisatie.
Na-ijleffecten	Effecten die na beëindiging, wijziging of afbouw van een activiteit nog kunnen optreden, zoals bodemdaling, drukverandering, schade of nazorgverplichtingen.
NAZCA / SSC BIS	Bodeminformatiesysteem en regionale samenwerkingsvoorziening voor beheer van bodeminformatie.
Nazorg	Langdurige monitoring, beheer of gebruiksbeperking na afronding van een bodemsanering of bodemmaatregel.
Noemer	Totaal aantal eenheden dat volgens de meetregel meetelt.
Nulbeeld / nulmeting / startsituatie	Vastgelegd startbeeld waarmee latere resultaten, trends en effecten worden vergeleken.
ODG	Omgevingsdienst Groningen.
Omgevingswet	Wet die regels bundelt voor de fysieke leefomgeving.
Onafhankelijke KPI-controlefunctie	Organisatorisch aangewezen controlefunctie die niet verantwoordelijk is voor opstelling, uitvoering of autorisatie van de gecontroleerde KPI-uitkomst en die de vier-ogen-controle uitvoert of daarop toezicht houdt; zij valideert de controle, maar autoriseert of stelt de uitkomst niet vast.
Opdrachtnemer	Partij die werkzaamheden of producten levert op grond van een overeenkomst en verantwoordelijk is voor contractconforme uitvoering, zonder daarmee de wettelijke of bestuurlijke verantwoordelijkheid van de opdrachtgever of het bevoegde bestuursorgaan over te nemen.
Opkomende stoffen / ZZS	Nieuwe of zeer zorgwekkende stoffen die aanleiding kunnen geven tot selectie, onderzoek, risicoduiding, monitoring, communicatie of maatregelen.
Opschaling	Doorzetten van een signaal, afwijking of risico naar een hoger ambtelijk, bestuurlijk of juridisch niveau wanneer reguliere afhandeling onvoldoende is.
Outputindicator	Indicator die meet of een activiteit, product, besluit of mijlpaal is gerealiseerd.
P&C-cyclus	Planning- en controlcyclus voor jaarlijkse sturing, rapportage, begroting en verantwoording.
Peildatum	Formele datum waarop de jaarlijkse KPI-meting wordt bepaald. Voor de WP-KPI's geldt 30 juni, tenzij een fiche een andere wettelijke of formele termijn noemt.

Term / afkorting	Betekenis
PFAS	Groep persistente stoffen die relevant kan zijn voor bodem, grondwater, gezondheid, onderzoek, risicoduiding en maatregelen.
Populatie	Afgebakende groep eenheden waarop een KPI of meetonderdeel betrekking heeft.
Prevent and Limit (Prevent & Limit)	Europees beginsel voor het voorkomen en beperken van inbreng van verontreinigende stoffen in grondwater.
Primaire KPI / secundaire KPI	De primaire KPI bepaalt waar een eenheid formeel meetelt voor teller, noemer en kleurstatus. Een secundaire KPI mag dezelfde eenheid alleen gebruiken als context, risicosignaal of controledimensie.
Prioritaire lacune	Datalacune die door risico, wettelijke termijn, bestuurlijke gevoeligheid of rapportageplicht met voorrang moet worden opgelost.
Prioriteitsklasse	Indeling naar zwaarte op basis van risico, wettelijke termijn, bestuurlijke gevoeligheid, kwetsbare functie, financiële omvang of noodzaak tot opvolging.
Programmasturing	Samenhangende ambtelijke besturing van doelen, werkpakketten, prioriteiten, afhankelijkheden, middelen, capaciteit, risico's, rapportage en bijsturing binnen vastgestelde bestuurlijke kaders.
Registerarchitectuur	Samenhangende inrichting van gegevens, definities, koppelingen, triggers, bronhouderschap en leveringen.
Reproduceerbaar	Opnieuw uit te voeren met dezelfde selectiecriteria en bronregistraties, met dezelfde meetpopulatie en berekening als resultaat.
Restrisico	Overblijvend risico na sanering, beheermaatregel, nazorg of bestuurlijke afweging.
Sanering	Maatregel om bodemverontreiniging te verwijderen, te verminderen, te isoleren of duurzaam te beheersen.
Selectiegrond	Reden waarom een eenheid meetelt in een KPI, meetonderdeel of register.
SPUK	Specifieke uitkering van het Rijk voor een bepaald doel of programma.
SPUK-aanvraag / SPUK-beschikking	Aanvraag of besluit voor een specifieke rijksuitkering, inclusief projectmatige activiteiten, voorwaarden, looptijd, dekking en verantwoording.
Teller	Aantal eenheden dat volgens de meetregel aan de norm voldoet.
Toetsstap	Verplichte beoordelingsstap in een kader, besluit, project of dossier.
Uitvoeringsorganisatie	Organisatie die publieke of programmatische uitvoeringstaken verricht op grond van een wettelijke taak, mandaat, opdracht of samenwerkingsafspraak; bevoegdheden en verantwoordelijkheden volgen uitsluitend uit die grondslag.
Uitvoeringsstatus	Beoordeling of afgesproken activiteiten, producten, termijnen, registraties, besluiten en borgingsafspraken tijdig en controleerbaar zijn gerealiseerd.
Validatiestatus	Uitkomst van de inhoudelijke en technische kwaliteitscontrole; validatie is geen goedkeuring of formele vaststelling.
Verantwoordelijke partij	Partij die op grond van wetgeving, een bevoegd genomen besluit, overeenkomst, mandaat of andere rechtsgeldige afspraak verantwoordelijk is voor het organiseren en opleveren van het beschreven resultaat; afzonderlijke acties kunnen aan actiehouders worden toegewezen.
Verplicht	Minimaal nodig voor registratie, monitoring, rapportage, adviesvoorbereiding of controle, voor zover het onderdeel in het dossier, project of gegevensbestand aan de orde is.
Vervolgactie	Actie die nodig is na beoordeling, signaal, afwijking, controle, melding of besluit.
Vier-ogencontrole	Aantoonbare controle door een organisatorisch onafhankelijke tweede controlefunctie, onderscheiden van de functie die de KPI-uitkomst of status heeft opgesteld, op berekening, bewijs, afwijkingen en voorgestelde opvolging.
Volgmeting	Gerichte meting binnen een specifieke bodemopgave om een eerder signaal, maatregel of risicobeeld opnieuw te duiden.
VTH	Vergunningverlening, toezicht en handhaving.
Waarschuwingsgrens	Grens waarbij een afwijking bestuurlijke aandacht vraagt, maar herstel nog mogelijk is met vastgelegde actiehouder, maatregel en termijn.
Wbb	Wet bodembescherming.

Term / afkorting	Betekenis
Werkpakketverantwoordelijke	Aangewezen organisatieonderdeel dat integraal verantwoordelijk is voor de sturing en verantwoording van een werkpakket, waaronder afbakening, meetpopulatie, rekenregels, duiding, uitvoerings- en effectstatus, risico's en herstelmaatregelen; juridische bevoegdheden ontstaan alleen uit een afzonderlijk mandaat of besluit.
Werkpakket-KPI / WP-KPI	Samengestelde bestuurlijke indicator per werkpakket voor voortgang, kwaliteit, tijdigheid, datakwaliteit, risico's en effect.

provincie
groningen